

SLĪTERES NACIONĀLĀ PARKA DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

Teritorija atrodas Dundgas novada Kolka un Dundagas pagastā

Plāns izstrādāts laika posmam
no 2010. līdz 2020. gadam

Izstrādātājs:

Dabas aizsardzības pārvalde

(Juridiskās personas nosaukums)

Dace Sāmīte

(Projekta vadītājs)

Šlītere
2010. gada janvāris

Plāna izstrādē iesaistītie eksperti/speciālisti:**Plāna izstrādes darba grupa:**

Dabas aizsardzības pārvaldes Slīteres nacionālā parka administrācijas darbinieki:

Ina Brauna – eksperte, mamoloģe

Raits Čakstiņš – konsultants teritorijas apsaimniekošanas plānošanā

Helmuts Hofmanis – eksperts, ornitologs

Andra Ratkeviča – sabiedrisko attiecību speciāliste, kartogrāfe

Ilze Rēriha – augu sugu un biotopu eksperte

Dairis Runcis – kartogrāfs

Dace Sāmīte – augu sugu, meža, jūrmalas un iekšzemes kāpu eksperte, plāna izstrādes vadītāja no 2007. gada līdz 2010. gadam

Vilnis Skuja – zīdītāju, abinieku, rāpuļu, apaļmutnieku un zivju sugu eksperts

Ieva Rove – augu sugu un biotopu eksperte, plāna izstrādes vadītāja laika posmā no 2005. gada septembra līdz 2006. gada decembrim

Kristaps Vilks – entomologs, meža biotopu eksperts, Latvijas universitāte

Konsultanti:

Jānis Priednieks – Dr. biol., asociēts profesors, LU Bioloģijas fakultāte, Zooloģijas un dzīvnieku ekoloģijas katedra, Latvijas Dabas fonds.

Edgars Vimba – Dr. biol., emeritētais docents, LU Bioloģijas fakultāte, Botānikas un ekoloģijas katedra.

Plāna izstrādes uzraudzības grupa:

Slīteres nacionālā parka (turpmāk Slīteres NP) dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas sastāvs noteikts ar Slīteres NP administrācijas 2009. gada 9. decembra rīkojumu Nr. 24. Saskaņā ar šo rīkojumu dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupu veido:

Gunta Abaja – Dundagas novada domes attīstības nodaļas vadītāja;

Sandra Backāne – Ziemeļkurzemes virsmežniecības Darba aizsardzības vecākā speciāliste;

Vija Buša – Vides ministrijas Dabas aizsardzības departamenta direktora vietniece;

Enno Ence – zemju īpašnieku pārstāvis no Kolkas pagasta;

Ilmārs Bodnieks – Dabas aizsardzības pārvaldes Plānojuma un atļauju nodaļas vecākais eksperts;

Andis Aseris – Ziemeļkurzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes Kontroles un uzraudzības daļas vadītāja vietnieks;

Dženeta Marinska – biedrības „Ziemeļkurzemes piekraste” pārstāve;

Guntis Otomers – Latvijas Zvejnieku federācija, biedrs;

Inguna Pļaviņa – Ventspils reģionālās vides pārvaldes direktore;

Ieva Rove – Latvijas Dabas fonds, augu sugu un biotopu eksperte, projektu vadītāja;

Inese Roze – Talsu rajona tūrisma informācijas centra direktore;

Solvita Strāķe – Latvijas Hidroekoloģijas institūts, pētniece;

Antra Stīpniece – Latvijas Ornitoloģijas biedrība, projektu vadītāja;

Sarmīte Upnere – vietējo iedzīvotāju pārstāve no Pitraga ciema;

Ēvalds Urtāns – Latvijas Zvejnieku federācija, biedrs;

Sandra Zirne – Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Arheoloģijas centra vadītāja vietniece.

Lietotie termini, jēdzieni un saīsinājumi

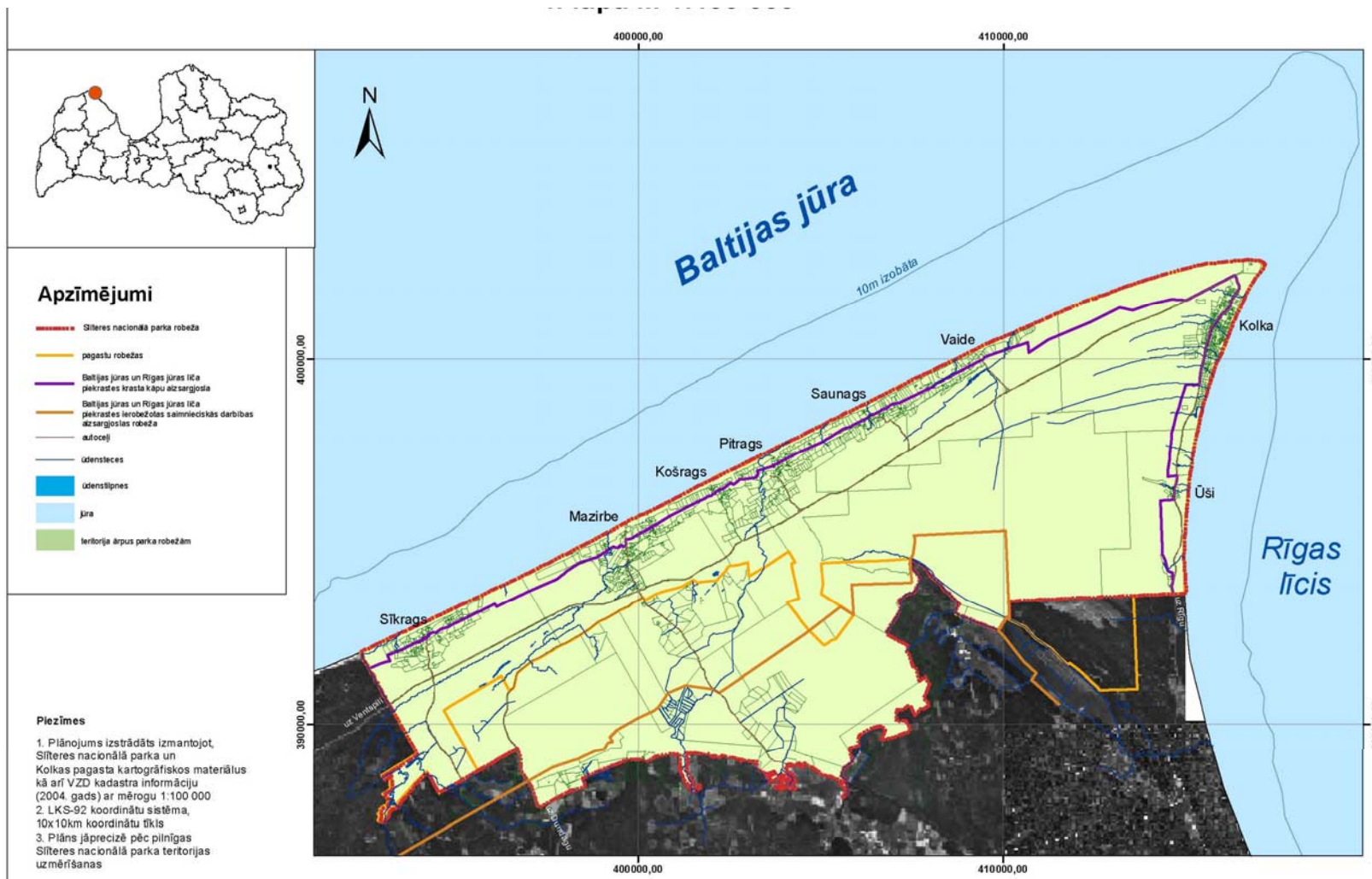
DAP – Dabas aizsardzības pārvalde;
ES – Eiropas Savienība;
ĪADT – īpaši aizsrgājama dabas teritorija;
LLU – Latvijas Lauksaimniecības universitāte;
LVAF – Latvijas Vides aizsardzības fonds;
LVĢMC – Latvijas, vides, ģeoloģijas un metereoloģijas centrs;
LR – Latvijas Republika;
MK – Ministru kabinets;
Slīteres NP – Slīteres nacionālais parks;
TDK – teritoriālie dabas kompleksi;
BVZ – bioloģiski vērtīgi zālāji;
u.tml. – un tamlīdzīgi;
vjl. – virs jūras līmeņa.

Saturs

KOPSAVILKUMS	6
1. TERITORIJAS APRAKSTS.....	13
1.1. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR AIZSARGĀJAMO TERITORIJU.....	13
1.1.1. <i>Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība .....</i>	<i>13</i>
1.1.2. <i>Zemes lietošanas veidi.....</i>	<i>13</i>
1.1.3. <i>Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana un atļautā (plānotā) izmantošana .....</i>	<i>13</i>
1.1.4. <i>Esošais funkcionālais zonējums .....</i>	<i>14</i>
1.1.5. <i>Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture .....</i>	<i>16</i>
1.1.6. <i>Kultūrvēsturiskais raksturojums .....</i>	<i>16</i>
1.1.7. <i>Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība .....</i>	<i>19</i>
1.2. NORMATĪVIE AKTI, TAI SKAITĀ PAŠVALDĪBU SAISTOŠIE NOTEIKUMI, KURI ATTIECAS UZ TERITORIJU.....	20
1.2.1. <i>Latvijas likumdošana .....</i>	<i>20</i>
1.2.2. <i>Starptautiskās saistības un ES noteiktās saistības .....</i>	<i>26</i>
1.2.3. <i>Pašvaldības saistošie noteikumi.....</i>	<i>27</i>
1.3. TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS.....	29
1.3.1. <i>Klimats .....</i>	<i>29</i>
1.3.2. <i>Ģeoloģija.....</i>	<i>29</i>
1.3.3. <i>Ģeomorfoloģija .....</i>	<i>30</i>
1.3.4. <i>Aizsargājami ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi.....</i>	<i>33</i>
1.3.5. <i>Hidroloģija.....</i>	<i>34</i>
1.3.6. <i>Augsne.....</i>	<i>36</i>
1.4. TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS	37
1.4.1. <i>Iedzīvotāji, apdzīvotas vietas, nodarbinātība .....</i>	<i>37</i>
1.4.2. <i>Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju.....</i>	<i>40</i>
1.4.3. <i>Teritorijas izmantošanas veidi .....</i>	<i>41</i>
2. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS.....	52
2.1. TERITROIJA KĀ VIENOTA DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA UN FAKTORI, KAS TO IETEKMĒ.....	52
2.2. AINAVISKAIS NOVĒRTĒJUMS	54
2.3. BIOTOPU NOVĒRTĒJUMS	57
2.4. SUGU NOVĒRTĒJUMS	70
2.4.1. <i>Flora .....</i>	<i>70</i>
2.4.2. <i>Fauna.....</i>	<i>75</i>
2.5. CITAS VĒRTĪBAS TERITORIJĀ UN TĀS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI	87
2.5.1. <i>Dabas pieminekļi.....</i>	<i>87</i>
2.5.2. <i>Aizsargājamās jūras teritorijas.....</i>	<i>87</i>
2.6. TERITORIJAS VĒRTĪBU APKOPOJUMS UN PRETNOSTATĪJUMS.....	88
3. INFORMĀCIJA PAR TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANU.....	91
3.1. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS ILGTERMIŅA UN ĪSTERMIŅA MĒRĶI PERIODAM NO 2010. LĪDZ 2020. GADAM.....	91
3.2. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI PERIODAM NO 2010. LĪDZ 2020. GADAM	92
3.3. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMU APRAKSTS	96
4. NEPIECIEŠAMĀS IZMAIŅAS NORMATĪVAJOS AKTOS	112
4.1. SLĪTERES NACIONĀLĀ PARKA FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS	112
4.2. SLĪTERES NACIONĀLĀ PARKA INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PROJEKTS	114

4.3. PRIEKŠLIKUMI PAR NEPIECIEŠAMAJIEM GROZĪJUMIEM PAŠVALDĪBU TERITORIJU PLĀNOJUMĀ	134
IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI.....	135
PIELIKUMS	137
1. Zemes īpašumu veidi Slīteres nacionālajā parkā	2 lapas
2. Zemes lietošanas veidi SNP teritorijā	1 lapa
3. Slīteres nacionālā parka robežu izmaiņas (1921.-1961. gads)	1 lapa
4. Slīteres nacionālā parka robežu izmaiņas (1971.-1989. gads)	1 lapa
5. Kultūrvēsturiskās vērtības Slīteres nacionālajā parkā	2 lapas
6. Augšņu tipi Slīteres nacionālajā parkā	2 lapas
7. Teritoriālie dabas kompleksi SNP teritorijā	1 lapa
8. Slīteres nacionālajā parkā konstatēto aizsargājamo biotopu saraksts	1 lapa
9. Slīteres nacionālajā parkā konstatēto reto un aizsargājamo augu sugu saraksts	3 lapas
10. Latvijā īpaši aizsargājamo vaskuāro augu sugu sastopamība SNP	1 lapa
11. EP direktīvas 92/43/EEC pielikumā minēto īpaši aizsargājamo vaskuāro augu sugu sastopamība SNP	1 lapa
12. Latvijas īpaši aizsargājamo un reto sūnu sugu sastopamība SNP	1 lapa
13. EP direktīvas 92/43/EEC pielikumā minēto sūnu sugu sastopamība SNP	1 lapa
14. Slīteres nacionālajā parkā konstatēto reto un īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu saraksts	3 lapas
15. Latvijas īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu sastopamība SNP	1 lapa
16. EP direktīvas 92/43/EEC pielikumā minēto bezmugurkaulnieku sugu sastopamība SNP	1 lapa
17. Slīteres nacionālajā parkā konstatēto reto un īpaši aizsargājamo apaļmutnieku un zivju sugu saraksts	1 lapa
18. Slīteres nacionālajā parkā konstatēto reto un īpaši aizsargājamo abinieku un rāpuļu sugu saraksts	1 lapa
19._1. Latvijas īpaši aizsargājamo putnu sugu sastopamība SNP	1 lapa
19._2. EP direktīvas 79/409/EEC 1. pielikumā minēto putnu sugu sastopamība SNP	1 lapa
20. Slīteres nacionālajā parkā konstatēto reto un īpaši aizsargājamo putnu sugu saraksts	3 lapas
21. Slīteres nacionālajā parkā konstatēto reto un īpaši aizsargājamo zīdītāju sugu saraksts	1 lapa
22. Dabas pieminekļi Slīteres nacionālajā parkā	1 lapa
23. Pānotie īpaši aizsargājamo biotopu un sugu atradņu apsaimniekošanas pasākumi	2 lapas
24. Esošā un plānotā infrastruktūra Slīteres nacionālajā parkā	6 lapas
25. Plānoto neitrālo zonu shēmas	5 lapas

26.	PROJEKTS Slīteres nacionālā parka likums	12 lapas
27.	Nozīmīgākās koncentrēšanās vietas īpaši aizsargājamiem mugurkaulniekiem (izņemot putnus) SNP	1 lapa
28.	Slīteres nacionālā parka ES Biotopu direktīvas biotopu un mikroliegumu karte	4 lapas
29.	Dokumenti par dabas aizsardzības plāna izstrādes procesu un sabiedrības informēšanu	

1. attēls. Slīteres nacionālā parka atrašanās vieta Latvijā un Kurzemes reģionā.

KOPSAVILKUMS

Slīteres nacionālais parks atrodas Dundagas novada Kolkas un Dundagas pagastā (1. attēls).

Slīteres nacionālais parks vēsturiski veidots kā „Slīteres dabas piemineklis”, kas 1923. gadā kā aizsargājams dabas krāšņums tika izveidots 1100 ha lielā platībā. Saskaņā ar Slīteres nacionālā parka likumu (2000. gada 13. marts) parka platība šobrīd ir 16 360 ha sauszemes un 10 130 ha jūras akvatorijas. Slīteres nacionālā parka teritorija iekļauta putniem starptautiski nozīmīgo vietu (PNV) sarakstā un Eiropas Savienības īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *NATURA 2000*.

Nacionālais parks izveidots, lai saglabātu dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, kā arī veicinātu ilgtspējīgu teritorijas saimniecisko attīstību.

Līdz šim Slīteres nacionālajā parkā konstatēti:

- 29 Latvijā īpaši aizsargājami biotopi;
- 31 Eiropas Savienībā īpaši aizsargājams biotops;
- 268 Latvijā īpaši aizsargājamās sugas;
- 98 īpaši aizsargājamās sugas, kuru saglabāšanai Latvijā normatīvie akti nosaka mikrolieguma izveidi;
- 55 sugas, kuru aizsardzību nosaka 1992. gada Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku sugu aizsardzību;
- 57 sugas, kuru aizsardzību nosaka 1979. gada Eiropas Padomes direktīva 79/409/EEC par savvaļas putnu aizsardzību;
- 170 sugas, kuru aizsardzību nosaka 1979. gada Bernes konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dzīvotņu aizsardzību;
- 292 sugas, kuras iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā.

Darba ietvaros tika apkopota informācija par dabas aizsardzības vērtībām nacionālā parka teritorijā. Balstoties uz nacionālā parka izveidošanas mērķi, īpaši aizsargājamo sugu un biotopu sastopamību nacionālajā parkā, valstī un citur Eiropā, kā arī sabiedrības interesēm, noteiktas dabas aizsardzības un apsaimniekošanas prioritātes un mērķi.

Slīteres nacionālā parka vīzija ir sekojoša.

Teritorijā atrodas reģionam raksturīga kāpu un starpkāpu ieplaku, Baltijas Ledus ezera senkrasta un Bažu purva ekosistēmas ar tām piemītošo savdabīgo hidroloģisko režīmu un īpaši aizsargājamo un reģionam tipisko augu un dzīvnieku sugu populācijām, kuras ir optimālā stāvoklī. Slīteres nacionālajā parkā ir saglabātā Ziemeļkurzemei raksturīgā kultūrvide un ainava, zemju īpašnieki ir integrēti šo vērtību saglabāšanā. Atrasti veidi, kā harmonizēt attīstības procesus ar ainavu un vides vērtību saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Zvejniecībai un tūrismam atvērta vide. Piekrastes potenciāls ir veiksmīgi izmantots, lai teritorijai piesaistītu cilvēkresursus.

Attiecībā uz biotopiem, apsaimniekošanas prioritāte ir Latvijā retiem un lokāli izplatītiem biotopiem, kuru saglabāšanā nacionālajam parkam ir liela nozīme. Tie galvenokārt ir ar jūras piekrasti, pļāvām un purviem saistīti biotopi, kas veido unikālu, tikai šim reģionam raksturīgu ekosistēmu, kas spēj pastāvēt un funkcionēt pateicoties savdabīgiem hidroloģiskiem un ģeoloģiskiem apstākļiem, kā arī daļēji – cilvēka darbībai. Sugu aizsardzībā prioritāte ir reģionam tipiskās sugas un Latvijā sastopamās īpaši

aizsargājamās sugas, kurām nacionālajā parkā ir konstatētas nozīmīgas populācijas, vai arī vienīgā atradne valsts mērogā.

Sagatavojot dabas aizsardzības plānu, tika ņemts vērā fakts, ka nacionālais parks visu tā pastāvēšanas laiku regulāri ir bijis pakļauts dažādām cilvēka darbībām. Daļa no agrāk veiktajām darbībām ir pozitīvi ietekmējušās dabas vērtību saglabāšanos, piemēram, pļavu, zāļu purvu apsaimniekošana, daļa – negatīvi, kas galvenokārt attiecināms uz mežu un purvu nosusināšanu. Tāpēc dabas aizsardzības plāns ietver virkni pasākumu, kuru mērķis ir mazināt agrāk veikto negatīvo darbību ietekmi vai atsākt dabas vērtības pozitīvi ietekmējošās darbības, tai skaitā koku un krūmu ciršanu purvos, pļavu masīvu atjaunošanu, hidroloģiskā režīma izpēti, ar mērķi atjaunot hidroloģisko režīmu mežos un purvos, piekrastes teritoriju labiekārtošanu, lai mazinātu antropogēnās slodzes negatīvo ietekmi. Ņemot vērā, ka nacionālā parka teritorijā atrodas apdzīvotas vietas, kurās notiek intensīva saimnieciskā darbība, plānā ir paredzēti pasākumi, kas vērsti uz šo teritoriju apsaimniekošanu tādā mērā, kādā tas neradītu negatīvu ietekmi uz dabas aizsardzības vērtību saglabāšanu nacionālajā parkā kopumā.

Dabas aizsardzības plānu no 2005. līdz 2010. gadam izstrādāja Slīteres nacionālā parka administrācija. Plāns izstrādāts atbilstoši LR MK 2007. gada 9. oktobra noteikumiem Nr.686 „Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību”. Dabas aizsardzības plāns Slīteres nacionālajam parkam izstrādāts 10 gadiem laika periodam no 2010. gada līdz 2020. gadam.

Plāna izstrādes uzraudzības grupā iekļāva pārstāvjus no pagastu pašvaldībām, virsmežniecības, Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes, Dabas aizsardzības pārvaldes, Vides ministrijas, Lauku atbalsta dienesta, Valsts kultūras peiminekļu inspekcijas, Latvijas Zvejnieku federācijas, Latvijas Dabas fonda, Latvijas Ornitoloģijas biedrības, Latvijas Hidroekoloģijas institūta, Talsu novada tūrisma informācijas centra, biedrības „Ziemeļkurzemes piekraste”, kā arī iedzīvotāju un zemju īpašnieku pārstāvjus.

Informācija par dabas aizsardzības plāna izstrādes procesu un sabiedrības informēšanu ir ietverti 29. pielikumā.

Dabas aizsardzības plānā ir izvirzīti sekojoši teritorijas ilgtermiņa un īstermiņa apsaimniekošanas mērķi:

Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi

1. Nodrošināta piekrastes teritorijas ilgtspējīga attīstība, saskaņojot dabas un kultūrvēsturisko vērtību aizsardzību un saglabāšanu ar teritorijas ekonomisko attīstību.
2. Saglabāts teritorijai raksturīgais Ziemeļkurzemes piekrastes ainavu komplekss, dabiskais makroreljefs un kultūrvēsturiskās vides rakstura īpatnības.
3. Saglabātas tipiskās un īpaši aizsargājamās Slīteres nacionālā parka dabas kompleksiem raksturīgās dabiskās dzīvo organismu dzīvotnes:

Meži. Nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss īpaši aizsargājamiem meža biotopiem, tajā skaitā dabiskajiem meža biotopiem, un ar tiem saistītajām sugām, tādējādi saglabājot unikālo kangaru un vīgu ainavu, un Zilo kalnu Šlīteres krauju. Nodrošināta netraucēta ekosistēmu dabiskā atjaunošanās pēc dabiskajiem traucējumiem dabas rezervāta un regulējamā režīma zonās.

Pļavas. Nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss īpaši aizsargājamiem pļavu biotopiem un ar tiem saistītajām sugām. Atjaunoti vērtīgākie un lielākie pļavu masīvi – Dāvida pļava, Tamnītes un Zvejnieku pļavas.

Ūdeņi. Nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss mazo upīšu un jūras biotopiem, nodrošinot nepieciešamos apstākļus aizsargājamajām sugām.

Baltijas jūras piekraste. Nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss īpaši aizsargājamiem piekrastes biotopiem un ar tiem saistītajām sugām. Veicot piekrastes labiekārtošanu, nodrošināta teritorijas izmantošana rekreācijai.

4. Saglabātas cilvēka darbības neskartas un mazpārveidotas teritorijas, kurās notiek netraucēta dabisko procesu attīstība.

Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi

1. Nodrošināt Latvijā retu un Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu un to funkciju saglabāšanos pašreizējā līmenī.

2. Nodrošināt Latvijā retu un Eiropas Savienības aizsargājamo sugu populāciju īpatsvara saglabāšanos pašreizējā līmenī.

3. Nodrošināt efektīvu monitoringa sistēmas izstrādāšanu un ieviešanu;

4. Veicināt ilgtspējīga tūrisma attīstību nacionālā parka teritorijā un nodrošināt infrastruktūru atbilstoši parka apsaimniekošanas mērķiem.

5. Saglabāt teritorijas kultūrvēsturiskās vērtības.

6. Veicināt sabiedrības izglītošanu par nacionālā parka dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām.

7. Sagatavot/uzlabot likumdošanas aktus, kas sekmētu dabas vērtību saglabāšanu nacionālajā parkā.

8. Nodrošināt pastāvīgu nacionālā parka teritorijas administrēšanu un uzraudzību.

Lai sasniegtu šos mērķus, dabas aizsardzības plānā definēti tādi apsaimniekošanas pasākumi, kā reto biotopu un sugu atradņu apsaimniekošana (piemēram, pļavu pļaušana, koku un krūmu ciršana purvos, bebru darbības seku likvidēšana u.c.), teritorijas izpēte, kas nepieciešama, lai iegūtu informāciju par veikto pasākumu ietekmi uz dabas aizsardzību un nepieciešamajiem apsaimniekošanas pasākumiem nākotnē. Definēti arī sabiedrībai nepieciešamo infrastruktūras objektu izveidošanas un uzturēšanas pasākumi, sabiedrības izglītošanas un informēšanas pasākumi, kā arī nacionālā parka administrēšanas un uzraudzības nodrošināšanas pasākumi.

Šlīteres nacionālā parka apsaimniekošanas mērķu sasniegšanai parkā ieteicams izveidot piecas funkcionālās zonas:

1. dabas rezervāta zonu (2555,3 ha), lai saglabātu cilvēka darbības neskartas un maz pārveidotas teritorijas, kurās tiek nodrošināta netraucēta dabisko procesu attīstība un aizsargātas retas vai tipiskas ekosistēmas un to sastāvdaļas;

2. regulējamā režīma zonu (4538,2 ha), lai saglabātu cilvēka darbības neskartas Bažu purva teritorijas, kuras cietušas ugunsgrēkā, un Zilo kalnu Šlīteres kaujas pakājē esošo zāļu purvu biotopus, kurās tiek nodrošināta netraucēta dabisko procesu attīstība un aizsargātas retas vai tipiskas sugas un biotopi;

3. dabas lieguma zonu (4032,4 ha), lai aizsargātu cilvēka darbības maz pārveidotas ekosistēmas, retas un izzūdošas savvaļas sugu un biotopu atradnes, nodrošinātu netraucētu savvaļas dzīvnieku riestu.

4. ainavu aizsardzības zonu (14666,6 ha), lai saglabātu piejūras mežu ainavu un bioloģisko daudzveidību, aizsargātu Ziemeļkurzemei raksturīgo kultūrvidi, kā arī nodrošinātu atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu un dabu saudzējošu saimniekošanas metožu pielietošanu;

5. neitrālā zonu (706,3 ha), lai veicinātu blīvi apdzīvoto teritoriju ilgtspējīgu attīstību.

Slīteres nacionālā parka individuālo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu projekts nodrošina nacionālā parka aizsardzības un apsaimniekošanas juridisko bāzi.

1. TERITORIJAS APRAKSTS

1.1. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR AIZSARGĀJAMO TERITORIJU

1.1.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība

Pēc administratīvi teritoriālā iedalījuma Slīteres NP atrodas Dundagas novada Dundagas un Kolkas pagastā. Ģeogrāfiski teritorija atrodas Latvijas Republikas ZR – Ziemeļkurzemē. Slīteres NP rietumu, ziemeļu un austrumu robeža ir Baltijas jūra un Rīgas jūras līcis, dienvidu robeža – Ziemeļkursas augstienes un Dundagas pacēluma robeža (Zilo kalnu krauja) (1. attēls). Teritorijas sauszemes daļas centra koordinātas LKS–92 sistēmā: X 405000 Y 6395000.

Nacionālā parka kopējā platība, kura noteikta Slīteres nacionālā parka likumā (spēkā no 19.04.2000.) ir 26499 ha, no tiem 16360 ha ir sauszeme un 10130 ha jūras akvatorija.

Slīteres NP teritorija tieši robežojas ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām - dabas liegumiem „Ances purvi un meži” un „Kaļķupes ieleja”.

Teritoriju šķēro valsts 1. šķiras autoceļi P124 Ventspils–Kolka 30 km garumā, P131 Tukums–Ķesterciems–Mērsrags–Kolka 10 km, P125 Talsi–Dundaga–Mazirbe 10 km, kā arī valsts 2. šķiras autoceļš V1372 Jaunmuiža–Sīkrags 3,7 km un V1381 Mazirbe–Vīdale–Kaļķi 8 km garumā. Teritorijas attīstībai un apsaimniekošanai svarīgi ir arī ceļi Sīkrags – Vaide un Košrags – Dūmele, kuri atrodas gan prīvātīpašumos, gan valsts un pašvaldības īpašumos.

1.1.2. Zemes lietošanas veidi

Slīteres NP sauszemes teritorijā izdalītas 1278 kadastra vienības (VZD 2005. gada maija dati). Kadastra vienības un īpašumu sadalījums pēc piederības veida attēlots kartogrāfiskajā materiālā (1. pielikums). Analizējot platību sadalījumu Slīteres NP pēc īpašumu piederības veida, lielākā teritorijas daļa 24 199 ha (91%) ir valsts īpašums, kas atrodas Vides, Satiksmes, Ekonomikas un Aizsardzības ministriju īpašumā vai valdījumā. Privātajam sektoram (fiziskās un juridiskās personas) nacionālā parka teritorijā pieder salīdzinoši nelielas platības – 2292 ha (9%). Lielākā daļa privātīpašumu atrodas jūras piekrastē nacionālā parka ainavu aizsardzības zonā, veidojot savstarpēji saistītu nepārtrauktu īpašumu virkni no Mazirbes līdz Vaidei.

Slīteres NP zemes lietošanas veidi attēloti 2. pielikumā. Dominējošās ir meža zemes. Pēdējos 100 gados zemes lietošanas veidu proporcijas teritorijā ir mainījušās. Piejūras ciemu lauksaimniecībā izmantojamās zemes (ganības un pļavas) aizņēma daudz lielākas platības nekā mūsdienās. Pašreiz tās lielākajā platībā ir aizaugušas ar krūmiem un sekundāriem mežiem, tādējādi jūras piekrastei raksturīgo pļavu platība ir sarukusi. Mūsdienās atklātās teritorijas tiek transformētas apbūvei (ēkām, ūdenskrātuvēm u.c.), tā samazinot pļavu platības un izmainot vēsturisko zemes izmantošanas veidu.

1.1.3. Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana un atļautā (plānotā) izmantošana

Kolkas pagastam – ir spēkā esošs teritorijas plānojums, kas apstiprināts ar Kolkas pagasta padomes 2003. gada 13. jūnija saistošajiem noteikumiem Nr. 6. LR Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs 2007. gada 6. jūnijā ar rīkojumu Nr. 2-02/144 “Par

Kolkas pagasta padomes 2003. gada 13. jūnija saistošo noteikumu Nr. 6 “Kolkas pagasta teritorijas plānojums” apturēšanu daļā” apturēja Kolkas pagasta teritorijas plānojuma darbību attiecībā uz grafisko daļu “Atļautā un plānotā teritorijas izmantošana” Kolkas ciema, Saunaga ciema, Vaides ciema, Sīkraga ciema, Mazirbes ciema, Košraga ciema un Pitraga ciema teritorijā. Apturēta arī vairāku detālplānojumu darbība.

Dundagas pagasta – teritorijas plānojums apstiprināts ar Dundagas pagasta padomes 2005. gada 19. decembra saistošajiem noteikumiem Nr.11 „Dundagas pagasta teritorijas plānojums”, atbilstoši plānojumam tiek izstrādāti detālplānojumi. Teritorijas plānojumam 2006. gadā izstrādāts Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.

Pēc administratīvi teritoriālās reformas tika izveidots *Dundagas novads*, kurā iekļauti Dundagas un Kolkas pagasti. Dundagas novada pašvaldība 2009. gada 26. augustā ar saistošiem noteikumiem Nr.7 „Par Dundagas novada teritorijas plānojumiem” apstiprināja Dundagas novada teritorijas plānojumu. Dundagas novada teritorijas plānojums sastāv no divām daļām: Dundagas pagasta teritorijas plānojuma (apstiprināts 19.12.2005.), un Kolkas pagasta teritorijas plānojuma (apstiprināts 13.06.2003.) bez apstiprinātām ciemu robežām.

1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums

Lai saskaņotu dabas aizsardzības un teritorijas saimnieciskās attīstības intereses, Slīteres nacionālā parka likums nosaka teritorijas zonējumu atbilstoši teritorijas aizsardzības un izmantošanas mērķiem. Likumā noteiktas šādas funkcionālās zonas (2. attēls):

- dabas rezervāta zona (5187 ha) ietver Slīteres, Bažu purva un Zviedru meža masīva rezervātus;
- dabas lieguma zona (4413 ha);
- ainavu aizsardzības zona (6519 ha);
- neitrālā zona (241 ha) – Kolkas ciems;
- jūrai nav noteikts zonējums (10130 ha).

Dabas rezervāta zona izveidota, lai saglabātu cilvēka darbības neskartas un maz pārveidotas teritorijas, kurās tiek nodrošināta netraucēta dabisko procesu attīstība un aizsargātas retas vai tipiskas ekosistēmas un to sastāvdaļas.

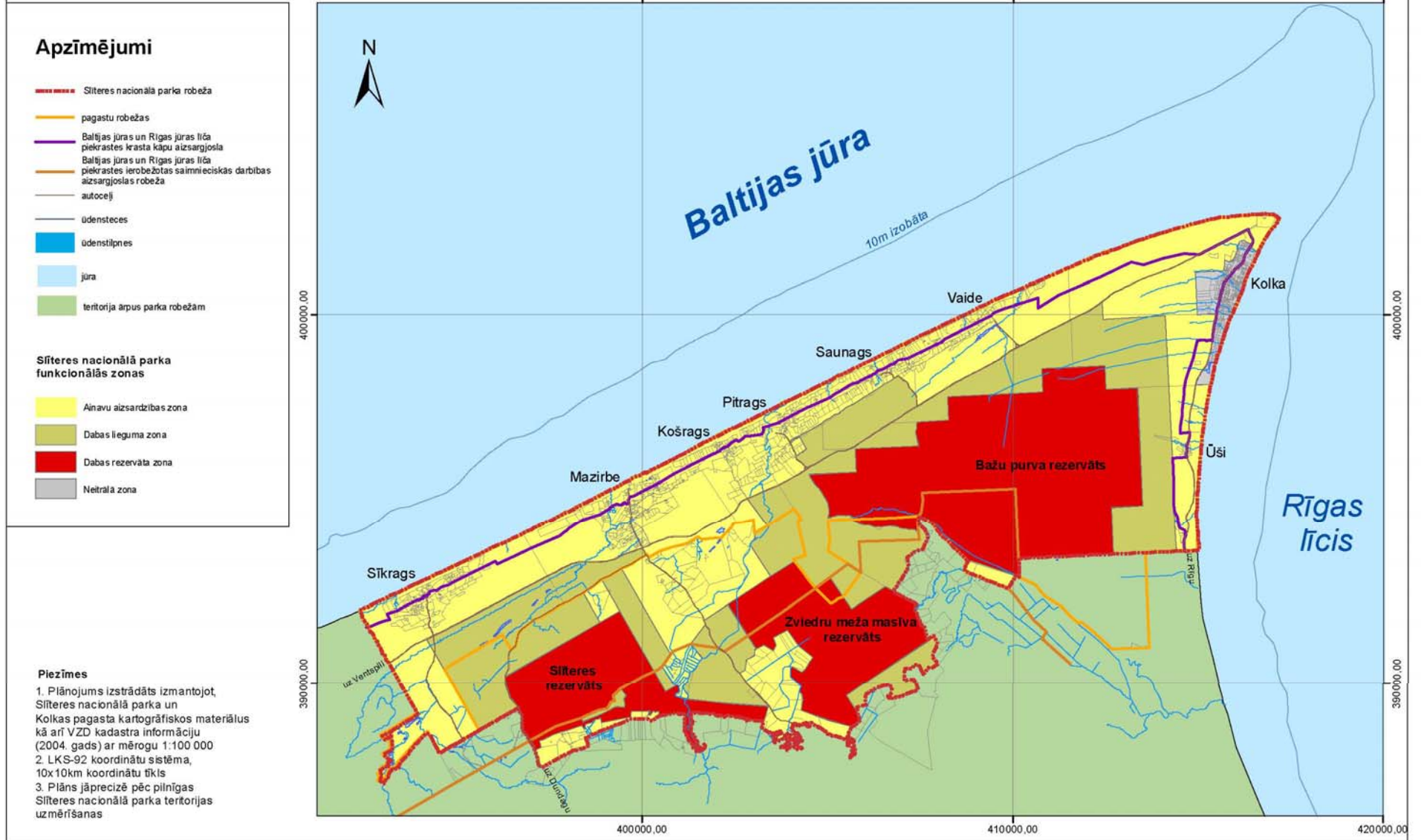
Dabas lieguma zona izveidota, lai aizsargātu cilvēku darbības maz pārveidotas ekosistēmas, retas un izzūdošas savvaļas sugu atradnes un retus biotopus.

Ainavu aizsardzības zona izveidota, lai saglabātu piejūras mežu ainavu un bioloģisko daudzveidību, aizsargātu Ziemeļkurzemei raksturīgo kultūrvidi, kā arī nodrošinātu atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu un dabu saudzējošu saimniekošanas metožu pielietošanu.

Neitrālā zona izveidota, lai veicinātu blīvi apdzīvoto teritoriju ilgtspējīgu attīstību.

Kolkas un Dundagas pagasta apdzīvotās vietas atrodas ainavu aizsardzības zonā, bet Kolkas ciems – neitrālajā zonā. Dabas rezervāta un dabas lieguma zonā esošā zeme ir valsts valdījumā, izņemot 10,7 ha kas ir privāti un iekļauti dabas lieguma zonā.

Slīteres nacionālā parka funkcionālais zonējums M 1:100 000

2. attēls. Slīteres nacionālā parka spēkā esošais funkcionālais zonējums.

1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Slīteres NP izveides vēsture atspoguļo aizsargājamo dabas teritoriju sistēmas vēsturisko attīstību Latvijā kopš 1923. gada, kad tika izveidots "Slīteres vecais piemineklis" (1100 ha), kas bez saimnieciskās ietekmes ir saglabāts līdz mūsdienām un iekļauts dabas rezervāta zonā.

Pirmās ziņas par aizsargājamās teritorijas izveidošanas priekšdarbiem minētas R.Markusa 1923. gada rakstā "Slīteres dabas pieminekļa mežaudžu tipoloģiskais apraksts sakarā ar zemes apstākļiem" (Markuss 1923). 1923. gada Valdības Vēstnesī Nr. 145 tiek publicēts saraksts Nr. 3. "Mežu novadiem un zemes gabaliem, kuri izsludināmi par aizsargu mežiem". Saraksts sastāv no divām daļām, kur pirmajā daļā – Dundagas muižas meži (4950,4 ha) un Slīteres muižas meži (1530 ha) Ventspils apriņķī, kuri tiek klasificēti kā aizsargu meži jūrmalas plūstošās smilts nostiprināšanai. Otrajā saraksta daļā "mežu un zemes gabaliem, kuri pirms I pasaules kara nav piederējuši aizsargu mežiem, bet uz priekšu pieskaitāmi parkiem un dabas pieminekļiem" tiek ietverts "Slīteres dabas piemineklis", kas aizsargājams kā dabas krāšņums ar aizsargu kategoriju "dabas piemineklis". Līdz ar to, 1923. gads ir uzskatāms par Slīteres rezervāta dibināšanas gadu.

Latvijas PSRS valsts rezervāts „Slītere” un tā administrācija izveidota 1979. gadā, kā Meža ministrijai pakļauta valsts budžeta iestāde, kuras uzdevums bija pārraudzīt un apsaimniekot rezervāta teritoriju.

Pirmo reizi rezervāta vēsturē 1988. gadā tiek izstrādātas rekomendācijas reto augu sugu un augu sabiedrību saglabāšanai, paredzot speciālus apsaimniekošanas pasākumus – pļaušanu, apauguma attīrīšanu u.c. (Seile 1989). Šie pasākumi bija plānoti vienam gadam.

Pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas 1991. gadā izmainījās ekonomiskā un sociālā situācija, kas būtiski ietekmēja turpmāko Slīteres NP teritorijas attīstību:

- teritorija kļuva brīvi pieejama apmeklētājiem;
- mainījās zemes piederības forma;
- mainījās iedzīvotāju nodarbošanās veids un nodarbinātības līmenis;
- uzsākās aktīva lībiešu kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšana.

Minētās pārmaiņas bija galvenie priekšnosacījumi aizsargājamās dabas teritorijas statusa maiņai no dabas rezervāta uz nacionālo parku. Pamatojoties uz LR Vides ministrijas ierosinājumu 1999. gadā tika izstrādāts Ziemeļkurzemes nacionālā parka izveides projekts, un šai teritorijai izstrādāts dabas aizsardzības plāns *Management plan for Ziemeļkurzeme national park*. Plānu izstrādāja Metsahalituss mežu un parku aģentūra. Nacionālā parkā bez Slīteres rezervāta teritorijām bija plānots iekļaut arī Ventspils rajona Tārgales pagasta piekrasti sākot no apdzīvotās vietas Ovīši, kā arī daļu Ances pagasta, kur pašreiz izveidots dabas liegums „Ances purvi un meži”. Ziemeļkurzemes nacionālais parks netika izveidots, jo tam nepiekrita pašvaldības un sabiedriskās organizācijas.

Slīteres nacionālā parka robežu izmaiņas laika posmā no 1921.-1989. gadam attēlotas 3. un 4. pielikumā.

Kopš 2000. gadā 1. janvāra spēkā stājās noteikumi, ar kuriem izveidota īpaši aizsargājama dabas teritorija Slīteres nacionālais parks, kuru 2000. gada 16. martā pārdēvēja par Slīteres nacionālo parku. Nacionālā parka robežu izmaiņas attēlotas 3. un 4. pielikumā.

Lai turpmākajās desmitgadēs pilnveidotu Kurzemes reģiona īpaši aizsargājamo teritoriju reģionālo struktūru, ieteicams apsvērt iespēju tālākā nākotnē pievienot Slīteres nacionālā parka teritorijai blakus esošos pašreizējos dabas liegumus, tādējādi radot priekšnosacījumus arī pilnīgākai lībiešu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai (Kurzemes plānošanas reģiona telpiskais plānojums 2006. – 2026.)

1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums

Senākā kultūrvēsture Slīteres NP teritorijā ir saistīta ar pirmajām apdzīvotām vietām Baltijas jūras krastā. Tiešas ziņas par pašreizējo Slīteres NP teritoriju attiecināmas uz

1040. gadu, kad dienvidskandināvijā Mērvallas rūnakmenī, rūnu rakstos pieminēts Kolkas nosaukums – Kolkasrags, ar vārdu *Tumisnis*.

Pirmās rakstiskās liecības par apdzīvotām vietām Ziemeļkurzemes piekrastē atrodamas 14. gs. Piltenes bīskapijas Vaku grāmatā. Senākās apdzīvotās vietas Ziemeļkurzemes jūras piekrastē – Lielirbe, Saunags, kā arī Sīkrags, Mazirbe, Košrags, Pitrags, Vaide un Kolka ir apdzīvotas arī mūsdienās (Latvijas Konversācijas vārdnīca 1928–1929).

Lielāko daļu no nacionālā parka teritorijas vēsturiski apdzīvoja lībieši, kas ir viena no septiņām Baltijas jūras somu tautām. Viņu pirmsenči – Baltijas jūras somu ciltis Latvijas teritorijā dzīvoja jau ap 3300. gadu p.m.ē. Ilgā etnoģenēzes procesā no šīm ciltīm izveidojās patstāvīgs lībiešu etnoss ar savu valodu un kultūru, kuras lielākais uzplaukuma periods bijis 10.–13. gs.

Vēsturisko apstākļu spiesti lībieši pamazām asimilējās ar kuršu ciltīm, kas konsolidējās par latviešu tautu. Lībieši kā viendabīga etniska grupa visilgāk saglabājās Ziemeļkurzemē, Baltijas jūras piekrastē starp Ventspili, Kolkasragu un Melnsilu, kur apdzīvoja 12 ciemus – Lūžņas (*Lūž*), Miķeltorni (*Pizā*), Lielirbi (*Īra*), Jaunciemu (*Ūžkilā*), Sīkragu (*Sīkrōg*), Mazirbi (*Irē*), Košragu (*Koštrōg*), Pitragu (*Pitrōg*), Saunagu (*Sānag*), Vaidi (*Vaid*), Kolku (*Kūolka*) un Melnsilu (*Mustānum*).

Lai saglabātu lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas un nodrošinātu lībiešu valodas tradīciju un citu kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu, LR Ministru padome 1991. gada 4. februārī pieņēma lēmumu Nr. 40 „Par valsts aizsargājamās lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas „Līvōd rānda” izveidošanu”. 1999. gada 14. decembrī LR MK apstiprināja valsts ilgtermiņa mērķprogrammas “Lībieši Latvijā” rīcības plānu. Kultūrvēsturiskā teritorija „Līvōd rānda” juridiski pastāvēja līdz 2003. gada 24. decembrim (LR MK rīkojums Nr. 811 „Par valsts aizsargājamās lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas „Līvōd rānda” direkcijas reorganizāciju”). Līdz 2008. gada 31. decembrim lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas un kultūras saglabāšanu un attīstību koordinēja Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta Lībiešu (līvu) lietu nodaļa.

Tomēr nacionālā parka teritorija neapsaimniekoja tikai lībieši. Teritorijas daļu, kas atrodas pie Cirstu gravas apsaimniekoja Vīdales apkārtnē dzīvojošie cilvēki, kurus piekrastē dēvēja par kalna cilvēkiem.

Slīteres NP teritorijā atrodas deviņi objekti, kas iekļauti valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā (1. tabula un 5. pielikums), kuru 1998. gada 29. oktobrī ar rīkojumu Nr. 128 „Par Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu” (grozījumi 27.01.2007.) apstiprinājusi LR Kultūras ministrija, un viens objekts – Mazirbes mācītājmuižas mācītājmāja, kas iekļauts valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā ar Kultūras ministrijas 2006. gada 12. jūlija rīkojumu Nr. 121.

Slīteres nacionālā parka teritorijā esošo kultūras pieminekļu saraksts

Valsts aizr. Nr.	Vērtības grupa	Veids	Nosaukums	Adrese	Datējums
2210.	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Dāvida pils – pilskalns	Talsu raj., Dundagas pag., pie Zeltsiliem.	
7447.	Valsts nozīmes	Pilsētībūvniecība	Košraga zvejnieku ciems	Talsu raj., Kolkas pag., pa Tilmažu, Anduļu un to starpā esošo māju robežām, ietverot šīs mājas.	18.-20.gs.
7448.	Valsts nozīmes	Pilsētībūvniecība	Sīkraga zvejnieku ciems	Talsu raj., Kolkas pag., pa Ķeļķu, Jaunklāvu, Kilasidamu, Vīnamegu, Baznīckalna un Vecvalku māju robežām, ietverot šīs mājas un to starpā esošās teritorijas.	19.gs.b.- 20. gs.s.
2218.	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Košraga senkapi (Mēra kapi)	Talsu raj., Kolkas pag., Košragā pie Anduļiem. Kad. Nr. 88620030062, 88620030076	
2219.	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Mazirbes viduslaiku kapsēta	Talsu raj., Kolkas pag., Mazirbē pie Grabiem Kad. Nr. 88620020043, 88620020229	
2220.	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Pitraga viduslaiku kapsēta	Talsu raj., Kolkas pag., Pitragā pie Niteļiem Kad. Nr. 88620040034	
2221.	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Saunaga viduslaiku kapsēta (Veckapu kalns)	Talsu raj., Kolkas pag., Saunagā pie Nigļiņiem Kad. Nr. 88620050009, 88620050016	
2222.	Vietējās nozīmes	Arheoloģija	Žonaku senkapi	Talsu raj., Kolkas pag., Vaidē pie Žonakiem Kad. Nr. 88620060007	
8577.	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Līvu tautas nams	Talsu raj., Kolkas pag., Mazirbē Kad.Nr. 88620020149	1939.
8589.	Vietējās nozīmes	Arhitektūra	Mazirbes mācītāj-muižas mācītājmāja	Talsu raj., Dundagas pag. Mazirbē Kad. Nr. 88500010036	18. gs. pirmā puse, 19. gs vidus

Plānojot teritorijas izmantošanu vai paredzot jebkāda veida saimniecisko darbību kultūras pieminekļos vai to aizsardzības zonās ir nepieciešams ievērot normatīvos aktus, kuri uzskaitīti nodaļā 1.2.1.

Līdz šim brīdim, kultūrvēstures pieminekļu aizsardzība un saglabāšana nav bijusi pretrunā ar dabas vērtību aizsardzību un saglabāšanu Slīteres NP, tā pat veicina nacionālā parka izveides mērķu realizāciju.

Būtiski atzīmēt, ka 1849. gadā būvētā Slīteres bāka 2002. gadā ir iekļauta Eiropas industriālā mantojuma sarakstā, bet Latvijas Republikas aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā nav iekļauta.

1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība

Slīteres nacionālā parka pārvaldi īsteno vides ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde — Dabas aizsardzības pārvaldes teritoriālā struktūrvienība Slīteres NP administrācija. Lai nodrošinātu šo funkciju izpildi administrācija veic šādus uzdevumus („Slīteres nacionālā parka likums” (16.03.2000.), LR MK 02.06.2009. noteikumi Nr. 507 “Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums”):

- izstrādā un aktualizē Slīteres NP dabas aizsardzības plānu, kā arī organizē tā īstenošanu;
- organizē sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādi un atjaunošanu, kā arī veicina minēto plānu ieviešanu;
- organizē īpaši aizsargājamo sugu, to dzīvotņu, kā arī aizsargājamo biotopu optimālus uzturēšanas un atjaunošanas, kā arī aizsardzības pasākumus;
- kontrolē Slīteres NP, kā arī dabas aizsardzību regulējošo normatīvo aktu ievērošanu;
- plāno un organizē nepieciešamos dabas aizsardzības pasākumus Slīteres NP teritorijā;
- izsniedz un anulē atļaujas, kā arī aptur to darbību, sniedz atzinumus un saskaņojumus dabas aizsardzības jomā, par reklāmas izvietojumu dabā, brīvdabas izklaides, atpūtas un sporta pasākumu organizēšanai un cita veida darbību veikšanai, kā arī sniedz atzinumus atbilstoši normatīvajiem aktiem par ietekmes uz vidi novērtējumu;
- koordinē un veic zinātniskos pētījumus un monitoringu dabaszinātņu jomā, apkopo un glabā zinātnisko pētījumu rezultātus un monitoringa datus, uzkrāj un apkopo informāciju par veiktajiem, notiekošajiem un nepieciešamajiem dabas aizsardzības pasākumiem;
- nodrošina sabiedrībai informāciju par Slīteres NP un to aizsardzības režīmu, izglīto sabiedrību dabas aizsardzības jautājumos;
- nodrošina informatīvo zīmju izgatavošanu un izvietojumu dabā Slīteres NP ārējo robežu apzīmēšanai;
- veicina sabiedrības (tai skaitā zemes īpašnieku) iesaistīšanu Slīteres NP teritorijas apsaimniekošanā;
- saskaņā ar normatīvajiem aktiem un dabas aizsardzības plānu apsaimnieko Vides ministrijas valdījumā esošo un Vides ministrijai piekrītošo nekustamo īpašumu, kas atrodas Slīteres NP;
- veic citus vides un meža apsaimniekošanas normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus.

Slīteres NP teritorijas kontroli, saskaņā ar Latvija Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, veic Dabas aizsardzības pārvaldes Slīteres nacionālā parka administrācija, Valsts vides dienesta Ventspils reģionālā vides pārvalde, Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvalde un Valsts meža dienesta Ziemeļkurzemes virsmežniecības Dundagas mežniecība.

Latvijas Republikas Lauku atbalsta dienesta Ziemeļkurzemes reģionālā lauksaimniecības pārvalde uzrauga normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā un pilda citas ar lauksaimniecību un lauku atbalsta politikas realizāciju saistītas funkcijas Slīteres NP teritorijā.

Pašvaldības funkcijas parka teritorijā realizē Dundagas novada dome.

1.2. NORMATĪVIE AKTI, TAI SKAITĀ PAŠVALDĪBU SAISTOŠIE NOTEIKUMI, KURI ATTIECAS UZ TERITORIJU

Slīteres NP teritorijā ir saistoši visi Latvijas Republikā spēkā esošie normatīvie akti, kas regulē dabas un kultūrvides vērtību saglabāšanu, aizsardzību un apsaimniekošanu, radot un nodrošinot potenciālu reģiona saimnieciskai attīstībai, kā arī tiek ievērotas Latvijas dabas aizsardzības politikas vadlīnijas un starptautiskās saistības, kuras Latvija apņēmusies pildīt, ratificējot attiecīgas konvencijas.

Normatīvo aktu saraksts, kuru uzskaitījums sniegts zemāk, sagatavots pēc stāvokļa uz 23.11.2009.

1.2.1. Latvijas likumdošana

Latvijas dabas aizsardzības politika

Nacionālais vides politikas plāns. MK 2004. gada 4. februāra rīkojums Nr. 81. Ar grozījumiem, kas pieņemti ar MK 22. 12. 2006. rīkojumu Nr. 996. Šis plāns nosaka Valsts vides aizsardzības stratēģiju.

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma, apstiprināta MK 16.05.2000. Tās stratēģiskie mērķi ir saglabāt un atjaunot ekosistēmu un to dabiskās struktūras daudzveidību, saglabāt un veicināt vietējo savvaļas augu daudzveidību, saglabāt savvaļas sugu, kā arī kultūraugu un mājdzīvnieku šķirņu ģenētisko daudzveidību, veicināt tradicionālās ainavas struktūras saglabāšanos un nodrošināt dzīvās dabas resursu līdzsvarotu un ilgtspējīgu izmantošanu.

Vides politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam. Apstiprināts ar MK 2009. gada 31. jūlija rīkojumu Nr.517. Pamatnostādnes ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kurā atspoguļota esošā situācija, formulēti vides politikas mērķi, risināmās problēmas, politikas pamatprincipi un politikas rezultāti, kā arī rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai

Vides aizsardzības likums (02.11.1996., grozījumi 21.06.2007., 14.02.2008., 14.11.2008. un 12.06.2009.) nosaka resursu ilgtspējīgu izmantošanu, valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, Latvijas Republikas iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt informāciju par vidi un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā.

Likums Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (02.03.1993., grozījumi 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002., 20.11.2003., 15.09.2005., 10.05.2007., 30.04.2009. un 18.06.2009.) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas (arī Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas) un definē iespējas tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus. „*Nacionālo parku galvenais uzdevums ir dabas aizsardzība, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, zinātniskās izpētes, izglītošanas un atpūtas organizēšana, kuru ierobežo dabas un kultūrvides aizsardzības mērķi*”. Slīteres nacionālā parka teritorijā atrodas arī Dabas pieminekļi un plānots izveidot divas Aizsargājamās jūras teritorijas.

Slīteres Nacionālā parka likums (16.03.2000., grozījumi 14.06.2007. un 30.04.2009.) nosaka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas statusu, platību, robežas un zonējumu atbilstoši teritorijas aizsardzībai un izmantošanas mērķiem.

- MK noteikumos Nr. 116. *Slīteres Nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi* (03.13.2001.) noteikta teritorijas aizsardzības un izmantošanas kārtība atbilstoši funkcionālajam zonējumam, aizliegtu darbību veidi un atļauto darbību saskaņošanas kārtība.
- *Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums*, MK noteikumi (02.06.2009.) Nr. 507, stājies spēkā 11.06.2009., nosaka Dabas aizsardzības pārvaldes Slīteres NP administrācijas funkcijas, uzdevumus un tiesības.

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (MK noteikumi Nr. 415, 22.07.2003., grozījumi 26.10.2004., 08.11.2005. un 03.07.2007.) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamus un aizliegtus darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.

Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā (MK noteikumi Nr. 199, 28.05.2002., izdoti saskaņā ar likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43. panta otro daļu) nosaka kritērijus, kas piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā.

Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) (MK noteikumi Nr. 455, 06.06.2006.) attiecas uz to paredzēto darbību ietekmi uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), kuru īstenošanai nav jāveic ietekmes uz vidi novērtējums.

Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai (MK noteikumi Nr. 594, 18.07.2006.) nosaka, ka kompensējošiem pasākumiem ir jānodrošina to pašu sugu vai biotopu, kurus negatīvi ietekmē paredzētās darbības veikšana vai plānošanas dokumenta īstenošana, aizsardzību tādā pašā apmērā kā paredzētās darbības veikšana vai plānošanas dokumenta īstenošana. Pasākumi nav aizstājami ar videi nodarītā kaitējuma dēļ radušos zaudējumu atlīdzību naudā. Kompensējošie pasākumi var būt sekojoši: 1) paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta ietekmētās *Natura 2000* teritorijas daļas aizstāšana ar tiešā tuvumā (blakus) esošu teritorijas daļu, kas pēc ekoloģiskajiem parametriem ir līdzvērtīga ietekmētajai; jaunas *Natura 2000* teritorijas izveidošana, kas atbilst ietekmētās *Natura 2000* teritorijas daļai un ietekmētās sugas vai biotopa ekoloģiskajiem parametriem, citur Latvijas teritorijā; sugas vai biotopa atjaunošanas pasākumi, kas nodrošina ietekmētās sugas vai biotopa saglabāšanu līdzvērtīgā apjomā (īpatņu vai atradņu skaits, biotopa platība), esošajās *Natura 2000* teritorijās.

Dabas aizsardzības plānu izstrādes kārtību īpaši aizsargājamām dabas teritorijām nosaka MK noteikumi Nr. 686. *Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību* (09.10.2007., grozījumi 27.01.2009.).

Sugu un biotopu aizsardzības likums (16.03.2000., grozījumi 15.09.2005., 26.10.2006., 07.05.2009. un 12.06.2009.) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu (MK noteikumi Nr. 396, 14.11.2000. grozījumi 27.07.2004.) nosaka sugu sarakstu, kurā iekļautas apdraudētās, izzūdošās vai retās sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus. Slīteres NP līdz šim konstatētas 268 sugas, kas ir ietvertas šajā sarakstā.

Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu (MK noteikumi Nr. 421, 05.12.2000., grozījumi 25.01.2005. un 27.01.2009.) nosaka biotopu sarakstu, kurā Latvijā ir apdraudēti vai reti. Slīteres NP konstatēti 29 Latvijā īpaši aizsargājami biotopi.

Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu (MK noteikumi Nr. 153, 21.02.2006.) nosaka Latvijā sastopamo ES prioritāro sugu un biotopu sarakstu. Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību. Slīteres NP līdz šim konstatēti 12 ES prioritāri aizsargājami biotopi.

Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi (MK noteikumi Nr. 45, 30.01.2001., grozījumi 31.05.2005.) definē mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību un to aizsardzības nosacījumus. Slīteres NP teritorijā konstatētas 98 sugas, kuru aizsardzībai veidojami mikroliegumi.

Likums Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos (30.06.2005., ar grozījumiem 20.10.2005., 19.12.2006., 04.04.2007., 08.11.2007., 14.11.2008. un 12.06.2009.) paredz nosacījumus, ar kādiem piešķirama kompensācija par saimnieciskās darbības ierobežojumiem valsts un pašvaldību izveidotajās aizsargājamās teritorijās, un šīs kompensācijas piešķiršanas kārtību. Likums nosaka kompensācijas veidus (atlīdzība un zemes maiņa), mežsaimnieciskās darbības ierobežojumus, par kuriem pienākas atlīdzība (jebkādas mežsaimnieciskās darbības aizliegums visa kalendāra gada laikā, galvenās cirtes (izņemot kailcirtes) aizliegums visa kalendāra gada laikā, kopšanas cirtes aizliegums visa kalendāra gada laikā) nosaka atlīdzības apmēra novērtēšanu un atlīdzības piešķiršanas kārtību u.c. jautājumus.

Kārtība, kādā novērtē atlīdzības apmēru par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, kā arī izmaksā un reģistrē atlīdzību (MK noteikumi Nr. 219, 21.03.2006., grozījumi 28.07.2008.) nosaka atlīdzības apmēra novērtēšanas kārtību, atlīdzības novērtēšanas metodiku, kā arī atlīdzības izmaksas un atlīdzības izmaksu reģistrācijas kārtību un termiņus.

Meža zemes

Meža likuma (24.02.2000., grozījumi 13.03.2003., 27.01.2005., 29.04.2005., 16.02.2006., 19.12.2006., 14.06.2007. un 14.11.2008.) mērķis ir regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus.

Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā (MK noteikumi Nr. 189, 08.05.2001., grozījumi 26.02.2002., 08.02.2005. un 17.05.2005.) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, dabas aizsardzības prasības galvenajā un kopšanas cirtē, saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.

Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs (MK noteikumi Nr. 892, 31.10.2006., grozījumi 15.09.2009.) nosaka galvenās cirtes vecumu un caurmēru, paredzot, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (ĪADT), kur tas atļauts, galveno cirti veic, kad mežaudze sasniegusi galvenās cirtes vecumu. Saskaņā ar noteikumiem, mežaudzes, kas atrodas ĪADT, mikroliegumā vai ūdeņu aizsargjoslā, nav atzīstamas par neproduktīvām.

Meža zemes transformācijas noteikumi (MK noteikumi Nr. 806, 28.09.2004., grozījumi 26.09.2006. un 28.04.2009.) nosaka meža zemes transformācijas nosacījumus, transformācijas iesnieguma iesniegšanas, izskatīšanas un atļaujas saņemšanas kārtību un transformācijas dēļ valstij nodarīto zaudējumu aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību.

Meža atjaunošanas noteikumi (MK noteikumi Nr. 398, 11.09.2001., grozījumi 06.11.2001. un 24.10.2006.) nosaka meža atjaunošanas termiņus atsevišķiem meža augšanas apstākļu tipiem, kritērijus, pēc kuriem mežaudzi atzīst par atjaunotu, un atjaunotās mežaudzes (jaunaudzes) kopšanas pārbaudes kritērijus.

Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtējās situācijas izsludināšanu mežā (MK noteikumi Nr. 421, 10.06.2008.) nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā.

Ūdeņi

Aizsargjoslu likums (05.02.1997., grozījumi 21.02.2002., 19.06.2003., 22.06.2005., 06.03.2008. un 14.05.2009.) likums nosaka aizsargjoslu veidus un funkcijas, aizsargjoslu izveidošanas pamatprincipus, uzturēšanas un stāvokļa kontroles kārtību, saimnieciskās darbības ierobežojumus aizsargjoslās. Slīteres NP jūras piekrastes aizsargjoslas platums ir 300 m, sākot no dabiskās veģetācijas iekšzemes virzienā, ciemu teritorijā aizsargjosla ir ne šaurāka par 150 m un tajā iekļauti īpaši aizsargājami biotopi un ņemt avērā vēsturiskā apdzīvotuma struktūra.

Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas noteikšanas metodika (MK noteikumi Nr. 86, 17.02.2004.), nosaka Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas noteikšanas metodiku.

Ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu noteikšanas metodika (MK noteikumi Nr. 284, 04.08.1998.) regulē aizsargjoslu noteikšanas kārtību, apzīmēšanu dabā, vides aizsardzības prasības aizsargjoslās.

Zvejniecības likums (12.04.1995., grozījumi 01.10.1997., 29.10.1998., 17.02.2000., 18.10.2001., 19.06.2003., 30.10.2003., 30.09.2004., 26.05.2005. un 09.10.2008.) regulē Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo jūras ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu iegūšanu, izmantošanu, pētīšanu, saglabāšanu, pavairošanu un uzraudzīšanu. *Tauvas josla – sauszemes josla gar ūdeņu krastu, kas paredzēta ar zveju vai kuģošanu saistītām darbībām un kājāmgājējiem.* Privātipašumos tauvas joslas platums ir 4 m, pārējos 10 m, gar jūras piekrasti 20 m.

Makšķerēšanas noteikumi (MK noteikumi Nr. 31, 10.01.2006., grozījumi 24.03.2009.) nosaka kārtību, kādā fiziskās personas Latvijas Republikas ūdeņos var nodarboties ar amatierzveju – makšķerēšanu, kā arī ar zemūdens medībām, vēžu un citu ūdens bezmugurkaulnieku iegūvi ar šajos noteikumos atļautiem makšķerēšanas, zemūdens medību un vēžošanas rīkiem.

Īpašuma tiesības

Civillikums reglamentē īpašuma tiesības (1937. atjaunots un stājies spēkā 01.09.1992.). Likums nosaka, ka īpašums ir “tiesība valdīt (lietu) un lietojot to, iegūt no tās visus iespējamus labumus” (927.p.), kā arī “īpašums dod īpašniekam vienam pašam pilnīgas varas tiesību par lietu, ciktāl šī tiesība nav pakļauta sevišķi noteiktiem aprobežojumiem” (1036.p.). 1082. p. nosaka, ka “īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumu noteic vai nu likums, vai tiesas lēmums, vai arī privāta griba ar testamentu vai līgumu, un šis aprobežojums var attiekties kā uz dažu lietu tiesību piešķiršanu citām personām, tā arī uz to, ka īpašniekam jāatturas no zināmām lietošanas tiesībām, vai arī jāpacieš, ka tās izlieto citi.” *Grozījumi Civillikumā* (24.04.1997.) precizē, ka mežu lietošanas tiesību aprobežojumi ir noteikti likumos par mežu apsaimniekošanu un izmantošanu. *Civillikums* nosaka, ka ūdeņus, kas atrodas viena zemes īpašuma robežās, ir tiesības lietot zemes īpašniekam pēc saviem ieskatiem, savukārt ūdeņi, kas stiepjas cauri vai piekļaujas dažādu īpašnieku zemes īpašumiem, ir viņu kopīpašums, un katram no viņiem ir tiesības lietot to ūdenstilpes vai ūdensteces daļu, kas stiepjas cauri vai piekļaujas viņa zemei.

Teritorijas plānošana

Teritorijas plānošanas likuma (22.05.2002., grozījumi 10.04.2003., 27.01.2005., 29.03.2007., 08.11.2007. un 13.11.2008.) mērķis ir veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību valstī, izmantojot efektīvu teritorijas plānošanas sistēmu.

Likums *Par zemes dzīlēm* (02.05.1996., grozījumi 11.02.1999., 07.09.2000., 16.12.2004., 05.10.2006. un 12.06.2009.) nosaka kārtību, kādā veicama zemes dzīļu kompleksa, racionāla un vidi saudzējoša izmantošana, kā arī zemes dzīļu izmantošanas un aizsardzības prasības. Atbilstoši likumam, zemes dzīles un visi derīgie izrakteņi, kas tajās atrodas, pieder zemes īpašniekam. Zemes īpašnieks var rīkoties ar zemes dzīlēm, ciktāl šis likums un citi normatīvie akti neierobežo viņa tiesības. Zemes dzīļu izmantošanā jāievēro īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un objektu aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kultūras pieminekļu aizsardzības noteikumi, kā arī citi zemes dzīļu izmantošanu ierobežojoši noteikumi.

Medības

Medību likums (08.07.2003., grozījumi 19.12.2006. un 14.06.2007.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā. Nosaka arī medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Medību noteikumi (MK noteikumi Nr. 760, 23.12.2003., grozījumi 23.03.2004. un 28.04.2008.) nosaka medījamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, kā arī gadījumus, kādos iespējamas medības ārpus medību termiņiem. Noteikumi paredz, ka “*Medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka šie noteikumi, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti.*”

Tūrisms

Tūrisma likuma (17.09.1998., grozījumi 07.10.1999., 24.01.2002., 27.02.2003., 16.02.2006., 11.06.2009. un 12.06.2009.) mērķis ir radīt tiesisku pamatu tūrisma nozares attīstībai Latvijā, noteikt kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un uzņēmumi (uzņēmēj sabiedrības) darbojas tūrisma jomā, un aizsargāt tūristu intereses. Likums definē, ka

dabas tūrisms ir tūrisms veids, kura mērķis ir izzināt dabu, apskatīt raksturīgas ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglītoties dabas aizsardzības jautājumos, savukārt kultūras tūrisma galvenais mērķis ir iepazīšanās ar kultūrvēsturisko mantojumu un ievērojamām vietām.

Kultūras vēsture

Likums *Par kultūras pieminekļu aizsardzību* (12.02.1992., grozījumi 01.06.1993., 02.12.1993., 09.02.1995., 15.11.2001., 06.11.2003., 28.04.2005. un 23.10.2008.) nosaka kultūras pieminekļu veidus, apraksta kultūras pieminekļu aizsardzības pasākumu sistēmu.

Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika (MK noteikumi Nr. 392, 15.07.2003.) nosaka valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļauto nekustamo kultūras pieminekļu aizsargjoslas noteikšanas metodiku.

Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu (MK noteikumi Nr. 474, 26.08.2003.) nosaka valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu un restaurāciju, kā arī kārtību, kādā valsts izmanto kultūras pieminekļu pirkuma tiesības, un kārtību, kādā tiek piešķirts vidi degradējoša objekta statuss.

Kultūras ministrijas Rīkojums Nr. 128 (29.10.1998.) *Par valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu*, nosaka aizsardzības statusu valsts nozīmes kultūrvēsturiskiem objektiem Latvijā, tajā skaitā Slīteres NP teritorijā.

Latvijas Republikas Ministru padomes (04.02.1991.) Lēmums Nr. 40 *Par valsts aizsargājamās lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas «Līvōd rānda» izveidošanu*, lai nodrošinātu Latvijas Republikā nepieciešamos apstākļus lībiešu tautības saglabāšanai, pastāvēšanai un attīstībai, kā arī aizsargātu pēdējo lībiešu apdzīvoto novadu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē Apstiprina valsts īpaši aizsargājamo lībiešu kultūrvēsturisko teritoriju «Līvōd rānda» Ventspils un Talsu rajonā Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā, ietverot šai teritorijā Slīteres valsts rezervāta buferzonu un Baltijas jūras teritoriālos ūdeņus trīs jūdžu platumā no krasta pielikumā noteiktajās robežās. Saskaņā ar LR Ministru Padomes 1991. gada 25. oktobra lēmumu Nr. 289 *Par Valsts īpaši aizsargājamās lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas „Līvōd rānda” nolikuma apstiprināšanu*, teritoriju pārvalda direkcija. Ar MK 1995. gada 9. augusta rīkojumu Nr. 450 *Par valsts aizsargājamās lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas „Līvōd rānda” direkciju*, direkcija tika nodota Vides aizsardzības un reģionālās ministrijas pārziņā. Ar MK 2003. gada 14. janvāra rīkojumu Nr. 12 *Par valsts aizsargājamās lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas „Līvōd rānda” direkcijas nodošanu īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās padotībā*, direkcija tika nodota īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās padotībā. Ar MK gada 24. decembra rīkojumu Nr. 811 "Par valsts aizsargājamās lībiešu kultūrvēsturiskās teritorijas "Līvōd rānda" direkcijas reorganizāciju", kultūrvēsturiskās teritorijas direkcija tiek likvidēta.

Citi normatīvie akti

Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes (MK noteikumi Nr. 717, 29.08.2006., grozījumi 25.08.2008.) paredz, ka koku ciršanu ārpus meža zemes īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās saskaņo ar aizsargājamās teritorijas administrāciju. Kultūras pieminekļu aizņemtās platībās un to aizsargjoslās koku ciršanu saskaņo ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju un vietējo pašvaldību.

Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem (MK noteikumi Nr. 175, 17.04.2001., grozījumi 25.06.2009.) ietver minēto pieminekļu sarakstu un robežas.

Aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanas metodika (MK noteikumi Nr. 502, 29.12.1998., grozījumi 25.09.2001., 17.03.2008. 08.09.2009.) nosaka, ka aizsargjoslas platumš ir 300 m no kapsētas teritorijas robežas ārējās malas.

Atkritumu apsaimniekošanas likuma (14.12.2000., grozījumi 19.02.2004., 22.04.2004., 02.12.2004., 22.06.2005., 26.10.2006., 13.03.2008. un 17.09.2009.) mērķis ir noteikt atkritumu apsaimniekošanas kārtību, lai aizsargātu cilvēku dzīvību un veselību, vidi, kā arī personu mantu.

1.2.2. Starptautiskās saistības un ES noteiktās saistības

Konvencijas

Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25. jūnija *Orhūsas konvencija* par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (18.04.2002). Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem.

Konvencija par bioloģisko daudzveidību Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību" (31.08.1995). Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Bonnas 1979. gada konvencija Par migrējošo savvaļas dzīvnieku aizsardzību (11.03.1999). Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

Bernes 1979. gada konvencija Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu (17.12.1996). Šīs Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

Eiropas ainavu konvencija (20.10.2000.) Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu „Par Eiropas ainavu konvenciju” 29.03.2007. Tās mērķis ir veicināt ainavu aizsardzību, pārvaldību un plānošanu, kā arī organizēt sadarbību par ainavu jautājumiem Eiropā.

Konvencijai Līgums par sikspārņu aizsardzību Eiropā Latvija pievienojās 2003. gada 7. janvārī (MK noteikumi Nr. 10 „Noteikumi par Līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā”).

Slīteres NP piekraste pārklājas arī ar *HELCOM* starptautiskās konvencijas īpaši aizsargājamo teritoriju Baltijas jūras piekrastes daļu no Lielirbes līdz Kolkai, kas ir aizsargājama saskaņā ar Latvijā ratificēto *Helsinki 1992. gada vides aizsardzības konvenciju* "Par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību. Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu „Par Helsinki

konvencijas par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību III un IV pielikuma grozījumiem” 19.10.2006.

Teritorija tiek aizsargāta kā starptautiskas nozīmes putnu sugu ligzdošanas, barošanās un spalvu mešanas vieta, kā arī zivju nārsta, koncentrēšanās un barošanās vieta un migrācijas ceļš.

ES direktīvas

Eiropas Padomes Direktīva 79/409/EEC Par savvaļas putnu aizsardzību (02.04.1979.). Dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai saglabātu migrējošo sugu populācijas tādā līmenī, kas atbilst īpašajām ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, tai pašā laikā ņemot vērā ekonomiskās un rekreācijas vajadzības, vai regulēt šo sugu populāciju lielumu atbilstībā šim līmenim. Slīteres NP teritorijā konstatētas 57 putnu sugas, kas ir minētas šīs direktīvas pielikumos. Direktīvas 4. panta 1. punkts nosaka, ka “*sugām, kuras minētas I pielikumā, jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā*”.

Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEC Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (21.05.1992.). Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Slīteres NP konstatēti 31 Eiropā aizsargājami biotopi, tajā skaitā 12 prioritāri aizsargājami. Direktīvas paredz, ka katrai dalībvalstij ir jāizveido aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (saukts par *NATURA 2000*), kas nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu adekvātu aizsardzību. Katra ES dalībvalsts ir atbildīga par *NATURA 2000* vietu aizsardzības nodrošināšanu.

Ar 2005. gada 15. septembra grozījumiem likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” Slīteres NP apstiprināts par *NATURA 2000* teritoriju (kods LV0200300). Slīteres NP ietverts teritoriju grupā, kas noteiktas atbilstoši ES direktīvām „Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību” un “Par savvaļas putnu aizsardzību”.

1.2.3. Pašvaldības saistošie noteikumi

Dundagas novada pašvaldības 2009. gada 26. augusta saistošie noteikumi Nr.7 „Par Dundagas novada teritorijas plānojumiem” Dundagas novada teritorijas plānojums sastāv no divām daļām: Dundagas pagasta teritorijas plānojuma (apstiprināts 19.12.2005.), un Kolkas pagasta teritorijas plānojuma (apstiprināts 13.06.2003.) bez apstiprinātām ciemu robežām.

Dundagas novada pašvaldības 2009. gada 1. jūlija saistošie noteikumi Nr.1 „Dundagas novada pašvaldības nolikums” Nolikums nosaka, ka novads ir nedalīta teritoriāla vienība, kurā iekļaujas Kolkas un Dundagas pagasts, un 45 apdzīvotas vietas – teritoriālie ciemi. Nolikumā definētas pašvaldības un pašvaldību amatpersonu tiesības un pienākumi.

Dundagas novada pašvaldības 2009. gada 28. oktobra saistošie noteikumi Nr.12 „Dundagas novada centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu lietošanas un aizsardzības saistošie noteikumi” Ar noteikumiem tiek noteikta kārtība, kādā notiek ūdensapgāde un kanalizācijas sistēmu lietošana un uzturēšana, kā arī jaunu sistēmu būvniecība.

Dundagas pašvaldības 2008. gada 24. novembra saistošie noteikumi Nr.19 „Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Dundagas pašvaldības teritorijā” Noteikumi nosaka atkritumu apsaimniekošanas kārtību Dundagas pagastā.

Dundagas novada pašvaldības 2009. gada 28. oktobra saistošie noteikumi Nr.15 „Par sabiedrisko kārtību Dundagas novadā” Vairāki noteikumu punkti paredz naudas sodu par

vides piesārņošanu – transportlīdzekļu mazgāšana mežā un pie ūdenskrātuvēm, kā arī nosaka makšķerētāju atbildību par makšķerēšanas vietas tīrību pie pašvaldības ūdenstilpnēm.

1.3. TERITORIJAS FIZISKI GEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

1.3.1. Klimats

Slīteres NP atrodas divos klimatiskajos rajonos – Piejūras zemienes un Zemgales līdzenuma, kā arī Kurzemes augstienes klimatiskajos rajonos (Kalniņa 1995).

Parka lielākajā daļā valda piejūras tipa klimats ar nelielām temperatūras amplitūdām – samērā vēsām vasarām un siltām ziemām ar nepastāvīgiem sala periodiem. Pēc ilggadējiem rādītājiem, vidējās minimālās gaisa temperatūras pa mēnešiem tiek sasniegtas februārī ($-3,9^{\circ}\text{C}$ Kolkā un $-4,7^{\circ}\text{C}$ parka dienvidu daļā), jūlija vidējo temperatūru starpība ir neliela ($+16,9^{\circ}\text{C}$ Kolkā un $+16,4^{\circ}\text{C}$ parka dienvidu daļā). Gada vidējo temperatūru amplitūdas ir nelielas $20,4^{\circ}\text{C}$ Kolkā un $21,1^{\circ}\text{C}$ parka dienvidu daļā, kamēr Latvijas austrumu rajonos temperatūras sasniedz 23°C – 24°C (Seile, Rēriha 1983). Pēc Kolkas meteoroloģiskās stacijas datiem, pēdējās desmitgadēs, rudens kļūst arvien siltāks par pavasari. Diennakts vidējā temperatūra 0°C tiek pārsniegta marta pēdējā dekādē. Piekrastē bezsala periods ilgst 160–180 dienas, pārējā Latvijas teritorijā 140–150 dienas. Kopumā teritorijā izteikta maza klimata kontrastainība, kas pieaug Mazirbē un Zilajos kalnos (Kalniņa 1995).

Valdošie ir rietumu un dienvidrietumu vēji (Strautnieks 1997). Vidējais vēja ātrums gadā $5,0$ m/s, bet maksimālie rādītāji līdz pat 20 – 27 m/s tiek sasniegti rudenī un ziemā.

Teritorijā pārsvarā apmākušās dienas, bieži migla (Strautnieks 1997). Nokrišņu vidējais daudzums 568 mm gadā, kas ir viens no zemākajiem rādītājiem Latvijā. Vidēji gadā ir 174 dienas ar nokrišņiem un augsts relatīvais gaisa mitrums (vid. gadā 82%). Sniega segas noturīgums mainās tieši proporcionāli attālumam no jūras krasta līnijas. Kolkā noturīga sniega sega izveidojas tikai janvāra sākumā, kad tās vidējais biezums ir 14 cm. Ziemā augsnes sasaluma vidējais dziļums ir 18 cm. Sniega segas intensīva kušana sākas marta vidū, un līdz aprīļa vidum tā ir nokususi. Vidēji 77 dienas gadā ir saulainas un saules spīdēšanas ilgums nepārsniedz 920 stundas.

Jūras ūdens vidējā temperatūra piekrastē ir $7,3^{\circ}\text{C}$, maksimālā $25,6^{\circ}\text{C}$, bet minimālā – $0,4^{\circ}\text{C}$. Vidējais jūras līmenis (attiecībā pret Kronštates “0” Baltijas sistēmā) ir 3 cm (max $+106$ cm, min -100 cm) (Čipāne 1982).

Pēc klimatiskajiem apstākļiem, ziemas Baltijas jūras baseinā ir atšķirīgas, tāpēc arī ledus apstākļi ir dažādi. Ledus parādīšanās un aizsalšanas process sākas līča ziemeļu daļā. Irbes šaurums aizsalst vēlu un ne katru gadu. Nedaudz agrāk aizsalst jūra starp Kolku un Abruksu (Igaunijas sala), veidojot ledu līdz pat Sāmsalai.

Baltijas jūras ietekme uz klimatu tai piegulošajās teritorijās ir nozīmīga, vērojama fenoloģisko pazīmju aizkavēšanās salīdzinot ar pārējo Kurzemes un Latvijas iekšzemes daļu. Rudenī 0°C temperatūra austrumlatvijā iestājas ap $10.$ novembri, bet Baltijas jūras piekrastē ap 10 – $15.$ decembri. Pavasarī, kad iestājas pozitīva gaisa temperatūra, atšķirības ir mazākas, jo Rīgas jūras līcis parasti vēl ir klāts ar ledu. Ziemas ilgums Latvijas austrumos ir garāks par 1 – 2 mēnešiem (Pastors 1994).

Kurzemes augstienes klimatiskajā rajonā klimats ir nedaudz kontinentālāks kā piejūrā. Šajā klimatiskajā rajonā ietilpst Slīteres NP DR daļa. Zilo kalnu kraujas mikroklimata veidošanā liela ietekme ir reljefam, hidroloģiskajam režīmam un veģetācijai (Kalniņa 1995).

1.3.2. Ģeoloģija

Slīteres NP ģeoloģisko griezumu veido divi pamatelementi – kristāliskais pamatklintājs un nogulumiežu sega. Kristāliskais pamatklintājs atrodas aptuveni 1000 m dziļumā, to veido arhaja un proterozoja magmatiskie un metamorfie ieži. Nogulumiežos konstatēti kembrija, ordovika, silūra, devona un kvartāra periodu nogulumi.

Pirmskvartāra nogulumus pēc morfoloģiskajām pazīmēm Slīteres NP teritorija iedala trīs daļās – dienvidu, centrālajā un ziemeļaustrumu daļā (2. tabula). Slīteres NP teritorijā pirmskvartāra nogulumus veido Devona un apakšējā Paleozoja veidojumi ~ 1000 m biezumā.

Pirmskvartāra nogulumu sadalījums Slīteres nacionālajā parkā

Nosaukums	Apraksts
Dienvidu daļa	Subkvartāra virsmas pacēlums, kas ietilpst Ziemeļkurzemes pacēlumā. Pirmskvartāra nogulumu absolūtais augstums ir 60–70 m. Dienvidu daļu no centrālās daļas norobežo skaidri izteikta Baltijas ledusezera senkrasta kāple – Zilie kalni, ar absolūto augstumu 35–40 m kāples piekāpē. Zilie kalni ir robeža starp Ziemeļkursas augstienes Dundagas pacēlumu un Piejūras zemienes Irves līdzenumu (Zelčs 1998).
Centrālā daļa	Slīps līdzenums tā absolūtais augstums Baltijas jūras virzienā mainās no 35–0 m. Ziemeļos tas noslēdzas ar 10 m augstu kāpli, kas ir Litorīnas jūras senais krasts, tā vietējais nosaukums ir Stiebru kalns vai Irbes krauja.
Ziemeļaustrumu daļa	Jūras virzienā slīps līdzenums, kur pirmskvartāra nogulumu absolūtais augstums svārstās no 0–65 m.

Kvartāra nogulumi klāj gandrīz visu Slīteres NP teritoriju, izņemot atsevišķus rajonus, kas bija pakļauti Baltijas ledusezera abrāzijas darbībai (kā piemēram, Zilo kalnu krauja). Kvartāra nogulumu slāņa biezums ir mainīgs 1–2 m Baltijas ledusezera abrāzijas – akumulācijas līdzenumā, 5–15 m Litorīnas jūras līdzenuma rietumu daļā un pat 60 m teritorijas ziemeļaustrumu daļā (*trijstūra* Vaide–Kolkasrags–Uši rajonā). Teritorijā dominē eolie un Litorīnas jūras nogulumi (smilts, aleirīts).

Ziemeļkurzemes augstienē kvartāra nogulumus veido glacigēnie un Augšbaltijas apledošanas ledāja kušanas ūdens nogulumi. Piejūras zemienē galvenokārt sastopami Baltijas dažādu stadiju un pirmsledus baseina nogulumi, kuri klāj Lejaskurzemes apledošanas pelēko morēnu vai devona cilmiezi.

Teritorijas reljefa pazeminājumos, vai gruntsūdens atslodzes vietās samērā plaši izplatīti purvu nogulumi. Purvu nogulumu biezums sasniedz 3,5 m (Лискович 1992).

1.3.3. Ģeomorfoloģija

Slīteres NP teritorija, saskaņā ar Latvijas fiziogēogrāfisko rajonēšanu, ietilpst piejūras zemienes rajonā, rietumlatvijas piejūras zemienes rajonu grupā, apvidā Irves līdzenums un Ziemeļkurzemes augstienes rajonā, apvidā Dundagas pacēlums (Ramans, Zelčs 1995).

Irves līdzenums

Dabas apvidus Irves līdzenums aizņem 3–15 km platu joslu Kurzemes pussalas ziemeļu malā. To apskalo Baltijas jūra un Rīgas jūras līcis. Robeža sakrīt ar Baltijas ledus ezera, Ancilus ezera un Litorīnas jūras abrāzijas krastu, kas vidusdaļā veido Zilo kalnu krauju.

Līdzenuma virsas augstums nepārsniedz 25 m vjl. Tas pakāpeniski pazeminās Rīgas līča un Baltijas jūras virzienā. Raksturīga unikāla senāko Baltijas baseina attīstības stadiju veidojumu zona – kangaru un vīgu komplekss (Strautnieks 1997).

Senāko Baltijas baseina attīstības stadiju veidojumu zona izvietota no Litorīnas jūras kāples (Stiebru kalna vai Irbes kraujas) līdz Baltijas jūras krastam. Tas ir Latvijā un Eiropā unikāls komplekss no secīgas vaļņveidīgu kāpu jeb kangaru un garu pārpurvotu padziļinājumu starp tiem – vīgu, maiņas 90 km² platībā. Ainava ir radusies seno krastu veidojumu zonā, kur kāpu grēdas atspoguļo jūras atkāpšanās stadijas. Sistēma sāka veidoties Baltijas ledus ezera krastā no smilts bāriem vairāk kā pirms 10 000 gadiem. Piejūras zonā apmēram 1 km platumā kangari un vīgas izzūd, bet kāpas kļūst augstākas un dažādi orientētas eolo (vēja ietekmes radīto) procesu ietekmē. Kangaru–vīgu reljefa josla sasniedz maksimālo platumu 12 km uz dienvidiem no Kolkasraga. Kangaru–vīgu reljefs turpinās arī uz dienvidaustrumiem (Roja) un dienvidrietumiem (Ance) no Slīteres NP (Strautnieks 1997).

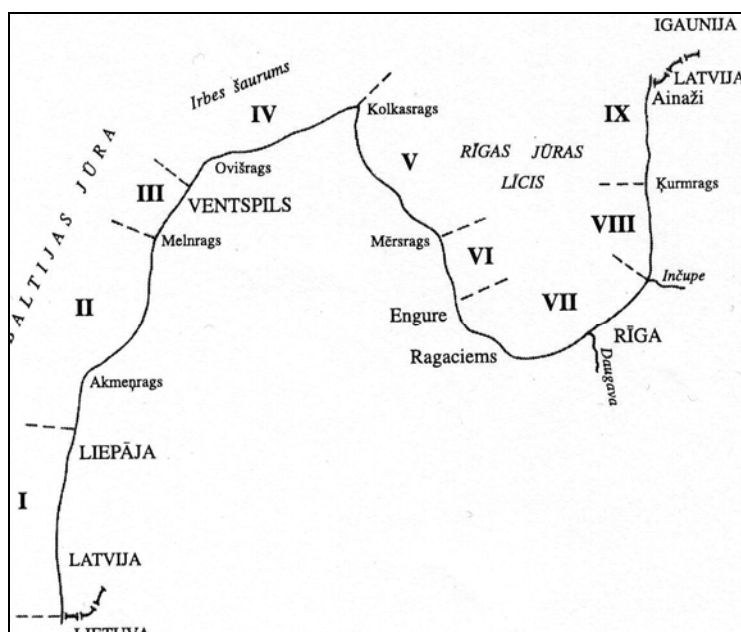
Vaļņi un pazeminājumi Irves līdzenuma rietumu daļā stiepjas paralēli Baltijas jūras krastam, ziemeļu un ziemeļaustrumu daļā tie maina virzienu un līdzenuma austrumu daļā ir paralēli Rīgas līča krastam. Nedaudz atšķirīgi orientēti tuvāk krastam izvietotie kangaru vaļņi – tie apliec un nogriež vecāko vaļņu austrumu galus, veidojot vēdekļveida (kulisveida) sistēmu (Markots 1995).

Gar jūru stiepjas smilšains liedags, kura platumu nosaka atšķirīgie piekrastes veidošanās procesi Rīgas jūras līcī un Irbes jūras šaurumā. Liedaga platums mainās no 6–8 m Ušu tuvumā līdz 100 m iepretī Ķikana (Sīkragupīte, Ķikna) upes grīvas pie Sīkraga. Piekrastes daļa Kolkasraga tuvumā spēcīgi pakļauta hidrodinamiskajiem procesiem, kur veidojas abrāzijas (noskalojuma) krasts.

Slīteres NP teritorijā esošais liedags un seklūdens daļa sastāv no sīkgraudainās smilts frakcijām (0,25–0,1 mm). Dažādu frakciju abrāzijas un plūstošās smilts nogulumi veido gultnes nogulumus līdz pat 10 m izobātai, veidojot nepastāvīgas akumulācijas jeb dinamiskā līdzsvara zonu (Stiebrīšs, Vāling 1996). Nereti starp smiltīm sēkļos ir akmeņi, oļi, grants un gliemežnīcas (Ulsts 1998).

Slīteres NP mūsdienu jūras piekraste, saskaņā ar V.Ulsta izstrādāto klasifikāciju (Ulsts 1998) ietilpst divos krasta rajonos (3. attēls):

- IV krasta rajonā no Būšnieku bākas līdz Kolkasragam;
- V krasta rajonā Kolkasrags–Mērsrags.

3. attēls. Latvijas jūras krasta rajoni (Ulsts 1998).

Posmā no Sīkraga līdz Vaidei izveidojusies 35–45 m plata pludmale, kuru veido sīka un smalkgraudaina smilts ar molusku čaulām. Raksturīgi eolās smilts akumulācijas samazināšanās tendence un neregulāra priekškāpas noskalošana.

No Vaides līdz Kolkasraga galotnei 3 km garumā noskalota priekškāpa līdz pat mežam. Pludmale ir salīdzinoši šaura 10–15 m. Kolkasragā smiltis gan uzkrājas, gan periodiski tiek noskalotas. Raga kontūra vairākkārt mainījies un mainās arī mūsdienās. Raga abās pusēs dominē krasta noskalošanas procesi. Noskalojumus sekmē tas, ka gandrīz viss Austrumbaltijas sanešu plūsmas materiāls nogulsņējas raga zemūdens sēklī. Tāpēc zemūdens nogāzes augšdaļā rodas sanešu deficīts – raga noskalošanas galvenais iemesls (Ulsts 1998).

Krasta ieloku starp Kolkasragu un Rojas ostu, veido ar mežu apaugušie smilts krasta vaļņi, vaļņveida kāpas, vietām pārpūstās kāpu grēdas. Dominē daļēji apaugušas noskalošanas

kāpļes, kas veidotas Litorīnas jūras vaļņos vai jaunākās kāpu grēdās. Smilts pludmale ir šaura un zema 10–15 m plata. Pludmalē un noskalošanas kāplē iztek saldūdens avoti, kā rezultātā veidojas mitrās pludmales.

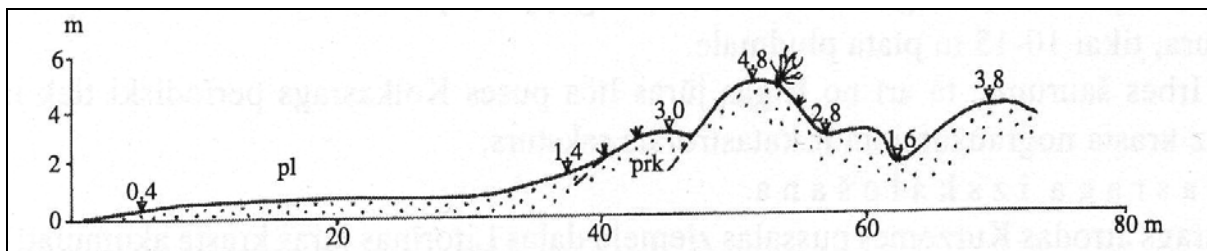
Saskaņā ar jūras krasta ilglaicīgiem monitoringa datiem (Eberhards 2003), jūras pamatkrasta noskalošana (50–80 m platumā) pēdējos 60–70 gados notiek abpus Kolkasragam un Ušu–Melnšila rajonā.

Atbilstoši G. Eberharda piedāvātajai krasta tipoloģijai, kuras pamatā ir krasta ģeoloģiskā uzbūve (Eberhards 2008), Slīteres NP jūras krasti pieskaitāmi:

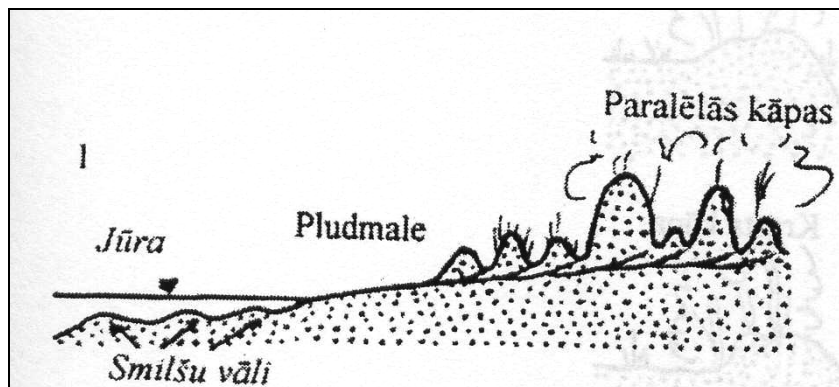
akumulatīvajiem krastiem, kurus veido smilšainie eolie, pludmales un jūras nogulumi, un kuriem raksturīga plaša pludmale un priekškāpas. Posms no Sīkraga upes ietekai jūrā līdz Vaidei, kā arī Kolkas ciema apkārtnē. Virzienā no Kolkas ciema uz Ušu pusi nelielā piekrastes posmā krastu veido jaukta materiāla jūras, pludmales un eolie nogulumi, piekrastei raksturīga šaura pludmale ar virspludmales terasi.

Stāvkrastiem. Posmā no Vaides līdz Kolkas ragam atsedzas kvartāra nogulumu stāvkrasts ar vienkāršu ģeoloģisko uzbūvi, kuru veido smilšainie jūras, pludmales un eolie nogulumi ar apraktiem augsnes horizontiem. Posmā no Ušiem līdz Ēvažiem atsedzas kvartāra nogulumu stāvkrasts ar komplicētu ģeoloģisko uzbūvi, kuru veido eolās un pludmales smiltis.

Posmā no Ķikana upes grīvas līdz Kolkasragam dominē smilts akumulācija – veidojas priekškāpas, augstumā no 4–6 m (Eberhards 2003). Pēc 2005. gada janvāra vētras priekškāpas tika daļēji noskalotas. Šobrīd novērojams jaunu priekškāpu veidošanās process, kuru periodiski pārtrauc spēcīgas vētras. Raksturīgie mūsdienu jūras krasta profili Slīteres NP teritorijā parādīti 4. un 5. attēlā.

4. attēls. Mūsdienu jūras krasta profils uz D no Košraga (Ulsts 1998).

5. attēls. Mūsdienu jūras krasta profils Irbes šaurumā (Eberhards 2003).

Valsts pētījumu programmas „Klimata maiņas ietekme uz Latvijas ūdeņu vidi” ietvaros balstoties uz pēdējo 15 gadu laikā veiktajiem mērījumiem krasta procesu pētīšanas monitoringa stacijās, krasta joslas apsekošanas un kartēšanas datiem pēc vētrām un Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras veikto hidrometeoroloģisko novērojumu parametru datiem, Latvijas jūras piekraste sadalīta pēc erozijas riska pakāpēm. Piekrastes posms no Sīkraga upes ietekas jūrā līdz Vecroču upes ietekai novērtēts, kā krasta posms ar zemu erozijas risku rietumu, ziemeļrietumu un ziemeļu virziena vētrās ar vējuzplūdu līmeni $>+1,3\text{m}$ > 8 stundas. Savukārt piekrastes posms no Vecroču upes ietekas līdz Ēvažiem novērtēts, kā

krasta posms ar augstu erozijas risku, kas apdraud apbūvi un infrastruktūru, ziemeļrietumu un ziemeļu virziena vētrās ar vējuzplūdu līmeni $>+1,5\text{m}$ >5 stundas (Eberhards 2008).

Dundagas pacēlums

Dundagas pacēlums ir dabas apvidus Ziemeļkursas augstienes ziemeļu daļā. Pacēluma ziemeļu mala ietilpst Slīteres NP Zilo kalnu krauja, kas labi izceļas apkārtnes ainavā (Zelčs 1995).

Zilie kalni ir lokveidīgi izliekta krauja, kas stiepjas ~20 km garumā no Slīteres līdz Vīnkalniem (dabas liegumā „Kaļķupes ieleja”) un veido dabisku robežu starp Ziemeļkursas augstienes Dundagas pacēlumu un Piejūras zemienes Irves līdzenumu. Kraujas augšmala paceļas līdz 82,5 m vjl. tās relatīvais augstums ir līdz 42,5 m. Vietām atsedzas pacēluma pamatā esošais sarkanais smilšakmens. Kraujas stāvajā nogāzē strauti izveidojuši 8–20 m dziļas kanjonveida ielejas un gravas ar alām. Kalni radušies leduslaikmeta beigu posmā kā Baltijas ledus ezera stāvkrasts (Zelčs 1998).

1.3.4. Aizsargājамie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi

Slīteres nacionālā parka teritorijā atrodas četri aizsargājамie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi, kuri iekļauti Latvijas īpaši aizsargājамo dabas teritoriju sarakstā (22. pelikums).

Jušulejas dižakmens Atrodas Zilo kalnu Šlīteres kraujas pakājē. Akmeņa augstums 2,9 m, garums 5,9 m, platums 5,1 m, apkārtmērs 18 m. Tas veidots no sārta granīta. Kopumā piemineklis aizņem aptuveni 0,01 ha lielu platību.

Pitragupes krasti Atsegumi Pitragupes (Kukšupes) un Zviedru grāvja satekas vietā. Senāko iežu – Narvas svītas – dabiskie atsegumi Latvijā. Satur faunas atliekas. Atrasts seno brahiopodu *Bicarinatica livica* atliekas. Netālu atrodas arī Pitragupes ūdenskritums, kurš ir 1,1 m augsts. Dabas piemineklis aizņem 8,3 ha lielu platību.

Zartapu grava Pirmais atsegums, atrodas dažus metrus no strauta, kreisajā krastā. Atsegumam ir it kā divi stāvi. Ap 40 m tālāk tai pat krastā redzams vēl viens pavisam neliels atsegums. Konstatētas brahiopoda *Bicarinatica livica* atliekas. Zartapu gravas pirmajā atsegumā attēlotas daudz senatnīga izskata zīmju. Otrais atsegums - ap 40 m augšpus pirmā atseguma, labajā krastā, tieši pie ūdens. Tas ir ap 4 m augsts un 5 m plats. Trešais atsegums novietots labajā krastā, pirms abām pietekām. Tas ir 2 m augsts un 4 m plats. Atšķiras no ierastajiem Latvijā redzamajiem atsegumiem, jo veidots no ievērojami labāk sacementēta smilšakmens. Atsegumu neveido līdzena irdena smilšakmens siena, bet gan lieli smilšakmens klints bluķi ar asām malām. Līdzīgi atsegumi redzami pretējā krastā, kā arī augstāk. Ceturtais atsegums - ap 100 m lejpus ūdenskrituma, ap 60 m augšpus trešā atseguma. Apmēram 2,5 m augsts un 5 m plats smilšakmens klints izcilnis, kas spiež strautu mest ap to līkumu aptuveni 230 grādu leņķī. Liels smilšakmens bluķis (1 m augsts, 0,5 m biezs) novēlies otrā strauta pusē, radot vērtus nelielajam strautiņam. Ūdenskrituma atsegums - košs atsegums no smilšakmens un aleirolīta, pār to līst ūdenskritums. Ap 2,5 m augsts, 10 m plats. Ūdenskritums ir 2 m augsts un 1 m plats. Sausās vasarās izsīkst. Ūdenskritums ir ļoti ainavisks, atrodas tieši uz stigas. Tas izveidojis ap 15 m garu kanjonveida gravu - tās galā ūdens krīt pār krāsainu - sarkanu un pelēkzilu dolomītmerģeli - šķiet, viens no košākajiem ūdenskritumiem Latvijā. Kanjonā strauts veido vēl vienu nelielu ūdenskritumu. Kopumā dabas piemineklis aizņem 14,1 ha lielu platību.

Zilo kalnu Šlīteres krauja Senais jūras krasts. Unikāls dabas veidojums - ap 20 km gara un līdz 35 m augsta krauja. Tās pakājē atklājas kangaru un vigu ainava. Kraujas malu apskalojuši Baltijas ledus ezers, Litorīnas jūra u.c. Kraujas sāngravās ir arī atsegumi. Ievērojamākais un lielākais atsegums - Dāvida pils atsegums - atrodas starp Zeltsiliem un Birzkalniem. Pati Dāvida pils ir teiku radīta vieta, varbūtējs pilskalns (kas gan apšaubāms) 28 metrus augstā zemesragā starp seno jūras krastu un krāšņu sāngravu. Pilskalnā nav redzamas

cilvēka darbības pēdas. Dāvida pils atsegums - ap 7 m augsts, 50 m plats smilšakmens atsegums. Atrodas senkrasta sāngravā. Klints augstāko daļu klāj ļoti daudz uzrakstu. Ir maz pēdējo desmitgadu uzrakstu, savukārt ir ļoti daudz 20.gs. sāk. uzrakstu. Var ievērot arī senus uzrakstus, piem. "1817". Atseguma jaunākā daļa atrodas augstāk pa strautu, tieši tā kreisajā krastā. Austrumos no Dāvida pils Zilo kalnu kraujas nelielās sāngravās atrodas vēl vairāki mazāki atsegumi, nelielas nišas un sezonāli ūdenskritumi. Dabas piemineklis aizņem 48,3 ha lielu platību.

1.3.5. Hidroloģija

Pēc hidroloģiskā režīma, upju krituma un citiem elementiem, Latvijas mazās upes ir iedalītas hidroloģiskajos rajonos. Slīteres NP teritoriju šķērso divu hidroloģisko rajonu robežas, kuras atdala Rīgas līča rietumu piekrastes upju rajonu no Irbes šauruma upju rajona (Pastors 1995).

Hidrogrāfisko tīklu veido Baltijas jūras un Rīgas līča baseinu upes. Lielākajai daļai upju lejteces novirzītas Baltijas jūras sanešu plūsmas virzienā no Lietuvas, tad apliecot Kolkasragu Rīgas virzienā. Izteikta ir gruntsūdeņu notece Rīgas līcī, par ko liecina izplūstošie avoti un strauti, posmā Uši–Melnsils.

Slīteres NP teritorija ir samērā līdzena, tāpēc upju un grāvju kritumi ir nelieli. Gruntsūdeņi ir sekli (ieguļ 0–1 m dziļumā, izņemot reljefa paaugstinājumus) un piedalās virsūdeņu barošanā. Virszemes un gruntsūdeņu līmeņus ietekmē arī devona ūdens nesošā horizonta atslodzes zonas tuvums Zilo kalnu kraujā (Skuja 1981).

Tā kā Slīteres NP hidroloģija ir saistīta ar unikālo reljefu un dabas aizsardzības vērtībām, ir nepieciešams veikt hidroloģiskā režīma izpēti, lai varētu līdzsvarot sociālekonomiskās prasības ar dabas aizsardzības interesēm.

Jūra

Jūrā ūdens sāļums ir neliels, ko nosaka palēnināta ūdens apmaiņa caur Irbes šaurumu, atklātā jūrā ap 7 promilēm, līcī ap 5 promilēm, lokāli atšķiras atkarībā no upju ieteku vietām jūrā. Iesāļais ūdens nosaka daļēju halofītu (sāli mīlošu) augu sugu attīstību zemās un mitrās pludmalēs, īpaši posmā no Kolkas līdz Ušiem.

Baltijas jūras Latvijas piekrastē ūdens līmeņa svārstību amplitūda nedaudz pārsniedz 2 m. Stiprāka viļņošana Latvijas piekrastē ir pie ieejas Irbes šaurumā (Pastors 1994).

Upes

Vairāku mazu upīšu iztekas sākas no avotiem un strautiem ūdens atslodzes vietās Baltijas ledusezera senkrastā. Uz austrumiem no Vaides atrodas Vecročupe, Slīteres NP rietumu robežu pie Sīkraga veido Ķikans.

Lielākās upes ir Mazirbe (26 km) un Pitragupe (11 km), kuras ietilpst Baltijas jūras baseinā.

Mazirbes upe veidojas satekot diviem strautiem, kuru gultnes ir regulētas. Upes platums mazūdens periodā nepārsniedz 3 m. Upei labi izveidojusies palu terase (Skuja 1981).

Pitragupe sākas ārpus Slīteres NP teritorijas un šķērso to D–Z virzienā. Arī Pitragupe veidojusies satekot diviem agrākos gados regulētiem strautiem un tecējumā pievieno mazus strautiņus. Upes vidusdaļā kādreiz bijis uzpludinājums – Kukšu dzirnavu diķis (Skuja 1981).

Pēc bioloģiskās kvalitātes abas upes atbilst β saprobitātei, t.i. vāji piesārņotas (β – mezosaprobitāte). Mazirbes upe ir vāji piesārņota visā tās garumā, Pitragupe – līdz Litorīnas krastam (Stiebru kalnam) vāji piesārņota, tālākajā posmā līdz Baltijas jūrai – tīra līdz vāji piesārņota (Latvijas upju bioloģiskā kvalitāte 1997).

Slīteres NP mazās upītes ir raksturīgas ar augstu bioloģisko daudzveidību, ko nodrošina dabiskie biotopi upju krastos (I.Druvieša mutisks ziņojums).

Ezeri

Lielais (2,9 ha) un Mazais (0,8 ha) Pēterezers atrodas Baltijas jūras pēdējo attīstības stadiju laikā veidotā ieplakā – vigā, Slīteres NP rietumu daļā. Pēterezera vigas austrumu galā atrodas viens mazs ezeriņš 0,5 ha platībā. Pretī Košragam ir ~ 1 ha lielais Pižezers (Pišezers). Tie ir tipiski piejūras ezeri, kas orientēti paralēli krasta līnijai un kangariem. Lielākajās purvu platības (Bažu purvā) sastopami nelieli distrofi ezeriņi, kuri sausās vasarās izzūst.

Novadgrāvji

Slīteres NP teritorijā jaunākie meliorācijas objekti ir Vaides pļavās (1974. gads) un Dūmeles pļavās (1957. gadā). Senākie meliorācijas darbi ir veikti 1837. gadā Bažu purvā, kur joprojām ir redzamas aizaugušo grāvju pēdas.

Kolkas apkārtnē 1837. gadā izveidots Rīgas jūras līcim perpendikulārs vigas drenējošs grāvju tīkls ar kolektorgrāvi Z–D virzienā (Skujā 1981). Grāvju tīkls rezervāta pastāvēšanas gados nav atjaunots.

Slīteres NP austrumu daļā atrodas Milzgrāvis, pa kuru 19. gs. vidū tika notecināts Vīdāles jeb Dieviņezers (Seile, Rēriha 1982).

Piekrastes ciemos dažādos laika periodos un apjomā ierīkoti ar rokām rakti grāvju tīkli, no kuriem lielākā daļa ir aizbīruši un nepilda savas funkcijas. Vairākās vietās nefunkcionē grāvju notece uz jūru, jo gadu gaitā tās ir aizpūstas ar smiltīm un pašreiz šajās vietās ir izveidojušās priekškāpas. Dabā esošo grāvju uzturēšana būtu jāveic regulāri, veicot apauguma novākšanu un aizsērējuma izvākšanu.

Nereti pēc vētrām tiek aizpūstas upju grīvas tādejādi pārtraucot ūdens novadi jūrā, lai to novērstu ir jāparedz iespēja, ka pēc Slīteres NP administrācijas speciālistu atzinuma ir pieļaujama upju grīvu attīrīšana, lai atjaunotu ūdens novadi jūrā.

Dīķi

Slīteres NP teritorijā dīķi izveidoti gandrīz visos piekrastes ciemos. Tie izmantoti, kā ūdens ņemšanas vietas ugunsdzēsības un saimnieciskajām vajadzībām, peldēšanās vajadzībām un ainavu vizuālās kvalitātes paaugstināšanai. Lielākie dīķi ir Vaides un Zēņu. Vaides dīķis veidots, aizdambējot Vecroču upi pie Vaides ciema. Zēņu dīķis izveidots, aizsprostojot upītes dabisko tecējumu no Bažu purva uz Rīgas līci, dienvidos no Kolkas.

Pēdējos gados privātīpašumos tiek ierīkoti dīķi. Izraktais materiāls lielākoties tiek sastumts vaļņos un izlīdzināts apkārtējās platībās, degradējot un mainot veģētāciju un ainavu.

Purvi

Līdzenais reljefs un piekrastes kāpu vaļņi apgrūtina ūdens noteci un sekmē pārmitru platību un purvu veidošanos. Lielākais purvs ir Bažu purvs. Starpkāpu pazeminājumos izveidojušās regulāri applūstošas platības, zemie un pārejas purvi.

Bažu purva platība ir 2646 ha, tas ir augstais sūnu purvs ar plakanu virsmu uz kuras veidojas līdzeni, kupolveidīgi kūdras pacēlumi. Purvs veidojies nepietiekamas ūdens noteces dēļ pārpurvojoties sauszemei. Purvam ir izteikta trīsstūra forma, ko nosaka vēdekļveidīgais kāpu izvietojums. No purva austrumu daļas notece ir uz Milzgrāvi, no rietumu uz Pitragupi. Kūdras slāņa vidējais dziļums 1,7 m, lielākais dziļums 3,5 m. Līdz 0,5 m dziļumam dominē maz sadalījusies augstā purva spilvju–sfagnu kūdra, dziļāk par 0,5 m – vidēji un labi sadalījusies pārejas purva kūdra. Purva ziemeļrietumu daļa robežojas ar jūras krastam paralēlu kāpu rindu. Purva centrālajā daļā 19. gs. un 20. gs. sākumā izveidots blīvs grāvju tīkls (Rieksts 1994). Lai arī laika gaitā šis grāvju tīkls ir aizaudzis, tomēr purva nosusināšanās vēl joprojām notiek. Arī 1992. gada ugunsgrēks atstāja negatīvu ietekmi uz purva ekosistēmu un pašreiz novērojama strauja purva aizaugšana ar kokiem un krūmiem. Lai novērstu purva apmežošanu, būtu nepieciešams veikt teritorijas hidroloģiskā režīma izpēti un izskatīt iespēju atjaunot purva hidroloģisko režīmu.

Pēdējos gados novērojama arī strauja plato vīgu (Pēterezera vīga, Kukšupes vīga u.c.) aizaugšana, kas saistīta ar mitruma režīma izmaiņām tajās. Arī šajās teritorijās nepieciešams veikt teritorijas hidroloģiskā režīma izpēti.

1.3.6. Augsnes

Slīteres NP teritorija atrodas Piejūras smilšainās zemienes augšņu rajona Ventspils apakšrajonā. Dominē tipiskās podzolaugsnes, velēnu podzolaugsnes, retākas ir velēnpodzolētās glejaugsnes un purvu augsnes (Strautnieks 1997).

Reljefa augstākajās vietās sastopamas podzolaugsnes. Kāpu rajonā, gar piekrasti, arī iekšzemē lielās platībās dominē tipiskās podzolaugsnes. Lielas platības aizņem purvainās (velēnu glejaugsnes, velēnglejtās augsnes, podzolētās glejaugsnes, velēnpodzolētās glejtās augsnes) un purvu augsnes. Upju palienēs izveidojušās auglīgās aluviālās augsnes.

Slīteres NP teritorijā ir sekojoši augšņu tipi (6. pielikums) – tipiski podzolētas, velēnu vidēji un stipri podzolētas, velēnu vāji podzolētas, velēnu karbonātu, purvu augsnes un kultūraugsnes (Лискович 1992).

Slīteres NP Ives līdzenuma daļā augsnes ir ļoti skābas un skābas – podzolētās, velēnu vidēji un stipri podzolētas augsnes, kā arī visas purvu augsnes. Skābas un vāji skābas augsnes galvenokārt sastopamas Slīteres NP D daļā – Ziemeļkursas augstienes Dundagas pacēlumā, kā arī Baltijas ledus ezera abrāzijas akumulācijas līdzenumā, kur tās mijas ar ļoti skābajām purvu augsnēm. Vāji skābas līdz neitrālas augsnes ir Zilo kalnu piekājē, ko nosaka devona nogulumu karbonātisko iežu noārdīšanās produkti, kā arī karbonātisko pazemes ūdeņu atslodze tiešā kraujas tuvumā.

Starpvalstu augšņu kartēšanas projektos visbiežāk lieto FAO (*Food and Agriculture Organization of the United Nations* – Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības komiteja) augšņu klasifikāciju. Arī Latvijā tiek lietota šī klasifikācijas sistēma, tomēr tās izveidošanas principi būtiski atšķiras no Latvijas augšņu klasifikācijas, un nav iespējams automātiski pāriet no vienas augšņu klasifikācijas uz otru (Nikodemus 1998).

Pēc sadzīves atkritumu izgāztuves „Kolka” (1973–2002) apsekošanas 06.10.2004. šī vieta klasificēta kategorijā „Potenciāli piesārņota vieta” (Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs, LVGMC).

1.4. TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS

1.4.1. Iedzīvotāji, apdzīvotas vietas, nodarbinātība

Kolkas pagasta teritorijas platība ir 11700 ha, no kuras 11098,2 ha ietilpst Slīteres NP teritorijā. Savukārt Dundagas pagasta teritorijas platība ir 55900 ha, no kuras Slīteres NP aizņem 5261,8 ha. Informācija par apmeklētājiem sniegta nodaļā 1.4.2.

Kolkas pagasts

Apakšnodaļa sagatavota, izmantojot Pašvaldības 2007. un 2008. gada publiskos pārskatus, kas aptiprināti Kolkas pagasta padomes sēdē 16.06.2008. (protokols Nr. 8§3) un 19.06.2009. (protokols Nr. 6; 1§).

Kolkas pagasta viena no intensīvāk apdzīvotajām teritorijām ir Kolkas ciems, kas ietilpst Slīteres NP, un tā ziemeļos atrodas viens no Latvijas populārākajiem tūrisma objektiem – Kolkasrags. Tas ir Kurzemes tālākais ziemeļu punkts. Attālums līdz rajona centram – Talsiem ir 75 km, līdz Rīgai 180 km. Tuvākās apdzīvotās vietas ir Roja un Dundaga ~35 km attālumā. Pagasts apsaimnieko ceļus 15 km garumā.

Slīteres NP iekļauti astoņi jūras piekrastes zvejniekciemi – Sīkrags, Mazirbe, Košrags, Pitrags, Saunags un Vaide – Baltijas jūras atklātās daļas krastā, savukārt Rīgas līča rietumu piekrastē Kolka un Uši.

2008. gadā Kolkas pagastā reģistrēti 1226 iedzīvotāji, vidējais iedzīvotāju blīvums ir 9,4 iedz./1 km². Tradicionāli šā reģiona iedzīvotāji dzīvo nelielos zvejniekciemos, kas izvietoti gar jūras malu. Saskaņā ar 2008. gada datiem, Sīkragā reģistrēti 10 iedzīvotāji, Mazirbē – 126, Košragā – 11, Pitragā – 44, Saunagā – 20, Vaidē – astoņi, Kolkā – 983, Ušos – 17 un Ēvažos – septiņi. Lielākais iedzīvotāju daudzums koncentrēts pagasta centrā – Kolkā.

Iedzīvotāju galvenais ienākumu avots ir darbs zivju pārstrādes uzņēmumos un piekrastes zvejā. Galvenā ražošana koncentrēta Kolkā. Šeit darbojas divi zivju pārstrādes uzņēmumi.

Kolkas pagastā 2007. gadā reģistrēti 58 uzņēmumi. Pašvaldības teritorijā darbojas vēl 10 uzņēmumi, kas reģistrēti citur.

Pēdējos 10 gados Kolkas pagastā, īpaši jūras piekrastē, ir aktīvs zemes tirgus. Zemes gabalus iegādājas cilvēki, kas nav reģistrēti, kā Kolkas pagasta iedzīvotāji, un pagastā pastāvīgi nedzīvo. Daļa no zemju īpašniekiem šo teritoriju izmanto atpūtai brīvdienās un vasaras sezonā.

Dundagas pagasts

Apakšnodaļa sagatavota, izmantojot Dundagas pagasta padomes publisko 2008. gada pārskatu, kas apstiprināts Dundagas pagasta padomes sēdē 19.06.2009. (protokola Nr.8 15.§) un Dundagas pagasta teritorijas plānojuma otro redakciju (2007. gads).

Pašvaldības centrs ir Dundaga. Dundaga neietilpst Slīteres NP teritorijā. Dundaga atrodas 160 km attālumā no Rīgas un 65 km no Ventspils. Kopš 1999. gada atjaunots Dundagas pagasta teritoriālais iedalījums ciemos, kāds tas bijis 1939. gadā. Slīteres NP teritorijā atrodas Šlīteres un Mazirbes ciemi. Iedzīvotāju skaits šajos ciemos ir attiecīgi 21 un 17 cilvēki. Šlīteres ciema teritorijā atrodas Šlīteres muiža, Šlīteres bāka un atsevišķas viensētas. Mazirbes ciemā atrodas vairākas viensētas, baznīca, kā arī lielākais zemes īpašums - zemnieku saimniecība „Brauskas”. Šī ir viena no retajām saimniecībām Slīteres NP, kas nodarbojas ar laukkopību un lopkopību, papildus ienākumus gūstot no meža izmantošanas. Daļa no privātpašumiem Dundagas pagastā atrodas Vaides pļavās un Purlejās. Šie zemes gabali iemaiņīti pret mantojamo zemi, kas pašreiz atrodas dabas rezervāta zonā.

Autoceļi

Teritoriju šķēro valsts 1. šķiras autoceļi P124 Ventspils–Kolka 30 km garumā, P131 Tukums–Ķesterciems–Mērsrags–Kolka 10 km, P125 Talsi–Dundaga–Mazirbe 10 km, kā arī valsts 2. šķiras autoceļš V1372 Jaunmuiža–Sīkrags 3 km, V1381 Mazirbe–Vīdale–Kaļķi 8 km garumā, kā arī pievadceļi līdz ciemiem un viensētām.

Asfalta segums klāj ceļu Tukums–Ķesterciems–Mērsrags–Kolka un Talsi–Dundaga–Mazirbe, pārējiem ceļiem ir grants segums. Latvijas valsts Satiksmes ministrijas „Transporta attīstības pamatnostādnes 2007.–2013. gadam”, un tam pievienoto dokumentu darba plānā iekļauta ceļa Ventspils–Kolka asfaltēšana.

2008. gadā uzsākta autoceļa P124 Ventspils–Kolka rekonstrukcija izmantojot ES finansējumu, kuras laikā plānots autoceļu noasfaltēt.

Piekrastes ciemos aktuāls ir jautājums par zemes ceļu, kurš savieno visus ciemus posmā no Sīkraga līdz Vaidei. Pašreiz ceļš pieder dažādiem īpašniekiem – privāto zemju īpašniekiem, pašvaldībai un Vides ministrijai, līdz ar to netiek realizēta vienota pieeja šī ceļa apsaimniekošanai. Nākotnē ceļi Sīkrags-Vaide, Košrags-Dūmele un pievedceļi kapiem būtu nododami pašvaldības apsaimniekošanā, lai nodrošinātu šo ceļu pieejamību visiem teritorijas iedzīvotājiem un apmeklētājiem, kā arī vienkāršāk būtu realizējama šo ceļu uzturēšana.

Zvejnieku ceļi

Lai nodrošinātu piekrastes zvejnieku piekļūšanu Baltijas jūrai un Rīgas līcim, Kolkas pagasta padome ar 2005. gada 23. maija sēdes protokolu Nr. 9 apstiprinājusi Kolkas pagasta zvejnieku ceļu sarakstu. Ceļi shematiski attēloti 24. pielikumā. Ceļus nepieciešams regulāri attīrīt no smilts sanesumiem un stiprināt ar granti, lai pludmalē var nobraukt smagā tehnika, kas nepieciešama zvejai, kā arī piekrastes apsaimniekošanai un cilvēku glābšanai.

Atkritumu saimniecība

Atkritumu apsaimniekošana Dundagas novadā notiek atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likumam, kas nosaka, ka vietējo pašvaldību kompetencē ir izstrādāt saistošos noteikumus, kas reglamentē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, prasības atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai un uzglabāšanai, kā arī kārtību, kādā veicami maksājumi par atkritumu apsaimniekošanu. Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2006.–2012. gadam Dundagas novads un līdz ar to Slīteres NP atrodas Piejūras sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionā.

2007. gada oktobrī Vides ministrija sākusi realizēt ES Kohēzijas fonda līdzfinansētu projektu „Sadzīves atkritumu apsaimniekošana Piejūras reģionā”. Viens no apakšprojektiem „Trīsdesmit deviņu (39) esošo izgāztuvju rekultivācija Piejūras reģionā” paredz pilnīgi pabeigt rekultivāciju Kolkas pagasta atkritumu izgāztuvē, kura atrodas Slīteres NP teritorijā, kā arī Dundagas pagasta bijušo izgāztuvi, kurā nonāca daļa Slīteres NP teritorijā saražoto atkritumu. Šajā reģionā darbojas atkritumu poligons „Janvāri”.

Kolkas pagasta pašvaldībai 2002. gadā izstrādāti saistošie noteikumi, kas reglamentē tās sadzīves atkritumu apsaimniekošanas kārtību. Atkritumu savākšanas konteineri atrodas Sīkragā, Mazirbē, Košragā, Pitragā, Saunagā, Vaidē un Ušos. Atkritumu izvešanu realizē atkritumu apsaimniekotājs, ar kuru pašvaldība ir noslēgusi līgumu par pakalpojumu.

Slīteres NP atrodas divas Dundagas pagasta ciemu teritorijas – Mazirbe, Šlītere un dažas apdzīvotas viensētas. Dundagas pagasta pašvaldības izstrādātajos saistošajos noteikumos, kas reglamentē atkritumu apsaimniekošanas kārtību Dundagas pagasta teritorijā, noteikts, ka ikviens nekustamā īpašuma īpašnieks vai lietotājs ir atkritumu ražotājs, kam jāiekļaujas pagasta atkritumu apsaimniekošanā gan ar savu darbību, gan maksu par saņemtajiem pakalpojumiem. Ir noteikta tipa tvertnes, kurās atkritumus uzkrāj, līdz to aizvešanai, kā arī tiek piedāvāta iespēja iegādāties speciālus maisus atkritumu uzkrāšanai, kurus novieto atkritumu savācējas automašīnas maršruta malā. Maksa par maisu sedz pakalpojuma izmaksas.

Pašreiz Dundagas novada dome gatavo jaunus saistošos noteikumus, kuri noteiks vienotu kārtību atkritumu apsaimniekošanas jautājumā visā novadā kopumā.

Tā kā Dabas aizsardzības pārvalde pārvalda Slīteres NP teritorijā esošos Vides ministrijas nekustamos īpašumus, tā atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma 13. pantam ir sadzīves atkritumu radītājs. DAP īpašumā ir 10 atkritumu konteineri, to izvešanu nodrošina sadzīves atkritumu savākšanas komersants (2008. gadā SIA „Kurzemes ainavas”). Sadzīves atkritumi rodas Slīteres NP tūrisma objektos, kā arī saimnieciskās darbības rezultātā, nodrošinot administrācijas funkcijas. Atkritumu savākšana parka tūrisma objektos notiek saskaņā ar grafiku, to veic DAP Valsts vides inspektori.

Tā kā Slīteres NP teritorijā ir iecienīta pludmale 35 km garumā, tajā rodas sadzīves atkritumi. Teritoriju šķērso 1. un 2. kategorijas valsts autoceļi, kuru malās arī rodas sadzīves atkritumi. Tāpēc ik pavasari un rudeni tiek rīkotas teritorijas sakopšanas talkas sadarbojoties gan pašvaldībām, gan DAP, gan vietējiem iedzīvotājiem.

Sakari

Slīteres NP teritorijā ir viena pasta nodaļa Kolkā. Telefonu sakarus nodrošina Lattelekom fiksētais tālrunu tīkls un mobilos sakarus – Latvijas Mobilais telefons, Tele 2 un Bite. Galvenās sakaru problēmas ir nepilnīgs pārklājums mobilajiem sakariem, savukārt, fiksēto sakaru līnija 2008. gadā tika modernizēta tikai Kolkā un daļēji arī Mazirbē. Līdz ar to Slīteres NP teritorijas apdzīvotajās vietās ir traucēta pieeja interneta tīklam. Nekvalitatīvie sakari rada problēmas Slīteres NP aizsardzības un apsaimniekošanas organizēšanā, kā arī nenodrošina drošu dzīves vidi iedzīvotājiem un teritorijas apmeklētājiem.

Ūdensapgāde

1999. gadā izstrādāja Kolkas ūdensapgādes un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu tehniskās izpētes projektu. Projektā minēts, ka Kolkas ūdens patēriņš vidēji ir $\sim 394 \text{ m}^3/\text{dienā}$, no kuriem $\sim 1/3$ veido iedzīvotāju ūdens patēriņš, pārējo patērē zivju apstrādes rūpniecība.

Dzeramā ūdens kvalitāti lielā mērā nosaka teritorijas ģeoloģiskā struktūra. Ūdens tiek iegūts no kvartāra nogulumiem, ko veido smilts, kūdra, bet tie nav pasargāti no antropogēnās ietekmes. Kolkas ciema dzeramā ūdens kvalitāte pēc dzelzs, mangāna, amonija satura neatbilst ne Latvijas, ne Eiropas ūdens standartu normām. Kadmija saturs piecas reizes pārsniedz Eiropas noteiktās normas. Kolkas pagastā nav veikta ūdens kvalitātes noteikšana akās, ko lieto centrālajam ūdens padevei nepieslēgtās māsājniecības ($\sim 25\%$ no iedzīvotāju skaita). Pētījumi rāda, ka 87% gadījumos dzeramajā ūdenī konstatēts bakterioloģiskais piesārņojums (*Status report of Kolka 1998*). Piejūras ciemos un viensētās Slīteres NP teritorijā ūdeni iegūst no akām un urbumiem, centrālās ūdens padeves sistēmas nav un tādas arī netiek plānotas.

Ievērojot augstāk minēto, Vides ministrija Kolkas pagasta pašvaldībai piešķir zemi un saskaņojumus meža zemes transformācijai ar mērķi būvēt mūsdienu prasībām atbilstošu ūdens ņemšanas vietu (14. kv. 6. nog.).

Notekūdeņu attīrīšana

Piejūras ciemos notekūdeņi tiek novadīti gruntī un to tīrība ir atkarīga no katras saimniecības labiekārtojuma pakāpes.

Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ir Kolkas ciemā, kur Rīgas jūras līcī notekūdeņus ievada arī trīs zivju pārstrādes uzņēmumi. Vidēji gada laikā, darbojoties zivju pārstrādes uzņēmumiem, Rīgas līcī tiek ievadīts ~ 13 tonnas organisko vielu. Zivju pārstrādes uzņēmumi jūrā ievada arī skalojamos ūdeņus ar augstu sodas un mazgāšanas līdzekļu saturu. Rīgas līča piekrastes ūdeņos ik gadu tiek ievadītas divas tonnas nitrātu (NO_3) un slāpekļa (N), $\sim 0,6$ tonnas fosfora (P), kā arī amonijijs un nitrīti, kas kopumā veido ievērojamu daudzumu slāpekļa piesārņojuma jūras ūdeņos un rada problēmsituāciju HELCOM rekomendāciju (1996) ievērošanai, kuras ir parakstījusi Latvijas valdība (*Status report of Kolka 1998*).

Visiem trīs Kolkas zivju pārstrādes uzņēmumiem saskaņā ar Ventspils RVP sniegto informāciju, ir B kategorijas atļauja.

Pēc Nacionālā vides veselības centra Talsu nodaļas datiem, sākoties vasaras sezonai, Kolkas pludmalē regulāri tiek kontrolēta peldvietu ūdens kvalitāte. Līdz šim visi ņemtie ūdens paraugi nepārsniedza Latvijā noteiktās normas un standartus.

1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju

Jutīgākās teritorijas pret antropogēno slodzi nacionālā parka teritorijā ir Baltijas jūras piekraste, Zilo kalnu Šlīteres krauja un iežu atsegumi, Bažu purvs un Pēterezera viga. Zilo kalnu Šlīteres krauja un Bažu purvs atrodas dabas rezervāta zonās, tādēļ šo teritoriju apmeklējums ir ierobežots un kontrolējams, līdz ar to specifiski pasākumi, kas ierobežotu antropogēno slodzi šajās teritorijās pašreiz nav nepieciešami.

Baltijas jūras piekrastē būtiskāko antropogēno slodzi rada rekreācija un ar to saistītās aktivitātes – teritorijas izmantošana tūrisma un atpūtas vajadzībām, kas saistīts ar jūras piekrasti, kultūrvēsturisko mantojumu un dabas daudzveidību. Informācija par tūrisma plūsmu un galvenajiem tūrisma veidiem apskatīta 1.4.3.1. nodaļā. Piekrastē notiek arī ar zvejniecību saistītās aktivitātes, bet tās ietekme ir minimāla, jo zvejnieki izmanto laivu pievešanas ceļus, lai šķērsotu kāpas. ***Galvenais priekšnosacījums piekrastes dabas aizsardzības vērtību saglabāšanai ir antropogēnās slodzes mazināšana, ko var realizēt, ja piekrastē ir ierobežota pārvietošanās pa mežsaimnieciskajiem ceļiem jūras piekrastē, izveidoti un tiek uzturēti sekojoši infrastruktūras elementi – automašīnu stāvlaukumi, nobrauktuves un gājēju noejas uz jūru, pludmales labiekārtojumi, informatīvie stendi norādes. Ja tuvāko piecu gadu laikā šie pasākumi tiks realizēti, tad esošā rekreatīvā slodze, kurai ir tendence nākotnē palielināties, negatīvi neietekmēs piekrastes dabas aizsardzības vērtības. Lai novērstu piekrastes kāpu izbraukāšanu nepieciešams veikt regulāru teritorijas kontroli.***

Nākotnē palielinoties teritorijas apmeklētāju skaitam visvairāk apdraudētie iežu atsegumi ir Zartapu un Zeltiņu gravās, kas saistīts ar to, ka atsegumi tiek aprakstīti un apzīmēti, kā arī nobradāti. ***Lai savlaicīgi novērstu apmeklētāju negatīvo ietekmi uz dabas aizsardzības vērtībām, nepieciešams regulāri sekot gravu stāvoklim un nepieciešamības gadījumā lemt par nepieciešamajiem apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumiem.***

Pašreizējā antropogēnā slodze negatīvi ietekmē Pēterezera vīgu. Pārsvārā tas saistīts ar dzērveņu lasīšanu un makšķerēšanu Pēterezeros, jo tiek izbradāti īpaši aizsargājami biotopi un īpaši aizsargājamo sugu atradnes. Ir pieļaujama Pēterezera vīgas apmeklēšanas dabas izziņas tūrisma vajadzībām, novirzot teritorijas apmeklētājus pa labiekārtotu taku ar koka segumu. ***Lai samazinātu apmeklētāju negatīvo ietekmi uz dabas aizsardzības vērtībām Pēterezera vīgā nav pieļaujama makšķerēšana Pēterezeros, kā arī jāsamazina laika periods, kurā atļauta dzērveņu lasīšana.***

Mežsaimnieciskā un lauksaimnieciskā darbība nav intensīva un nākotnē nav prognozējama tās palielināšanās. Intensīva saimnieciskā darbība nākotnē tiek plānota apdzīvotajās vietās, tas saistīts ar jaunu ēku būvniecību un piemāju teritorijas labiekārtošanu. ***Lai mazinātu šīs saimnieciskās darbības negatīvo ietekmi uz dabas aizsardzības vērtībām, apdzīvoto vietu perifērijās esošos īpašumus ir plānots iekļaut ainavu aizsardzības zonā, tādējādi ierobežojot zemes gabalu parcellāciju līdz 2 ha lielai platībai, kā arī nodrošinot iespēju Dabas aizsardzības pārvaldei sekot zemes lietošanas veida maiņas procesiem un būvniecības vietu izvēlei.***

Šlīteres nacionālo parku negatīvi var ietekmēt arī saimnieciskā darbībā ārpus parka robežām. Baltijas jūras piekrasti apdraud kuģošanas satiksmes negadījumi jūrā, kā rezultātā rodas naftas, minerālmēslu u.c. piesārņojums. Zilo kalnu Šlīteres krauju un tā ekosistēmu nākotnē negatīvi varētu ietekmēt intensīva lauksaimniecība, kurā tiek izmantoti minerālmēsli un pesticīdi, kā arī jaunu dīķu un karjeru izveide un uzturēšana tiešā kraujas tuvumā. Nav

pilnībā nodrošināta arī Bažu purva aizsardzība, it īpaši hidroloģiskā režīma saglabāšana, jo purvs tikai daļēji atrodas nacionālā parka teritorijā. Purva daļa ārpus nacionālā parka tiek intensīvi apsaimniekota – veikta mežizstrāde, meža ceļu būvniecība u.c.

1.4.3. Teritorijas izmantošanas veidi

Sākot ar 14. gs. iedzīvotāju galvenais ienākumu avots bija zemniecība un zveja. Zvejas nozīme pieauga tikai 18.–19. gs., jo uzlabojās zvejas tehnoloģijas.

Zvejniekciemi pastāv samērā izolēti no iekšzemes ciemiem, jo iedzīvotāji bija daudz nabadzīgāki par iekšzemē dzīvojošiem. No 14. gs. līdz Otrā Pasaules kara sākumam piekrastē notiek intensīva lauksaimniecības zemju ierīkošana. Lielais mājlopu skaits bija jānodrošina ar sienu, kura sagāde bija samērā problemātiska. Siena iegūšanai un ganībām izmantoja esošās pļavas un grīšļiem aizaugušās vigas. Lai iegūtu lielāko daļu no siena krājumiem, zvejniekiem iedzīvotāji izmantoja “tālās pļavas”, kuras atradās vairākus desmitus kilometru tālu no ciemiem. “Tālās pļavas” nebija auglīgas, tās bija grīšļu pļavas, kuras periodiski pārplūst. Lai iegūtu sienu šajās pļavās, bija nepieciešamas vairākas dienas. Zāle tika nopļauta un iznesta mežmalā žāvēties. Pēc siena brauca ziemā, kad visas upes un vigas bija aizsalušas. Iespējams, ka arī pie mājām esošajās vīgu pļavās zāle tika nopļauta un nestā mežmalā žāvēties. Ganību nebija un lopus laida savā vaļā. Tie klejoja pa mežu un kāpām.

No 1866. līdz 1920. gadam jūrmalas ciemos attīstījās kuģu būve. Kokmateriālus kuģu būvei sagādāja no apkārtējiem mežiem (Cimermanis 1994).

Laikā pirms Otrā Pasaules kara saimniecības pēc ražošanas profila iedalījās lauksaimniecības, lauksaimniecības–zvejniecības un lauksaimniecības–zvejniecības–amatniecības saimniecībās. Tās bija:

- vecsaimniecības, kopš 1880. gada no muižas nomātas vai iepirktas ar zemes kopplatību 25–35 ha;
- zvejnieku–amatnieku un zemkopju jaunsaimniecības, kas radās 1920. gada agrārreformas laikā;
- zvejnieku, zemkopju, amatnieku sīksaimniecības tika dibinātas uz muižas, valsts vai vecsaimniecību zemes 19. gs. beigās. 1920. gada reformas gaitā paplašinātas līdz 7 ha (Cimermanis 1994).

Baltijas jūras piekrastes jūrmalciešu attīstība tika pārtraukta padomju varas gados, kad visa saimnieciskā darbība tika pārcelta uz Kolku un piekrastes zveja aizliegta.

Ciešu apbūve ir veidota galvenokārt 19. gs. un 20. gs. pirmajā pusē un atspoguļo dažādu sociālo slāņu dzīves veida materiālās kultūras attīstību, kā arī lībiešu, latviešu un igauņu kultūru mijiedarbību (Cimermanis 1994). Kolkā 19. gs. beigās izveidojās pirmie zivju pārstrādes uzņēmumi – *kūri*, kuros ražoja ķilavu konservus. *Kūri* vēlāk ierīkoti arī Saunagā, Pitragā, Mazirbē, Vaidē un Košragā.

Savdabīgs zemes izmantošanas veids 19. gs un 20. gs. sākumā bija *aizjomi*, tos veidoja nelielās platībās aiz priekškāpas, norokot augsnes virskārtu, mēslojot ar *mudu* (aļģēm), ko savāca speciāli būvētos molos. Aizjomus norobežoja ar noraktās augsnes virskārtas vaļņiem un izmantoja kā tīrumus, jo bez speciālas uzlabošanas, piekrastes augsnes bija barības vielām ļoti nabadzīgas. Pitraga jūrmalā saglabājušās atliekas no 1938. gadā būvētā mola *mudas* savākšanai jūrmalnieku liesās zemes uzlabošanai. Toreizējā Zemkopības ministrija izlēma par šādu molu būvi lielā valsts plānojumā – Ventspils novada saimniecību uzlabošanai (Ventas Balss 1938).

Tāpat kā latviešiem arī lībiešu tautai īpaši postoši bija Pirmā un Otrā Pasaules kara notikumi. Iedzīvotājus izdzina no viņu dzīves vietām, daļa vīriešu krita karā, daudzi aizklīda pasaulē un jūrmalas ciemos vairs neatgriezās. Pēc Otrā pasaules kara Ziemeļkurzeme bija kļuvusi par pierobežas zonu, lībiešu ciemos izvietojās krievu militārās bāzes. Zvejnieki no mazajiem piekrastes ciemiem bija spiesti pārcelties uz Ventspili, Kolku un Dundagu. Pārmaiņu rezultātā panīka ciemi, tajā skaitā samazinājās Mazirbes kā lokāla piekrastes centra nozīme.

Kopumā, 20. gs. mainījās piekrastes iedzīvotāju skaits un sociālā struktūra. Mūsdienās tradicionālajā lībiešu apdzīvotajā teritorijā Ziemeļkurzemē dzīvo tikai neliela daļa lībiešu, pārējie izkaisīti pa visu Latviju un Pasauli.

1950. gados lauksaimniecības zemēs piejūras ciemos ar PSRS armijas pavēli tika stādīti priežu meži, lai samazinātu lauksaimniecības zemju platības ar mērķi ierobežot iedzīvotāju skaitu valsts pierobežā. Šādas mākslīgi veidotas priežu audzes saglabājušās piekrastes ciemos, piemēram Vaidē un Pitragā.

Slīteres NP bez vasaras sezonā dominējošā un populārā tūrisma un atpūtas pastāv arī citi, lielākoties teritorijā dzīvojošo cilvēku izsenis aizsāktie teritorijas izmantošanas veidi: zvejniecība, ekstensīvā lauksaimniecība, ogošana un sēņošana. Kopumā vietējie iedzīvotāji savu dzīvesveidu nemaina. Jauno, lielākoties nepastāvīgo iedzīvotāju un apmeklētāju dzīvesveids atšķiras no vietējo iedzīvotāju ikdienas. Slīteres NP veidojas trīs nodalītas kopienas – vietējie iedzīvotāji, nepastāvīgie iedzīvotāji un apmeklētāji. Pēdējos gados daļa vietējo iedzīvotāju tiek nodarbināti jauno zemes īpašnieku teritoriju apsaimniekošanā un apsardzībā – cērt mežu, krūmus, uzrauga īpašumus u.c. Pēdējos gados arvien aktīvāka ir apbūve, kas ilglaicīgā skatījumā rada pārmaiņas ainavā.

1.4.3.1. Zvejniecība

Slīteres NP jūras piekrastē vecākais un galvenais nodarbošanās veids ir zvejniecība un zivju pārstrāde. Mūsdienās visos piekrastes zvejniekciemos daļa iedzīvotāji nodarbojas ar individuālo zveju.

Antopogēno noslogojumu piekrastē rada braukāšana ar mehāniskiem transporta līdzekļiem jūras krasta kāpu aizsargjoslā un pludmalē, lai nodarbotos ar zveju. Zvejnieki pieklūšanai izmanto laivu ceļus. Daļa zvejniecībā izmantoto mehānisko transporta līdzekļu nav tehniskā kārtībā, un tos ekspluatējot rodas vides piesārņojums (eļļa, degviela u.c.). Reizēm var novērot, ka laivas un piekabes tiek novietotas primārajās kāpās, kas maina dabisko smilšu kustību:

- veidojas pārrāvumi vienlaidus kāpu valnī;
- mainās smilšu uzkrāšanās vietas, dominējot akumulācijas procesiem.

Pārvadājot zvejas piederumus, tiek izbraukātas embrionālās kāpas un noblietēts liedags, īpaši izteikti posmā Vaide–Kolka, kas palēnina mūsdienu kāpu veidošanos. Mehānisko transportlīdzekļu kustība ietekmē arī ligzdojošo tārtiņveidīgo putnu ligzdošanas sekmes, jo pastāv iespēja sabraukt to ligzdas, tāpat tas ir traucējums putniem, kuri barojas jūras seklūdens un sauszemes liedaga daļā. Tomēr kopumā novērtējot zvejnieku darbības ietekmi uz piekrastes dabas aizsardzības vērtībām Slīteres NP var secināt, ka ietekme nav būtiska.

Atsevišķos ciemos daļa zvejnieku laivas un zvejas piederumus vēl aizvien pārvadā zirgu pajūgos, kas rada minimālus traucējumus dabas vērtībām un videi, kā arī piesaista teritorijas apmeklētājus.

Pašreiz Slīteres NP teritorijā atrodas tikai viena laivu piestātne – Kolkā. Nākotnē plānots atjaunot piestātni Mazirbē, kas varētu veicināt piekrastes zvejas attīstību un tūrisma. Pateicoties Latvijas Zvejnieku federācijas aktivitātei un finansējumam, 2005. gadā ir izstrādāts “Zvejas laivu piestātnes (steķa) būvprojekts Mazirbē” tehniskais projekts.

1.4.3.2. Lauksaimniecība

Slīteres NP lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem tikai 114,2 ha, no kuriem 13,7 ha ir tīrumi, 46,4 ha pļavas un 54,1 ha ganības. Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju netiek apsaimniekotas. Ar lauksaimniecību nodarbojas atsevišķas zemnieku saimniecības Mazirbē un Šlīterē. Tikai vienas zemnieku saimniecības pamatnodarbošanās ir lauksaimniecība. Precīzs Slīteres NP teritorijā esošo mājlopu skaits nav

zināms. Piemājas saimniecībās Slīteres NP ainavu un neitrālajā zonā tiek audzēti galvenokārt dārzeni, saknes un ogas pašu patēriņam, kas pēc būtības atbilst jēdzienam – naturālā saimniecība.

Neapsaimniekotās lauksaimniecības zemes aizaug ar krūmiem, rezultātā samazinās atklātās teritorijas un pārejas joslas starp atsevišķiem biotopiem – ekotoni. Pēdējos gados palielinās tendence izcirst kokus un krūmus, bet mērķis ir nevis pļavu un ganību atjaunošana, bet būvniecības vietas sagatavošana. Pēc koku un krūmu izciršanas aktuāla ir ar „rokām” rakto, aizaugušo grāvju darbības atjaunošana un tās apjoms. Grāvju atjaunošanā izmantojot tehniku, tie ir dziļāki un platāki nekā ar „rokām” raktie, līdz ar to palielinās ūdens apjomi un tiek ietekmēts hidroloģiskais režīms daudz plašākā apkārtnē. Paralēli ēku būvniecībai aktuāla ir dīķu veidošana, kas samazina pļavu platību. Iekārtojot dīķus, izraktais materiāls lielākoties tiek izlīdzināts apkārtējās pļavās, degradējot un mainot to veģētāciju.

Līdz 2006. gada decembrim Slīteres NP teritorijā par bioloģiski vērtīgiem zālājiem (turpmāk BVZ) atzītas pļavas 19,2 ha kopplatībā, par 19,2 ha no tām, tiek saņemti atbalsta maksājumi par BVZ apsaimniekošanu.

Slīteres NP administrācija vienu reizi gadā pļauj Zvejnieku pļavas un pļavas pie Šlīteres bākas ~11 ha kopplatībā. Ir pānots daļēji atjaunot Dāvida un Tamnišu pļavu masīvus.

1.4.3.3. Mežsaimniecība

Mežu apsaimniekošana vienmēr ir cieši saistīta ar sociālekonomiskajiem procesiem. Tagadējā nacionālā parka teritorijā kā būtiskākie mežsaimniecības attīstības procesa virzītāji 18., 19. un 20. gs. sākumā uzskatāmi:

- piekrastes zvejniekciemu attīstība, kā rezultātā tagadējo ciemu teritorijās nocirsti meži un izveidotas zemes apbūvei un lauksaimniecībai, apkārtējos mežos cirsti kokmateriāli būvniecības vajadzībām. Nolīstajās mežu teritorijās sākās vēja erozijas procesi, kā rezultātā tika pārpūstas kāpas, par ko liecina mūsdienu ģeomorfoloģiskie pētījumi;
- Pļavu ierīkošana – Zilo kalnu pakājē un Tamnītēs;
- dzelzceļa Ventspils–Stende izveide, kas nodrošināja kokmateriālu transportēšanu pa dzelzceļu, kā arī veicināja kokmateriālu krautuvju izveidi jūras krastā, no kurā 20. gs. 30. gados materiāli tika pludināti, vai pārvesti ar kuģiem uz Rīgu. Šim nolūkam no 1933. līdz 1935. gadam Kolkasraga novadā gadā izcirsti ap 11600 m³ koksnes. Eksportam domāto kokmateriālu krautuves izveidotas jūras krastā un tālāk materiāli pludināti vai pārvesti kuģos uz Rīgu.

Tagadējā Slīteres NP teritorija veidojusies pēdējo 11000 gadu laikā atkāpjoties jūrai. Dažādos Baltijas jūras attīstības posmos veidojies unikālais un savdabīgais tagadējā Slīteres NP teritorijas reljefs ar īpašiem mikroklimatiskajiem un edafiskajiem apstākļiem, kuri noteikuši apauguma savdabību. Purvi un vaļņveida kāpu grēdas apgrūtināja cilvēka saimniecisko, tajā skaitā mežsaimniecisko, darbību šajā teritorijā, un cauri gadsimtiem ļāva saglabāties maz pārveidotiem mežiem. Šajā laikā ugunsgrēkiem bija galvenā loma izmaiņām meža ekosistēmās. Iedzīvotāji būvēm nepieciešamos kokmateriālus ieguva būvju tiešā tuvumā, jo atgādāt materiālus no tālākiem meža nostūriem nebija iespējams un apmetņu tuvumā kokmateriālu pietika. Situācija mainījās parādotes spēcīgiem jūras velkoņiem un kuģiem, kuri spēja kokmateriālus aiztransportēt līdz Rīgai. Pēc Otrā Pasaules kara attīstoties meža tehnikai, transportam un ceļu būvei radās iespēja piekļūt arī attālākiem meža nostūriem.

Apdzīvotās vietas Slīteres NP teritorijā koncentrētas jūras piekrastē un vienmēr atradušās zināmā izolācijā no pārējās teritorijas. Vēl 1935. gadā Kolkasraga novada mežierīcības pārskatā teritorija raksturota, kā „*ekonomiski mazattīstīta un mazapdzīvota*”. Ceļu tīkls neattīstīts un to stāvoklis raksturots, kā neapmierinošs, tāpēc nocirsto koku izvešana bijusi apgrūtināta. Tas savukārt sekmējis veco kokaudžu saglabāšanos grūtāk pieejamās vietās. Atzīmēts, ka teritorijā ir ievērojamas pāraugušo priežu audžu platības. Aizsargu mežā

audzes pa vecumklasēm (cirtmeta robežās) bijušas sadalītas salīdzinoši vienmērīgi, kas ļauj spriest, ka jūras un apdzīvoto vietu tuvumā cirsts intensīvāk. Tāda pat situācija bijusi arī Ezera novada mežos, kur atzīmēts, ka „kā skuju tā lapu koku audzēs pārsvarā ir vecākās un arī jau pārstāvējušās audzes”. 1954. gada pārskatā par mežierīcību Mazirbes mežniecībā secināts, ka galvenajā cirtē ļoti maz cirstas priežu audzes ar mazu biežību un zemu bonitāti, tas liecina, ka ciršanai izvēlējas audzes ar augstāku bonitāti un lielāku biežību, lai ieguvums būtu pēc iespējas lielāks.

Līdz 20. gs. koki cirsti galvenokārt izlases cirtēs. 1937. gada Šlīteres virsmežniecības Ezera novada mežierīcības pārskatā minēts, ka „vecākajās mežaudzēs, pateicoties agrāk dominējošam izlases ciršanas veidam, atsevišķie koki ir stipri nevienāda vecuma ar svārstībām vesela cirtmeta robežās”. Iespēja kokmateriālus pludināt vai pārvest kuģos uz Rīgu, un mežsaimniecisko novadu iekļaušana t.s. „eksporta” kategorijā acīmredzot bija stimuls koku ciršanas intensifikācijai un kailciršu veidošanai.

Tikai sākot ar 1931. gadu, lielākā daļa priežu mežu apmežoti mākslīgi. Meža atjaunošana galvenokārt veikta ar sēšanu. Stādīšana izmantota aptuveni ceturtajā daļā no atjaunojamām meža platībām. Novadā izveidotas tikai priežu kultūras. Rieta, niedrāja un purvāja meža tipos izcirtumi atstāti dabiskai atjaunošanai, atstājot 30–40 sēkliniekus uz 1 ha. Dabiskās atjaunošanas sekmēšanai visu tipu izcirtumos atstāta „augtspējīga skuju koku paauga”. Dažās vietās rieta un niedrāja tipos pielietota kūdrāja apmežošanas metode. Aizsargu novadā nostiprinātas kāpas un augsne ielabota ar kūdrū.

1969. gada vētrā Slīteres NP teritorijā radās mežaudžu postījumi 970 ha platībā. Vējgāzes seku likvidācijai tika piesaistītas viesstrādnieku brigādes. Kopējais postījumu apjoms grūti nosakāms. Pensionētais mežzinis U.Petrovics domā, ka oficiāli izcirta 80000–90000 m³ baļķu, diemžēl sagatavoto kokmateriālu uzskaitē neesot bijusi pilnīga, tā kā reālais daudzums acīmredzot bijis lielāks. Postījumi visā teritorijā no Sīkraga līdz Kolkai un Ušiem bijuši milzīgi, piem., 15. kvartālā vecās priežu audzes izgāztas gandrīz pilnīgi. Mežcirtēji centušies nocirst arī neizgāztos kokus (E.Hausmaņa un U.Petrovica mutisks ziņojums). Kolkasragā izveidojušos retaini 12., 14., 11., un 13. kvartālā bijis ielānāts nocirst pilnībā. Pensionētais mežsargs E.Hausmanis sūdzējies Komunistiskās partijas laikrakstam „Cīņa” un LPSR Mežsaimniecības ministrijas ierēdņi piekāpušies un retainē palika neskarta (vēlāk 1980. gados lielā daļā retaines 1 stāvu izcirta sanitārajās cirtēs).

Lielā daļa vējgāzes skarto mežu atstāti dabiskai atjaunošanai un atrodas dabas rezervātu zonā. Pēc vējgāzes seku likvidēšanas (pēc 1975. gada) Mazirbes mežniecība sagatavojusi ap 100 m³ kokmateriālu mēnesī (U.Petrovica mutisks ziņojums). Šajā laikā noticis intensīvs meža atjaunošanas darbs, kurā iesaistīti vietējie iedzīvotāji. Dabas pieminekļa mežos 1100 ha platībā, vējgāzes seku likvidēšana nav notikusi.

1979. gadā ar Latvijas PSR Ministru Padomes 2. jūlija lēmumu izveidots Slīteres rezervāts. 80. gadu sākumā mežsaimnieciskā darbība norit tikai buferzonā. Gadā iegūst ap 1000 m³ koksnes, aptuveni 50% no šī daudzuma – kopšanas cirtēs, 50% sanitārajās cirtēs. Koksne tiek pārdota un daļa koksnes tiek izmantota Slīteres valsts rezervāta vajadzībām. Sakarā ar to, ka rezervātā kailciršu nav, arī meža atjaunošana nenotiek. Tiek apmežotas lauces un nostiprināta kāpu zona (1 ha/gadā). Gar visiem Republikas nozīmes autoceļiem, kā arī ap augstas degamības klases meža kvartāliem tiek ierīkotas mineralizētās joslas.

Pašreiz nacionālā parka teritorijā mežsaimnieciskā darbība nav intensīva. 2008. gadā administrācija devusi saskaņojumu 48 ciršanas apliecinājumu izsniegšanai koku ciršanai 1519 m³ apjomā 52,2 ha platībā. Visvairāk nacionālajā parkā tiek cirstas priežu audzes.

2008. gadā nacionālā parka teritorijā galvenā cirte – izlases cirte veikta 0,8 ha lielā platībā. 3. tabulā apskatāmi mežsaimniecisko darbu apjomi privātīpašumos.

Ciršanas apjoms 2008. gadā Slīteres nacionālā parka teritorijā

Cirtes veids	Priede Izcirstā <u>platība, ha</u> izcirstais apjoms, m ³	Egle Izcirstā <u>platība, ha</u> izcirstais apjoms, m ³	Bērzs Izcirstā <u>platība, ha</u> izcirstais apjoms, m ³	Meln-alksnis Izcirstā <u>platība, ha</u> izcirstais apjoms, m ³	Balt-alksnis Izcirstā <u>platība, ha</u> izcirstais apjoms, m ³	Pavisam kopā Izcirstā <u>platība, ha</u> izcirstais apjoms, m ³
Izlasses cirte (galvenā cirte)	<u>0,8</u> 15					<u>0,8</u> 15
Kopšanas cirtes	<u>23,7</u> 343	<u>0,1</u> 1,0	<u>15,5</u> 321	<u>1,3</u> 22		<u>39,6</u> 687
Citas cirtes	<u>0,07</u> 3		<u>0,01</u> 1	<u>0,09</u> 7		<u>0,17</u> 11
Kopā	<u>24,57</u> 361	<u>0,1</u> 1,0	<u>14,51</u> 322	<u>1,39</u> 29		<u>40,57</u> 713

Slīteres nacionālā parka administrācijas apsaimniekošanā esošajos mežos mežsaimnieciskā darbība 2008. gadā veikta 11,6 ha lielā platībā un nocirsts 806 m³ koksnes. Veiktas kopšanas cirtes priežu audzēs, ainavu aizsardzības zonā, kuras nav sasniegušas 60 gadu vecumu, kā arī veikta kvartālu stigu tīrīšana.

Papildus koku ciršanai administrācijas apsaimniekošanā esošajos mežos tiek veikti arī meža infrastruktūras uzturēšanas darbi:

- mineralizēto ugunsjoslu uzturēšana;
- meža kvartālu stigu kopšana;
- meža ceļu atbrīvošana no kritušajiem kokiem;
- meža ceļu remonts;
- norobežojošo barjeru atjaunošana uz meža ceļiem.

Sakarā ar finansiālo resursu trūkumu nav veikta visu kvartālu stigu kopšana, ūt īpaši tas ir aktuāli Bažu purva deguma teritorijā, jo stigas ir aizaugušas un gadrīz dabā nav atpazīstamas. Īpašu uzmanību būtu nepieciešams veltīt arī ceļu uzturēšanai un ūdensņemšanas vietu izveidei un uzturēšanai. Šos pasākumu veikšana ir ļoti aktuāla, jo Slīteres nacionālā parka teritorijā esošie meži ir ar ļoti augstu ugunsbīstamību. Nepieciešams arī veikt Vides ministrijas īpašumā esošo zemju robežu uzmērīšanu un mežu inventarizāciju, jo iepriekšējā meža inventarizācija veikta 1996. gadā un neatspoguļo aktuālos datus.

1.4.3.5. Tūrisms

Nemot vērā tādas tūrisma plūsmu noteicošos faktorus, kā tūrisma objektu novietojums, objektu koncentrēšanās vietas, tūrisma maršruti, atpazīstamība, ceļu infrastruktūra, naktsmītņu un ēdināšanas iespējas, ir identificētas tūrisma objektu koncentrēšanās vietas Slīteres NP (6. attēls).

6. attēls. Tūrisma objektu koncentrēšanās vietas.

Slīteres NP teritorijā ir četras izteiktas tūrisma objektu koncentrēšanās vietas – Šlīteres bāka, Mazirbe, zvejniekciemi no Pitraga līdz Vaidei, Kolka ar Kolkasragu. Tūrisma plūsmu koridorus nosaka ceļi Rīga–Kolka, Kolka–Ventspils un Dundaga–Mazirbe, kā arī gājēju un velomaršruts Kolka–Sīkrags. Velomaršruts veido plūsmu gan pa mežu ceļiem, gan pa liedagu. Ārpus tūrisma objektu koncentrēšanās vietām, tūrisma plūsmu koridoru malās atrodas atsevišķi izvietoti tūrisma objekti un naktsmītnes. Parka teritorijā atrodas populārākais tūrisma objekts Ziemeļkurzemē – Kolkasrags – ar vairāk kā 50000 apmeklētājiem 2008. gadā.

2009. gadā Slīteres nacionālā parka teritorijā uzsāktā EK LIFE programmas projekta (LIFE07ENV/LV/000981 POLPROP-NATURA) ietvaros LLTA „Lauku ceļotājs” ir izstrādājis dokumentu „Ieteikumi ilgtspējīga tūrisma attīstībai Slīteres nacionālajā parkā”. Dokumentā ir veikta Slīteres NP teritorijā esošo tūrisma veidu un to produktu uzskaitē un raksturojums, tai skaitā aprakstīti un analizēti pastaigu un pārgājienu maršruti, velomaršruti, automaršruti, dabas un dzīvnieku vērošana u.c. tūrisma iespējas. Analizēta tūrisma radītā ietekme uz dabas vērtībām, tās novērtēšanas iespējas, kā arī negatīvās ietekmes novēršanai nepieciešamie pasākumi.

Slīteres nacionālā parka attīstības mērķis ir izveidot parku, kā vienotu un atpazīstamu tūrisma galamērķi ar īpašām, tikai šai vietai raksturīgām vērtībām – daba, klusas un skaistas smilšainas pludmales, bagātīga dzīvnieku un augu valsts, interesants lībiešu tautas mantojums un dzīvas tradīcijas.

Slīteres nacionālajā parkā kā vadošie izceļami trīs aktivitāšu veidi, kas izriet no apmeklētāju interesēm:

Atpūta un tūrisms jūras piekrastē – apmeklētāji pārsvarā uzturas piekrastes ciemos, izmantojot viesu māju pakalpojumus. Aktivitātei ir izteikti sezonāls raksturs – galvenokārt vasaras mēneši, tomēr tā ir vietējo tūrisma uzņēmēju galvenais ienākumu avots. Galvenokārt noslogotas tiek piekrastes kāpas un pludmale. Sakarā ar to, ka nav ierīkoti autostāvlaukumi, labiekārtotas pludmales un noejas uz jūru, pašreiz šī aktivitāte apdraud dabas aizsardzības vērtības, kā arī iespēju šo tūrisma resursu izmantot ilgtspējīgi. Priekšlikumi par nepieciešamo infrastruktūras izveidi sniegti šā plāna sadaļā 3.3., kā arī dokumentā „Ieteikumi ilgtspējīga tūrisma attīstībai Slīteres nacionālajā parkā”.

Dabas izziņas tūrisms – parka teritorijā esošie un plānotie tūrisma maršruti pilnībā reprezentē parka dabas aizsardzības vērtības. Slīteres Zilo kalnu krauja ar platlapju mežiem

apskatāma Slīteres bākas apkārtnē, kangaru-vigu komplekss apskatāms Pēterezeru apkārtnē, jaunākie jūras krasta veidojumi – mežainas piekrastes kāpas, atklātas piekrastes kāpas, liedags apskatāmi Ēvažu dabas takas un Kolkasraga apkārtnē. Arī teritorijas ainaviskums novērtējams no skatu punktiem Slīteres bākā, skatu tornī pie ceļa Mazirbe-Dundaga, Kolkasragā, Ēvažos. Apmeklētājiem pieejams arī gājēju/velomaršruts caur piekrastes ciemiem un liedagu, kā arī apkārt nacionālajam parkam. 2009. gadā „Lauku ceļotājs” izstrādājis vairākus tūrisma produktus, kas veicina dabas izziņas tūrismu un ļauj teritorijas apmeklētājiem gan patstāvīgi, gan arī vietējo gidu un dabas pētnieku pavadībā vērot dabu, zvērus, putnus. Svarīgākie pasākumi, kurus nepieciešams veikt, lai veicinātu dabas izziņas tūrismu un novērstu tā negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, ir izglītēt vietējos tūrisma uzņēmējus, marķēt dabā maršrutus, esošajos maršrutos (nepieciešamajās vietās) izveidot segumu, lai novērstu eroziju, izveidot putnu novērošanas torni Kolkasragā, izvietot informatīvos stendus, veikt antropogēnās ietekmes monitoringu, informācijas centra izveide u.c. Priekšlikumi par nepieciešamo infrastruktūras izveidi sniegti šā plāna sadaļā 3.3., kā arī dokumentā „Ieteikumi ilgtspējīga tūrisma attīstībai Slīteres nacionālajā parkā”.

Kultūras mantojuma izziņas tūrisms – lībiešu kultūrvēsturiskais mantojums ir unikāls, un tas, ka ir saglabājusies šīs tautas dzīves vide, valoda un tradīcijas dod iespēju nacionālā parka teritorijā šo tūrisma resursu nākotnē izmantot maksimāli pilnvērtīgi, radot jaunus un kvalitatīvus tūrisma produktus. 2009. gadā „Lauku ceļotājs” izstrādājis vairākus tūrisma produktus, tādējādi apkopojot nacionālā parka teritorijā esošās kultūrvēsturiskās vērtības vairākos tūrisma maršrutos, kas ir pieejami dažādām apmeklētāju grupām. Lai saglabātu šo lībiešu ciemu unikalitāti un nodrošinātu teritorijas apmeklētājus ar informāciju, nepieciešams integrēt lībiešu valodu (nosaukumos, norādes zīmēs, informatīvajos materiālos), ēku būvniecībā un citu ainavas elementu izveidē pēc iespējas izmantot tradicionālos materiālus un paņēmienus, uzturēt tūrisma informācijas centrus Mazirbē un Kolkā, padarīt aktīvu kultūras dzīvi Līvu Tautas namā Mazirbē, iesaistīt vietējos zvejniekus izveidojot jaunus tūrisma produktus, izveidot gājēju/velosipēdistu maršrutu posmā Jaunciems – Mazirbe pa veco šaursliežu dzelzceļu, marķēt dabā tūrisma maršrutus u.c. Priekšlikumi par nepieciešamo infrastruktūras izveidi sniegti šā plāna sadaļā 3.3., kā arī dokumentā „Ieteikumi ilgtspējīga tūrisma attīstībai Slīteres nacionālajā parkā”.

1.4.3.6. Medības

Medības nacionālā parka teritorijā ir notikuša regulāri – gan pagājušajā, gan šajā gadsimtā. Pēc Slīteres valsts rezervāta administrācijas izveidošanas 1979. gadā medības tika veiktas ar mērķi – *regulēt medījamo dzīvnieku skaitu*. Līdz ar to īpaša uzmanība tika pievērsta dzīvnieku uzskaitēi, medījamo dzīvnieku postījumu uzskaitēi, kā arī nomedīto dzīvnieku izpētei veicot biometrisko parametru mērījumus.

Kopš 2000. gada, kad teritorijai piešķirts nacionālā parka statuss, kā arī kopš 2003. gada, kad pieņemts jaunais Medību likums, termins – medījamo dzīvnieku skaita regulācija vairs netiek lietots, bet šis process tiek pielīdzināts terminam – medības. ***Tā kā Slīteres NP ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, tad attiecībā arī uz medījamo dzīvnieku populāciju apsaimniekošanu šajā teritorijā ir nepieciešams ievērot specifiskus nosacījumus, kuri nav atrunāti medību normatīvajos aktos (4.tabula), un kurus nepieciešams iekļaut Slīteres nacionālā parka likumā un individuālajos izmantošanas un apsaimniekošanas noteikumos, kā arī nepieciešams izstrādāt Slīteres NP medījamo dzīvnieku apsaimniekošanas plānu.***

Līdz 2002. gadam medību tiesības NP teritorijā izmantoja un realizēja parka darbinieki, kopš 2001. gada medību tiesības iznomātas medību kolektīvam „Slīteres Hubertus”. Pašreiz medībām tiek izmantots 8492,47 ha jeb 52% no parka sauszemes teritorijas. Medības nenotiek dabas rezervātu zonās. Nacionālajā parkā aizliegts medīt putnus un kopš 2005. gada aizliegts medīt lielos plēsējus – vilkus un lūšus, tādējādi saglabājot

dabiskās izlases spiedienu uz zālēdāju dzīvnieku populācijām. Lielo plēsēju medību aizliegums pašreiz nav radījis apdraudējumu ne mājdzīvniekiem, ne arī savvaļas dzīvniekiem, jo to skaits laika posmā no 2005. līdz 2009. gadam parka teritorijā nav palielinājies. Lai maksimāli nepalielinātu medījamo dzīvnieku skaitu un novērstu to koncentrāciju barotavu tuvumā nav atļauta dzīvnieku piebarošana. Kā alternatīva dzīvnieku nomedīšanai uz gaidi, ir to medības apsaimniekotajās lauksaimniecības zemēs. Nomedītos dzīvniekus mednieki uzmēra un biometriskos rādītājus, kā arī apakšžokļus nodod administrācijai, kura šos datus uzglabā.

Galvenās medījamo dzīvnieku sugas nacionālajā parkā ir meža cūka *Sus scrofa*, staltbriedis *Cervus elaphus*, alnis *Alces alces*, stirna *Capreolus capreolus* un bebrs *Castor fiber*.

Mežacūka – šo dzīvnieku skaits gadu no gada parka teritorijā pieaug. Kopš 2006. gada pastāv vienošanās ar medību kolektīvu, ka jānomedī 90% no noteiktā nomedīšanas limita, lai samazinātu dzīvnieku skaitu, un nepieļautu tā palielināšanos. Mežacūku skaits pieaug uz parkam piegulošo teritoriju rēķina, kur notiek intensīva dzīvnieku maksimālā piebarošana un lauksaimniecība. Lielākie postījumi, no dabas aizsardzības viedokļa, tiek nodarīti Zilo kalnu kraujai un tās pakājei. Meža cūkas iet baroties parkam piegulošajās teritorijās, bet atpūtu tās rod rezervāta režīma zonā. Zilo kalnu kraujā novērojamas izteiktas dzīvnieku takas, regulāri tiek izpostīta zemsedze un satrupējušās koku kritālas. Dažādu valstu pētnieki ir pierādījuši, ka šāda veida regulāri traucējumi tiek uzskatīti kā dabas vērtības noplicinošs faktors, kā rezultātā tiek izjaukts augsnes mikroklimats, organisko vielu aprīte tajā, kā arī tiek izmainīts augu vairošanās veids no dzimumvairošanās uz veģetatīvo, kas nav raksturīgs stabilām ekosistēmām. Palielinās arī dzīvnieku skaits sausajos priežu mežos, kur iepriekš meža cūku traucējumi netika lielos apmēros novēroti, tādējādi apdraudot uz zemes ligzdojošās putnu sugas – medņi, ūpji, rubeņi, vakarlēpji u.c. Pašreiz Slīteres nacionālajā parkā un arī citur Latvijā nav veikti pētījumi, kas izvērtētu mežacūku ietekmi uz dabas aizsardzības vērtībām. Minimāli tiek nomedītas cūkas, kas būtu nepieciešams lai samazinātu meža cūku dabisko pieaugumu. Nepietiekami tiek nomedīti arī sivēni, tādēļ veidojas lieli bari, kā rezultātā tiek būtiski izpostīta zemsedze. Arī pašreiz spēkā esošie Slīteres NP individuālie noteikumi, kuri nosaka, ka medībās aizliegts lietot dzinējsuņus, apgrūtina meža cūku medības. Tādēļ dzinēju medības notiek bieži, ar lielu cilvēka traucējuma faktoru un tās ir maz efektīvas. Lai saglabātu nacionālajā parkā bioloģisko daudzveidību, retos un izzūdošos biotopus un sugas, nepieciešams būtiski samazināt meža cūku skaitu.

Staltbriedis – šī dzīvnieku suga stabili parka teritorijā parādījusies 20. gs. 80. gados (G.Skribas mutisks ziņojums), un pašreiz grūti pateikt vai tā ir aizņēmusi savu ekoloģisko nišu parka teritorijā. Pašreiz medību spiediens uz šo sugu ir vidējs, kā negatīvs traucējums ir uzskatāmas medības riesta, kā rezultātā tiek pārtraukts riesta process vai arī dzīvnieki maina riestošanas vietu. Dzīvnieku blīvums parkā ir apmierinošs un to skaits varētu arī palielināties, par ko liecina vidējā apkodumu intensitāte. No dabas aizsardzības viedokļa pašreiz staltbriežu skaita samazināšana parka teritorijā nav nepieciešama, un kaitējumu dabai tie nerada.

Alnis – kopumā parka teritorija ir ļoti piemērota aļņu ekoloģiskajām prasībām, bet pēdējos gados to skaits manāmi samazinās, kas saistīts ar kopējo aļņu skaita samazināšanos Kurzemē. Lielākais aļņu skaits parkā bija novērojams pagājušā gadsimta septiņdesmitajos un astoņdesmitajos gados. Pašreiz alni ir atļauts parkā medīt, bet nākotnē nepieciešams izvērtēt aļņu medību pārtraukšanu līdz laikam, kamēr dzīvnieku skaits stabilizējas, sāk pieaugt un konstatējami būtiski postījumi. Lai aļņi varētu sekmīgi vairoties, būtu nepieciešams nodrošināt netraucētu aļņu riestu, t.i. ierobežot medības riesta laikā.

Bebrs – pašreiz šī suga pilnībā aizņēmusi piemērotās dzīvotnes parka teritorijā, un sastopama gan dabīgajās, gan maksimālajās ūdenstilpēs. Kopumā bebru darbība nacionālā parka teritorijā veicina bioloģisko daudzveidību. Bebru medības parka teritorijā nepieciešams veikt tikai, lai nodrošinātu dabas aizsardzības intereses, kā arī situācijās, kad tie rada

problēmas apdzīvotajās vietās, infrastruktūrai un lauksaimniecības zemēs. Pašreiz bebru nomedīšana intensīvi notiek Zvejnieku pļavās un Vaides pļavās, lai nodrošinātu pļavu saglabāšanos, kā arī Pitraga upē, lai netiktu nopludinātas īpaši aizsargājamo sugu atradnes.

4. tabula

Dabas aizsardzības un medību saimniecības* interešu atšķirības Slīteres nacionālā parka teritorijā, kuru īstenošanas nodrošināšanai nepieciešams veikt grozījumus Slīteres nacionālā parka likumā un individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos

Medību saimniecības intereses	Pretrunas ar dabas aizsardzības interesēm
Dzīvnieku skaita palielināšana un to mākslīgā piebarošana	<ul style="list-style-type: none"> • Mākslīgi tiek palielināts dzīvnieku skaits, kas dabiskās ekosistēmās būtu daudz mazāks, līdz ar to ekosistēmas tiek degradētas; • Piebarošanas vietas piesaista dzīvniekus, radot teritorijai papildus slodzi.
Kvalitatīvu medību trofeju iegūšana	<ul style="list-style-type: none"> • Galvenajām medību sugām (alnis, staltbriedis, stirna, meža cūka) medību trofejas iegūstamas no tēviņiem, tādēļ galvenokārt nomedīšanai tiek pakļauti tēviņi, kā rezultātā tiek izjaukta populāciju dzimuma struktūra; • Dzīvnieki tiek mākslīgi piebaroti ar mikro un makroelementiem, lai uzlabotu trofeju kvalitāti; • Trofeju medības galvenokārt notiek riesta laikā, tādējādi spēcīgākie dzīvnieki tiek nomedīti pārošanās laikā. Spēcīgākos dzīvniekus riesta nomaina vājākie, tādi, kuri dabiskos apstākļos netiktu pie vairošanas; • Regulāra cilvēku klātbūtne riesta vietās traucē normālu riesta norisi.
Dabiskās izlases spiediena samazināšana (piebarošana, lielo plēsēju skaita samazināšana)	<ul style="list-style-type: none"> • Mākslīgā piebarošana un lielo plēsēju skaita samazināšana nodrošina lielāku izdzīvotību (meža cūkas), kā arī samazina kritušo dzīvnieku skaitu. Izdzīvo tie indivīdi, kuri dabiskos apstākļos būtu gājuši bojā. Samazinās populācijas kopējā pielāgotība.
Medību tiesību lietotājs vienpersoniski ir tiesīgs izlemt, cik dzīvniekus nomedīt no lielākā pieļaujamā nomedījamā dzīvnieku skaita	<ul style="list-style-type: none"> • Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas administrācija apstiprina nomedījamo dzīvnieku limitu, bet medību tiesību lietotājam nav pienākums šo limitu izpildīt, tādējādi gadījumos, kad nepieciešams samazināt piemēram mežacūku skaitu, viss ir atkarīgs no medību tiesību lietotāja labās gribas.

* šeit un turpmāk tekstā Medību saimniecība – dabas resursu izmantošanas sistēma, kas vienlaikus ar medību produkcijas ieguvu nodrošina saimnieciski pieļaujamo dzīvnieku skaitu un saglabā medījamiem dzīvniekiem nepieciešamo vidi.

1.4.3.7. Citi teritorijas izmantošanas veidi

Ogošana un sēņošana

Papildus ienākumu avots gan vietējiem iedzīvotājiem, gan arī tuvāko pilsētu – Talsu un Ventspils, iedzīvotājiem ir ogu un sēņu vākšana Slīteres NP mežos un purvos vasaras un rudens periodā. Ogas un sēnes ne tikai savam patēriņam, bet arī realizācijai tirgū tiek vāktas ne tikai ainavu aizsardzības zonā, bet arī dabas lieguma zonā un rudenī arī Bažu purva rezervātā. Ogu iegūšanai bieži tiek izmantotas ogu lasāmās palīgierīces, lai arī tas ir normatīvo aktu pārkāpums. Lasot dzērvenes un brūklenes ar ogu lasāmām palīgierīcēm tiek nodarīts kaitējums dabai, jo tiek izpostīta zemsedze (izraustītas sūnas, ogu mētras un citi apkārtējie augi).

It īpaši pēdējos gados (2008. un 2009. gadā) ir novērots, ka palielinoties ogotāju un sēņotāju skaitam ir izbraukāti un izbradāti meži, purvi un mitrzemes, paaugstinās

ugunsbīstamības risks mežos un purvos, par ko liecina 2009. gadā notikušais ugunsgrēks parkam piegulošajā dabas liegumā „Ances purvi un meži”, kā rezultātā izdega 102,3 ha liela platība. Ogotāji un sēņotāji izmētā sadzīves atkritumus un ierīko ugunsкура vietas. Traucējumu apjoms ir atkarīgs no ogu ražības. No izbradāšanas būtiski cieš Pēterezera vīga, tādēļ, lai ierobežotu apmeklētāju skaitu, nepieciešams noteikt ogu lasīšanas sezonu, t.i. neatļaut to veikt visā ogu lasīšanas sezonā.

Ūdenssports un makšķeršana

Pēdējos gados strauji pieaug makšķernieku un ūdenssporta pārstāvju skaits Baltijas jūras piekrastē. Vasaras beigās piekrastes posmā Vaide – Kolka novērojams liels skaits cilvēku, kuri nodarbojas ar kaitošanu jeb pūķošanu. Savukārt rudens un ziemas periodā piekrastes posms no Sīkraga līdz Kolkai ir iecienīta vieta makšķerniekiem, kuri makšķerē butes. Lai mazinātu makšķernieku un ūdenssporta pārstāvju negatīvo ietekmi uz piekrastes kāpām, nepieciešams veikt piekrastes labiekārtošanu – stāvlaukumu izveidi, gājēju laipu izveidi u.c.

Pašreiz nacionālā parka teritorijā nav noteiktas vietas, kurās iespējams parvietoties ar ūdensmotocikliem. Izvērtējot situāciju piekrastē, secināts, ka piemērotākā vieta šim sporta veidam ir no Kolkas mola līdz īpašumam „Brīzes” (bijušā prožektora māja), zemes kadastra numurs 88620070257. Ūdensmotociklu pievešanai izmantojami esošie laivu pievešanas ceļi. Ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem būtu nepieciešams regulēt transporta ieviešanu un izvešanu, kā arī pasākumus, kas nodrošinātu pārējo teritorijas apmeklētāju drošību.

Zinātniskā izpēte

Slīteres NP zinātnisko izpēti veic administrācijas darbinieki, Latvijas augstskolu studenti un zinātnieki. Parka administrācijā strādājošie speciālisti nodarbojas ar pētījumiem dažādās jomās, atkarībā no nozares. Aptauju, pētījumu un zinātnisko monitoringu rezultāti ir pieejami Slīteres NP administrācijā, pie speciālistiem, daļa no darbiem ir noformēti un aizstāvēti kā bakalaura, maģistra, doktora darbi, publicēti kā zinātniski raksti. Pēdējos gados informācija par teritoriju sniegta arī starptautiskās konferencēs.

Galvenie pētījumu virzieni ir saistīti ar vaskulārajiem augiem, sūnaugiem, bezmugurkaulniekiem, zīdītājiem un ornitofaunu. I.Rērihas reto un īpaši aizsargājamo augu sugu izplatības pētījumi Slīteres NP pēdējos 20. gados izceļami uz pārējo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju floras izpētes fona.

Ņemot vērā teritorijas unikalitāti ne vien Latvijas, bet arī Eiropas mērogā būtiski ir veicināt dažādu dzīvo organismu grupu izpēti, sadarbojoties ar citu valstu speciālistiem tādā veidā radot teritorijas starptautisku atpazīstamību.

Monitorings

Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs (turpmāk LVĢMC) nodrošina valsts meteoroloģiskos, hidroloģiskos, virszemes ūdeņu kvalitātes, pazemes ūdeņu, nokrišņu kvalitātes, integrālā monitoringa u.c. novērojumus, kā arī kopā ar vides aizsardzības institūcijām veic gaisa kvalitātes un tās ietekmes novērojumus uz ekosistēmām.

LVĢMC kontrolē un koordinē Vides monitoringu, saskaņā ar Vides monitoringa programmu (apstiprināta 2006. gada 24. janvārī ar Vides ministrijas rīkojumu Nr. 29), kas aizvieto līdzšinējo Vides Nacionālo monitoringa programmu. Vides monitorings sastāv no šādām sadaļām:

- Gaisa monitorings;
- Ūdeņu monitorings;
- Augšnes un zemes virsmas apauguma monitorings;
- Bioloģiskās daudzveidības monitorings.

Vides monitoringa realizēšanas ietvaros, Slīteres NP teritorijā ierīkoti stacionāri monitoringa laukumi, punkti un stacijas. Tajā skaitā jūras krasta procesu monitorings, kas Latvijā uzsākts jau 1987. gadā un, ko realizē LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte profesora G.Eberharda vadībā.

Kolkā atrodas meteoroloģisko novērojumu stacija. 2006. gadā Šlīterē ierīkota Latvijā otrā seismiskās aktivitātes novērojumu stacija, kas ir iekļauta Eiropas reģionālajā novērojumu staciju tīklā.

LVĢMC ir atbildīga par *Natura 2000* vietu monitoringu, kas tiek veikts visā Latvijas teritorijā. Monitorings tiks veikts laika posmā no 2008.-2012. gadam. *Natura 2000* monitoringa metodika pieejams mājas lapā <http://biodiv.lvgma.gov.lv>.

LR Zemkopības ministrijas Valsts meža dienests vada un koordinē meža monitoringu, kura mērķis ir novērtēt meža veselības stāvokli, tā izmaiņas un noskaidrot gaisa piesārņojuma un citu vides faktoru ietekmi uz meža ekosistēmām.

Meža monitoringa programmas realizāciju nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes regula (EK) Nr. 2152/2003 par mežu un vides mijiedarbības monitoringu Kopienā (*Forest Focus*). Latvijā meža monitoringa veikšanu regulē 22.05.2001. MK noteikumi Nr. 212 „Meža monitoringa veikšanas kārtība”. Monitoringa programma paredz veikt darbus divos izpētes līmeņos, kuri atšķiras pēc pētījumu intensitātes. Abu līmeņu pētījumi tiek veikti saskaņā ar vispārpieņemtu starptautisku metodiku „*Manual on methods and criteria for harmonized sampling, assessment, monitoring and analysis of the effects of air pollution on forests*”, kas izstrādāta ICP Forests programmas (*International Co-operative Programme on Assessment and Monitoring of Air Pollution Effects on Forests*) ietvaros. Monitoringa dati tiek iesniegti ICP Forests Koordinācijas centram, kā arī Eiropas Komisijas Kopīgajam pētniecības centram.

Pirmā līmeņa meža monitorings – reģionālais meža monitorings

Monitoringa mērķis ir iegūt informāciju par teritoriālām un temporālām meža veselības stāvokļa izmaiņām un to saistību ar dažādiem stresa faktoriem reģionālā, nacionālā un starptautiskā mērogā. Pirmā līmeņa novērojumi Latvijā uzsākti 1990. gadā. Novērojumus veic ~360 parauglaukumos, kas izvietoti regulāri visā ar mežu klātajā Latvijas teritorijā 8x8 km tīklā, tajā skaitā Slīteres NP mežos. Lauka darbus un rezultātu apkopošanu veic Valsts meža dienesta speciālisti.

Otrā līmeņa meža monitorings – intensīvais meža monitorings

Mērķis ir noskaidrot likumsakarības starp gaisa piesārņojumu, citiem stresa faktoriem un meža ekosistēmu stāvokli. Slīteres NP teritorijā līdz šim intensīvā monitoringa parauglaukumi nav iekārtoti.

2. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS

2.1. TERITROIJA KĀ VIENOTA DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA UN FAKTORI, KAS TO IETEKMĒ

Slīteres NP teritorijas un ekosistēmas izvērtētas, pamatojoties uz tādām iezīmēm kā: unikalitāte, neskartība, daudzveidība, tipiskums, stabilitāte, sastopamība, jutīgums un potenciālā dabas vērtība nākotnē.

Unikalitāte. Slīteres NP teritorijā sastopamas Eiropā unikālas, Pasaulē reti sastopamas dabas vērtības: kangaru–vīgu komplekss, putnu koncentrēšanas vieta migrācijas periodā – Kolkasrags. Baltijas reģionā unikāls ir Baltijas ledusezera abrāzijas–akumulācijas līdzenums ar mitro mežu etaloniem un platlapju mežiem Baltijas ledusezera abrāzijas kraujā.

Kangaru–vīgu komplekss turpinās arī ārpus Slīteres NP robežām – ietverot dabas liegumu „Ovīši” un „Ances purvi un meži”. Plašs, vienlaidus mazapdzīvots, ilgstoši maz traucēts meža masīvs apvieno Slīteres NP ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām tā apkārtnē, dabas liegumu „Ovīši”, „Ances purvi un meži”, „Kadiķu nora” un „Kaļķupes ieleja”, kā arī Bažu purva daļu, kas nav aizsargāta. Mazapdzīvotais īpaši aizsargājamo teritoriju komplekss funkcionē ekoloģiski un ainaviski vienoti. Ievērojamas bioloģiskajai daudzveidībai būtiskas platības ir palikušas ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kuru robežas nosaka Latvijas normatīvie akti.

Slīteres NP, dabas liegumi „Ovīši”, „Ances purvi un meži”, „Kadiķu nora”, „Kaļķupes ieleja” un pašreiz neaizsargātā Bažu purva daļu būtu jāapvieno vienā īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, lai nodrošinātu vienotu dabas aizsardzības vērtību saglabāšanu.

Neskartība. Lielākā daļa no parka platības ilgstoši attīstījusies dabiski, kā rezultātā teritorijas bioloģiskā daudzveidība un vērtība ir ļoti augsta, kā arī tā palielina piegulošo teritoriju, kurās notiek saimnieciskā darbība dažādās intensitātes pakāpēs, daudzveidību.

Slīteres NP rezervāta zona – Slīteres rezervāts (“Vecais pieminekļis”) – Baltijas ledusezera abrāzijas kraujas un abrāzijas–akumulācijas līdzenuma teritorija nav saimnieciski ietekmēta kopš ~1921. gada. Rezervāta zonā noris dabiskie ekosistēmu attīstības procesi. Pēc 1967. un 1969. gada lielajām vētrām nolauztie koki (~100 ha platībā) netika izvēti, un mežs atjaunojās dabiski. Savukārt, Bažu purva hidroloģiskais režīms ietekmēts 20. gs. veiktās meliorācijas dēļ, bet pilnīgi netraucēta ekosistēmu attīstības gaita tiek nodrošināta pēc 1992. gada meža ugunsgrēka – nodegušie koki netika izcirsti un norit dabiska meža atjaunošanās.

Daudzveidība. Slīteres NP teritorija gan sugu, gan biotopu daudzveidības ziņā ir viena no bagātākajām teritorijām Latvijā un Eiropā. Parka teritorija ietver lielu dabas kompleksu dažādību, ko nosaka ģeoloģiskie, ģeomorfoloģiskie, hidroloģiskie un klimatiskie apstākļi. Par to liecina daudzās retās un aizsargājamās sugas, kuru vienīgās atradnes konstatētas Slīteres NP teritorijā. Tādas ir vairākas ķērpju, sūnu, vaskulāro augu, taureņu, vaboļu un citu bezmugurkaulnieku sugas. Parka teritorijā plaši pārstāvēti daudzi mežu un purvu biotopi, to pārejas tipi, kā arī ar jūras mūsdienu piekrasti saistīti biotopi.

Tipiskums. Kopā ar unikālajām, aizsargājamām un retajām sugām un biotopiem, Slīteres NP sastopam Latvijas, Ziemeļkurzemes un Piejūras zemienu florai, faunai un biotopiem tipiskās sugas. Jāuzsver, ka tieši tipiskas sugu sabiedrības un biotopu etaloni nodrošina pamatu reto un aizsargājamo īpatņu un platību pilnvērtīgai pastāvēšanai. Par tipiskām dabas vērtībām uzskatāmi arī piekrastes ciemi ar ilgstošā cilvēka un citu dabas elementu sadarbībā radītām vērtībām – pļavām, ganībām, atmatām un veciem pagalmiem, kas tādā kvalitātē citur Latvijā vairs nav sastopami.

Pateicoties aizsardzības režīmam, lielā daļā no tipiskajiem biotopiem sastopama augsta bioloģiskā daudzveidība.

Stabilitāte. Slīteres NP sauszemes platības nosacīti var sadalīt:

- ģeoloģiski un ģeomorfoloģiski vecākajā un stabilajā daļā – Baltijas ledusezera abrāzijas krauja un tai piegulošais līdzenums, kangaru–vigu komplekss;
- ģeomorfoloģiski jaunā mūsdienu jūras krasta zona, kurā pastāvīgi notiek dinamiski procesi;
- platības, kurās dominē atjaunošanās procesi, Bažu purva degums.

Kopumā Slīteres NP ir ekoloģiski stabila teritorija ar ļoti augstu dabiskuma pakāpi. Par stabilitāti apdraudošiem faktoriem uzskatāma rekreācijas ietekme un būvniecības izraisītās izmaiņas biotopos, kā arī hidroloģiskā režīma izmaiņas. Stabilitāte nodrošina sekmīgu sistēmas atjaunošanos pēc iejaukšanās konkrēto ekosistēmu kapacitātes ietvaros.

Jutīgums. Katrai sugai, tās dzīvotnei un katram biotopam piemīt jutība un kapacitāte pret traucējumiem. Jūtīgākās pret antropogēnām ietekmēm ir jūras piekraste un mūsdienu kāpu zona (37 km garumā). Pret hidroloģiskā režīma izmaiņām jutīgas ir purvu ekosistēmas un pārmitrie meži. Līdz ar izmaiņām dzīvotnē, tiek ietekmētas arī sugu sabiedrības, tajā skaitā retās un īpaši aizsargājamās sugas.

Potenciālā vērtība. Eiropa ir vienīgais reģions pasaulē, kur aizsargātas tiek arī salīdzinoši mazas dabisko mežu ekosistēmu platības. Tāpēc Slīteres NP neskatot mežu biotopiem lielās platībās, ir milzīga nozīme zinātniskajos pētījumos par bioloģiskās daudzveidības potenciālu, dabiskās atjaunošanās gaitu un citiem ekoloģiska rakstura jautājumiem. Neskatot platību bioloģiskā vērtība laika gaitā palielinās, ja tiek nodrošināta ekosistēmas nepārtraukta dabiskā attīstība – kontinuitāte, un saglabātas bioloģisko daudzveidību uzturošas struktūras dabas elementi.

Slīteres NP, dabas liegumi „Ances purvi un meži” un „Ovīši” ir patvērums Ziemeļkurzemes retajām un jutīgajām sugām, jo intensīvā saimnieciskā darbība šīs sugas ir izspiedusi no to dzīvotnēm ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Ilgtermiņā, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Ziemeļkurzemē veidos tipisko, reto un aizsargājamo dabas vērtību diasporu, kas būtiski palielina pašreiz aizsargājamo platību potenciālo bioloģisko vērtību.

Slīteres nacionālā parka dabas aizsardzības vērtības novērtētas arī starptautiskā mērogā. Nacionālais parks iekļauts:

Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā (vietas kods LV0200300), kā teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai;

Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgo vietu sarakstā (vietas kods LV015), kā vieta, kas ir viena no piecām vissvarīgākajām vietām Eiropas reģionā kādai ES līmenī apdraudētai sugai vai pasugai, kā arī vieta, kuru pavasara vai rudens migrāciju laikā regulāri šķērso vismaz 5000 stārķu, un/vai vismaz 3000 plēsīgo putnu, un/vai 3000 dzērviu.

2008. gada decembrī Baltijas Vides forms iesniedzis Vides ministrijai priekšlikumu par aizsargājamās jūras teritorijas “Irbes šaurums” izveidi, kurā iekļauta visa Baltijas jūras akvatorija, kas pašreiz ietilpst Slīteres nacionālajā parkā.

2.2. AINAVISKAIS NOVĒRTĒJUMS

Pēc ainavisko kompleksu klasifikācijas Slīteres NP teritorija ietilpst gan Piejūras ainavzemes Šlīteres ainavapvidū, gan Austrumkursas ainavzemes Dundagas pacēluma ārainē ar Šlīteres krauju (Ramans, Zelčs 1995). Ainavu rajonu robežas šajā posmā sakrīt ar ģeoloģiski–ģeomorfoloģiskās rajonēšanas, ģeobotāniskās un fiziski–ģeogrāfiskās rajonēšanas shēmām.

Pirmo aizsargājamās dabas teritorijas salīdzinošo aprakstu 1958. gadā veica P.Sarma (Sarma 1958). Balstoties uz P.Sarmas nodalītajām ainavām, A.Seile laika posmā no 1980. līdz 1986. gadam veica Slīteres rezervāta ainavu rajonēšanu (7. pielikums). Šī ir pašreiz vienīgā ainavu inventarizācija, kura veikta visā parka teritorijā, un kuras pamatā izmantota gan teritorijas ģeoloģiski–ģeomorfoloģiskā uzbūve un ar to saistītie mitruma apstākļi, gan zemes izmantošanas veids, kā arī antropogēnas dabas faktori. Teritoriālo dabas kompleksu un ainaviskās struktūras raksturojums dots pamatojoties uz A.Seiles publicētajiem materiāliem (Seile 1982; Seile 1986).

Slīteres NP pilna rajonēšanas shēma ietver sekojošu ainavu taksonomiju: fiziski–ģeogrāfiskais rajons → vietieņu kompleksi → savrupieņu tipi → raksturīgas savrupienes. Slīteres NP teritorijā nodalīti septiņi vietieņu jeb teritoriālie dabas kompleksi (turpmāk TDK).

Morēnas līdzenums Dundagas pacēlumā ar mežiem uz sausām minerālaugsnēm aizņem nelielu Slīteres NP daļu dienvidu pierobežā un būtiski atšķiras no pārējiem TDK, jo tā veidošanā noteicošā loma bijusi Valdaja apledojumam un ledāja kušanas ūdeņiem. Pamatieži – vidusdevona smilšakmeņi un māli – iegul tikai dažu metru dziļumā, tos klāj pārskalota morēna ar neparasti lielu laukakmeņu piejaukumu. Teritoriju saposmo dziļas gravas ar stāviem krastiem, kuru erozijas bāze ir leļpus Zilo kalnu kāples esošais abrāzijas līdzenums. Valdošie meža tipi – damaksnis un vēris.

Zilo kalnu kāple (jeb Baltijas ledusezera senkrasts) ar gāršas tipa mežiem norobežo morēnas līdzenumu no pārējās teritorijas ar 30–50 m augstu pamatiežos izteiktu krauju, kurā vietām saglabājušās Baltijas ledusezera abrāzijas terases, kuras daļēji pārsedz jaunākie deluviālie nogulumi. Kāples kraujā vietām atsedzas vidusdevona Arukilas svītas smilšakmeņi un māli, un tai raksturīgas trūdvielām bagātas, deluviālās augsnes, kas nosaka daudzveidīgo un bagātīgo biotopu attīstību šajās platībās.

Baltijas ledusezera abrāzijas–akumulācijas līdzenums plešas Zilo kalnu pakājē un ir Slīteres NP raksturīgs dabas komplekss, jo tā kodolu veido “vecāis dabas pieminekļis” senākā rezervāta aizsargājamā teritorija. Kompleksam raksturīgi meži uz slapjām minerālaugsnēm, kuras vietām, gruntsūdens atslodzes punktos, ir bagātas ar kaļķi un veido īpatnējus biotopus. Valdošie meža tipi – damaksnis, vēris, dumbrājs, niedrājs. Ilgstoši mazietekmēta un aizsargāta teritorija.

Bažu purvs ir piejūras tipa augstais sūnu purvs, kas veidojies Atlantiskajā periodā, sauszemei pakāpeniski pārpurvojoties. Purva konfigurācija ir ļoti sarežģīta, tā kontūras ir neizteiktas un organiski, platos ekotonos saplūst ar blakus esošā dabas kompleksa – kangaru–vīgu kompleksu. Purva kopplatība ir aptuveni 2646 ha, tas stiepjas arī ārpus Slīteres NP teritorijas.

Kangaru un vīgu komplekss ir unikāls Latvijā un Eiropā, rets Pasaulē. Kilometriem garas vaļņveida kāpas (kangari) mijas ar šauriem, pārpurvotiem garenstieptiem pazeminājumiem (vīgām). Šie veidojumi atrodas Ancilus ezera un Litorīnas jūras stadiju veidojumu zonā un ir vienīgā vieta valstī, kur saglabājušies Ancilus ezera nogulumi un piekrastes veidojumi. Kangaros biežāk sastopamie meža tipi ir sils un mētrājs, savukārt vīgās dominē zāļu purvi.

Kāpu zonas ar mežiem uz sausām minerālaugsnēm veidošanās saistīta ar Litorīnas jūras jaunākajām attīstības stadijām. Kāpu orientācija ir paralēla Baltijas jūras un Rīgas līča

krastam. Ieplakas starp kāpām nav tik krasi izteiktas kā vigas. Kāpās dominē sili un mētrāji, starpkāpu pazeminājumos applūstošas alkšņu audzes, arī purvi un mitrzemes.

Baltijas jūras un Rīgas jūras līča smilšainā piekraste ir ģeoloģiski un ģeomorfoloģiski visjaunākais dabas komplekss, kura veidošanās turpinās arī patreiz. Labi izveidota priekškāpa stiepjas gar Baltijas jūras piekrasti, bet Rīgas līča piekrastē un Kolkas ragā dominē noskalošanās procesi.

Visos augstāk minētajos teritoriālajos dabas kompleksos ir sastopamas savrupienes, kuras dažādā pakāpē ietekmējuši antropogēnas dabas faktori. Kā galvenie mināmi:

Sekundārie meži – meži, kuri atjaunoti mākslīgi, vai arī izveidojušies aizaugot lauksaimniecībā izmantojamām zemēm (Zvejnieku pļavu, Tamnīšu pļavu un Dāvidu pļavas apkārtnē, Vaides ciema apkārtnē u.c.);

Pļavas – Zvejnieku pļavas, pļavas pie Brauskām un Šlīterē, nelielas pļavas ciemu teritorijās;

Līdzenumu agroainavas – Vaides pļavas, Pūrlejas, Brausku apkārtnē;

Apdzīvotas vietas – Sīkrags, Mazirbe, Košrags, Pitrags, Saunags, Vaide, Kolka, Uši, Ēvaži, Šlītere.

Dundagas novada teritorijas plānojumā kā ainavu klasifikācijas kritērijs izmantota ilgstoša un tradicionāla cilvēka saimnieciskā darbība un tās ietekme uz ainavu. Izdalīti trīs atšķirīgi ainavu tipi:

Āru-mežu ainavas – kur 60% un vairāk no teritorijas aizņem meži, bet sastopamas arī pastāvošas vai kādreiz bijušas mājvietas un ar tām saistītas atklātas ainavu telpas – pļavas, tīrumi, ganības – šobrīd vietām daļēji vai pilnīgi aizsaugušas ar mežu un krūmājiem;

Mežāres – raksturīgs mozaīkveida ainavas raksturs, mijoties mežam, kuru platības neaizņem vairāk kā 50%, un atklātai ainavu telpai. Ainavas raksturu vairāk nosaka meža puduru, nevis mājvietu izvietojums;

Āraines – raksturīgs atklātas ainavas telpas pārsvars un mājvietas, kā nozīmīgākais ainavu telpas elements. Tās sastopamas nelielās platībās ciemu centros, tāpēc faktiski pēc platības nenodalās, kā atsevišķs ainavu tips, tomēr šajā klasifikācijā uzsvērtas, kā sevišķs retums mežainajā Kolkas pagastā.

Pamatojoties uz šiem ainavu tiptiem izdalīti ainavu vienību tipi: *mežaines, purvaines, jūras liedaga ainava, piekrastes ciemu āraines, piekrastes ciemu mežāres, piekrastes ciemu āru-mežu ainavas, urbanizētās ainavas, Kolkas raga ainava (unikāla ainava Latvijas mērogā)*. Lai nezustu cilvēka veidoto ainavu vērtība, tās prasa tradicionālo saimnieciskās darbības veidu saglabāšanu. Piekrastes ciemu āraines un mežāres ir vienas no vērtīgākajām ainavām nacionālajā parkā estētiskā ziņā. Tajās novērojams gan augsts kultūrvēsturisko elementu blīvums, gan atklāta ainavas telpa kā vērtība pati par sevi mežainajā teritorijā. Šīs ainavas ir jūtīgas pret pārmaiņām, uz tām pašlaik novērojams vislielākais antropogēnais spiediens, jo šīs teritorijas kļūst par *otrā mājokļa* teritorijām, teritorijas, kur tiek būvētas dzīvojamās ēkas, kuras nav apdzīvotas visa gada garumā, bet tiek izmantotas pārsvarā brīvdienās un vasarā. Rezultātā notiek jauna būvniecība, veidojas jauni urbanizācijas areāli, mainās vēsturiskais zemes lietošanas veids un līdz ar to ciemu ainava. Īpaši apdraudētas šajā procesā ir pret slodzēm jutīgās vietas – piekrastes kāpas, mežainās kāpas, meža lauces ar pelēko kāpu augāju. Šī ir konflikta teritorija starp ainavas un dabas aizsardzības vērtību saglabāšanas vajadzībām un zemju īpašnieku velmēm. Kā risinājums šo konfliktu novēršanai ir Dundagas novada teritorijas plānojums, kurā būtu nepieciešams iekļaut detalizētu katra ciema plānoto izmantošanu, kā arī apbūves noteikumus, kuri realizētu plānojumā jau esošos ieteikumus piekrastes ciemu ainavu saglabāšanai un veidošanai (Kolkas pagasta teritorijas plāns 2003):

1) cik iespējams, saglabāt dabas procesus jūras liedagā un krasta kāpās, nepieļaujot jaunas apbūves izvietojumu tajā, sevišķi būves, kas būtu redzamas skatā no liedaga (ēkas nedrīkst būt augstākas par kāpām);

2) saglabāt un uzturēt atklātās ainavu telpas, sevišķi pļavas, ganības un virsājus;

3) cik iespējams, saglabāt un atjaunot ainavas elementus ar kultūrvēsturisku nozīmi (ēkas, būves, stādījumus);

4) jaunu mājvietu izvietojumā ievērot ciemiem tradicionāli raksturīgo apdzīvojuma struktūru un attālumu no vienas mājvietas līdz otrai;

5) ēku būvniecībā un citu ainavas elementu izveidē (žogi, stādījumi, ceļi u.c.) pēc iespējas izmantot tradicionālos un gadsimtu gaitā jūrmalas ciemos pārbaudītos materiālus un paņēmienus;

6) izvērtēt iespēju nevērtīgo, degradēto ainavu – stādīto priežu monokultūru – pārveidošanai par atklātu vai pusatklātu ainavu telpu, atjaunojot tur pļavas vai virsājus, saglabājot atsevišķus kokus vai to pudurus, likvidējot stādīšanai izveidotās dziļās vagas.

Galvenie ainavu ietekmējošie faktori parka teritorijā:

1) dabiska biotopu attīstība jeb sukcesija, kas ir vērtējama kā pozitīva parādība dabas rezervātu un dabas lieguma zonās, bet kā negatīva ainavu aizsardzības zonā;

2) cilvēka darbības ietekmē radušās pārmaiņas

- jaunu ēku celtniecība, piemājas teritoriju labiekārtošana, piebraucamo ceļu ierīkošana;
- infrastruktūras uzturēšana;
- hidroloģiskā režīma izmaiņas apbūvējamās zemēs, ko rada dīķu ierīkošana, grāvju aizaugšana/renovācija/aizbēršana;
- lauksaimniecības zemju pārveidošana;
- sezonālais antropogēnās slodzes pieaugums;
- cirsmas, kas veido jaunus skatu punktus un virzienus;
- svešzemju sugas un parkveida audžu veidošana meža nogabalos.

Tā kā pēdējos gados ir būtiski mainījusies nacionālā parka ainava, kas saistīts gan ar lauksaimniecības zemju aizaugšanu, gan ar ugunsgrēku Bažu purvā, kā arī būvniecību piekrastes ciemos, būtu nepieciešams veikt ainavu inventarizāciju un ainavas kvalitātes novērtēšanu, lai nodrošinātu daudzveidīgas ainavas saglabāšanu.

Lai nodrošinātu Ziemeļkurzemei raksturīgās kultūrvides, tai skaitā arī ainavas, saglabāšanu un uzturēšanu ilgtermiņā, nepieciešams Kolkas pagasta teritorijas plānojumā un apbūves noteikumos iestrādāt Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas ieteikumus (Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas 2009. gada 25. marta vēstule Nr. 12/853), kuri attiecināmi uz kultūras pieminekļu aizsardzības zonu teritorijām:

- minimālais atdalāmais zemes gabala lielums nav mazāks kā 1,0 ha;
- dzīvojamai mājai apjoma ziņā jāatbilst zvejnieku ciema vēsturiskās apbūves paraugiem;
- pieļaujama vienkārša ēka ar mezonīna izbūvi jumtā;
- jauniem ceļiem jāatbilst vēsturiskā plānojuma struktūras paraugam, tos nedrīkst klāt ar asfaltu vai betona plātnēm;
- žogi pieļaujami tikai koka un novada īpatnībām atbilstoši. Aizliegtas ir necaurredzamas sētas;
- Ēkas apdarē lietojami tradicionālie materiāli un krāsojums;
- Aizliegts zemes gabalā izmainīt dabīgo reljefu, maksimāli saglabājama augsnes virskārta un koki.

2.3. BIOTOPU NOVĒRTĒJUMS

Informācija par teritorijas dabas vērtībām ir atkarīga no tās izpētes pakāpes. Slīteres NP ir viena no Latvijas pētītākajām teritorijām, bet lielākā daļa datu nav sakārtoti, publicēti, kā arī atzīmēti kartēs, kas būtiski apgrūrina biotopu novērtēšanas iespējas. Līdz šim visā teritorijā nav veikta biotopu un to grupu kartēšana, kā arī dabisko meža biotopu inventarizācija. 2007. gadā sagatavota jūras piekrastes biotopu karte (piekrastes zona 300m platumā), kas izveidota pateicoties ES fonda LIFE NATURA projektam “Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” ietvaros. Karte pieejama interneta vietnē <http://piekraste.daba.lv>. Projekta „Augu un biotopu monitorings Natura 2000 teritorijās Latvijā” ietvaros 2009. gadā Latvijas Dabas fonds ir veicis biotopu kartēšanu Slīteres NP austrumu daļā. Biotopu kartes sagatavotas arī tām teritorijām, kurām izstrādāti detālplānojumi.

Slīteres NP Eiropas nozīmes aizsargājamo biotopu karte (28. pielikums) izveidota, izmantojot iepriekš minēto pētījumu datus, kā arī interpretējot meža inventarizācijas datus (Slīteres valsts rezervāta mežirīcības projekts 1997.-2011. gadam), par pamatu ņemot nogabala vienību. Datu interpretācija tika veikta pamatojoties uz :

- teritoriālajiem dabas kompleksiem;
- sagatavošanā esošo ES biotopu rokasgrāmatu (www.ldf.lv);
- metodiku, lai noteiktu, pēc kādām pazīmēm līdzīgu biotopu pārsegšanās dabā ir iespējama (Bojāre 2006);
- meža inventarizācijas datiem;
- ekspertu I.Rērihas un K.Vilka pieredzi.

Sakarā ar to, ka lielākā daļa Eiropas nozīmes aizsargājamo biotopu atradņu kartē attēlotas, par pamatu ņemot kamerālus datus, tad, veicot biotopu kartēšanu, iegūtie rezultāti var būtiski atšķirties.

Līdz šim Slīteres NP konstatēti 38 biotopu veidi, no tiem Latvijā īpaši aizsargājami 29, ES īpaši aizsargājami 31 (8. pielikums). Lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo sugu un biotopu saglabāšanu ainavu aizsardzības un neitrālajā zonā, tiek veidoti mikroliegumi. Līdz 01.03.2009. Slīteres NP izveidoti pieci mikroliegumi 19,5 ha lielā platībā. Divi mikroliegumi, biotopam „Jaukti platlapju meži”, viens „Pārmitri platlapju meži” un “Melnalkšņu staignāji”, kā arī īpaši aizsargājamām ziedaugu un sūnaugu sugām. 2009. gadā veikta īpaši aizsargājamo biotopu inventarizācija apdzīvoto vietu centrālajās daļās, lai varētu sagatavot priekšlikumus neitrālo zonu izdalīšanai šajās teritorijās.

SNP teritorija ir ļoti neviendabīga, tāpēc šeit sastopami daudzveidīgi biotopi. Tie klasificēti un aprakstīti atbilstoši Latvijas biotopu klasifikatoram (Kabucis 2001). Eiropas Savienības aizsargājami biotopi izdalīti atbilstoši ES biotopu rokasgrāmatai (Kabucis, 2000) un, ņemot vērā jaunāko Eiropas nozīmes aizsargājamo biotopu interpretāciju, saskaņā ar sagatavošanā esošo ES biotopu rokasgrāmatu (www.ldf.lv). Gadījumos, kad jaunajā interpretācijā mainīts biotopa nosaukums, vecais nosaukums rakstīts iekavās pirms biotopa koda.

B. Jūras krasta biotopi

B.1. Pludmales

Sausas augstas smilšainas pludmales bez veģetācijas (B.1.1.1.1.) – SNP teritorijā ir samērā izplatītas Baltijas jūras krastā. Nedaudz mitrākos apstākļos veidojas **sausas augstas smilšainas pludmales ar skraju, galvenokārt viengadīgu veģetāciju (B.1.1.1.2.)**. Rīgas jūras līča krastā dominē **zemas mitras smilšainas pludmales bez veģetācijas (B.1.1.2.1.)**, no kurām **daļa** atbilst Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam – *Vējatplūdu laikā atsegtas dūņainas un smilšainas pludmales* (1140, sastopamas Baltijas jūras krastā) un zemas mitras smilšainas pludmales ar veģetāciju (B.1.1.2.2.), no kurām **daļa** atbilst Eiropas nozīmes

aizsargājamam biotopam – *Smilšainas pludmales ar daudzgadīgu augāju* (1640, 6.11.), *viengadīgu augu sabiedrības uz sanesumu joslām* (1310, 6.12.) un *Viengadīgu augu sabiedrības dūņainās un zemās smilšainās pludmalēs* (1310, 6.12.). Šie aizsargājamie biotopi galvenokārt sastopami Ēvažu un Ušu apkārtnē.

Dabas aizsardzības vērtība

Pludmales ir nozīmīgs biotops litorālajām augu sugām, kā arī smilšu krupim un putnu sugām. Tā kā biotops ir pakļauts intensīvai jūras darbībai, augu atradnes te ir nenoturīgas (jūrmalas sālsastere *Aster tripolium*, skaistaugļu balodene *Atriplex calotheca*, parastā bekmanija *Beckmannia eruciformis*, krāsu mēle *Isatis tinctoria* u.c.), taču tām ir būtiska nozīme sēkļu fonda veidošanā. Augstāk minētie īpaši aizsargājamie biotopi ir ļoti reti sastopami Latvijas teritorijā.

Sociālekonomiskā vērtība

Galvenā nozīme ir rekreācijas iespējām pludmalē. Šim mērķim piemērotākās ir pludmales Baltijas jūras krastā, jo pludmales Rīgas jūras līča krastā ir šauras un mitras.

Ietekmējošie faktori

Rekreācija pludmales biotopus ietekmē minimāli, bet būtiska ietekme ir motorizētu transporta līdzekļu radītajam traucējumam.

B.2. Kāpas

B.2.1. Primārās kāpas

Embrionālās kāpas (B.2.1.1. atbilst Eiropas nozīmes aizsargājams biotops - *Embrionālās kāpas*, 2110) ir raksturīgas Baltijas jūras piekrastei. Tās sedz gan viengadīgas, gan daudzgadīgas augu sugas. Rīgas jūras līča krastā embrionālās kāpas veidojas retāk – galvenokārt Kolkas tuvumā.

SNP teritorijā sastopamas gan **priekškāpas, kurās dominē lakstaugi** (B.2.1.2.1.), gan **priekškāpas ar krūmiem** (B.2.1.2.2.). Plašākās priekškāpas ir Mazirbes apkārtnē. Priekškāpas atbilst Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam – *Priekškāpas* (2120).

B.2.2. Sekundārās kāpas

Pelēkās kāpas ar zemu lakstaugu veģetāciju (B.2.2.1.1.) ir sastopamas tikai atsevišķās vietās, bioloģiski vērtīgākās tās ir Kolkas apkārtnē un atbilst Latvijas un Eiropas aizsargājama biotopa – *Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas* (2130*, 6.6.) - statusam.

Pelēkās kāpas ar krūmiem un kokiem (B.2.2.1.2.) ir plaši sastopamas visā Baltijas jūras, kā arī Rīgas jūras līča piekrastē. Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājams biotops – *Pelēkās kāpas ar sīkkrūmu audzēm* (2140*, 6.10.) – sastopams tikai dažu kvadrātmetru lielu ieslēgumu veidā, tāpēc biotopa kartēšana iespējama tikai lokālās teritorijās.

Dabas aizsardzības vērtība

Primārās un sekundārās kāpas ir nozīmīgs biotops litorālajām augu sugām (nozīmīgākās ir Lēzela vīrcle *Linaria loeselii*, pūkainais plostbārdis *Tragopogon heterospermus*, jūrmalas dedestiņa *Lathyrus maritimus*, sarkanā cefalantēra *Cephalanthera rubra* u.c.).

Sociālekonomiskā vērtība

Kāpas veido pievilcīgu vidi atpūtai.

Ietekmējošie faktori

Primārās kāpas palaikam tiek noskalotas vētru laikā. Saskaņā ar Baltijas jūras Latvijas krasta ģeoloģisko procesu monitoringa staciju tīkla datiem, posmā no Sīkraga līdz Vaidei, sanešu bilance ir tuvu neitrālai vai pat notiek smilšu akumulācija $<5\text{m}^3/\text{m}$, bet būtiska noskalošanās procesu ietekme ir Kolkasraga apkārtnē (Eberhards, Lapinskis, 2008). Kāpu noskalošanās procesā Kolkasragā ir izzudusi matveida pukcinellijas *Puccinellia capillarie* atradne.

Rekreācijas un saimnieciskās darbības ietekme uz kāpu biotopiem ir ļoti būtiska, jo šo biotopu nobradāšana izsauc gan augu sugu bojāeju, gan biotopa eroziju. Tāpēc nepieciešams virzīt atpūtnieku plūsmu, plānot zvejnieku vajadzībām aktuālos ceļus, veidot atbilstošus infrastruktūras objektus.

B.3. Starpkāpu ieplakas

Starpkāpu ieplakas (B.3.) galvenokārt ir kangaru un vīgu kompleksa sastāvdaļa. Retāk sastopamas ir seklas ieplakas ar pionierveģetāciju Baltijas jūras piekrastē aizaugoša ceļa vietā, kas iet paralēli jūras krastam, un starpkāpu ieplakas ar pļavu veģetāciju, kas sastopamas Bažu purva austrumu malā nelielu valku krastos. Visas starpkāpu ieplakas atbilst Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam – *Mitras starpkāpu ieplakas* (2190, 6.8.). Kangaru un vīgu kompleksā starpkāpu ieplakās ir dažādu purvu tipu veģetācija. Līdz ar to vīgās bieži ir novērojama šī aizsargājamā biotopa pārklāšanās ar *Neskarta augstā purva* (7110*) vai *Pārejas purvu un slīkšņu* (7140,2.7.) fragmentiem. Par prioritāro biotopu kartējot tiek uzskatīts ģeoloģisko procesu noteiktais biotops - *Mitras starpkāpu ieplakas*.

Dabas aizsardzības vērtība

Biotops Latvijā ir ļoti rets. Nozīmīga platības tam ir Slīteres NP teritorijā. Tā kā biotopa veģetācija ir ļoti variabla, tas ir viens no sugām bagātākajiem biotopiem, tai skaitā te ir koncentrētas ļoti daudzas īpaši aizsargājamās augu sugas, kā retākās no tām - brūnganais baltmeldrs *Rhynchospora fusca*, vidējā rasene *Drosera intermedia*, parastā vairogplape *Hydrocotyle vulgaris*, Lēzela lipare *Liparis loeselii*, jūrmalas augstiņš *Centaurium littorale* u.c. Biotopu mozaīka gan pašās starpkāpu ieplakās, gan ieplaku pierobežā rada ļoti daudzas biotopu kontaktjoslas, kas ievērojami palielina apkārtnes bioloģisko daudzveidību.

Sociālekonomiskā vērtība

Galvenā nozīme ir ogu resursiem un biotopa ainaviskajai vērtībai.

Ietekmējošie faktori

Slīteres NP teritorijā nav detalizēti pētīts vīgu hidroloģiskais režīms, kas ir viens no būtiskākajiem šo biotopu ietekmējošiem faktoriem. Strauja vīgu aizaugšana (it sevišķi Pēterezera vīgā) liecina par cilvēku darbības izsuktām hidroloģiskā režīma izmaiņām, kas nelabvēlīgi ietekmē biotopu.

Ogu (pārsvarā dzērveņu) ieguve vīgās var radīt nopietnu rekreatīvo noslodzi, kas var izsukt augu sugu izzušanu un biotopa degradāciju. Šie procesi visvairāk skar populārākās ogošanas vietas ar nelielu platību – galvenokārt Pēterezera vīgu, kurā koncentrēts ļoti liels īpaši aizsargājamo un reto augu sugu skaits.

B.4. Stāvkrasti

Smilšaini stāvkrasti (B.4.3.) ir Baltijas jūras krastā starp Vaidi un Kolku (aktīvi un daļēji aktīvi stāvkrasti) un Ušu - Ēvažu apkārtnē Rīgas jūras līča piekrastē (aprimuši stāvkrasti). Biotops atbilst Eiropas nozīmes aizsargājama biotopa statusam - *Jūras stāvkrasti* (Smilšakmens atsegumi jūras krastā; 1230).

Dabas aizsardzības vērtība

Biotops Latvijā ir ļoti reti. Tajā sastopamas reti izplatītas litorālas augu sugas.

Sociālekonomiskā vērtība

Biotopam ir augsta ainaviskā vērtība.

Ietekmējošie faktori

Biotopā negatīvu ietekmi var atstāt rekreatīvais noslogojums. Jārūpējas par atbilstošu infrastruktūru.

B.5. Piekrastes peļķes

Pastāvīgas piekrastes peļķes (B.5.1.) ar tām raksturīgu augāju bija sastopama Kolkasragā. Pēc vētras, kas mainīja raga konfigurāciju, peļķe ir izzudusi.

Izzūstošas piekrastes peļķes (B.2.5.) veidojas Baltijas jūras krastā, pārsvarā posmā starp Košragu un Sīkragu.

Dabas aizsardzības vērtība

Biotops ir ļoti reti izplatīts. Galvenā nozīme ir litorālo augu sugu izplatības nodrošināšanai, un īpaši aizsargājamo dzīvnieku sugu izplatības nodrošināšanai.

Sociālekonomiskā vērtība

Nav īpašas vērtības.

Ietekmējošie faktori

Biotopā negatīvu ietekmi var atstāt rekreatīvais noslogojums. Jārūpējas par atbilstošu infrastruktūru.

C. Stāvoši ūdeņi

C.1. Ezeru krasti

SNP teritorijā ezeri ir izvietoti vigās un tos ietver **grīšļu-sfagnu slišķņas ezeru krastmalās** (C.1.7.) ar pārejas purviem raksturīgu veģetāciju.

C.2. Ezeru piekraste (litorāle)

Augājs Slīteres NP ezeros nav bagātīgs, tomēr atsevišķās vietās veidojas parastās mazlēpes *Hydrocharis morsus-ranae* segas ezeros (C.2.2.4.), dzeltenās lēpes *Nuphar lutea* audzes ezeros (C.2.3.1.), ūdensrožu audzes ezeros (C.2.3.3.), abinieku sūrenes *Polygonum amphibium* audzes ezeros (C.2.3.4.), peldošās glīvenes *Potamogeton natans* audzes ezeros (C.2.3.5.), visgarās glīvenes *Potamogeton praelongus* audzes ezeros (C.2.4.3.), mieturu daudzlapes *Myriophyllum verticillatum* audzes ezeros (C.2.4.8.), Kanādas elodejas *Elodea canadensis* audzes ezeros (C.2.4.10.), pūsleņu audzes ezeros (C.2.4.12.), parastā elša *Stratiotes aloides* audzes ezeros (C.2.4.13.).

C.3. Ezeru ūdensklājs bez augāja (pelagiāle)

SNP teritorijā ir sastopami diseitrofī ezeru ūdeņi (C.3.2.3.), kas atbilst Eiropas nozīmes nozīmes aizsargājamam biotopam – **Dabīgi eitrofī ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju** (3150).

C.4. Ezeru grunts bez augāja

Pētījumi par ezeru grunts sastāvu nav veikti.

Dabas aizsardzības vērtība

Ezeri palielina vides bioloģisko daudzveidību. Vairākas glīveņu *Potamogeton* sugas sastopamas tikai Lielajā un Mazajā Pēterezērā.

Sociālekonomiskā vērtība

Zivju resursi, ainaviska vērtība.

Ietekmējošie faktori

Lielākā problēma – ezeru slīkšņu izmīdīšana un piesārņojums apkārtējā vidē, ko rada makšķernieki.

C.6. Piemājas dīķi

Piemājas dīķi SNP teritorijā ir piekrastes ciemos, tie ir nelieli. Tajos parasti aug nedaudzas augu sugas, izplatītākie ir lemnīdi un eloīdi. Lielākais ir Vaides dīķis.

Dabas aizsardzības vērtība

Dīķi palielina apkārtējās vides bioloģisko daudzveidību.

Sociālekonomiskā vērtība

Ainaviska vērtība, atsevišķos gadījumos – zivju resursi.

Ietekmējošie faktori

Makšķerēšana Vaides dīķī.

C.8. Bebru dīķi (bebraines)

SNP teritorijā tie ir uz mazajām upēm un grāvjiem. Pēdējos gados novērojama sugas ekspansija, līdz ar to biotopa platības palielināšanās.

Dabas aizsardzības vērtība

No botāniskā viedokļa nav dabas aizsardzības vērtības, gluži pretēji – daudzos gadījumos bebraines iznīcina īpaši aizsargājamus biotopus (gan pļavu, gan mežu biotopus) un īpaši aizsargājamās augu sugas. Negatīva ietekme var izpausties arī ievērojamā attālumā no bebru mājvietas, jo tiek mainīts hidroloģiskais režīms upītēs – gan upītes izzūšana, sakrājoties ūdenim augštecē esošā bebru veidotā uzpludinājumā, gan ilglaicīga ūdens līmeņa paaugstināšanās virs aizsprosta var radīt draudus sugām un biotopiem (spilgtākais piemērs ir Pitragupe un Zviedru grāvis, kur apdraudējumam pakļautas ir uz pārcementāta smilšakmens ieža un tā atlūzām augošas sūnu sugas).

Sociālekonomiskā vērtība

Nav.

Ietekmējošie faktori

Bebru skaita regulēšana.

D. Upes

Slīteres NP teritorijā ir vairākas mazas upes – Ķīkānupe, Mazirbes upe, Pitragupe u.c.

Gandrīz visā to garumā upes atbilst Eiropas nozīmes aizsargājama biotopa – *upju straujteces un dabiski upju posmi* (upju straujteces, 3260) – statusam.

D.3. Akmeņu sakopojumi upēs

Biotops atbilst Latvijas nozīmes aizsargājamam biotopam - *Akmeņu sakopojumi upēs* (5.1.). SNP teritorijā akmeņu sakopojumi ir Zilo kalnu kraujas gravās - strautos un Pitragupē. Jaunlīdumu gravā Pitragupes augštecē uz akmeņiem ir sastopamas gan ūdenssūnu *Fontinalis* audzes uz akmeņu sakopojumiem upēs (D.3.3.), kas ir Latvijas nozīmes aizsargājams biotops - *Avotsūnu Fontinalis audzes upēs*, gan *Rhynchostegium riparioides* audzes uz akmeņu sakopojumiem upēs (D.3.4.), kas ir Latvijas nozīmes aizsargājams biotops *Krasta grābeklītes Rhynchostegium riparioides audzes upēs* (5.7.).

D.7. Upju piekrastes virsūdens augu josla

Šīs augu sabiedrības izteiktākas ir upju grīvu tuvumā un Celmupes krastos. Ir sastopamas grīšļu *Carex* virsūdens audzes upju piekrastē (D.7.2.), upes kosas *Equisetum fluviatile* (D.7.3.), ūdensmētras *Mentha aquatica* (D.7.4.), parastā miežubrāļa *Typhoides arundinacea* (D.7.6.) un platlapu cemeses *Sium latifolium* virsūdens audzes upju piekrastē (D.7.8.).

D.8. Saliktā ūdensaugu josla upēs

Stāvās berulas *Berula erecta* zemūdens audzes upēs (D.8.1.), kas atbilst Latvijas aizsargājamam biotopam - *Stāvās berulas Berula erecta audzes upēs un to piekrastēs* (5.13.) ir sastopamas tikai pie Mazirbes upes grīvas, pie kam, biotops nav noturīgs, jo upe maina gultni liedagā. Pašreizējā brīdī biotops ir izzudis. Arī pārējās augu sabiedrības - ūdenišu *Callitriche* zemūdens audzes upēs (D.8.3.), Kanādas elodejas *Elodea canadensis* (D.8.4.), daudzlapju *Myriophyllum* (D.8.6.) un ūdensgundegu *Batrachium* audzes upēs (D.8.21.) biežāk sastopamas ir upju grīvu tuvumā. Pēdējā augu sabiedrība atbilst Latvijas aizsargājamam biotopam - *Ūdensgundegu Batrachium audzes upēs* (5.15.). Dzeltēnās lēpes *Nuphar luteum* peldlapu audzes upēs (D.8.7.) ir izplatītas upēs arī tālāk no jūras.

D.9. Peldaugu (lelnītu) augājs upēs

Biotops veidojas upju piekrastēs un lēni tekošos upju posmos. Nelielās platībās sastop parastās mazlēpes *Hydrocharis morsus-ranae* un ūdensziedu *Lemna* segas upēs (D.9.2.), trejdaivu ūdenszieda *Lemna trisulca* audzes upēs (D.9.3.), mazā ūdenszieda *Lemna minor* segas upēs (D.9.4.) un parastās spirodelas *Spirodela polyrhiza* segas upēs (D.9.6.).

D.11. Upju krasti ar amfibisku veģētāciju

Upju krasti SNP teritorijā parasti ir šaurā joslā un tikai vietām veido biotopu - smilšaini upju krasti ar amfibisku veģētāciju (D.11.1.).

Dabas aizsardzības vērtība

Lielākā reto sugu koncentrācija upēs ir posmos, kuros atrodas akmeņi un pārcementētas smilšakmens iežu atlūzas, jo tā ir specifiska vide sūnaugiem un ķērpjiem (retākās sugas ir tievā gredzenvācelīte *Gyroweisia tenuis*, Korda porenīte *Porella cordeana*, lapsastu krūmīte *Thamnobryum alopecurum*). Upīšu iztekas Zilo kalnu kraujas gravās veido paaugstinātu mitruma režīmu lapotnē, līdz ar to radot piemērotus apstākļus daudzu retu sūnu attīstībai gan uz augošiem kokiem, gan kritālām. Upes kalpo arī kā nārsta vietas īpaši aizsargājamām zivju un apaļmutnieku sugām.

Sociālekonomiskā vērtība
Makšķerēšana.

Ietekmējošie faktori

Atsevišķi upju posmi ir iztaisnoti (piemēram, Pitragupe Vaides pļavu apkārtnē), pārveidojot dabisko tecējumu un ietekmējot apkārtējos biotopus.

E. Pļavas

Dabiskās pļavas SNP teritorijā ir nelielas, parasti aizaugošas, ar degradētu sugu sastāvu, jo ilgstoši netiek apsaimniekotas. Pļavām raksturīga veģetācija sastopama arī meža laucēs. Pļavas koncentrējas apdzīvoto vietu tuvumā – jūrmalas ciemos, kā arī Slīteres apkārtnē. Parasti vienā pļavā ir sastopami vairāki pļavu tipi, veidojot pļavu kompleksu.

E.1. Sausas pļavas

Kāpu pļavas (E.1.1.) ir viens no plašāk pārstāvētajiem pļavu tiptiem SNP teritorijā. Izplatītākās no tām ir smilts grīšļa *Carex arenaria* pļavas (E.1.1.1.) un liektās sariņsmilgas *Lerchenfeldia flexuosa* pļavas (E.1.1.3.). Reti sastopami ir aitu auzenes *Festuca ovina* pļavu (E.1.1.2.) un zilganās kelērijas *Koeleria glauca* pļavu (E.1.1.5.) fragmenti. SNP teritorijā šīs pļavas aizņem tikai dažu kvadrātmetru lielas teritorijas, kas pāriet pelēko kāpu augājā vai citā pļavu tipā, kalcifilo sugu īpatsvars ir zems, tāpēc ne kāpu, ne smiltāju pļavu tipā, nav izdalīts Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājams biotops – kaļķainas smiltāju pļavas (6120*, 3.21.).

Smiltāju pļavas (E.1.2.) - šaurlapu skarenes *Poa angustifolia* pļavas (E.1.2.1.) un aitu auzenes *Festuca ovina* un raupjās auzenes *Festuca trachyphilla* pļavas (E.1.2.4.) ir sastopamas tikai nelielos fragmentos, kompleksā ar citiem pļavu tiptiem, galvenokārt Kolkas – Ušu apkārtnē.

E.2. Mēreni mitras pļavas

Vilkakūlas *Nardus* pļavas (E.2.1.) SNP teritorijā pārstāv gan sausākas vilkakūlas *Nardus* pļavas (E.2.1.), gan mitrākas vilkakūlas *Nardus* pļavas (E.2.1.2.). Šie pļavu tipi sastopami piejūras ciemu tuvumā, galvenokārt kompleksā ar citiem pļavu tiptiem. Tikai dažos gadījumos tās atbilst Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājama biotopa – **Vilkakūlas zālāji** (Sugām bagātas stāvās vilkakūlas *Nardus stricta* pļavas smilšainās augsnēs; 6230*, 3.22.) – statusam.

Atmatu pļavas (E.2.2.) pārstāv parastās smaržzāles *Anthoxanthum odoratum* – parastās smilgas *Agrostis tenuis* pļavas (E.2.2.1.) un parastās smaržzāles *Anthoxanthum odoratum* – parastās ciņusmilgas *Deschampsia cespitosa* pļavas (E.2.2.3.). Ievērojami retāk ir sastopami parastās smaržzāles *Anthoxanthum odoratum* – parastā vizuļa *Briza media* pļavu (E.2.2.2.) un parastās smaržzāles *Anthoxanthum odoratum* – villainās meduszāles *Holcus lanatus* pļavu (E.2.2.4.) fragmenti. Pēdējie 2 tipi atbilst Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam – **Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas** (Sugām bagātas atmatu pļavas; 6270*).

E.3. Mitras pļavas

Pļavas un ganības auglīgās un mēreni auglīgās augsnēs (E.3.2.) gan ir sastopamas diezgan bieži, taču tās parasti ir sugām nabadzīgas, ar monodominantām augu sabiedrībām, it sevišķi tādas ir plašā doņa *Juncus effusus* pļavas (E.3.2.2.) un meža meldra *Scirpus sylvaticus* pļavas

(E.3.2.4.), mazākā mērā - parastās vīgriezes *Filipendula ulmaria* pļavas (E.3.2.6.). Pļavas bitenes *Geum rivale* pļavas (E.3.2.5.) ir sugām bagātākās, bet visretāk sastopamās.

Mēreni auglīgas pļavas vietās ar mainīgu mitruma režīmu (E.3.3.) ir sastopamas galvenokārt dabas kompleksā - Baltijas ledus ezera abrāzijas līdzenums ar mežiem slapjās minerālaugsnēs. Pļavas ir aizaugušas, ar degradētu sugu sastāvu, bet nelielos fragmentos var izšķirt zilganās molīnijas *Molinia caerulea* pļavas (E.3.3.1.), zilganā grīšļa *Carex flacca* pļavas (E.3.3.3.) un zemās raudupes *Scorzonera humilis* pļavas (E.3.3.4.), kuras atbilst Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam - **Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs** (Zilganās molīnijas *Molinia caerulea* pļavas kaļķainās, kūdrainās vai mālainās augsnēs; 6410, 3.23., zilganās seslērijas *Sesleria caerulea* pļavas 3.14.).

E.4. Slapjas pļavas

Acidofilas zemo grīšļu pļavas (E.4.1.) sastopamas jūras tuvumā un seklākajās vigās Kolkas-Ušu apkārtnē. No tām biežāk ir sastopamas dzelzszāles *Carex nigra* pļavas (E.4.1.1.), retāk - sāres grīšļa *Carex panicea* pļavas (E.4.1.2.). Pēdējās sastopamas "Tamnišu" apkārtnē, kompleksā ar zilganās seslērijas pļavām.

Augsto grīšļu pļavas (E.4.3.) parasti ir sastopamas reljefa pazeminājumos, kompleksos ar citiem pļavu tipiem. Biežāk sastop iesirmās ciskas *Calamagrostis canescens* pļavas (E.4.3.1.) un divrindu grīšļa *Carex disticha* pļavas (E.4.3.10.), bet retākas ir skarainā grīšļa *Carex paniculata* pļavas (E.4.3.4.), uzpūstā grīšļa *Carex rostrata* pļavas (E.4.3.7.), augstā grīšļa *Carex elata* pļavas (E.4.3.11.).

Dabas aizsardzības vērtība

Pļavas ļoti būtiski palielina apkārtējās vides bioloģisko daudzveidību, jo pļavās ne tikai aug sugas, kas nav sastopamas citos biotopos, bet tās kalpo par barības bāzi kukaiņu, putnu un citām dzīvnieku valsts sugām un rada biotopu kontaktjoslu efektu. Apdraudētas ir vairākas retās un īpaši aizsargājamās sugas (vīnkalnu sīpols *Allium vineale*, sīpoliņu gundega *Ranunculus bulbosus*, vīru dzegužpuķe *Orchis mascula*).

Sociālekonomiskā vērtība

Pļavas izmanto ganīšanai un siena ieguvei, diemžēl pļavu apsaimniekošana pēdējā laikā stipri samazinās.

Ietekmējošie faktori

Pļavu biotopus apdraud apsaimniekošanas pārtraukšana, kas izsauc pļavu aizaugšanu un sugu sastāva degradāciju. Ciemu teritorijā notiek pļavu apbūve.

F. Meži

Slīteres NP teritorijā ir pārstāvēti ap 50 meža augšanas apstākļu tipu (lielā apjoma dēļ nav dots visu tipu uzskaitījums). Tie ir gan sausieņu, gan slapjainu, gan susinātie mežu tipi. Sausieņu meža tipi - sili, mētrāji, damakšņi, lāni un vēri dominē Latvijas un Eiropas aizsargājamam biotopa – **Mežainas jūrmalas kāpas** (2180, 1.8.) – teritorijā. Gan mežaino jūrmalas kāpu, gan pārējā parka teritorijā daļa sausieņu mežu atbilst Eiropas aizsargājamam biotopa – **Veci vai dabiski boreālie meži** (Boreālie meži; 9010*) – statusam. Šis aizsargājamais biotops ir plaši pārstāvēts Bažu purva degumā sausajos meža augšanas apstākļu tipos, neatkarīgi no tā, kāda vecuma mežaudze ir bijusi pirms degšanas. Gāršas ir valdošais meža augšanas apstākļu tips Zilo kalnu kraujā un atbilst Latvijas un Eiropas aizsargājamam biotopam – **Nogāžu un gravu meži** (9180*, 1.16.). Tas ir viens no sugām bagātākajiem reģioniem SNP teritorijā. Nelielas platības Slīteres NP teritorijā aizņem Latvijas

un Eiropas aizsargājams biotops – *Veci vai dabiski jaukti platlapju meži* (jaukti platlapju meži, 9020*, 1.1.3), kas sastopami abraziijas līdzenumā.

Slapjo meža augšanas apstākļu tipos lielās platībās sastopams Eiropas nozīmes aizsargājams biotops – *Purvaini meži* (91D0*). Šajā biotopā var dominēt gan priede, gan egle, gan bērzs, bet piemestrojumā bieži ir melnalksnis.

Nozīmīgas platības aizņem arī Latvijas un Eiropas aizsargājams biotops – *Melnalkšņu staignāji* (9080*, 1.15), kuros dominē bērzs un melnalksnis. Retāks ir Latvijas un Eiropas īpaši aizsargājams biotops – *Pārmitri platlapju meži* (91E0*, 1.11.), kas sastopami abraziijas līdzenumā.

Dabas aizsardzības vērtība

Slīteres nacionālā parka meži raksturojas ar augstu bioloģisko daudzveidību – sevišķi meži Zilo kalnu kraujā un tās pakājē, kā arī Zviedru meža masīvā. Minimālā mežsaimnieciskās darbības ietekme ir par iemeslu ļoti augstam dabisko mežu biotopu īpatsvaram. Nozīmīga teritorija sugu migrācijai un kontinuitātes saglabāšanai ir meži Purleju lauku apkārtnē. Gandrīz visi meži SNP teritorijā atbilst ES biotopu statusam (dominējošie ES nozīmes biotopi ir **Mežainas jūrmalas kāpas** un **Purvaini meži**).

Gravu un nogāžu meži ir dzīvotne tādām ļoti retām sugām kā parastā īve *Taxus baccata*, Baltijas efeja *Hedera helix*, kalnu veronika *Veronica montana*, daivainā un Brauna cietpārde *Polystichum aculeatum*, *P. braunii*, Eiropas kāpumiezis *Hordelymus europaeus*, nokarenā stardzīslene *Antitrichia curtispindula*, viļņainajā nekera *Neckera crispa* u.c. Te ir lielākā lakša *Allium ursinum* populācija Latvijā. Zilo kalnu biotopu flora ir cieši saistīta ar pakājē esošo purvaino un platlapju mežu veģetāciju. Te sastop dzelteno dzegužkurpīti *Cypripedium calceolus*, ļoti bagāta ir epiksīlo sūnu flora, no kurām retākās sugas ir zaļā buksbaumija *Buxbaumia viridis*, Zviedru somenīte *Calypogeia suecica*, *Cephalozia catenulata* u.c.

Bažu purva apkārtnes purvaino mežu retākās sugas ir vidējā ziemciete *Pyrola media* un Hellera ķīllape *Anastrophyllum hellerianum*.

Sausajos piejūras mežos un kangaru un vīgu kompleksa mežos nav liela augu sugu dažādība.

Sociālekonomiskā vērtība

Koksnes resursiem lielāka nozīme ir privātīpašumā esošajos mežos. Meži kalpo arī rekreācijai, ogu un sēņu ieguvei un medībām.

Ietekmējošie faktori

Mežsaimnieciskā darbība galvenokārt skar apdzīvotu vietu tuvumā esošos mežus. Ja pirms mežsaimnieciskās darbības uzsākšanas tiek veikta biotopu un sugu izpēte, saimnieciskā darbība būtiski neapdraud bioloģiskās vērtības.

Atsevišķās vietās mežus apdraud bebru darbība – appludināti tiek arī dabiskie meža biotopi, kuros tiek iznīcināta zemsedze, nokalst koki un uz tiem augošie epifīti.

F.5. Izcirtumi

Izcirtumu SNP teritorijā ir ļoti maz – tikai atsevišķās vietās deguma teritorijā. To apmežošanās notiek dabiskā ceļā un tie ir izcirtumi nabadzīgos sausieņu mežos (F.5.1.).

F.6. Krūmāji

Pārsvarā krūmāji veidojas, aizaugot pļāvām. Sastop gan augsto kārklū un vītulu krūmājus (F.6.1.), gan zemo kārklū un bērzu krūmājus (F.6.2.).

Parastās purvmirtes *Myrica gale* audzes (F.6.3.) SNP teritorijā sastopamas tikai Pēterezera vigā. Tas ir Latvijas aizsargājams biotops - **Parastās purvmirtes *Myrica gale* audzes** (1.3.).

F.7. Virsāji

Sausie virsāji (F.7.1.), no kuriem daļa atbilst Latvijas nozīmes aizsargājamam biotopam – **Sausi virsāji** (1.13.) un Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam – **Piejūras zemienu Smiltāju līdzenumu sausie virsāji** (2320), ir nelielās platībās ciemu teritorijā.

Slapjie virsāji (F.7.2.) ir Rākstu purvā un atsevišķās vietās Baltijas ledus ezera abrāzijas līdzenumā ar mežiem slapjās minerālaugsnēs. Lielākoties slapjie virsāji SNP teritorijā atbilst vāji atlantiskajam Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājamā biotopa – **Slapji virsāji ar grīņu sārtēni** (4010, 1.16.) variantam bez grīņu sārtēnes, bet ar citām biotopu raksturojošām sugām.

Dabas aizsardzības vērtība

Krūmājos un virsājos sastop dažas specifiskas augu sugas, no kurām retākās ir hipns *Hypnum jutlandicum*.

Sociālekonomiskā vērtība

Krūmāju un virsāju sociālekonomiskā vērtība ir minimāla.

Ietekmējošie faktori

Nav būtiskas ietekmes. Iespējams apdraudējums ir purvmirtes pumpuru ievākšana.

G. Purvi

G.1. Zāļu (zemie) purvi

Bagāti zāļu purvi (G.1.1.) ir tikai Zilo Kalnu kraujas piekājē. Te cauri plūst ar kaļķi bagāti avoti. **Kaļķaini zāļu purvi ar rūsgano melnceri *Schoenus ferrugineus*** (G.1.1.1.) atbilst Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam (7230). Ļoti nelielā platībā ir sastopams arī Latvijas aizsargājamais biotops – **Kaļķaini zāļu purvi ar *Devela grīslī Carex davalliana*** (2.5.) un **Zāļu purvi ar *strupo doni Juncus subnodulosus*** (2.7.).

Nabadzīgi zāļu purvi (G.1.2.) ir ļoti plaši izplatīti vigu un kangaru dabas kompleksā.

Tajos dominē dažādas augu sabiedrības un attiecīgi izšķir sekojošus variantus: nabadzīgi zāļu purvi ar pūkaugļu grīslī *Carex lasiocarpa* (G.1.2.2.), nabadzīgi zāļu purvi ar divputekšņlapu grīslī *Carex diandra* (G.1.2.3.), nabadzīgi zāļu purvi ar uzpūsto grīslī *Carex rostrata* (G.1.2.4.), nabadzīgi zāļu purvi ar augsto grīslī *Carex elata* (G.1.2.5.), nabadzīgi zāļu purvi ar satuvināto grīslī *Carex appropinquata* (G.1.2.7.).

G.2. Pārejas purvi

Pārejas purvi ir sastopami galvenokārt Pēterezera vigā, Imantvigā un dažās vigās Bažu purvā. Biotops atbilst Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam - **Pārejas purvi un slīkšņas** (7140, 2.7.). Vairumā gadījumu (vigās) biotops pārklājas ar citu īpaši aizsargājamu biotopu – starpkāpu ieplakas, kas uzskatāms par prioritāru. Sastopami sekojoši pārejas purvu varianti: pārejas purvi ar pūkaugļu grīslī *Carex lasiocarpa* (G.2.1.), pārejas purvi ar dūkstu grīslī *Carex limosa* (G.2.2.), pārejas purvi ar parasto baltmeldru *Rhynchospora alba* (G.2.3.), pārejas purvi ar trejlapu puplaksi *Menyanthes trifoliata* (G.2.4.), pārejas purvi ar Alpu mazmeldru *Trichophorum alpinum* (G.2.5.), pārejas purvi ar uzpūsto grīslī *Carex rostrata* (G.2.6.).

G.3. Sūnu (augstie) purvi

Visā teritorijā sūnu purvi atbilst Eiropas nozīmes biotopam – *Neskarti augstie purvi* (7110). Lielākais augstais purvs ir Bažu purvs. Bažu purvā gan kādreiz ir bijusi meliorācija, taču grāvīši ir aizsērējuši un vāji funkcionē, tāpēc Bažu purvu var uzskatīt par cilvēku darbības ietekmētu. Nelieli augstie purvi ir Rākstu purvs un Sīkraga purvs. Augstā purva fragmenti ir arī vīgu un kangaru komplekā. Augstā sūnu purva biotopu kompleksā SNP teritorijā sastopami sūnu purvu ciņi ar sfagniem (G.3.1.1.), sūnu purvu ciņi ar sīkkrūmiem (G.3.1.2.), sūnu purvu ciņi ar makstaino spilvi *Eriophorum vaginatum* (G.3.1.5.), seklas ieplakas sūnu purvos (G.3.2.2.), sūnu purvu ieplakas ar sfagniem (G.3.2.3.), lāmas sūnu purvos (G.3.3.), kā arī sūnu purvu malas (G.3.4.). Pioniersabiedrības augstajos purvos uz kūdras vai smiltīm (Bažu purvā kūdrainās ieplakās) atbilst Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam – *Ieplakas purvos* (7150).

Avoti (biotopi nav izdalīti Latvijas biotopu klasifikatorā)

Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji (Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi, 7160, 2.6.) ir sastopami Zilo kalnu piekājes mežos. Lielākoties tie neveido izteiktas teces, bet ūdens sūcas zemes virspusē izkļiedētā platībā, kas var aizņemt pat vairāku nogabalu teritoriju.

Avoti, kuri izgulsnē avotkaļķus (avoti, kas veido avotkaļķi; 7220*, 2.1.) ir sastopami ļoti reti – Zilo kalnu kraujā un tās piekājē. Avots iepretī Jušiem ir kalpojais kā saldūdens kaļķu ieguves vieta.

Dabas aizsardzības vērtība

Bioloģiski visbagātākie ir pārejas purvi un bagāti zāļu purvi. Tā ir dzīves vide ļoti daudzām sevišķi retām sugām: strupais donis *Juncus subnodulosus*, iedzeltenā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza ochlorea*, tumšzaļā kazroze *Epilobium obscurum*, kūdrāju donis *Juncus stygius*, dzeltenā akmeņlauzīte *Saxifraga hirculus*, apaļlapu dumbrene *Calliigon trifarium*, gluddzīslas divzobe *Dicranum leioneuron*, spīdīgā aķīte *Hamatocaulis vernicosus*, trīsriņdu mēzija *Meesia triquetra*, Īrijas merkija *Moerckia hibernica*, ieliektā rikardija *Riccardia incurvata* (vienīgā atradne Latvijā) u.c.

Avoksnajos retākās sugas ir kaļķu un tūbainā avoksne *Philonotis calcarea*, *P. tomentella*, birtalu un viļņainā lāpstīte *Scapania nemorea*, *S. undulata*.

Sociālekonomiskā vērtība

Purvos ir nozīmīgi ogu resursi. Kūdras ieguve SNP purvos nenotiek. SNP teritorijā esošos avotus neizmanto kā ūdens ieguvei.

Ietekmējošie faktori

Avoksnāji ir ļoti nenoturīgi pret izbradāšanu. Tā kā avoti SNP teritorijā atrodas samērā nepieejamās vietās vai tajās jau ierīkotas labiekārtotas takas, nav novērota būtiska biotopa izmīdīšana. Avoksnāju bijušo saldūdens kaļķu ieguves vietā Jušu apkārtnē apdraud biotopa aizaugšana ar krūmiem un kokiem.

H. Iežu atsegumi

Smilšakmens iežu atsegumi (H.1.1.) sastopami Zilo kalnu kraujas gravās, Ķiemeļupītes gravā un Zviedru grāvja ūdenskritumā. Tas ir Latvijas un Eiropas nozīmes aizsargājams biotops – *smilšakmens atsegumi* (8220, 8.17.).

Saldūdens kaļķiežu atsegumi (H.1.5.) ir Zilo kalnu kraujas piekāvē Jušu apkārtnē, kur kādreiz ir notikusi kaļķu ieguve, kā arī dažās gravās, kur gan kaļķiežu nav daudz. Kaļķieži izgulsnējas augstāk minētajā biotopā - *Avoti, kuri izgulsnē avotkaļķus* (7220*, 2.8.).

Laukakmeņi (biotops nav iekļauts Latvijas biotopu klasifikatorā) ir nozīmīga dzīves vide sūnu sugām. Bioloģiski vērtīgākie ir saules apgaismoti lieli laukakmeņi (piemēram Mazirbes nogabala apkārtnē) vai ēnaini un mitri liela izmēra laukakmeņi.

Dabas aizsardzības vērtība

Sevišķi nozīmīga vide specifiskām sūnu sugām. Retākās sugas uz smilšakmens atsegumiem un pārcementēta smilšakmens atlūzām ir avota kaļķīte *Gymnostomum calcareum*, struplapu zeligērija *Seligeria campylopoda*, mēlītes vijzobe *Tortella lingulata*, bet uz akmeņiem – *Grimmia* ģints sugas (tai skaitā jaunas sugas Latvijas florai), villainā sarmenīte *Racomitrium lanuginosum*, kārpainā suņzobe *Cynodontium strumiferum*, kupola pūkcepurene *Orthotrichum cupulatum* (vienīgā atradne Latvijā), Visgrilla īvlape *Taxiphyllum wissgrillii*.

Sociālekonomiskā vērtība

Iežu atsegumiem ir ainaviska vērtība. Laukakmeņus izmanto celtniecībai.

Ietekmējošie faktori

Smilšakmens iežus bojā cilvēku izdarīti ieskrāpējumi. Laukakmeņu bieži pārvieto, iznīcinot uz tiem esošo floru. Nelabvēlīga ietekme uz briofloru ir apgaismoto akmeņu ieaugšanai krūmājos un mežā.

I. Tīrumi un dārzi

Graudaugu tīrumi (I.1.), **rušināmkultūru un dārzeņu tīrumi** (I.2.) un **lopbarības augu tīrumi** (I.3.) ir galvenokārt lauksaimniecības zemju kompleksā uz DA no Mazirbes. **Kultivētas pļavas un ganības** (I.3.6.) ir arī Vaides pļavās, kā arī nelielās platībās ciemu teritorijās. **Sakņu dārzi** (I.5.), **augļu dārzi** (I.6.) un **košumdārzi** (I.9.) ir ciemu teritorijās un pie viensētām.

J. Parki un apstādījumi

Pusdabīgas kokaudzes parkos (J.1.2.) ir pie Mazirbes mācītājmuižas un Slīteres mežniecības.

Kapsētas (J.4.) ir ciemu tuvumā.

Ciemos nedaudz pārstāvēti arī tādi biotopi kā **alejas un koku rindas** (J.5.) un **dzīvžogi** (J.6.) un citi apstādījumi.

K. Ruderāli biotopi

Samērā izplatītas ciemu teritorijā un to tuvumā ir **atmatas** (K.1.). Lielākoties tās ir jau sen pamestas lauksaimniecības zemes ar pusdabisku sugu sastāvu.

Nezālienes (K.2.) ir pie dzīvojamām mājām. Atsevišķos gadījumos tajās parādās adventīvas augu sugas.

SNP teritorijā ir **izgāztuve** (K.3.) pie Kolkas. Pašreiz tā vairs nedarbojas un ir apbērtā ar augsni.

SNP teritorijā nav lielu karjeru. Esošie ir izmantoti ļoti ierobežotām vajadzībām un neilgā laika posmā. Tādi ir **māla karjeri** (K.4.3.) uz DA no Mazirbes un **melnzemes karjeri** (K.4.5.) Purleju lauku malā.

Ceļi un ceļmalas (K.5.) samērā būtiski ietekmē SNP floras sastāvu, jo to segumam izmantotā grants ir ar augstu kaļķu saturu, tāpēc grantēto ceļu grāvjos un mežmalās sastop sastopamas kalcifilas vaskulāro augu un sūnaugu sugas. Tai skaitā ir arī ļoti retas un aizsargājamas sugas (bezdelīgactiņa *Primula farinosa*, garlapu cefalantēra *Cephalanthera longifolia*, bruņcepuru dzegužpuķe *Orchis militaris*, dižā jāņeglīte *Pedicularis sceptrum-carolinum* u.c., bet uz mazlietotiem meža ceļiem - palu staipeknītis *Lycopodiella inundata*, linu starenīte *Radiola linoides*, vienkāršā ķekarparade *Botrychium simplex*).

L. Pilsētu un apdzīvotu vietu apbūve, mākslīgas ūdenstīlpnes un regulētas ūdenstece

Cienu dzīvojamā apbūve (L.2.) SNP teritorijā nav intensīva. Lielākais ciems ir Kolka. Nelielas rūpnīcas un citas saimnieciskās būves (L.3.) ir Kolkā un Pitragā. Šais ciemos, kā arī Mazirbē ir notekūdeņu attīrīšanas iekārtu nosēddīķi (M.3.)

Regulēti upju posmi (M.4.) ir Pitragupei. **Grāvji** (M.5.) ir gar ceļmalām. Lielākie meliorācijas grāvji ir Vaides pļavās, gar Purleju laukiem, lauksaimniecības zemju kompleksā uz DA no Mazirbes. Vecs un samērā liels meliorācijas grāvis ir Zviedru grāvis. Pašreiz uz tā ir bebru aizsprosti. Zviedru grāvī ir arī akmeņu sakopojumi un iežu atsegumi ar retām sūnu sugām. Veci, aizaugoši grāvji ir mežos.

2.4. SUGU NOVĒRTĒJUMS

Kopumā Slīteres nacionālajā parkā ir konstatētas:

- 268 Latvijā īpaši aizsargājamās sugas;
- 98 īpaši aizsargājamās sugas, kuru saglabāšanai Latvijā normatīvie akti nosaka mikrolieguma izveidi;
- 55 sugas, kuru aizsardzību nosaka 1992. gada Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku sugu aizsardzību;
- 57 sugas, kuru aizsardzību nosaka 1979. gada Eiropas Padomes direktīva 79/409/EEC par savvaļas putnu aizsardzību;
- 170 sugas, kuru aizsardzību nosaka 1979. gada Bernes konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dzīvotņu aizsardzību;
- 292 sugas, kuras iekļautas Latvijas Sarkanā grāmatā.

2.4.1. Flora

Floras izpētes vēsture

Slīteres NP teritorijas floras pētījumu vēsture aizsākās jau 18. gs. un turpinās arī mūsdienās. Detalizēts floras izpētes vēstures izklāsts atrodams I.Rērihas apskatā „Latvijas Valsts rezervātu floras izpētes vēsture” (Rēriha 1989).

Pirmajās publikācijās par Šlīteres apkārtnes floru atrodamas norādes par retāko augu izplatību Zilajos kalnos (Schultz 1805; Willkomm 1872). Pirmās ziņas par tagadējās Slīteres rezervāta teritorijas floru atrodamas Tērbatas Universitātes profesora M.Vilkoma aprakstā par ceļojumu caur Baltijas provincēm, kurš izdots 1872. gadā. Zilo kalnu piekājes meži atstājuši pirmatnēju iespaidu, kaut gan tiek pieminēts, ka 1834. gadā labākie koki (ozoli un oši) Šlīteres apkārtnē tika izmantoti kokogļu ieguvei. 19. gs. autoru darbos galvenokārt tiek pieminētas retās sugas kā efeja un ogu īve.

Viens no ievērojamākajiem zinātniekiem, kas strādājis Slīterē ir K.Kupfers (Kupffer 1899; Kupffer 1924). Briofloru šai laikā ir pētījis N.Malta (Malta 1930). 20. gs. 50.–70. gados visnozīmīgāko ieguldījumu Slīteres rezervāta floras izpētē ir devuši E.Vimba (Vimba 1961), A.Āboliņa (Аболинь 1968) un Latvijas Universitātes Bioloģijas institūta darbinieki. Kopumā līdz 1980. gadam literatūrā un nepublicētajā atskaitēs Slīteres rezervāta teritorijā minētas aptuveni 470 vaskulāro augu sugas, bet A.Āboliņas 2000. gada nepublicētajā atskaitē – 248 sūnaugu sugas.

Kopš 1980. gada Slīteres NP notiek regulāri floras pētījumi, tiek izveidots herbārijs, kartētas sugu atradnes meža kvartālu tīklā. 1988. gadā izdots pilns vaskulāro augu saraksts, kas ietver 840 taksonus. Turpmāko gadu laikā šīs ziņas ir papildinātas un patreiz Slīteres NP teritorijā ir konstatētas 894 vaskulāro augu sugas. Kopš 2002. gada tiek veikti sūnaugu pētījumi un patreiz konstatēto sūnaugu sugu skaits ir 313 sugas.

2.4.1.1. Vaskulāro augu flora

Slīteres NP vaskulāro augu florā, atbilstoši Latvijas vaskulāro augu floras taksonu sarakstam (Gavrilova, Šulcs 1999), kopumā sastopamas 894 augu sugas, kuras pārstāv 114 dzimtas un 407 ģintis. Slīteres NP teritorijā sastopamo vaskulāro augu sugu dabas aizsardzības vērtību reprezentē to aizsardzības statuss (9. pielikums):

- 88 Latvijā īpaši aizsargājamas sugas;
- 51 suga, kuru saglabāšanai nepieciešams izveidot mikroliegumus;
- 10 ES biotopu direktīvas sugas;

- 109 Latvijas Sarkanās grāmatas sugas, kur izzūdošās sugas ir 22 (1. kategorija), sarūkošās sugas 25 (2. kategorija.), retās sugas ir 46 (3. kategorija), maz pazīstamas vai nepietiekami izpētītas sugas – 16 (4. kategorija).

Izvērtējot aizsargājamo vaskulāro augu sugu sastopamību parka teritorijā var secināt, ka gandrīz katrā uzskaites vienībā ir konstatēta vismaz viena Latvijā īpaši aizsargājamā vaskulāro augu suga (10. pielikums). Augstākā aizsargājamo sugu koncentrācija novērojama Slīteres Zilo kalnu kraujas apkārtnē, bet EP direktīvas 92/43/EEC pielikumos minētās sugas vairāk koncentrētas autoceļa Ventspils-Kolka apkārtnē, posmā no Ūķikana upes uz ziemeļaustrumiem (11. pielikums).

Kopumā Slīteres NP floru reprezentē 46,7% no Latvijas vaskulāro augu floras. Savvaļas jeb autohtono augu reprezentācijas pakāpe ir ievērojami augstāka – 842 sugas jeb 63,5% no Latvijas autohtonās floras. Citzemju sugu skaits ir minimāls – tās sastāda tikai 7% no nacionālā parka floras un šai grupā ietilpst 17 ievazātās jeb adventīvās sugas (5% no Latvijas adventīvās floras) un 46 dārbēgļu sugas (16% no Latvijā sastopamajiem dārbēgļiem). Slīteres NP flora ir ļoti bagāta un tā lielā mērā reprezentē Piejūras zemieni un Latvijas ZR raksturīgo vaskulāro augu sugu kompleksu.

Sugas, kas aug uz areāla robežām, sugas ar izplatības īpatnībām un litorālās sugas ir aizsargājamās teritorijas retāko un vērtīgāko augu grupas. Tai skaitā ir sugas ar vienu līdz trīs atradnēm Latvijā – strupais donis *Juncus subnodulosus*, Eiropas kāpumiēzis *Hordelymus europaeus*, tumšzaļā kazroze *Epilobium obscurum*.

Lielākā daļa meža, kā arī purvu biotopos augošu sugu aug stabilās ekosistēmās un to pastāvēšanu pilnībā nodrošina Slīteres NP aizsardzības režīms. Tomēr ir arī no aizsardzības viedokļa problemātiskas sugu grupas:

1) **Visapdraudētākā Slīteres NP teritorijā ir pļavu augu sugu grupa. Pļāvās sastopamas 25 uz areāla robežām vai to tuvumā augošās sugas, no kurām 17 ir ar šauru ekoloģisko amplitūdu – pļavas ir vienīgais biotops, kurās tās sastopamas. Tādas aizsargājamās sugas kā sīpoliņu gundega *Ranunculus bulbosus*, lauka āboliņš *Trifolium campestre*, vīnkalnu sīpols *Allium vineale*, atvašu saulrietenis *Jovibarba globifera* parka teritorijā sastopamas tikai piejūras pļāvās. Sugu – zalkšu sūrene *Polygonum bistorta*, tūruma blaktene *Ononis arvensis*, raupjā auzene *Festuca trachyphylla* vitalitāte ir zema, populācijas nelielas, atradņu skaits minimāls. Pļavu neapsaimniekošanas un aizaugšanas dēļ var izzust daļa vērtīgu sugu un samazināties teritorijas bioloģiskā daudzveidība kopumā.**

2) **Otra jutīga un apdraudēta sugu grupa ir kāpu un pludmales augi. Šeit sastopamas 12 ar areāla robežām saistītas sugas un 25 litorālas sugas. Dabiskie kāpu noskalošanas procesi un pieaugošā antropogēnā slodze var apdraudēt šo sugu eksistenci. Aizsargājamās sugas jūrmalas dedestiņa *Lathyrus maritimus*, Lēzela vīrcēle *Linaria loeselii*, dedestiņu vīķis *Vicia lathyroides*, sarkanā cefalantēra *Cephalanthera rubra* un citas ir sevišķi jutīgas pret antropogēno slodžu pieaugumu.**

3) **Patreizējais nacionālā parka ainavu aizsardzības zonas režīms pilnībā nenodrošina Pēterezera vigā augošo sugu aizsardzību, jo ogošanas sezonā šeit ir izteikta nomīdīšana. Pēterezera vigas pārejas purvi ir viens no sugām bagātākajiem biotopiem. Te sastop 12 īpaši aizsargājamās vaskulāro augu sugas, tai skaitā sešas sugas, kuru aizsardzības nodrošināšanai veidojami mikroliegumi un divas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās sugas – Lēzēļa lipari *Liparis loeselii* un dzelteno akmeņlauzīti *Saxifraga hirculus*. No sūnaugiem šeit sastopamas 13 Latvijā retas sugas, tai skaitā septiņas Latvijā īpaši aizsargājamās un viena Eiropas nozīmes aizsargājama sūnu suga – spīdīgā āķīte *Hamatocaulis vernicosus*. Līdz šim ieliektajai rikardijai *Riccardia incurvata* Pēterezera viga ir vienīgā zināmā atradne Latvijā.**

2.4.1.2. Sūnaugu flora

Slīteres NP teritorijā konstatētas 313 sūnaugu sugas jeb 59% no Latvijas briofloras. Vairāki sūnaugu vākumi vēl nav noteikti, tāpēc sugu skaits varētu būt lielāks. Kopumā Slīteres NP teritorijā sastopamas 92 retas un aizsargājamas sūnaugu sugas (9. pielikums), no kurām:

- 53 Latvijā īpaši aizsargājamas sugas;
- 18 sugas, kuru saglabāšanai nepieciešams izveidot mikroliegumus;
- četras ES biotopu direktīvas sugas;
- 76 Latvijas Sarkanās grāmatas sugas, kur izzudušās sugas – četras (0. kategorija), izzūdošās sugas – 24 (1. aizsardzības kategorija), sarūkošās sugas – 26 (2. kategorija), retās sugas – 14 (3. kategorija), maz pazīstamas vai nepietiekami izpētītas sugas – astoņas (4. kategorija).

Lielākais Latvijas īpaši aizsargājamo un ļoti reto sūnu sugu atradņu skaits koncentrējas Slīteres Zilo kalnu kraujas apkārtnē (12. pielikums). EP direktīvas 92/43/EEC pielikumos minēto sūnu sugu sastopamība attēlota 13. pielikumā.

Slīteres NP teritorijā un tā pierobežā pēdējo gadu laikā konstatētas vairākas jaunas sugas Latvijas brioflorā:

- *Acaulon muticum* aug atmatā Zilo kalnu kraujas augšmalā, sugai piemērota dzīvotne ir Zilo kalnu piekājē Cirstu ciema apkārtnē;
- *Campylopus introflexus* ir adventīva un ekspansīva sūnu suga, kas, pēc Eiropas valstu pieredzes, var izspiest dabiskās, jūras piekrastes biotopos augošās, sūnu sugas. Suga pagaidām konstatēta Bažu purva degumā;
- *Pseudephemerum nitidum* atrasts Mazirbes apkārtnē, kultivētā pļavā.

Kā izzūdošas Latvijas briofloras sugas Slīteres NP teritorijā atzīmējamas:

- Korda porenīte *Porella cordaeana* un lapsastu krūmīte *Thamnobryum alopecurum*, abām sugām līdz šim Zilajos kalnos konstatēta vienīgā atradne Latvijā;
- tievā smailknābīte *Oxystegus tenuirostris* aug uz akmeņiem, ko periodiski apskalo gravās plūstošie strauti vai upe;
- kupola pūkcepurene *Orthotrichum cupulatum*;
- Hartmaņa grimmiņa *Grimmia hartmanii* un villainā sarmenīte *Racomitrium lanuginosum* aug uz apgaismotiem akmeņiem.

Pēterezera vigā konstatētās īpaši retās sugas – trīsrindu mēzija *Meesia tritiquetra*, Rutes smaillape *Lophosia rutheana*, apaļlapu dumbrene *Calliargon trifarium*, Īrijas merkija *Moerckia hibernica*, dubļu fossombronia *Fossombronia foveolata*, ieliektā rikardija *Ricardia incurvata*, visas sugas atzītas par izzūdošām, bet pēdējai sugai Pēterezera viga ir vienīgā zināmā atradne Latvijā.

No aizsardzības viedokļa problemātiskākās ir sekojošas sūnaugu sugu grupas:

1) Sugas, kas aug uz akmeņiem aizaugošās pļavās un laucēs – palielinoties apņojumam un palielinoties mitrumam, uz akmeņiem sāk strauji augt biežāk izplatītās sūnu sugas, kas izspiež īpaši retās sugas no *Grimmia* un *Racomitrium* ģintīm un citas retas sugas, tādēļ nepieciešams veikt koku un krūmu ciršanu šo akmeņu tuvumā, it īpaši Vaides pļavās, Brausku apkārtnē un 229., 231., 215., 216. kvartālos. Svarīgi ir ne tikai nodrošināt optimālus augšanas apstākļus uz akmeņiem augošajām sūnām, bet nepieļaut arī šo akmeņu aizvākšanu no teritorijas vai pārvietošanu, mainot ekspozīciju un ekoloģiskos apstākļus.

2) Bebru darbība Zviedru grāvī un Pitragupē var apdraudēt uz applūstošiem akmeņiem augošu retu sugu, no kurām nozīmīgākā ir tievā smailknābīte *Oxystegus tenuirostris*, eksistenci, jo bebru dambji sausuma periodos pilnībā izslēdz ūdens plūsmu

straujtecēs posmos, bet šīs sugas nepanes ilgstošu izžūšanu, tāpat kā ilgstošu atrašanos dziļā ūdenī, kāds varētu rasties, ja dambji tiktu uzbūvēti leļpus straujtecēs posmiem.

3) *Pēterezera vigā augošā sugu grupa, ko apdraud pārāk intensīva biotopa nomīdīšana ogošanas laikā.*

4) *Gan no vaskulāro augu, bet jo īpaši no sūnaugu viedokļa ir svarīgi saglabāt meža biotopus Zilo kalnu kraujā un tās piekāvē „Jušu”māju, Cirstu ciema un Purlejas lauku apkārtnē, kur daļa zemju ir privātīpašumi; šeit aug liels skaits īpaši aizsargājamo augu sugu un teritorija kalpo kā sugu pārvietošanās koridors Zviedru meža masīva un Tamnītes virzienā, kur kādreiz veikta mežsaimnieciskā darbība un tāpēc jutīgākās sugas izzudušas.*

2.4.1.3. Ķērpji

Ķērpju floras pētījumus Slīteres NP teritorijā veicis A.Pīterāns vairāku gadu desmitu garumā. Kopumā konstatētas 200 ķērpju sugas. No Latvijas Sarkanajā grāmatā iekļautajām sugām nacionālajā parkā sastopama 21 suga. Kopumā nacionālā parka teritorijā konstatētas 24 ķērpju sugas, kas nav līdz šim atrastas pārējā Latvijas teritorijā.

Slīteres NP piejūras mitrais klimats, veģetācija un ļoti daudzveidīgais substrāts rada labvēlīgu vidi ķērpju augšanai. Parka teritorijā uz laukakmeņiem, to krāvumiem daudz epilītisko ķērpju – *Protoparmelia badia*, *Lecanora rupicola*, *Lecanora intricata*, *Lecidea fuscoatra*, *Melanelia tominii*, kurām ir vienīgās atradnes Latvijā. Bagātīgs ir arī epifītisko ķērpju sugu sastāvs, kas veidojies Baltijas jūras senkrasta mežos uz lapukokiem. Te arī aug retas ķērpju sugas – *Melanelia elegantula*, *Lobaria scrobiculata*, *Gyalecta ulmi*, *Pleurosticta acetabulum*, *Mycoblastus sanguinarius*, *Pertusaria hemisphaerica* u.c. Morēnu un kāpu sausos mežos uz augsnes skaistas audzes veido *Cladina* un *Cladonia* ģints sugas. No retām sugām var minēt *Pycnotelia papillaria*.

Slīteres NP teritorijā atrasta epilītiskā Viduseiropas ķērpju suga *Xanthoparmelia mougeotii*, kas Latvijā sasniedz sava areāla austrumu robežu. No boreālajiem epilītiskajiem ķērpjiem var atzīmēt *Melanelia fuliginosa*, *Umbilicaria popyphylla*. Baltijas jūras piekrastē Mazirbes un Saunaga kāpās vairāk apgaismotās vietās uz smilšainas augsnes aug retā *Cladonia foliacea*. Kolkas apkārtnē kāpās konstatēta *Cladonia subfurcata*, kas ir pagaidām vienīgā atradne Latvijā. Parka teritorijā atrasta arī *Stereocaulon condensatum*. No epifītiskajiem ķērpjiem sastopama *Thelotrema lepadinum*, *Opegrapha vermicellifera*, *Pertusaria pertusa* u.c.

No kādreiz Slīteres NP teritorijā augošām ķērpju sugām ir izzudušas boreāli atlantiskā suga *Lobaria amplissima* un arktalpīnā *Sphaerophorus globosus*.

2.4.1.4. Sēnes

Mikofloras pētījumus Slīteres NP teritorijā vairāku gadu desmitu garumā ir veicis E.Vimba. Slīteres NP teritorijā ir konstatētas 738 sēņu sugas, no kurām 222 aug jūras piekrastes zonā – kāpās un sausos priežu mežos (E.Vimbās nebūlicēti dati). Retas un aizsargājamas ir *Elaphomyces muricatus*, Vainagotā zemeszvaigzne *Geastrum quadrifidum*, Zarainā adatene *Hericium coralloides* (Lūkins, Vimba 1981), kas aug Baltijas ledusezera abrāzijas–akumulācijas līdzenuma mežos un *Geastrum pectinatum*, Hadriāna zemestauki *Phallus hadriani*, kuras atrastas Kolkasraga tuvumā priežu mežā un kāpās. Šī suga ir ierakstīta Latvijas Sarkanajā grāmatā. Rīgas jūras līča piekrastei piegulošajos melnalkšņu dumbrājos atrasti Hadriāna zemestaukiem līdzīgie parastie zemestauki *Phallus impudicus*. To tīri baltās „olas” sastopamas arī citos biotopos.

Kāpu smiltajos bieži atrodama smiltāju spīgulīte *Psathyrella ammophila*. Šiem biotopiem raksturīgas arī smiltāju pezizas *Peziza ammophila*, kuru kausveidīgie augļķermeņi sasniedz līdz 1,8 cm platumu un 3 cm garumu. To zvaigžņveidīgās atveres redzamas uz smilts virsmas. Augļķermeņa platākā daļa atrodas dziļāk smiltīs, bet vēl dziļāk novietojas

sakņveidīgais pagarinājums, kas pakāpeniski sašaurinās. Lietuvā šī sēne atrasta tikai Kuršu kāpas smiltājos un ierakstīta Lietuvas Sarkanajā grāmatā.

Kāpu joslas augiem raksturīga savdabīga parazitisko sēņu flora. Uz *Leymus arenarius* parazitē melnplaukas sēne *Ustilago hypodites*, kas uz stiebriem lapu makstīs veido melnu putekļainu sporu masu. Inficētie augi nesavārpo. 1996. gada vasarā Baltijas jūras līdāgā uz *x Calammophila baltica* (krustojums starp *Ammophila baltica* un *Calamagrostis epigeios*) stiebriem atrasta sēne *Epichloe typhina*, kas izraisa graudzāļu makstojumu. Tā veido sākumā baltu, makstij līdzīgu segu (anamorfu), kas ietver stiebru, bet vēlāk kļūst dzeltenīgi oranža (teleomorfa). Interesanti, ka šo sēni neizdevās atrast uz abu pamatsugu augiem.

Sausajos priežu mežos (sils, mētrājs) atrodamas ļoti dažādas sēnes. No cepurīšu sēnēm te aug baravikas *Boletus edulis*, parastā sviestbeka *Suillus luteus* un graudainā sviestbeka *Suillus granulatus*, paretam arī sila lācītis *Leccinum vulpinum*. Raksturīga šo mežu sēne ir parastā gailene *Cantharellus cibarius*. Te atrodamas arī dažādas bērzlapju sugas, piemēram, siļķu *Russula xerampelina*, vīnsarkanā *Russula vinosa* un sīvā *Russula emetica* bērzlapēs. No indīgām sēnēm parastas ir sarkanā mušmire *Amanita muscaria* un kailā mietene *Paxillus involutus*. Vietumis, sevišķi vecu celmu tuvumā aug baravikas līdzinieci – parastā žultsbeka *Tylopilus felleus*. No gļotsēnēm uz celmiem bieži atrodama *Lycogala epidendron*. No adateņu sēnēm sūnās uz trūdošiem priežu čiekuriem var atrast parasto auseni *Auriscalpium vulgare*. Sūnās lielas audzes dažkārt veido ķiploku vītene *Marasmius scorodoni*, kuras augļķermeņiem ir izteikta ķiploku smaka.

Ceļmalās un smilšainos laukumīņos bieži sastop iedzelteno jumjupūpēdi *Rhizopogon luteolus*, kuru augļķermeņu gleba (iekšējais saturs) ir ar stipru ķiploku smaku. Šādās pat vietās aug divgadīgā sausene *Coltricia perennis*, piepju sēne ar izteiktu centrālu kātiņu un piltuvveidīgām, joslainām, bieži kopā saaugušām brūnganām vai rūsas krāsas cepurītēm. Uz smilšainas augsnes taku un ceļu malās vai uz augsnē trūdošas koksnes sastopama zemes kārpsēne *Thelephora terrestris*, kas uzskatāma par saprofitisku, lai gan dažos gadījumos, apaugot jauno kociņu stumbrus, izraisa to bojā eju. No parazitiskām sēnēm šādos biotopos smilšu grīšļa ziedos redzam melnplaukas sēnes *Anthracoidea arenaria* melnās sporu kopas.

Vietumis ceļmalās un mežmalās jūlijā un augustā aug dižā saulsardzene *Macrolepiota procera*.

No koksni noārdošajām sēnēm uz priedēm paretam var atrast *Phellinus pini* melnganos, nagveidīgos augļķermeņus. Šī sēne nav atrodama jaunaudzēs, bet gan tikai uz lieliem pieaugušiem kokiem. No piepju sēnēm uz priežu kritālām var novērot *Anrodia xantha* un *A. sinuosa* klājeniskos augļķermeņus. Uz priežu kritālām mežā un dažreiz arī līdāgā atrodama recekleņu rindas sēne *Exidia sacchariana*, kuras augļķermeņi uz šī substrāta bieži vien sastopami lielā daudzumā. Uz alkšņu u.c. lapu koku stumbriem un zariem līdzīgi augļķermeņi ir *Exidia glandulosa*. Lapu koku koksnes zilēšanu izraisa diskomicēte *Chlorosplenium aeruginascens*. Uz inficētās koksnes bieži redzami tās zilganzaļie augļķermeņi – apotēciji. Šajos mežos uz nokaltušām kadiķu skuļām atrod *Lophodermium juniperinum* tumšās iegareno apotēciju svītras vai arī nepilnīgi pazīstamās sēnes *Stigmium juniperina* sporas veidojošo orgānu kopas, kas divās rindās izvietojas skuju virspusē. No klājpīpēm Kolkas apkārtnē uz kadiķu mizas var atrast pelēcīgi violetos klājeniskos *Peniophora junipericola* augļķermeņus.

Diezgan daudzas parazitiskās sēnes sastopamas uz sīkkrūmiem. Uz brūklenājiem parazitē trīs *Exobasidium* sugas. *Exobasidium vaccinii* izraisa atsevišķu lapu bojājumus – uz tām veidojas līdz 1 cm platas pangas vai stipri uzbieznēti lapu plankumi iesārtā krāsā. *Exobasidium splendidum* inficē viengadīgos brūklenāju dzinumus, kas kļūst iesārti, hlorotiski, bet *Exobasidium julianum* inficē visu augu, kas kļūst iesārts, hlorotisks un ir ar vāji attīstītām lapām. *Exobasidium sydowianum* inficē miltenāju lapas, uz tām veidojot nelielus, līdz 0,5 cm platus plankumus, kas ir gaišsārti, bet vēlāk kļūst oranži vai dzeltenīgi brūni.

Retāk brūklenāju lapu apakšpusē var saskatīt sīkus, oranži dzeltenīgus rūsas sēnes *Thekopsora myrtilli* sporu spilventiņus. Uz nokaltušām brūklenāju lapām to apakšpusēs

redzami *Lophodermium melaleucum* iegarenie augļķermeņi (apotēciji), kuri sasniedz līdz 1 mm garumu un 0,5–0,7 mm platumu.

Mežaudzēs uz pīlādžu lapām ļoti bieži redzama rūsas sēne *Gymnosporangium juniperi*. Tās cilindriskās ecīdiju tvertnes redzamas lapu apakšpusēs apvienotas dzeltenu vai dzeltenīgi sarkanu uzbriedušu audu plankumos.

2.4.2. Fauna

2.4.2.1. Bezmugurkaulnieki

Slīteres NP bezmugurkaulnieku daudzveidības ziņā ir viena no nozīmīgākajām īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām Latvijā, un tā pamatā ir gan teritorijas ģeogrāfiskais novietojums, vēsturiskā izcelsme un biotopu dažādība, gan līdzšinējā parka apsaimniekošana. Tomēr jāatzīmē, ka daļa no vēl nesenā pagātnē veiktajiem teritorijas apsaimniekošanas pasākumiem, īpaši mežsaimnieciskā darbība, ir atstājusi negatīvu ietekmi uz virkni īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugām.

Par Slīteres NP bezmugurkaulnieku daudzveidību liecina dažādu Latvijas un ārvalstu zinātnieku pētījumi. Senākās publikācijas par Slīteres bezmugurkaulniekiem ir sagatavotas jau 20. gs. vidū, tomēr kopumā zinātnisko pētījumu rezultāti literatūrā ir publicēti tikai fragmentāri, jo apkopojošu publikāciju tikpat kā nav, ja neņem vērā nesen iznākušo V.Spuņģa (2008) grāmatu par Slīteres NP bezmugurkaulnieku faunu un ekoloģiju. Publicētā informācija satur galvenokārt faunistiska rakstura ziņas, tādēļ tās izmantošana sugu populāciju dinamikas un sugas ietekmējošo ekoloģisko faktoru analīzē, kas nepieciešama apsaimniekošanas pasākumu plānošanai, ir ierobežota (Spuņģis 2008). Šajā dabas aizsardzības plānā norādītās problēmsituācijas un to iespējamie risinājumi lielā mērā ir balstīti uz eksperta Kristapa Vilka novērtējuma pamata.

Kopumā Slīteres NP teritorijā ir konstatētas 111 dažāda aizsardzības statusa reti sastopamas kukaiņu, zirnekļu, vēžu un tārpu sugas. 14. pielikumā ir sniegts šo sugu pārskats, kurā ir norādīta informācija par katras sugas aizsardzības statusu. Pēdējo divu gadu laikā Slīteres NP teritorijā ir izdevies novērot 53 sugas no šī saraksta, savukārt par pārējām ir pieejami galvenokārt tikai vēsturiski, literatūrā publicēti dati. Neskatoties uz to, Slīteres NP bezmugurkaulnieku daudzveidības novērtējumā ir iekļauta visa pieejamā informācija par retajām/īpaši aizsargājamajām sugām, jo aktuālas informācijas trūkums neatspoguļo reālās sugu populācijas izmaiņas vai varbūtēju izzušanu, bet ir uzskatāms par pētījumu un monitoringa trūkuma sekām. 2007. gada nogalē sastādītais Slīteres NP aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu saraksts tika izsūtīts pārbaudei un precizēšanai virknei pazīstamu Latvijas Entomoloģijas biedrības biedru no Latvijas Universitātes, Daugavpils Universitātes un Latvijas Dabas muzeja, pēc tam papildināts un atbilstoši esošajam zināšanu līmenim ir uzskatāms par pietiekami precīzu bezmugurkaulnieku faunas pašreizējam izvērtējumam.

Dabas aizsardzības plāna 15. un 16. pielikumos ir apkopota informācija par pēdējos četros gados SNP teritorijā konstatēto Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu izplatību. Neskatoties uz to, ka SNP ir konstatētas 111 dažāda aizsardzības statusa retas bezmugurkaulnieku sugas, lielākoties pašlaik zināmā informācija par šo sugu izplatību parka teritorijā ir fragmentāra. Bezmugurkaulnieku izpēte ir darbietilpīga un tai nepieciešams daudz laika, savukārt publikācijās bieži ir atrodama vienīgi faunistiska rakstura informācija. Tas uzskatāmi atspoguļojas arī abos pielikumos apskatāmajās kartēs.

Visvairāk informācijas ir iegūts par bieži apmeklētām un vieglāk pieejamām vietām, piemēram, Kolkas apkārtni (Kolkā atrodas LU Bioloģijas fakultātes prakšu bāze), Pēterezera apkārtni, Bažu purvu un Zilo kalnu nogāzi (entomologu biežāk apmeklētās vietas), pļavu masīviem Ķikana apkātnē, Dāvidpļavā, Vaides pļavās (tiek veikti zinātniskie pētījumi, jo šajās vietās notiek vai ir plānota biotopu apsaimniekošana). Tomēr, neskatoties uz nepietiekamo bezmugurkaulnieku daudzveidības izpēti, 15. un 16. pielikumi tomēr ļauj

identificēt īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām bagātākās teritorijas. Abās kartēs ir redzams, ka teritorijās ar daudzveidīgiem biotopiem un dabiskām struktūrām bagātiem biotopiem ir konstatēts vislielākais īpaši aizsargājamo sugu skaits.

Īpaši aizsargājamajām bezmugurkaulnieku sugām sevišķi nozīmīgas teritorijas ir Zilo kalnu nogāze un tai pieguļošie meži, pļavas un kalcifilie purvi, Bažu purva masīvs ar tur esošajām sauso priežu mežu degušajām audzēm, Pēterezera apkārtnē, kā arī vietas ar lielāku veco priežu mežu īpatsvaru.

Salīdzinājumā ar daudzām citām īpaši aizsargājamajām teritorijām, Slīteres NP ir sastopams liels skaits starptautiski aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu. Kopumā parka teritorijā ir atrastas 11 Bernes konvencijas un 17 ES Sugu un biotopu direktīvas bezmugurkaulnieku sugas. Neskatoties uz samērā lielo starptautiski aizsargājamo sugu skaitu, dati par to populāciju lielumu Slīteres NP ir stipri ierobežoti, vai šo sugu populācijas ir samērā mazskaitlīgas. Pēdējos divos gados vietām lielākā skaitā novērotas spilgtās purvspāres *Leucorrhinia pectoralis*. Bez starptautiski aizsargājamajām sugām Slīteres NP teritorijā ir sastopamas 63 Latvijā īpaši aizsargājamas sugas, no kurām 10 sugām ir izveidojami mikroiegumi. Relatīvi daudz 9. pielikuma sugas (64) ir iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā, to skaitā arī 0. kategorijas suga skujkoku dižkoksngrauzis *Tragosoma depsarium*, kura klātbūtne Latvijas faunā pēdējās desmitgadēs nebija droši apstiprināta (Vilks, Pilāts 2008). Jāatzīmē arī 46 Slīteres NP konstatētās dabisko meža biotopu indikatorsugas, galvenokārt saproksilofāgās vaboles, kas arī liecina par Slīteres bezmugurkaulnieku daudzveidību. Īpaši liela nozīme Slīteres NP ir to reto/īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu saglabāšanā Latvijā, kam parka teritorijā ir zināmas vienīgās atradnes vai lielākās un dzīvotspējīgākās populācijas. Latvijā tikai Zilo kalnu nogāzē un tās apkārtņē ir sastopams spīdīgais praulgrauzis *Gnorimus nobilis*. Bažu purva rezervāta deguma teritorijā ir bagātas populācijas tādām sugām kā skujkoku dižkoksngrauzim, lielajam dižkoksngrauzim *Ergates faber* un lielajai krāšņvabolei *Chalcophora mariana*, jūras piekrastes sausajos priežu mežos ainavu aizsardzības zonā lielā skaitā ir sastopams priežu sveķotājkoksngrauzis *Nothorina punctata*, sausajās pļavās un jūras piekrastes priežu mežu laucēs ir bagātīga sarkanspārņu siseņa jeb parkšķa *Psophus stridulus* populācija, Zilo kalnu nogāzē platlapju mežos un tam pieguļošajās atklāto biotopu platībās ir sastopams ošu pļavraibenis *Euphydryas maturna*, bet Slīteres kalcifilie purvi ir viena no nedaudzajām zināmajām spožā pumpurgliemeža *Vertigo angustior* atradnēm Latvijā. Minēto sugu klātbūtne norāda uz Slīteres NP unikalitāti visā valsts mērogā un ir saistīta ar specifiskiem, tikai Slīteres NP raksturīgiem apstākļiem, piemēram, unikālo Bažu purva deguma teritoriju, kas ir Latvijā lielākā platība, kurā noris dabiska purva un meža atjaunošanās, vai Zilo kalnu nogāzes bioloģiski daudzveidīgajiem platlapju mežiem, kuru struktūra (svarīga retām atmirušu koksni apdzīvojošām sugām), Piejūras zemienei raksturīgais maigais klimats (nozīmīgs retām sugām, kas Latvijā sasniedz areāla ziemeļu robežu) un floristiskais sastāvs (būtisks retām sugām, kam citur Latvijā ir ierobežota barības augu izplatība) vai visu iepriekš minēto faktoru kombinācija ir iemesls daudzu reti sastopamu sugu klātbūtnei Slīteres NP.

Lielāko daļu no Slīteres NP konstatētajām retajām un aizsargājamajām bezmugurkaulnieku sugām sastāda vaboles, tauriņi un gliemji, jo šīs ir Slīterē visvairāk pētītās grupas, turklāt tās ir arī vislabāk pārstāvētas īpaši aizsargājamo sugu sarakstos. Slīteres NP ir sastopama vairāk nekā puse no vaboļu (55,2%), gliemju (61,9%) un vairāk nekā viena trešdaļa (35,8%) no tauriņu sugām, kas iekļautas kādā no Latvijas reto/īpaši aizsargājamo sugu sarakstiem. No pārējām bezmugurkaulnieku grupām, Slīteres NP īpaši aizsargājamo sugu skaits ir ievērojami mazāks. Jāatzīmē, ka daudzas no citām bezmugurkaulnieku grupām ir ne tikai Slīteres NP mazāk pētītas, bet tām nav apzināts arī reto un apdraudēto sugu skaits, šo sugu ekoloģiskās prasības, tās nav pārstāvētas īpaši aizsargājamo sugu sarakstos. Tādēļ **plānojot teritorijas aizsardzību un apsaimniekošanu, ir jāņem vērā maksimālas piesardzības princips un vispārīgi bezmugurkaulnieku daudzveidības saglabāšanai būtiski principi, īpaši tādēļ, ka trūkst datu par aizsargājamo sugu izplatību parka teritorijā.**

Atsevišķu biotopu bezmugurkaulnieku daudzveidības novērtēšanai ir izdalāmas indikatorsugas, kuru klātbūtne liecina par potenciāli augstu bezmugurkaulnieku daudzveidību. Slīteres NP dabas aizsardzības plānā bezmugurkaulnieku daudzveidības novērtēšanā un ietekmējošo faktoru identificēšanā uzsvars ir likts tieši uz šādām sugām.

Jūras piekrastes bezmugurkaulnieku daudzveidība

Slīteres NP ir raksturīga augsta jūras piekrastes biotopu dažādība, tādēļ tos apdzīvo liels skaits dažādu kāpām raksturīgu bezmugurkaulnieku, to skaitā retās un aizsargājamās sugas, piemēram, jūrmalas smilšvaboles *Cicindela maritima*, kāpu vilkzirneklī *Arctosa cinerea* un slaidās kāpublaktis *Chorosoma schillingi* (Spuris 1998, Spuņģis 2008). Piekrastes biotopu bezmugurkaulnieku daudzveidības novērtēšanā laba indikatorsuga ir jūrmalas smilšvabole *Cicindela maritima*. Pieaugušās vaboles apdzīvo liedagu un kāpas, savukārt kāpuriem ir nepieciešamas mitras vai augu sakņu nostiprinātas smiltis vertikālu kāpuralu rakšanai (Spuņģis 2008). Novērojumi liecina, ka jūrmalas smilšvaboles visvairāk ir piesaistītas embrionālajām kāpām un samērā šaurai liedaga joslai, kas tieši piekļaujas embrionālajām kāpām un priekškāpām, kur ir optimālākie apstākļi kāpuralu rakšanai. Slīteres NP teritorijā jūrmalas smilšvaboles ir sastopamas galvenokārt Rīgas jūras līča piekrastē, savukārt Irbes jūras šauruma pusē, kur novērojama intensīvāka vēja izraisīta smilšu pārpūšana, šī vaboļu suga ir retāk sastopama (Spuņģis 2008). *Lai gan jūrmalas smilšvaboles ir pielāgojušās mēreniem pastāvīgiem biotopu traucējumiem, to dzīvesvietas apdraud antropogēnās slodzes pieaugums, nekontrolēta tūrisma attīstība, intensīva kāpu izbrādāšana un liedaga izbraukāšana, īpaši attiecībā uz Rīgas jūras līča piekrasti, kur liedags ir šaurs un nereti augstāka jūras ūdenslīmeņa gadījumā sašaurinās līdz par tikai dažu metru platai joslai. Jūrmalas smilšvaboles un citu kāpām/liedagam raksturīgu tipisku bezmugurkaulnieku saglabāšanai ir nepieciešams saglabāt neskartus jūras piekrastes posmus ar ierobežotu antropogēno slodzi (Spuris 1998), ko iespējams panākt, koncentrējot pludmales apmeklētājus noteiktās, rekreācijai paredzētās vietās un neveicinot cilvēku skaita palielināšanos mazskartākajos piekrastes posmos, piemēram, Rīgas jūras līča piekrastē, Zēņu dīķa tuvumā, Irbes jūras šauruma piekrastē, posmā starp Vaidi un Kolku u.c., kā arī pilnveidojot infrastruktūru (takas, laipas un nožogojumi), īpaši Kolkasraga apkārtnē un pie izbūvei plānotajiem stāvlaukumiem Sīkragā, Mazīrbē un Pītragā, kur antropogēnās slodzes pieaugums jau šobrīd ir vislielākais vai tāds ir sagaidāms nākotnē. Nepieciešama sabiedrības izglītošana ar kāpu izbraukāšanu saistītajos jautājumos un teritorijas uzraudzība, īpaši Rīgas jūras līča piekrastē.*

Pelēko kāpu un sauso pļavu bezmugurkaulnieku daudzveidība

Pelēkās kāpas, sausās pļavas un sauso priežu mežu lauces ar/bez smilšainiem laukumiem Slīteres NP teritorijā ir starp apdraudētākajiem biotopiem, jo tās koncentrējas ainavu aizsardzības režīma zonā jūras piekrastes zvejniekciemos un to tuvumā, kur antropogēnā slodze ir visaugstākā. Šos biotopus Slīteres NP apdzīvo parkšķis (Spuris 1998, Spuņģis 2008). Neskatoties uz to, ka parka teritorijā ir bagāta parkšķa populācija, to var apdraudēt atklāto biotopu aizaugšana ar kokiem un krūmiem, kā arī lauksaimniecības zemju transformācija ēku būvniecībai. *Parkšķa un citu šiem biotopiem raksturīgo bezmugurkaulnieku daudzveidības saglabāšanai ir nepieciešama jauno priedīšu izzāģēšana 2. kv. 6. nog. Kolkas stāvlaukuma tiešā tuvumā, nepieciešams izvērtēt Pītraga apkārtnes pļavu apsaimniekošanas atsākšanu.*

Kalcifilo purvu bezmugurkaulnieku daudzveidība

Zilo kalnu nogāzes kalcifilajos purvos ir sastopamas vairākas īpaši aizsargājamās pumpurgliemežu sugas, piemēram, spožais pumpurgliemezis *Vertigo genesii* un četrzobu pumpurgliemeži *Vertigo geyeri*, kas ir starp nozīmīgākajiem šādus biotopus apdzīvojošie bezmugurkaulnieku pārstāvjiem Latvijā. Šīs ir atklātu biotopu sugas, kas sastopamas purvos

un pļavās, tādēļ tās, purvam aizaugot, pamazām vairāku desmitgažu laikā izzūd. 2003. gadā veiktās pumpurgliemežu uzskaites liecina, ka pumpurgliemežu populāciju blīvums nav augsts, tomēr viennozīmīgi vērtējama Slīteres NP kalcifilo purvu izmaiņu ietekme uz pumpurgliemežiem nav, un ir nepieciešama detalizētāka izpēte (E.Dreijera mutisks ziņojums)

Sauso priežu mežu bezmugurkaulnieku daudzveidība

Slīteres NP teritorijas ievērojamu daļu aizņem sausie priežu meži, kurus apdzīvo virkne dažādu retu un aizsargājamu bezmugurkaulnieku sugas, piemēram, priežu sveķotājkoksngrauzis, lielais un skujkoku dižkoksngrauži *Tragosoma depsarium*, lielā krāšņvabole *Chalcophora mariana* un astoņplankumu krāšņvaboles *Buprestis octoguttata* un citi saproksilofāgie, ar atmirušu koksni saistītie bezmugurkaulnieki (koksngrauži, krāšņvaboles, praulgrauži, ēnvaboles, melnuļi). Līdz šim saproksilofāģus priežu mežos vairāk pētījuši zviedru entomologi, kuru izpētes rezultātā Latvijas faunai no jauna atklātas 98 vaboļu sugas (Jansson 1999). Tomēr izplatības dati par priežu mežu retajām bezmugurkaulnieku sugām ir trūcīgi, un tas apgrūtina potenciāli nepieciešamo teritorijas apsaimniekošanas pasākumu plānošanu.

Priežu sveķotājkoksngrauzis ir saistīts ar vecām mežaudzēm, kur tas apdzīvo augošas, bioloģiski vecas, saules labi apspīdētas priedes ar biezu stumbra mizu. Tā ir viena no atpazīstamākajām dabisko meža biotopu indikatorsugām, kuras klātbūtni var noteikt pēc šai sugai raksturīgā sasveķojuma uz koku stumbriem. Neskatoties uz priežu sveķotājkoksngrauža sasveķoto koku atrašanos dabisko meža biotopu inventarizācijā dažādās Latvijas vietās, pārlicinoši pierādījumi sugas klātbūtnes apstiprināšanai Latvijas faunā tika iegūti tikai 2004. gadā, kad Kolkas un Vaides apkārtnē atrastas arī pieaugušās vaboles. Slīteres NP teritorijā priežu sveķotājkoksngrauzis sastopams galvenokārt parka ainavu aizsardzības zonā starp Ventpils – Kolkas šoseju un jūras piekrasti, lielākā koncentrācijā tas atrodams Kolkas, Vaides un Sīkraga apkārtnē. ***Šīs sugas aizsardzības nodrošināšanai ir nepieciešams izveidot mikroliegumus, jo ainavas aizsardzības zona nenodrošina šai sugai nepieciešamo aizsardzību. Priežu sveķotājkoksngrauzim ir nepieciešami saules izgaismoti koki, tādēļ šīs aizsargājamās sugas populāciju apdraud egļu paaugas attīstība vecākajās priežu mežaudzēs, kā arī blīvas priežu paaugas veidošanās veco priežu vainaga projekcijās skrajās mežaudzēs. Nepieciešams izvērtēt specifisku sauso priežu mežu apsaimniekošanas pasākumu nepieciešamību priežu sveķotājkoksngrauža un citu sauso priežu mežu bezmugurkaulnieku daudzveidības optimālai saglabāšanai un veicināšanai. Dabisko meža biotopu apsaimniekošanas vadlīnijas paredz priežu mežu biotopu apsaimniekošanu ar regulētas dedzināšanas vai paaugas izzāģēšanas palīdzību. Slīteres NP ir nepieciešams iegūt detalizētus datus par priežu sveķotājkoksngrauža izplatību, un nepieciešamības gadījumā etalonteritorijās aprobēt egļu paaugas izzāģēšanu, blīvas priežu paaugas izzāģēšanu veco priežu vainaga projekcijās, kā arī regulētu dedzināšanu.***

Lielais dižkoksngrauzis, skujkoku dižkoksngrauzis, lielā krāšņvabole un citas sugas atšķirībā no priežu sveķotājkoksngrauža ir saistītas ar atmirušu priedes koksni, un to kāpuri apdzīvo kritalas. Visas trīs ir starp lielākajām Latvijas vabolēm, un to kāpuri vairākus gadus apdzīvo vidēji satrudējušu, taču joprojām cietu skujkoku koksni. Parasti kritalas vispirms apdzīvo krāšņvaboles, bet dižkoksngrauži koksni kolonizē vēlāk. Dižkoksngrauži izvēlas lielākās, labā apgaismojumā uz zemes guļošas priedes kritalas bez mizas. Pētījumi Slīteres NP teritorijā ir parādījuši, ka šī suga var apdzīvot arī relatīvi neliela izmēra kritalas. Kāpuri atsevišķos gadījumos ir atrasti arī celmos, tomēr šāda veida atmirušu koksni parasti apdzīvo citas, plašāk izplatītas koksngraužu sugas, tādēļ konkurences ietekmē šāda veida atmirusi koksne dižkoksngraužu attīstībai ir mazāk piemērota. Ņemot vērā šo sugu saistību ar kritalām, to izplatība Slīteres NP teritorijā krasi atšķiras no priežu sveķotājkoksngrauža izplatības, jo piekrastes priežu mežos ir ievērojams kritalu trūkums. Abas dižkoksngraužu sugas un lielā

krāšņvabole šobrīd ir sastopamas galvenokārt Bažu purva rezervāta zonā, kur ir liels kritalu daudzums, kas vairāk nekā desmit gadus pēc 1992. gada ugunsgrēka ir sasniegušas šo sugu kāpuru attīstībai optimālu satrūdēšanas pakāpi. Ārpus Bažu purva deguma lielais dižkoksngrauzis pagaidām nav atrasts, un to var izskaidrot ar saules izgaismotu kritalu trūkumu Slīteres NP sausajos priežu mežos. ***Novērojumi pēdējos piecos gados liecina, ka dižkoksngrauzu populācijas tikai šobrīd sāk pieaugt, taču paredzams, ka nākotnē, Bažu purvā uz kangariem intensīvi augot jaunajām priedēm, šo sugu populāciju stāvolis pasliktināsies. Nepieciešams izvērtēt teritorijas apsaimniekošanas pasākumu nepieciešamību dižkoksngrauzu labvēlīgas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai, īpaši ņemot vērā Slīteres NP lielo nozīmi šo sugu aizsardzībā, tā kā ārpus parka zināmi tikai sporādiski šo sugu novērojumi. Etalonteritorijās deguma teritorijā ārpus rezervāta režīma zonas (96. kv. un 78. kv. sauso priežu meža degumu nogabalos uz kangariem) nepieciešams aprobēt kritalu apgaismojuma apstākļu mākslīgu uzlabošanu, izzāģējot jaunās priedītes ap lielākajām dižkoksngrauzu apdzīvotajām vai šīm sugām piemērotajām kritālām. Apsaimniekošanas pasākumu izvērtēšanai nepieciešams monitorings.*** 2007. gadā Ādažos slapjā egļu mežā lāmā atrastais lielais dižkoksngrauzis varētu liecināt par šīs sugas aktīvo lidotspēju un izplatīšanās iespējām, tādēļ nepieciešams izvērtēt sauso priežu mežu apsaimniekošanas nepieciešamību arī šīs sugas kontekstā. ***Daudzviet parkā, īpaši ainavu aizsardzības zonā iedzīvotāji izvāc no priežu mežiem kritalas, kas neveicina priežu mežu bezmugurkaulnieku daudzveidības saglabāšanos, tādēļ ir jāturpina sabiedrības izglītošanas darbs.***

Lapukoku mežu un mistrotu mežu bezmugurkaulnieku daudzveidība

Vislielākā Slīteres NP lapukoku un mistrotu mežu bezmugurkaulnieku daudzveidība ir Zilo kalnu nogāzes platlapju mežos un Zviedru meža masīvā, kur tās saglabāšanos nodrošina rezervāta režīms. Zviedru entomologu izpēte (Jansson 1999) un tai sekojošie Daugavpils Universitātes koleopterologu pētījumi Zilo kalnu nogāzes platlapju mežos ir snieguši daudz vērtīgas informācijas par tur sastopamajām retajām saproksilofāgo vaboļu sugām. Lapukoku mežos ir sastopamas dažādas vārpstiņgliemežu sugas, mazais torņgliemezis un tumšais kailgliemezis. Slīteres NP teritorijā ir viena no nedaudzajām lēcveida vīngliemeža atradnēm Latvijā. Parasti šo sugu apdzīvotajiem mežiem nav nepieciešami specifiski apsaimniekošanas pasākumi, tomēr virkne no platlapju mežu sugām daļu no savas dzīves pavada blakus esošajos atklātajos biotopos, kuru apsaimniekošana var būtiski ietekmēt šo sugu populācijas lielumu (skat. zemāk nodaļu par Dāvidpļavas bezmugurkaulnieku daudzveidību). Viena no raksturīgākajām mistrotu mežu sugām, kas apdzīvo dažādas lapukoku un egļu kritalas, ir bērzu briežvabole, dabisko meža biotopu indikatorsuga. ***Šo sugu apdraud mežacūku izraisīti kritalu bojājumi, krasi palielinoties mežacūku skaitam. Šajā sakarā ir nepieciešams regulēt mežacūku skaitu Slīteres NP teritorijā. Ārpus rezervāta režīma zonas, ir būtiski saglabāt lapukoku un egļu kritalas visā parka teritorijā. Tā kā joprojām ir novērojams, ka iedzīvotāji veic kritalu zāģēšanu un izvešanu no meža, ir nepieciešams turpināt sabiedrības izglītošanu.***

Dāvidpļavas bezmugurkaulnieku daudzveidība

Dāvidpļavai ir īpaši liela nozīme Slīteres NP bezmugurkaulnieku daudzveidības saglabāšanā, jo tā tieši piekļaujas Zilo kalnu nogāzes platlapju mežiem, kas bagāti ar retām un aizsargājamām kukaiņu sugām, kas izlido no meža Dāvidpļavā baroties uz ziedošiem, ar nektāru bagātiem augiem, galvenokārt, vīgriezēm, suņuburkšķiem un krastkaņepēm. No šādām sugām īpaši nozīmīgs ir spīdīgais praulgrauzis *Gnorimus variabilis*, kas Latvijā ir sastopams tikai Zilo kalnu nogāzes tiešā tuvumā, un tikai atsevišķos gadījumos šī suga ir novērota arī attālāk, piemēram, 1999. gadā zviedru entomologi to ir konstatējuši bebrainē, kas atrodas dažus km uz ziemeļiem no Zilajiem kalniem. ***Spīdīgā praulgrauža populācijai nelabvēlīga ir gan pļavas aizaugšana ar krūmiem un jaunajiem kokiem, gan intensīva***

apsaimniekošana, īpaši agras vai vienas sezonas laikā vairākkārtējas pļaušanas gadījumā. Lai nodrošinātu spīdīgajam praulgrauzim optimālu apstākļus, ir nepieciešams veicināt Dāvidpļavas atjaunošanos, izzāģējot krūmus un jaunus kokus, kā arī saglabāt ziedošus augus imago lidošanas laikā jūnija beigās un jūlija pirmajā pusē. Šādi pļavu apsaimniekošanas nosacījumi ir būtiski arī citām retām un aizsargājamām apputeksnētāju bezmugurkaulnieku sugām, piemēram, ošu pļavraibenim *Hypodryas maturna*, marmora rožvabolei *Liocola marmorata*, blāvajam praulgrauzi, rūsnganbrūnajam koksngrauzim *Stenocorus meridianus* un citām koksngaužu sugām, kas nav iekļautas aizsargājamo sugu sarakstos, taču Latvijā zināmas tikai no Slīteres, piemēram, *Anoplodera scutellata*, *Cyrtoclytus caprea* u.c. **Parasti bezmugurkaulnieku daudzveidības saglabāšanai pļavās tiek ieteikts atstāt neplautas joslas, kas dažādos gados tiek mainītas, lai nodrošinātu pļavu neaizaugšanu ar krūmiem. Dāvidpļavā ir nepieciešams izmantot vēlo pļaušanu, jo jūlija pirmajā pusē notiek apputeksnētāju barošanās uz ziediem.**

Saldūdens biotopu bezmugurkaulnieku daudzveidība

Neskatoties uz saldūdens biotopu ierobežoto izplatību Slīteres NP teritorijā, tajos ir konstatētas tādas retas un īpaši aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas kā spilgtā, raibgalvas un resnvēdera purvspāres, medicīnas dēles, platspīļu upesvēži (Spuris 1998, Spuņģis 2008). Spāru izpēte parka teritorijā ir iesākusies tikai pirms diviem gadiem, taču jau konstatētas sešas aizsargājamās spāru sugas, kas ir gandrīz 40% no Latvijas aizsargājamo spāru sugu kopējā skaita. Spārēm īpaši nozīmīgas ir lielākās ūdenstilpes – Pēterezeri un Vaides dīķis, tomēr tās sastopamas arī citviet, piemēram, Pižezērā ir bagātīga spilgtās purvspāres populācija.

2.4.2.2. Apaļmutnieki un zivis

Saldūdens ihtiofauna

Slīteres NP teritorijā sastopamo īpaši aizsargājamo apaļmutnieku un zivju sugu saraksts ir atrodams 17. pielikumā. Kopumā parka teritorijā ir atrastas piecas Bernes konvencijas un septiņas ES Sugu un biotopu direktīvas apaļmutnieku un zivju sugas. Bez starptautiski aizsargājamajām sugām Slīteres NP teritorijā ir sastopamas sešas Latvijā īpaši aizsargājamas sugas, kā arī trīs no sugām ir iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā

Slīteres NP teritorija nav īpaši bagāta ar saldūdens tilpnēm un upēm, kas būtu piemērotas saldūdens zivju sugām. Slīteres NP ūdenstilpnēs konstatētas 19 zivju sugas, galvenokārt tādas, kas raksturīgas eitrofām vai distrofām ūdenskrātuvēm un nelielām lēni tekošām meža upītēm. Īpaši aizsargājamām sugām nozīmīgākās teritorijas attēlotas 27. pielikumā.

Divas no parkā sastopamajām sugām – akmeņgrauzis *Cobitis taenia* un dūņu pīkste *Misgurnus fossilis* iekļautas ES direktīvā 92/43 EEC par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību. Viena suga taimiņš *Salmo trutta* ir īpaši aizsargājama un ierobežoti izmantojama suga Latvijā, kura nārsto Pitragupē un Ķikanā. Slīteres NP pēdējā desmitgadē izvērsto teritorijas uzraudzības un apsardzības pasākumu dēļ samazinājusies maluzvejniecība nārsta vietās. Nārstošanas sekmes ietekmē ūdens līmenis nārsta laikā. Gados ar zemu ūdens līmeni taimiņiem ir apgrūtināta nokļūšana līdz nārsta vietām. **Bebru dambji un to radītie uzpludinājumi uz mazajām upēm samazina nārstam piemēroto vietu daudzumu. Traucēklis ir ne vien pats dambis, bet arī tas, ka uzpludinājums izraisa skābekļa režīma izmaiņas aizdambētajā upes posmā, radot nārstam nepiemērotus apstākļus.**

Mazās upes Slīteres NP teritorijā ir nozīmīga dzīvesvieta strauta forelei *Salmo trutta morfa fario*, kuru skaits pēdējos gados ir samazinājies. Šeit nārsto arī upes nēģis *Lampetra fluviatilis*, kas iekļauts Latvijas ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā.

Parka teritorijā vienīgā vieta, kur pārstāvēta tipiska, dabiski izveidojusies Latvijas eitrofi–distrofo ezeru ihtiofauna, ir Lielais un Mazais Pēterezers. Līdakas *Esox lucius*, raudas *Rutilus rutilus*, līņi *Tinca tinca*, karūsas *Carassius carassius*, asari *Perca fluviatilis* apdzīvo

abus ezerus. Dūņu pīkstes *Misgurnus fossilis* mazuļi noķerti Pēterezera vigā, nelielā dubļu akacī 2007. gada augustā.

No aizsargājamām zivju un apaļmutnieku sugām saimnieciska nozīme parka teritorijā nav nevienai no šīm sugām, jo iekšējos ūdeņos zveja nenotiek.

Jūras ihtiofauna

Slīteres NP teritorijā ir sastopama viena īpaši aizsargājamā zivju suga – jūras stagers *Spinachia spinachia*, citas – palede *Alosa fallax*, lasis *Salmo salar* un sīga *Coregonus lavaretus* ir ierobežoti izmantojamās īpaši aizsargājamās zivju sugas, kā arī tās ir minētas ES direktīvas 92/43 EEC par dabisko biotopu un savvaļas faunas un floras aizsardzību un Bernes konvencijas pielikumos. Taimiņš *Salmo trutta* ir ierobežoti izmantojamā īpaši aizsargājamā zivju suga, kurai veidojams mikroliegums. Mikroliegumi veidojami arī jau minētajām – lasim un sīgai. Saimnieciskā nozīme ir visām minētajām sugām, izņemot paledi, kas uzskatāma par *piezvejas* sugu un reti sastopamo jūras stagaru.

2.4.2.3. Abinieki un rāpuļi

Abinieki

Slīteres NP teritorijā sastopamas septiņas abinieku sugas. Divas no tām lielais tritons *Triturus cristatus* un smilšu krupis *Bufo calamita* ir retas un iekļautas Latvijas īpaši aizsargājamo abinieku sarakstā (18. pielikums) un Latvijas Sarkanās grāmatas 2. kategorijā. Lai šīm sugām nodrošinātu labvēlīgu aizsardzības statusu, paredzēts izveidot mikroliegumus. Lielais tritons un smilšu krupis minēti ES direktīvas (92/43 EEC) par dabisko biotopu un savvaļas faunas un floras aizsardzību un Bernes konvencijas pielikumos. ES Biotopu direktīvas (92/43 EEC) un Bernes konvencijas pielikumos iekļautas trīs Slīteres NP sastopamās varžu *Ranidae* sugas – purva varde *Rana arvalis*, zaļā varde *Rana esculenta* un parastā varde *Rana temporaria*. Īpaši aizsargājamām sugām nozīmīgākās teritorijas attēlotas 27. pielikumā.

Lielais tritons parka teritorijā ir sastopams regulāri, bet nevienmērīgi. Piemēroto nārsta vietu izzūšana vasaras otrajā pusē lielajam tritonam būtiski samazina vairošanās iespējas.

Augstāk minētais faktors ietekmējis arī smilšu krupja nārsta vietas. Pēdējos gados smilšu krupja lielākajā nārsta vietā – Rīgas jūras līča pludmalē uz dienvidiem no Ušiem, mēdz uzturēties neligzdojoši zivju gārņi *Ardea cinerea*, kas barojas ar saldūdens lāmās mītošajiem stagariem *Gasterosteidae* un, domājams, apēd daļu smilšu krupja kurkuļu. ***Populācijas stāvokli negatīvi ietekmē pludmales nobraukāšana un aizvien pieaugošā antropogēnā slodze. Būtu nepieciešams izdalīt piekrastes posmus, kuros izvietojama izglītojoša informācija kas veicinātu izpratni par dabas vērtību aizsardzību liedagā. Īpaši tas svarīgi posmā Uši – Ēvaži.***

Rāpuļi

No sešām Slīteres NP sastopamajām rāpuļu sugām divas – sila ķirzaka *Lacerta agilis* un gludenā čūska *Coronella austriaca* ir iekļautas Latvijā īpaši aizsargājamo dzīvnieku sugu sarakstā (18. pielikums). Gludenā čūska ir Latvijā izzūdoša suga un Slīteres NP ir viena no divām atradnēm Latvijā (A.Čeirāna mutisks ziņojums). Sila ķirzaka minēta Latvijas Sarkanās grāmatas 3. kategorijā. Abas sugas ierakstītas ES Biotopu direktīvas (92/43 EEC) un Bernes konvencijas pielikumos. Īpaši aizsargājamām sugām nozīmīgākās teritorijas attēlotas 27. pielikumā.

Slīteres NP sila ķirzaka ir samērā bieži sastopama piejūras kāpās, sausās priežu meža laucēs. Tā nevairās no apdzīvotu vietu tuvuma. Piemēram, Kolkas – Ventspils ceļa malas dienvidu nogāzē uzskaitīti 3īp/1km (2005. gada uzskaitē). ***Ciemos un to tuvumā ķirzaku apdraud kaķi un suņi.***

Gludenā čūska sastopama Bažu purvā un tā apkārtnē. Lielākais īpatņu skaits Višķangara atradnē – deviņi īpatņi, konstatēti 2002. un 2008. gadā. Ilggadīgie vizuālie novērojumi liecina, ka šīs sugas īpatņi pakāpeniski maina savu uzturēšanās vietu, kas varētu būt saistīts ar deguma aizaugšanu. ***Lai turpmāk varētu nodrošināt šīs sugas aizsardzību, nepieciešams veikt pētījumus par sugas apdzīvotajiem biotopiem, struktūrelementiem un sugas diennakts aktivitāti atkarībā no laika apstākļiem.***

No Slīteres NP sugu saraksta svītrots Latvijas īpaši aizsargājamā suga purva bruņurupucis *Emys orbicularis*, kura klātbūtne nacionālā parka teritorijā nav pierādīta.

2.4.2.4. Putni

Pētījumu vēsture

Slīteres NP teritorijā ornitoloģiskie pētījumi uzsākti 20. gs. 50. gadu beigās (Michelsons u.c. 1960). Sākotnēji tie bija saistīti ar migrējošo putnu novērojumiem Kolkasragā. Sistemātiski pētījumi veikti no 1980. gada. Kraukļa *Corvus corax* ekoloģijas un uzvedības izpēti no 1983. līdz 2004. gadam ir veicis V.Skuja (Skuja 2004). Tāpat, V.Skuja 1982. gada rudenī uzsāka pētījumu par dzīvnieku nozīmi ogu īves *Taxus bacata* sēklu izplatīšanas un audžu dabiskās atjaunošanās procesā. Vēlāk, 80. gadu beigās V.Skuja ar A.Pūliņu uzsāka pētījumu par putnu gremošanas fermentu ietekmi uz īves sēklu dīgtspēju. 1984. un 1985. gadā V.Skuja veica medņu un rubeņu uzskaiti izmantojot maršrutu metodi (Семенов-Тянь-Шанский 1959).

1954. gadā Tallinā notikušajā Otrajā Baltijas ornitologu konferencē tika pieņemta rezolūcija par putnu migrāciju izpētes uzsākšanu Baltijas valstīs. Pirmās uzskaites Latvijā LU Bioloģijas institūta (toreiz, Zinātņu akadēmijas Bioloģijas institūta) ornitologi veica 1958. gadā, tostarp arī Kolkasragā. Vēlāk LU Bioloģijas institūts epizodiski veicis novērojumus Kolkasragā un Kolkas bākā. Daļa uzskaišu materiāla publicēta, daļa glabājas pie darba veicējiem un nav publicēti. 1986. gadā tika atsākti putnu migrāciju novērojumi Kolkasragā. Kopš 2003. gada valsts monitoringa programmas ietvaros J.Kazubiernis veic ikgadēju pavasara migrāciju novērojumus.

Pludmalē ligzdojošo putnu uzskaites, sīkāk pētīt upes tārtiņa *Charadrius dubius* ligzdošanas bioloģiju, vairākas sezonas ir veicis E.Pēterhofs. Lietojot somu līniju transektu metodi (Järvinen, Väisänen 1977), viņš no 1980. gada līdz 90. gadiem pētīja meža putnu fenoloģiju, antropogēno faktoru ietekmi, sugu blīvumu, kā arī putnu saistību ar dažādiem mežu augšanas tipiem. Tāpat E.Pēterhofs ir veicis meža putnu uzskaites parauglaukumos, kā arī reģistrējis un apkopojis fenoloģiskos novērojumus.

Regulāri un sistemātiski ornitoloģiskie pētījumi Slīteres NP teritorijā beidzās 20. gs. 90. gadu sākumā. Tie ir atsākti 2006. gadā.

Pateicoties LVAF finansiālajam atbalstam 2007. un 2008. gadā Slīteres NP teritorijā tika ievākti dati par ligzdojošo putnu sugu izplatību.

Sugu skaits un stāvoklis

Slīteres NP ir konstatētas 261 putnu suga¹ jeb 77% no visām 339 Latvijā reģistrētajām putnu sugām. 2007. un 2008. gadā veiktā parka ligzdojošo putnu atlanta rezultātā, kā ligzdotājas konstatētas 135 sugas² (19. pielikums). No šīm sugām 128 ir Bernes konvencijas un 57 ES Putnu direktīvas sugas, 37 Latvijā īpaši aizsargājamās sugas, no kurām 16 sugām ir izveidojami mikroliegumi (20. pielikums).

¹ Slīteres NP teritorijā konstatēto putnu sugu saraksts balstīts galvenokārt uz Latvijas ligzdojošo putnu atlanta datiem un A.Celmiņa putnu datu bāzi (Celmiņš A., Jaunzemis M., Matrozis R. 2009. Latvijas putni. Interneta publikācija – <http://www.putni.lv>), Slīteres NP ligzdojošo putnu atlanta datiem un visu literatūrā atrodamo vēsturisko informāciju.

² Slīteres NP ligzdojošo putnu atlanta rezultātā 77 sugām ligzdošana ir pierādīta, 23 sugas ar ticamu ligzdošanu, savukārt 35 sugām ligzdošana ir iespējama. Dalījums ligzdošanas iespējamības pakāpēs pēc Ķerus 2007.

Reto un īpaši aizsargājamo putnu (īpaši plēsīgo un vistveidīgo, stāvoklis nacionālajā parkā ir vērtējams kā labs, jo viens no galvenajiem šo sugu grupu ietekmējošajiem faktoriem – mežizstrāde parkā ir minimāla, taču citu ietekmējošo faktoru – plēsēji, antropogēnā ietekme u.c. Latvijas mērogā ir maz pētīta un to ietekme nav zināma, tādēļ nepieciešams veikt regulāru monitoringu.

Pavasārī un rudenī, putnu migrāciju laikā, teritoriju šķērso liels daudzums dažādu putnu sugu. Aktīvās migrācijas laikā Kolkasragu stundā pārlido pat vairāki desmiti tūkstošu putnu, tāpēc šī ir izcila putnu vērošanas vieta. Pavasarī putnu migrācija ir salīdzinoši ilga, tāpēc Kolkasragā var būt sastopamas gandrīz visas Latvijas putnu sugas. Savukārt Kolkasraga piekrastes ūdeņi un Irbes jūras šaurums ir nozīmīga barošanās vieta caurceļojošajiem un ziemojošajiem ūdensputniem. 2009. gadā izveidoto jūras aizsargājamo teritoriju „Rīgas līča rietumu piekraste” un „Irbes šaurums” veidošanas laikā tika veiktas ūdensputnu uzskaites, kuru rezultātā tika noskaidrots, ka divu sugu – kākauļa *Clangula hyemalis* un tumšās pīles *Melanitta fusca* barošanās un/vai koncentrēšanās vietas skar arī Slīteres NP teritoriju. 2008. gada janvārī kākauļu blīvums pretī Vaidei bija 50-100 īp./km², bet tumšā pīle 2007. gada pavasarī iepretim Ēvažiem koncentrējās 20-100 īp./km² (Bojārs 2009).

Ņemot vērā teritorijas nozīmību putnu aizsardzības nodrošināšanā, Slīteres NP teritorija ir iekļauta ES nozīmes putniem nozīmīgo vietu sarakstā.

Novērojumi liedaga zonā liecina, ka, pieaugot apmeklētāju skaitam vasaras (ligzdošanas) sezonā, liedagā un upju grīvu tuvumā ligzdojošajām putnu sugām, nav iespēju sekmīgi ligzdot. Piemēram, Slīteres NP teritorijā vairs neligzdo upes zīriņš *Sterna hirundo* un mazais zīriņš *Sterna albifrons*. Bez šīm divām liedagā ligzdojošajām putnu sugām – pļavu lija *Circus pygargus* un zivju ērglis *Pandion haliaetos* ir sugas, kas minētas Natura 2000 teritorijas aprakstā lai arī Slīteres NP teritorijā vairs nav sastopamas.

Būtiski samazinājies arī ligzdojošo upes tārtiņu skaits. 1982. gadā apsekojot Ziemeļkurzemes liedagu, upes zīriņa *Sterna hirundo* ligzda konstatēta Pitragā, savukārt upes tārtiņš *Charadrius dubius* bija viena no galvenajām Kurzemes piekrastes liedagu apdzīvojošām sugām – ligzdojošo pāru skaits no Sīkraga līdz Melnsilam bija 1,5 pāri/1km (Pēterhofs 1982). Šajā piekrastes posmā 2008. gadā uzskaitīti seši ligzdojoši pāri.

Radikāls veids, kā samazināt cilvēku darbības ietekmi uz ligzdošanu, ir šīs darbības novirzīšana uz vietām, kuras speciāli paredzētas atpūtai un tūrismam. Tā kā tas nav iespējams, ļoti svarīgi būtu auto stāvlaukumos un pludmalē izvietot informatīvi izglītojošu informāciju par liedagā ligzdojošajiem putniem un to saudzēšanas labo praksi.

Iespējams, nozīmīgs uz zemes ligzdojošo putnu ligzdošanas sekmju ietekmējošais faktors ir plēsīgo zīdītājdzīvnieku un meža cūku skaits. Lai noskaidrotu šī faktora nozīmību un ietekmes lielumu, nepieciešami speciāli pētījumi.

Ūdensputniem jūrā galvenie draudi ir saistīti ar naftas produktu piesārņojumu no kuģiem, vēja parku celtniecību un putnu bojāeju zvejas ierīcēs.

2.4.2.5. Zīdītāji

Pētījumu vēsture

Reizē ar Slīteres rezervāta administrācijas izveidošanu 1979. gadā uzsākti pirmie zīdītājdzīvnieku pētījumi Slīteres NP teritorijā. Tie bija vāji koordinēti un pētījumu objektu izvēle bieži vien bija atkarīga no pētnieka personības un interesēm, tomēr tie bija svarīgi, jo sniedza pirmo vispārīgo ieskatu par Slīteres NP mugurkaulnieku faunu. Pētījumi saistīti ar zīdītājdzīvnieku sugu inventarizāciju un medījamo dzīvnieku populāciju skaitlisko lielumu. Vairums Slīteres NP teritorijā veikto pētījumu par zīdītājdzīvniekiem veikti laikā no 1980. līdz 90. gadu sākumam. Rezultāti apkopotī ikgadējās atskaitēs un publikācijās. Domājams, ka daļa no teritorijā ievāktā materiāla nav apstrādāta un iegūlusi pētnieku arhīvos.

1980.–1981. gada ziemā veiktas pirmās zīdītājdzīvnieku uzskaites pēc pēdām sniegā, kad ar lenkšanas metodi uzskaitīti pārnadži, zaķi un plēsēji Sīkraga un Mazirbes iecirkņos.

Pēdu uzskaitē tika izmantota 20. gs. 80. gadu sākumā, cenšoties uzskaitīt dzīvnieku pēdas uz visām meža stigām un teritorijas robežām. Uzskaitē tika iesaistīti gandrīz visi valsts meža sardzes un zinātniskie darbinieki. Metode izrādījās ļoti darbietilpīga un neprecīza, uzskaites veicēju kvalifikācija un pieredze atšķirīga, kas ietekmēja iegūto rezultātu. Absolūto dzīvnieku skaitu neizdevās noteikt un vēlākajos gados no šīs metodes atteicās. 20. gs. 90. gados un 21. gs. sākumā zīdītājdzīvnieku uzskaiti veica valsts vides inspektori uzskaitot pēdas noteiktos maršrutos. Maršrutus izveidoja un uzskaiti koordinēja E.Pēterhofs. Uzskaitē balstījās uz korelāciju starp dzīvnieku skaitu teritorijā un sniegā atstāto pēdu nospiedumu sastapšanas biežumu maršrutā. Iegūtais rezultāts bija relatīvs rādītājs. Uzskaitē iegūtie dati nav apstrādāti.

1980. un 1981. gadā pirmoreiz veikta bebru mītņu apsekošana, kad Slīteres valsts rezervātā konstatētas sešas bebru apmetnes. Analizēta bebru barības bāze. 1987. gadā bebru mītņu apsektas atkārtoti (Ā.Zoss), kad konstatētas deviņas apmetnes, no kurām septiņas bija apdzīvotas. Kopējā appludinātā platība bija 13 ha. Toreiz, bebru populācijas lielums nepārsniedz 25 īpatņus, tādēļ tika dots atzinums, ka skaita regulācija nav vēlama.

1981. un 1982. gadā tika veiktas pirmās briežveidīgo uzskaites pavasarī pēc ziemas perioda ekskrementiem (J.Jansons, Ā.Zoss). Uzskaites veiktas pēc vispārpieņemtās metodikas. Rezultāti apkopoti ikgadējās atskaitēs. Pētījumi atsākti tikai 2005. gadā.

1981. un 1982. gadā Slīteres valsts rezervātā un tā tuvumā esošajās apdzīvotajās vietās pirmo reizi tika apsektas sikspārņu ziemošanas vietas (Ā.Zoss.) Līdz 1984. gadam tika atrasti 39 sikspārņi. No 1984.–1987. gadam konstatēti 28 īpatņi no divām sugām ziemeļu sikspārnis *Eptesicus nilssonii* un brūnais garausainis *Plecotus auritus*. Sikspārņi tika arī gredzenoti un atsevišķi gredzenotie īpatņi kontrolēti atkārtoti ar vairāku gadu intervālu.

1982. gadā veikts pētījums par pārnadžu atgremotāju radītiem bojājumiem priežu kultūrās un priežu I vecuma klases audzēs (J.Jansons). Mūsu gadsimta sākumā, par pārnadžu radītiem bojājumiem priežu audzēs Slīteres NP, izstrādāti LLU studentu darbi (Ā.Jansons, M.Seilis).

No 1982. līdz 1990. gadam Slīteres NP teritorijā veikta alu racēju zīdītājdzīvnieku izpēte (Ā.Zoss). Uzsākot izpēti 1982. gadā, par galvenajiem uzdevumiem izvirzīti – dzīvnieku mītņu un to apkārtnes kartēšana, barības bāzes noteikšana, dzīvesvietu ģeotopu analīze, mītņu izmantošanas intensitātes noteikšana un dzīvnieku iezīmēšana, lai noteiktu teritoriju izmērus un veiktu etoloģiska rakstura novērojumus. 1988. gadā analizēta mītņu izmantošana dažādās sezonās gada laikā. Analizēta mītņu aizņemtība. Mēģināts noteikt gaisa temperatūras ietekmi uz ziemojošajiem dzīvniekiem. 1986. gadā veikts alu racēju mītņu bioģeotopu raksturojums. Šī pētījuma mērķis bija noskaidrot dažādu iežu lomu alu racēju zīdītājdzīvnieku dzīvesvietas izvēlē.

1987. un 1988. gadā Slīteres valsts rezervātā pētīta jenotsuņu pārvietošanās teritorijā un teritorijas izmantošana (I.Dzērve, V.Skuja).

No 1992. līdz 1997. gadam ir veikta grauzēju un kukaiņēdāju inventarizācija. Šie pētījumi veikti laikā, kad parauglaukumos pētīta grauzēju un kukaiņēdāju populāciju skaita dinamika (1996. un 1997. gadā), diemžēl šo pētījumu rezultāti palikuši nepublicēti (I.Brauna).

Sugu skaits un stāvoklis

Slīteres NP teritorijā konstatētas 44 zīdītāju sugas no septiņām kārtām un 19 dzimtām. No Slīteres NP sastopamajām zīdītāju sugām, 16 iekļautas Latvijas īpaši aizsargājamo sugu sarakstā. Astoņas no Slīteres NP sastopamajām zīdītāju sugām ierakstītas Latvijas Sarkanajā grāmatā, 10 sugas ierakstītas ES Biotopu un sugu direktīvā un 19 iekļautas Bernes konvencijas pielikumos (21. pielikums). Īpaši aizsargājamām sugām nozīmīgākās teritorijas attēlotas 27. pielikumā.

Pēdējo 20 gadu laikā Slīteres NP zīdītāju faunā lielas izmaiņas nav novērojamas. Sīko kukaiņēdāju *Insectivora* un grauzēju *Rodentia* populāciju kvalitatīvais un kvantitatīvais sastāvs nav mainījies. Ūdens cirslis *Neomys fodiens*, ierakstīts Latvijas Sarkanās grāmatas 4. kategorijā un minēts Bernes konvencijas pielikumā, nacionālā parka teritorijā sastopams bieži.

2005. gadā Slīteres NP teritorijā (netālu no Zēņu dīķa) atklātas trīs, līdz šim nekonstatētas sikspārņu sugas – ūdeņu naktssikspārnis *Myotis daubentoni*, rūsganais vakarsikspārnis *Nyctalus noctula* un Natūza sikspārnis *Pipistrellus nathusii* (V.Vintuļa un G.Pētersona mutisks ziņojums). Visas augstāk minētās sugas ir Latvijā īpaši aizsargājamas (MK noteikumi Nr. 396. 1. pielikums, 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004.), minētas ES Biotopu un sugu direktīvā (92/43 EEC) un iekļautas Bernes konvencijas pielikumā. ***Kā nozīmīgākais apdraudošais faktors minams cilvēku radītais traucējums sikspārņu ziemošanas mītnēs.***

Meža sicista *Sicista betulina* ir Latvijā īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396. 1. pielikums, 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004.), minēta Latvijas Sarkanajā grāmatā, ES Biotopu un sugu direktīvā (92/43 EEC) un iekļauta Bernes konvencijas pielikumā), apskatāmajā laika posmā regulāri novērota Slīteres NP teritorijā.

Pieaudzis bebru *Castor fiber* skaits (suga ierakstīta ES Biotopu un sugu direktīvā (92/43 EEC) un iekļauta Bernes konvencijas pielikumā). Zaķu *Lepus sp.* skaits ir svārstīgs. Āpšu *Meles meles*, lapsu *Vulpes vulpes*, jenotsuņu *Nyctereutes procynoides*, meža caunu *Martes martes*, sesku *Mustela putorius*, amerikāņu ūdeļu *Mustela vison*, ūdru *Lutra lutra* skaits atsevišķos gados ir svārstīgs, bet kardināli nav mainījies. Pēdējos gados samazinājies zebiekstu *Mustela nivalis* skaits. Lielo plēsēju vilku *Canis lupus* un lūšu *Lynx lynx* skaits palicis nemainīgs.

Meža cūku *Sus scrofa* skaits, pēc minimuma 20. gs. 90. gadu beigās, pēdējos gados ievērojami pieaudzis. Izmainījies meža cūku populācijas telpiskais sadalījums – mazāk to palicis piejūrā, tās galvenokārt koncentrējušās parka dienvidu daļā. Mainījušies meža cūku barošanās apstākļi – jūrmalciemumos vairākkārtīgi sarucis mazdārziņu un kartupeļu lauku skaits, 2002. gadā slēgta Kolkas sadzīves atkritumu izgāztuve. ***Pašreiz meža cūku skaits parka teritorijā ir salīdzinoši augsts, kā rezultātā novērojami lieli postījumi. Lai samazinātu meža cūku skaitu parka teritorijā, ik gadu tiek atļauts nomedīt vismaz 90% no iepriekšējā gada uzskaites.***

Aļņu *Alces alces* skaits teritorijā nedaudz samazinājies, toties staltbrieži *Cervus elaphus*, kas 20. gs. 80. gados apdzīvoja teritorijas rietumu daļu, ieņēmuši visu parka teritoriju. Stirnu *Capreolus capreolus* skaits nedaudz pieaudzis. Veģetācijas atjaunošanās 1992. gada degumā ievērojami uzlabojusi briežveidīgo *Cervidae* barošanās apstākļus.

Jūrā pieaudzis roņu skaits, īpaši pelēkā roņa *Halychoerus gryphus*, par ko liecina lielais zvejas rīkos noslīkušo roņu skaits. Piemēram, 2006. gada jūnijā Slīteres NP jūras piekrastē izskalotas sešu roņu atliekas, savukārt 2007. gadā vairāk kā 10 īpatņi. Latvijas Sarkanajā grāmatā izzūdošo sugu kategorijā iekļautais pogainais ronis *Phoca hispida* sastopams retāk. Šīs sugas pārstāvji veido 10–15% no kopējā zvejas rīkos noslīkušo roņu skaita. Abas augstāk minētās sugas iekļautas Latvijā īpaši aizsargājamo dzīvnieku sugu sarakstā (MK noteikumi Nr. 396. 1. pielikums, 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004.), ES Biotopu un sugu direktīvas (92/43 EEC) un Bernes konvencijas pielikumos.

2006. gada rudenī pēc vairāk kā 20 gadu pārtraukuma Slīteres NP uzturējies brūnais lācis *Ursus arctos* – Latvijā īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396. 1. pielikums, 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004.).

Lai sabalansētu dabas aizsardzības intereses un medību saimniecības intereses nepieciešams izstrādāt Slīteres nacionālā parka savvaļas dzīvnieku apsaimniekošanas plānu.

2.5. CITAS VĒRTĪBAS TERITORIJĀ UN TĀS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

2.5.1. Dabas pieminekļi

Slīteres nacionālā parka teritorijā atrodas desmit īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas pieskaitāmas dabas pieminekļu kategorijai – četri aizsargājamie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi, un seši aizsargājamie koki (22. pielikums).

Saskaņā ar MK 2001. gaa 17. aprīļa noteikumiem Nr. 175 „Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem” parka teritorijā sastopami sekojoši aizsargājamie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi: Jušulejas dižakmens (0,01 ha), Pitragupes krasti (8,3 ha), Zartapu grava (14,1 ha), Zilo kalnu Šlīteres krauja (48,3 ha). Aizsargājamo ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekļu detalizēts apraksts sniegts nodaļā 1.3.4. ***Sakarā ar to, ka lielākā daļa šo pieminekļu atrodas dabas rezervātu zonās, kā arī netiek īpaši popularizēti, tad viņu stāvoklis ir labs, tomēr naktņē palielinoties teritorijas apmeklētāju skaitam visvairāk apdraudētā ir Zartapu grava, kas saistīts ar to, ka atsegumi tiek aprakstīti un apzīmēti, kā arī nobradāti. Lai savlaicīgi novērstu apmeklētāju negatīvo ietekmi uz dabas aizsardzības vērtībām, nepieciešams regulāri sekot Zartapu gravas stāvoklim un nepieciešamības gadījumā lemt par nepieciešamajiem apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumiem.***

Saskaņā ar MK 2003. gada 22. jūlija noteikumu Nr.415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 2. pielikumu Slīteres nacionālā parka teritorijā atrodas seši aizsargājamie koki – divas priedes, divi melnalkšņi, viena liepa un bērzs. Aizsargājamo koku izplatība parkā saistīta ar senām apdzīvotajām vietām – Mazirbe, Pitrags un Saunags. ***Aizsargājamo koku eksistence pašreiz nav apdraudēta. Dažiem no tiem ieteicams attīrīt no krūmiem un kokiem teritoriju zem vainaga, kā arī nepieciešams tos atzīmēt dabā ar informatīvajām zīmēm.***

2.5.2. Aizsargājamās jūras teritorijas

Pašreiz Vides ministrija ir uzsākusi aizsargājamo jūras teritoriju izveides procesu Latvijā. Uz plāna sagatavošanas brīdi nevienai jūras teritorijai nav apstiprinātas robežas. Slīteres nacionālā parka jūras akvatoriju plānots iekļaut sekojošās aizsargājamās jūras teritorijās Irbes šaurums (jūras akvatorija no nacionālā parka dienvidu robežas līdz Kolkasragam) un Rīgas līča rietumu piekraste (jūras akvatorija no Kolkasragam līdz nacionālā parka dienvidaustrumu robežai).

2009. gadā ES LIFE-Daba programmas finansētā starptautiskā projekta „Jūras aizsargājamās teritorijas Baltijas jūras austrumu daļā” (LIFE05NAT/LV000100) ietvaros tika sagatavots teritorijas „Rīgas līča rietumu piekraste” dabas aizsardzības plāns. Aizsargājamās jūras teritorijas plānots izveidot, lai saglabātu Eiropas savienības nozīmes biotopus – rifus, kā arī putnu sugas, kuru populācijas lielums šajās teritorijās sasniedz starptautiski nozīmīgas vietas kritēriju – brūnkakla gārgales *Gavia stellata*, melnkakla gārgales *Gavia arctica*, tumšās pīles *Melanitta fusca*, melnās pīles *Melanitta nigra*, kākauļi *Clangula hyemalis*, mazie ķīri *Larus minutus* un melnie alki *Cephus grylle*.

2.6. TERITORIJAS VĒRTĪBU APKOPOJUMS UN PRETNOSTATĪJUMS

Dabas vērtības	Sociālekonomiskās vērtības
<p><i>Meža biotopi un sugu dzīvotnes</i> – unikālas, mazpārveidotas meža platības, kas ietver īpaši aizsargājamus meža biotopus, retu un apdraudētu sugu dzīvotnes. To saglabāšanai vairumā gadījumu nepieciešama neiejaukšanās dabiskajā attīstībā, atsevišķiem biotopiem – speciāli apsaimniekošanas pasākumi.</p>	<p><i>Skābekļa avots.</i> <i>Koksnes resursi</i> ir viens no galvenajiem teritorijas resursiem. Lielākā daļa mežu ir Vides ministrijas īpašumā, un tajos mežizstrādes intensitāte ir zema. Privātīpašumos esošie meži ir intensīvi izmantoti, galvenokārt malkas ieguvei, kā rezultātā no meža tiek izvākta bioloģiski vērtīga, bet saimnieciski mazvērtīga koksne. <i>Ogošana, sēņošana</i> – izplatīts sezonas peļņas veids ne tikai vietējiem iedzīvotājiem, bet arī apkārtnējo teritoriju iedzīvotājiem <i>Medību resursi.</i> Platības <i>sportam, tūrismam un atpūtai.</i> <i>Apbūves teritorijas</i></p>
<p><i>Pļavu biotopi un sugu dzīvotnes</i> – pļavas, kas ietver īpaši aizsargājamus pļavu biotopus, retu un apdraudētu sugu dzīvotnes, kā arī nodrošina ainavas daudzveidību.</p>	<p><i>Apbūves teritorijas.</i> Sakārā ar to, ka daļa no lauksaimniecības zemēm atrodas jūras tuvumā, tad tās tirgus vērtība ir pārāk augsta, lai tajās saglabātos vēsturiskā apsaimniekošana – pļaušana, ganīšana, mazdārziņu uzturēšana. Piekrastē lielākajā daļā no lauksaimniecības zemēm plānota apbūve. <i>Lauksaimniecības platības.</i> Vaides pļavu masīvs un Purlejas lauki pašlaik nav apsaimniekoti. Teritorijas iespējams izmantot, lai ražotu lauksaimniecības produktus. Šo iespēju izmanto tikai viens zemnieks Brausku apkārtnē. <i>Tūrisma un atpūtas vietas</i> – it sevišķi piekrastes ciemos.</p>
<p><i>Aizsargājami purvu biotopi un sugu dzīvotnes.</i></p>	<p>Purvu nozīme <i>gāzu un ūdeņu aprites regulēšanā.</i> <i>Ogošanas vietas.</i></p>
<p><i>Aizsargājami ūdeņu biotopi un sugu dzīvotnes.</i></p>	<p><i>Makšķerēšanas vietas.</i></p>
<p>Iežu atsegumi – aizsargājami biotopi un aizsargājamo sugu dzīvotnes.</p>	<p><i>Apskates objekti tūristiem.</i></p>
<p>Jūras piekraste, tai skaitā liedags – aizsargājamo sugu dzīvotnes.</p>	<p><i>Piekrastes zveja</i> teritorijas vēsturiskais izmantošanas veids. <i>Laivu piestātņu būvniecība.</i> <i>Bušu makšķerēšana.</i> <i>Ūdenssporta aktivitātes.</i></p>
<p>Piekrastes kāpas - aizsargājami biotopi un aizsargājamo sugu dzīvotnes.</p>	<p><i>Tūrisma un atpūtas vieta.</i> <i>Piekrastes zvejas rīku uzglabāšanas un pārvadāšanas teritorija.</i></p>
<p>Retās un aizsargājamās sugas.</p>	<p><i>Objekti dabas tūristu piesaistei, t.sk. putnu vērošanai.</i></p>

Slīteres nacionālais parks ir īpaši aizsargājamā teritorija un *Natura 2000* teritorija, tādēļ tās aizsardzības un apsaimniekošanas režīmam ir jābūt tādām, lai nodrošinātu labvēlīgu aizsardzības statusu īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, kuru aizsardzībai šī teritorija izveidota. Tas nozīmē, ka nav pieļaujama Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, kā arī ES nozīmes biotopu un sugu dzīvotņu platību samazināšanās un kvalitātes pasliktināšanās.

Sugu un biotopu aizsardzības nodrošināšana var, no vienas puses, radīt zaudējumus saistībā ar neiegūto labumu no saimnieciskās darbības, gan, no otras puses, piesaistīt līdzekļus dabai draudzīgas apsaimniekošanas veikšanai.

Zaudējumi saistībā ar neiegūto labumu attiecas galvenokārt uz būvniecību un īpašumu sadalīšanu pārdošanai, kā arī mežsaimniecību.

Pašreiz par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem zemju īpašnieki saņem nodokļu maksājumu atlaides, kā arī viņiem ir iespējams saņemt ES atbalsta maksājumu par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem *Natura 2000* teritorijā, vai arī vienreizējo Latvijas valsts kompensāciju par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamā dabas teritorijā. Šis valsts un ES atbalsts sedz zaudējumu par neiegūto labumu, jo privātīpašumā esošo mežu īpatsvars ir neliels un vidējā zemesgabala platība nepārsniedz 3 ha. Mežsaimniecisko darbību lielākajā daļā privātīpašumā esošajos mežos ierobežo arī tas fakts, ka tie atrodas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča aizsargjoslā, par ko kompensāciju Latvijas likumdošana neparedz.

Sakarā ar to, ka lielākā daļa privātīpašumu atrodas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē, tad tie ir pieprasīti kā apbūves gabali. Lai arī tiek būvētas jaunas ēkas, tomēr vietējo iedzīvotāju skaits nepieaug, arī vietējo iedzīvotāju dzīves veids ir būtiski mainījies, tādēļ samazinās lauksaimniecībā izmantojamo zemju platības, kurās tiek veikta teritorijas vēsturiskā izmantošana (pļavas, ganības, aramzeme u.c.). Zemju īpašnieki ir ienācēji šajās teritorijās un ne vienmēr respektē tās kultūrvēsturi, kā rezultātā izzūd gadsimtiem iekopā lībiešu piekrastes kultūrvidē – tiek būvētas netipiskas un ainavā neiederīgas ēkas, izjauktas mežu un atklāto ainavu proporcijas, tiek veidots piekrastes ciemiem netipisks ceļu tīkls u.c.

Pļavu biotopu un sugu saglabāšanos apdraud galvenokārt to apbūvēšana un aizaugšana pamešanas rezultātā. Lauku attīstības plāna finansējums bioloģiski vērtīgo zālāju uzturēšanai ir veicinājis tikai to zemes īpašnieku ieinteresētību, kuriem ir samērā lielas zālāju platības ārpus piekrastes teritorijas (Brauskas, Slīteres NP apsaimniekojamās pļavas, Rāksti u.c.). Tādēļ var apgalvot, ka zālāju uzturēšana piekrastes ciemos nav atkarīga no finansējuma pieejamības šim mērķim, jo vairumā gadījumos ir citas ekonomiskās intereses.

Ūdens biotopus un sugas makšķerēšana maz ietekmē. Nelikumīgas zvejas gadījumi lašu nārsta laikā ir praktiski novērsti.

Ogošanai ir būtiska negatīva ietekme Pēterezera vigā. It īpaši pēdējos gados, sakarā ar iepēju iegūt peļņu nododot salasītās ogas, ogotāju skaits palielinās, kā rezultātā tiek degradēti jutīgie īpaši aizsargājami biotopi un īpaši aizsargājamo sugu atradnes. Sēņošanai negatīva ietekme nav novērota. Ogošanas un sēņošanas sezonā palielinās sadzīves atkritumu īpatsvars nacionālā parka mežos, kā arī paaugstinās ugunsbīstamība. Kā viens no šīs problēmas risinājumiem ir sabiedrības izglītošana.

Medības vērtējamās kā pozitīvs process nacionālā parka teritorijā, jo uzskatāms kā teritorijas apsaimniekošanas pasākums, kas nepieciešams aizsargājamo sugu un biotopu saglabāšanai. Tomēr plānojot medību organizēšanu parka teritorijā nepieciešams novērst medijamo dzīvnieku piebarošanu, staltbriežu un aļņu medības rieta laikā, kā arī lielo plēsēju medības. Postījumus privātīpašniekiem nodara meža cūkas - „izrokot” zālājus un lauksaimniecības kultūras, stīrnas – apkožot kultūraugus, kā arī bebrī – nopludinot mežus un lauksaimniecības zemes.

Piekrastes zveja nacionālā parka teritorijā tiek veikta jau izsenis. Pašreiz zvejnieku pārvietošanās piekrastē notiek pa liedagu un pa kāpām izmantojot laivu pievešanas ceļus. Nākotnē negatīva ietekme no piekrastes zvejas nav sagaidāma. Lai nodrošinātu smilšu krupja vairošanos, piekrastes posmā Uši – Ēvaži laika posmā no 1. maija līdz 1. augustam būtu nepieciešams aizliegt pārvietoties ar transporta līdzekļiem (arī zvejniekiem) pa liedagu. Piekrastes dabas vērtības pašreiz apdraud izbradāšana un izbraukšana. Lai mazinātu šo noslogojumu, nepieciešams labiekārtot noejas uz jūru, kā arī autostāvlaukumus jūras tuvumā.

Teritorijas ainaviskā un dabas daudzveidība, kā arī bagātā kultūrvēsture ir labs pamats ilgtspējīga tūrisma atīstībai, līdz ar to arī teritorijas ekonomiskai izaugsmei. Jāuzsver, ka

ilgtermiņā finansiālais ieguvums no tūrisma un rekreācijas jūras piekrastē pārsniegs ieguvumus no mežsaimniecības.

3. INFORMĀCIJA PAR TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANU

3.1. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS ILGTERMIŅA UN ĪSTERMIŅA MĒRĶI PERIODAM NO 2010. LĪDZ 2020. GADAM

Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi

1. Nodrošināt piekrastes teritorijas ilgtspējīgu attīstību, saskaņojot dabas un kultūrvēsturisko vērtību aizsardzību un saglabāšanu ar teritorijas ekonomisko attīstību.

2. Saglabāt teritorijai raksturīgo Ziemeļkurzemes piekrastes ainavu kompleksu, dabisko makroreljefu un kultūrvēsturiskās vides rakstura īpatnības.

3. Saglabāt tipiskās un īpaši aizsargājamās Slīteres nacionālā parka dabas kompleksi raksturīgās dabiskās dzīvo organismu dzīvotnes:

Meži Nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu īpaši aizsargājamiem meža biotopiem, tajā skaitā dabiskajiem meža biotopiem, un ar tiem saistītajām sugām, tādējādi saglabājot unikālo kangaru un vīgu ainavu, un Zilo kalnu Šlīteres krauju. Nodrošināt netraucētu ekosistēmu dabisko atjaunošanos pēc dabiskajiem traucējumiem dabas rezervāta un regulējamā režīma zonās.

Pļavas Nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu īpaši aizsargājamiem pļavu biotopiem un ar tiem saistītajām sugām. Atjaunot vērtīgākos un lielākos pļavu masīvus – Dāvida pļavu, Tamnītes un Zvejnieku pļavas.

Ūdeņi Nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu mazo upīšu un jūras biotopiem, nodrošinot nepieciešamos apstākļus aizsargājamajām sugām.

Baltijas jūras piekraste Nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu īpaši aizsargājamiem piekrastes biotopiem un ar tiem saistītajām sugām. Veicot piekrastes labiekārtošanu nodrošināta teritorijas izmantošana rekreācijai.

4. Saglabāt cilvēka darbības neskartas un mazpārveidotas teritorijas, kurās notiek netraucēta dabisko procesu attīstība.

Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi

9. Nodrošināt Latvijā retu un Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu un to funkciju saglabāšanos pašreizējā līmenī.

10. Nodrošināt Latvijā retu un Eiropas Savienības aizsargājamo sugu populāciju īpatsvara saglabāšanos pašreizējā līmenī.

11. Nodrošināt efektīvu monitoringa sistēmas izstrādāšanu un ieviešanu.

12. Veicināt ilgtspējīga tūrisma attīstību nacionālā parka teritorijā un nodrošināt infrastruktūru atbilstoši parka apsaimniekošanas mērķiem.

13. Saglabāt teritorijas kultūrvēsturiskās vērtības.

14. Veicināt sabiedrības izglītošanu par nacionālā parka dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām.

15. Sagatavot/uzlabot likumdošanas aktus, kas sekmētu dabas vērtību saglabāšanu nacionālajā parkā.

16. Nodrošināt pastāvīgu nacionālā parka teritorijas administrēšanu un uzraudzību.

3.2. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI PERIODAM NO 2010. LĪDZ 2020. GADAM

Nr.	Plānotie pasākumi	Izpildītājs vai pasūtītājs	Prioritāte	Iespējamās izmaksas gadā (Ls)
1. Dabas vērtību saglabāšana				
1.1.	Veikt Zvejnieku pļavu uzturēšanu (augšņu virskārtas frēzēšana, pļaušana, siena novākšana)	DAP	Vidēja	Ls1000 gadā
1.2.	Veikt Dāvidpļavas atjaunošanu un uzturēšanu (ceļa izveide, koku un krūmu ciršana, augšņu virskārtas frēzēšana, pļaušana, siena novākšana)	DAP	Augsta	Ceļa izveide – Ls3000 Koku, krūmu ciršana – Ls700/ha; Frēzēšana – Ls80/ha; Pļaušana – Ls50/ha; Siena savākšana – Ls120/ha.
1.3.	Veikt Tamnīšu pļavu masīva detalizētu izpēti un sagatavot apsaimniekošanas pasākumu plānu	DAP	Augsta	n.z.
1.4.	Veikt Slīteres pļavu uzturēšanu (augšņu virskārtas frēzēšana, pļavu pļaušana, siena novākšana)	DAP	Vidēja	Frēzēšana – Ls80/ha; Pļaušana – Ls50/ha; Siena savākšana – Ls120/ha.
1.5.	Veikt pļavu apsaimniekošanu Sīkragā, Mazirbē, Pitragā un Saunagā (noganišana vai pļavu pļaušana un siena novākšana).	Zemes īpašnieki	Augsta	Pļaušana – Ls50/ha; Savākšana – Ls120/ha.
1.6.	Veikt pļavu apsaimniekošanas monitoringu (entomofauna, ornitofauna un veģetācija)	DAP	Augsta	n.z.
1.7.	Veikt krūmu un koku ciršanu Pēterezera vigā - 193. kv. un 194. kv.	DAP	Augsta	Ls500/ha
1.8.	Veikt krūmu un koku ciršanu avoksnājā - 509. kv. un 510.kv.	DAP	Augsta	Ls500/ha
1.9.	Veikt krūmu un koku ciršanu kaļķainajā purvā - 221. kv. un 222.kv.	DAP	Augsta	Ls500/ha
1.10.	Veikt krūmu un koku ciršanu Kukšupes vigā – 58.kv un 59.kv	DAP	Vidēja	Ls500/ha
1.11.	Īpaši aizsargājamo sūnu sugu, kuras aug uz akmeņiem, atradņu apsaimniekošana	DAP	Vidēja	n.z.
1.12.	Veikt reto un aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu monitoringu Slīteres nacionālajā parkā	DAP	Augsta	n.z.
1.13.	Veikt bebru skaita regulēšanu un dambju likvidēšanu Pitragupē, Zviedru grāvī, Vaides un	Medību tiesību lietotājs	Vidēja	n.z.

	Zvejniekplavās	DAP Zemju īpašnieki		
1.14.	Veikt medījamo dzīvnieku monitoringu	DAP	Augsta	n.z.
1.15.	Izstrādāt savvaļas dzīvnieku apsaimniekošanas plānu	DAP	Augsta	n.z.
1.16.	Veikt virsāja kopšanu – 2.kv. 6. nogabals	DAP	Vidēja	Ls500/ha
1.17.	Izveidot un ieviest monitoringa sistēmu dabas procesu reģistrēšanai un novērtēšanai dabas rezervāta režīma zonās un teritorijās, kurās bijuši traucējumi – vējgāzes, ugunsgrēki, kailcirte	DAP	Augsta	n.z.
1.18.	Bioloģiskas daudzveidības uzturēšana pieaugušās priežu audzēs (metodikas aprobācija)	DAP	Zema	n.z.
1.19.	Dižkoksngrauža atradņu saglabāšanas pasākumi (piemēram kritalu atēnošana)	DAP	Vidēja	n.z.
1.20.	Slīteres NP robežu precizēšana un piegulošo, no dabas aizsardzības viedokļa vērtīgo teritoriju iekļaušana nacionālajā parkā	DAP	Vidēja	n.z.
2. Nepieciešamā teritorijas izpēte				
2.1.	Hidroloģiskā režīma izpēte (Bažu purvs, vīgas, piekrastes ciemi)	DAP	Augsta	n.z.
2.2.	Izstrādāt ainavu aizsardzības plānu, kura ietvaros veikta ainavu inventarizācija un kvalitātes novērtēšana	DAP	Augsta	n.z.
2.3.	Biotopu kartēšana	DAP		n.z.
	Ainavu aizsardzības zonas		Augsta	
	Dabas lieguma zonas		Vidēja	
	Dabas rezervāta zonas		Vidēja	
2.4.	Bezmugurkaulnieku inventarizācija ainavu aizsardzības zonā	DAP	Augsta	n.z.
2.5.	Vaskulāro augu, sūnaugu un putnu sugu inventarizācija	DAP	Zema	n.z.
2.6.	Meža inventarizācija	DAP	Augsta	n.z.
3. Sabiedrībai nozīmīgo infrastruktūras objektu izveide, pieejamība un apsaimniekošana				
3.1.	„Slīteres mežniecības” ēku kompleksa rekonstrukcijas pabeigšana	DAP	Vidēja	n.z.
3.2.	Apmeklētāju centra izveide un labiekārtošana Šlīterē un Kolkā	DAP, Privātā iniciatīva	Vidēja	n.z.
3.3.	Kvartālstīgu, robežstīgu un meža ceļu uzturēšana	DAP Zemju īpašnieki	Vidēja	Ls100/1km

3.4.	Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu veikšana	DAP Zemju īpašnieki	Augsta	n.z.
3.5.	Auto stāvlaukumu izveide un uzturēšana jūras piekrastē	DAP, Pašvaldība, Zemju īpašnieki	Augsta	n.z.
3.6.	Gājēju laipu izveide kāpās	DAP, Pašvaldība, Zemju īpašnieki	Augsta	n.z.
3.7.	Pludmaļu labiekārtošana	Pašvaldība	Augsta	n.z.
3.8.	Sabiedrībai nozīmīgo ceļu seguma uzlabošana un uzturēšana	Pašvaldība Zemju īpašnieki	Augsta	n.z.
3.9.	Laivu pievešanas ceļu uzturēšana	Pašvaldība	Augsta	n.z.
3.10.	Informatīvo norāžu uzstādīšana	DAP Pašvaldība	Augsta	n.z.
3.10. ¹	Novadgrāvju atjaunošana un uzturēšana apdzīvotajās vietās	DAP Zemju īpašnieki	Augsta	n.z.
3.11.	Armijas ēku drupu un sakaru līdzekļu palieku novākšana (Sīkrags, Saunags).	DAP	Zema	Ls10000
3.12.	Bunkuru attīrīšana no mazuta piesārņojuma (Sīkrags)	DAP	Zema	n.z.
4. Sabiedrības izglītošana un informēšana				
4.1.	Informatīvo zīmju un stendu izgatavošana un izvietošana	DAP Pašvaldība	Augsta	n.z.
4.2.	Priežu dabas takas izveide	DAP	Augsta	Ls 19000
4.3.	Pēterezera dabas takas izveide	DAP	Augsta	Ls 28000
4.4.	Ēvažu dabas takas uzturēšana.	DAP	Augsta	Ls1000 gadā
4.5.	Slīteres skatu torņa uzturēšana.	DAP	Augsta	Ls1000 gadā
4.6.	Slīteres dabas takas izveide	DAP	Augsta	Ls 39000
4.7.	Putnu vērošanas torņa izbūve Kolkasragā	DAP	Vidēja	Ls 25000
4.8.	Telšu vietas izveide Kolkasraga apkārtnē (teritorijas izpēte un labiekārtošana)	DAP, Privātā iniciatīva	Vidēja	n.z.
4.9.	Atpūtas vietu ierīkošana pie autostāvlaukumiem	DAP, Privātā iniciatīva	Zema	n.z.
4.10.	Atpūtas vietas ierīkošana pie Slīteres bākas (telšu vietas, lapene u.c.).	DAP	Vidēja	n.z.
4.11.	Slīteres bākas kompleksa uzturēšana, stāvlaukuma izveide	DAP, Privātā iniciatīva	Vidēja	n.z.
4.12.	Velomaršruta un gājēju maršruta izveide un marķēšana	DAP, LC, Privātā iniciatīva	Zema	n.z.

4.13.	Stāvlaukuma izveide pie parka rietumu robežas (pie Ķikāna upes).	DAP, AS Latvijas valsts ceļi	Vidēja	n.z.
4.14.	Informatīvie bukleti par nacionālo parku (latviešu, krievu un angļu valodās).	DAP, Privātā iniciatīva	Vidēja	n.z.
4.15.	Nacionālā parka mājas lapas uzturēšana.	Privātā iniciatīva	Augsta	n.z.
4.16.	Informatīvie materiāli par dabas aizsardzības vērtībām Slīteres nacionālajā parkā (piekraste, putni, abinieki)	DAP Privātā iniciatīva	Vidēja	n.z.
4.17.	Vietējo iedzīvotāju un uzņēmēju izglītošana un iesaistīšana dabas aizsardzības vērtību saglabāšanā.	DAP	Augsta	n.z.
4.18.	Veikt antropogēnās slodzes monitoringu	DAP	Augsta	n.z.

Aiz katra pasākuma ir norādīta tā veikšanas prioritāte, kas sadalīta sekojoši:

Augsta – ir prioritārs, to veikšanai aktīvi jāpiesaista līdzekļi;

Vidēja – pasākums vajadzīgs un vēlams;

Zema – pasākums ieteicams, ja ir pieejami finansu resursi un potenciālais izpildītājs.

3.3. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMU APRAKSTS

Plānotie īpaši aizsargājamo biotopu un sugu atradņu apsaimniekošanas pasākumi attēloti 23. pielikumā, plānotais infrastruktūras izvietojums attēlots 24. pielikumā.

Dabas vērtību saglabāšana

1. Saglabāt īpaši aizsargājamo sugu atradnes un pļavu biotopus, atjaunojot pļavu apsaimniekošanu palielināt bioloģisko daudzveidību tajās, kā arī uzturēt ainavas daudzveidību.

1.1. Zvejnieku pļavu masīva uzturēšana (7 ha)

<i>Apraksts</i>	Koku un krūmu ciršana – vienreizējs pasākums; Caurtekas ielikšana – vienreizējs pasākums; Augsnes virskārtas frēžēšana – vienreizējs pasākums; Pļaušana un siena novākšana/noganīšana – ikgadēja.
<i>Prioritāte</i>	Vidēja
<i>Izpildes termiņš</i>	Pļaušana tiek veikta katru gadu, pārējo pasākumu izpildes termiņš 2015.gads.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	Ls1000 gadā
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, LAD
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturētas pļavas 7 ha platībā

1.2. Dāvidpļavas atjaunošana un uzturēšana (7 ha)

<i>Apraksts</i>	Koku un krūmu ciršana – vienreizējs pasākums; Ceļa izveide – vienreizējs pasākums; Augsnes virskārtas frēžēšana – vienreizējs pasākums; Pļaušana un siena novākšana/noganīšana – ikgadēja.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	Pļavu atjaunošana 2012. gads, pļaušana ikgadēja.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	Ls7000 (vienreizējie izdevumi), Ls1500 ikgadējie izdevumi
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturētas pļavas 7 ha platībā

1.3. Tamnītes pļavu masīva atjaunošana un uzturēšana (10 ha)

<i>Apraksts</i>	Teritorijas izpēte un apsaimniekošanas plāna izstrāde
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2012.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	LAD, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Izstrādāts apsaimniekošanas plāns kā arī atjaunotas un uzturētas pļavas 10 ha lielā platībā.

1.4. Šlīteres pļavu uzturēšana (5 ha)

<i>Apraksts</i>	Augsnes virskārtas frēžēšana – vienreizējs pasākums; Pļaušana un siena novākšana/noganišana – ikgadēja.
<i>Prioritāte</i>	Vidēja
<i>Izpildes termiņš</i>	Ikgadējs.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	Ls400 (vienreizējie izdevumi), Ls850 ikgadējie izdevumi
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, LAD, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturētas pļavas 5 ha platībā

1.5. Privātipašumā esošo pļavu uzturēšana (~20 ha) (Sīkrags, Mazirbe, Pītrags un Saunags)

<i>Apraksts</i>	Pļaušana un siena novākšana/noganišana – ikgadēja
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	Ikgadējs
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	Zemes īpašnieks
<i>Potenciālās izmaksas</i>	Ls3400 gadā
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	LAD
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturētas pļavas 20 ha platībā

1.6. Pļavu apsaimniekošanas monitorings

<i>Apraksts</i>	Katru gadu tiek veikta entomofaunas un veģētācijas apsekošana, bet vienu reizi piecos gados ornitofaunas apsekošana. Reizi desmit gados tiek veikta augšņu analīze. Monitorings tiek veikts lielākajos pļavu masīvos
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	Ikgadējs
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	LAD, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Izvērtēta pļavu apsaimniekošanas efektivitāte un sagatavoti priekšlikumi turpmākajai pļavu apsaimniekošanai. Rezultāti izmantojami praktiskajā dabas aizsardzībā.

2. Īpaši aizsargājamo purva un avoksnāju biotopu un īpaši aizsargājamo vaskulāro augu un sūnaugu saglabāšana.

1.7. Pēterezera vigas apsaimniekošana (4 ha)

<i>Apraksts</i>	Koku un krūmu ciršana 193. kv. un 194. kv. Nocirstā materiāla izvākšana no purva.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2011.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	Ls2000
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturēts īpaši aizsargājams biotops 4 ha platībā.

1.8. Avoksnāja apsaimniekošana (1 ha)

<i>Apraksts</i>	Koku un krūmu ciršana 509. un 510. kv.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2011.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	Ls500
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturēts īpaši aizsargājams biotops 1 ha platībā.

1.9. Kaļķainā purva apsaimniekošana (3 ha)

<i>Apraksts</i>	Koku un krūmu ciršana 221. kv. un 222. kv.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2011.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	Ls1500
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturēts īpaši aizsargājams biotops 3 ha platībā.

1.10. Kukšupes vigas apsaimniekošana (3 ha)

<i>Apraksts</i>	Koku un krūmu ciršana 58. kv. un 59. kv.
<i>Prioritāte</i>	Vidēja
<i>Izpildes termiņš</i>	2018.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	Slīteres NP administrācija
<i>Potenciālās izmaksas</i>	Ls1500
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturēts īpaši aizsargājams biotops 3 ha platībā.

1.11. Īpaši aizsargājamo sūnu sugu, kuras aug uz akmeņiem, atradņu apsaimniekošana

<i>Apraksts</i>	Koku un krūmu ciršana akmeņu apkārtnē
<i>Prioritāte</i>	Vidēja
<i>Izpildes termiņš</i>	2018.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Atēnotas īpaši aizsargājamo sūnu atradnes 229., 231., 215., 216. kv., 518. kvartālos, Brausku apkārtnē un Vaides pļavās.

3. Noskaidrot īpaši aizsargājamo sugu un biotopu stāvokli, kā arī izvērtēt nepieciešamos aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumus.

1.12. Reto un aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu monitorings

<i>Apraksts</i>	Pētījumu virzieni: <ul style="list-style-type: none"> • Biotopu un sugu komplekss Pēterezera vigā – reizi divos gados, jūlijs; • Biotopu un sugu komplekss <i>Juncus subnodulosus</i> atradnē – reizi divos gados, augusts un septembris; • Medņu un rubeņu riesti – katru gadu, aprīlis un maijs;
-----------------	---

- Plēsīgo putnu ligzdošana – katru gadu, jūnijs un jūlijs;
- Melno stārķu ligzdošana – katru gadu, jūnijs un jūlijs;
- Lielā tritona atradnes – katru gadu, jūnijs – augusts;
- Smilšu krupja atradnes – katru gadu, jūnijs – augusts;
- Gludenās čūskas atradne – katru gadu, jūnijs – augusts;
- Mazā susura atradne – reizi piecos gados, aprīlis – augusts;
- Lielā dižkoksngrauža un skujkoku dižkoksngrauža populācijas – katru gadu, jūlijs un augusts;
- Jūrmalas smilšvaboles populācija – katru gadu, jūlijs;
- Spīdīgā praulgrauža populācija – katru gadu, jūnijs un jūlijs.

Prioritāte

Izpildes termiņš

Potenciālais izpildītājs

Potenciālās izmaksas

Potenciālais

finansējuma avots

Rezultatīvie rādītāji

Augsta

Sākot no 2010. gada regulāri

DAP, NVO

n.z.

DAP, Eiropas finansējums

Izvērtēta dabas aizsardzības pasākumu efektivitāte nacionālajā parkā un sagatavoti priekšlikumi nepieciešamajiem aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumiem. Rezultāti izmantojami praktiskajā dabas aizsardzībā.

4. Medījamo dzīvnieku populāciju apsaimniekošana, to radīto postījumu novērtēšana un novēršana.

1.13. Bebru skaita regulēšana un appludinājumu likvidēšana

Apraksts

Veikt bebru dambju nojaukšanu un bebru skaita regulēšanu Pitragupē no satekas ar Zviedru grāvi līdz “Cirstu ceļam” (izņemot 232. kv.) un Zviedru grāvī 218. kv. Vades un Zvejnieku pļavās.

Prioritāte

Izpildes termiņš

Potenciālais izpildītājs

Potenciālās izmaksas

Potenciālais

finansējuma avots

Rezultatīvie rādītāji

Vidēja

No 2012. gada regulāri

Medību tiesību lietotājs, DAP, zemju īpašnieki

n.z.

Saglabātas īpaši aizsargājamās sūnaugu sugas un pļavu biotopi.

1.14. Veikt medījamo dzīvnieku monitoringu

Apraksts

Pētījumu virzieni, kas tiek veikti katru gadu:

- Ziemas ekskrementu uzskaitē – marts un aprīlis;
- Vasaras kokaugu apkodumu uzskaitē – novembris;
- Bebru mītņu un appludinājumu uzskaitē;
- Mežacūku postījumu uzskaitē – septembris, oktobris;
- Veģetācijas pētījumi mežacūku postījumos – maijs, augusts;
- Alu racēju zīdītājdzīvnieku mītņu uzskaitē;
- Aļņu uzskaitē riestā – septembris, oktobris;
- Zīdītājdzīvnieku pēdu uzskaitē sniegā.

Prioritāte

Izpildes termiņš

Potenciālais izpildītājs

Potenciālās izmaksas

Potenciālais

Augsta

No 2010. gada regulāri

DAP

n.z.

DAP

finansējuma avots
Rezultatīvie rādītāji

Izvērtēta medījamo dzīvnieku ietekme uz dabas aizsardzības vērtībām nacionālajā parkā un sagatavoti priekšlikumi nepieciešamajiem aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumiem. Rezultāti izmantojami praktiskajā dabas aizsardzībā.

1.15. Izstrādāt savvaļas dzīvnieku apsaimniekošanas plānu

Apraksts Izstrādāt savvaļas dzīvnieku apsaimniekošanas plānu.

Prioritāte Augsta

Izpildes termiņš 2010.

Potenciālais izpildītājs DAP

Potenciālās izmaksas n.z.

Potenciālais DAP

finansējuma avots

Rezultatīvie rādītāji Izstrādāts savvaļas dzīvnieku apsaimniekošanas plāns.

5. Dabas rezervātu dabisko procesu un fona monitoringa.

1.16. Dabas rezervātu dabisko procesu un fona monitoringa.

Apraksts Izveidot un ieviest monitoringa sistēmu dabas procesu reģistrēšanai un novērtēšanai dabas rezervāta režīma zonās un teritorijās, kurās bijuši traucējumi – vējgāzes, ugunsgrēki, kailcirte.

Pasākums izriet no dabas rezervātu izveides mērķa.

Prioritāte Augsta

Izpildes termiņš No 2011. gada regulāri

Potenciālais izpildītājs DAP

Potenciālās izmaksas n.z.

Potenciālais DAP

finansējuma avots

Rezultatīvie rādītāji Uzkrāta un apkopota informācija par ekosistēmu dabisko attīstību.

6. Pelēko kāpu, sauso pļavu, deguma un mežaino jūrmalas kāpu bezmugurkaulnieku dzīvotņu saglabāšana un atjaunošana

1.17. Virsāja apsaimniekošana (1 ha)

Apraksts Koku un krūmu ciršana 2.kv. 6. nogabalā

Prioritāte Vidēja

Izpildes termiņš 2015.

Potenciālais izpildītājs DAP

Potenciālās izmaksas Ls

Potenciālais DAP, Eiropas finansējums

finansējuma avots

Rezultatīvie rādītāji Uzturēta īpaši aizsargājamo kukaiņu sugu dzīvotne 1 ha platībā

1.18. Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana pieaugušās priežu audzēs (metodikas apobācija)

Apraksts Metodikas izstrāde un aprobācija

Prioritāte Zema

Izpildes termiņš 2015.

Potenciālais izpildītājs DAP

Potenciālās izmaksas n.z.

Potenciālais DAP, Eiropas finansējums

finansējuma avots

Rezultatīvie rādītāji Izstrādāta un aprobēta metodika, kas izmantojama aizsargājamo bezmugurkaulnieku saglabāšanā un izplatības veicināšanā sausajos priežu mežos. Rezultāti izmantojami praktiskajā dabas aizsardzībā.

1.19. Dižkoksngrauža atradņu saglabāšanas pasākumi

Apraksts Izstrādāt un aprobēt metodiku, kā saglabāt dižkoksngrauža atradnes Bažu purva degumā, kur dabiskā atjaunošanās procesa rezultātā strauji samazinās īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām piemērotas dzīvotnes.

Prioritāte Vidēja

Izpildes termiņš 2015.

Potenciālais izpildītājs DAP

Potenciālās izmaksas n.z.

Potenciālais finansējuma avots DAP, Eiropas finansējums

Rezultatīvie rādītāji

Izstrādāta un aprobēta metodika, kas izmantojama aizsargājamo bezmugurkaulnieku saglabāšanā un izplatības veicināšanā Bažu purva deguma teritorijā. Rezultāti izmantojami praktiskajā dabas aizsardzībā.

6.¹ Dabas aizsardzības vērtību saglabāšanas nodrošināšana Slīteres NP un piegulošajās teritorijās

1.20. Slīteres NP robežu precizēšana un piegulošo, no dabas aizsardzības viedokļa vērtīgo teritoriju iekļaušana nacionālajā parkā

Apraksts Veikt nacionālā parka robežu precizēšanu. Izvērtēt nepieciešamību paplašināt nacionālo parku, lai nodrošinātu ekoloģiski un ainaviski vienota kompleksa aizsardzību.

Prioritāte Vidēja

Izpildes termiņš 2019.

Potenciālais izpildītājs DAP

Potenciālās izmaksas n.z.

Potenciālais finansējuma avots DAP, Eiropas finansējums

Rezultatīvie rādītāji

Sagatavoti priekšlikumi nacionālā parka robežu izmaiņām.

Nepieciešamā teritorijas izpēte

7. Bažu purva un vīgu hidroloģiskā režīma atjaunošana un uzturēšana.

2.1. Hidroloģiskā režīma izpēte Slīteres nacionālā parka teritorijā

Apraksts Veikt hidroloģiskā režīma izpēti visā parka teritorijā, lai noskaidrotu esošo novadgrāvju (Bažu purvs, vīgu sistēma, piekrastes ciemi u.c.) ietekmi uz nacionālo parku. Sagatavot priekšlikumus hidroloģiskā režīma atjaunošanai un uzturēšanai īpaši aizsargājamajos biotopos un sugu atradnēs, kā arī piekrastes ciemu novadgrāvju sistēmas uzturēšanai.

Prioritāte Augsta

Izpildes termiņš 2015.

Potenciālais izpildītājs DAP

Potenciālās izmaksas n.z.

Potenciālais finansējuma avots Eiropas finansējums

Rezultatīvie rādītāji

Izvērtēta novadgrāvju ietekme uz Slīteres nacionālo parku. Sagatavoti priekšlikumi turpmākajai dabas aizsardzības vērtību saglabāšanai, kā arī

novadgrāvju sistēmas uzturēšanai piekrastes ciemos.

8. Nodrošināta ainavu aizsardzība Slīteres nacionālajā parkā.

2.2. Ainavu aizsardzības plāna izstrāde

<i>Apraksts</i>	Veikt ainavu inventarizāciju un kvalitātes novērtējumu. Sagatavot priekšlikumus, par nepieciešamajiem pasākumiem ainavu aizsardzībā un saglabāšanā, kuri iestrādājami teritorijas plānojumā un dabas aizsardzības plānā.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2015.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Sagatavots ainavu aizsardzības plāns

9. Īpaši aizsargājamo sugu un biotopu inventarizācija, lai iegūtu informāciju par pasākumiem, kas nepieciešami šo dabas aizsardzības vērtību saglabāšanai.

2.3. Biotopu kartēšana

<i>Apraksts</i>	Veikt biotopu kartēšanu parka teritorijā. Prioritāri kartēšana veicama ainavu aizsardzības zonā – teritorijā ar intensīvu saimniecisko darbību. Biotopu kartēšanu nepieciešams veikt arī dabas rezervāta un dabas lieguma zonās, bet sakarā ar to, ka saimnieciskā darbība šajā teritorijā ir ar zemu intensitāti, tad kartēšanas prioritāte ir vidēja
<i>Prioritāte</i>	Augsta – ainavu aizsardzības zonā; Vidēja – dabas rezervāta un dabas lieguma zonās.
<i>Izpildes termiņš</i>	2015.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Veikta biotopu kartēšana, iegūta informācija par parka teritorijā esošajiem īpaši aizsargājamo biotopu veidiem, to kvalitāti un kvantitāti.

2.4. Bezmugurkaulnieku inventarizācija

<i>Apraksts</i>	Veikt īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku inventarizāciju ainavu aizsardzības zonā – teritorijā ar intensīvu saimniecisko darbību.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2015.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Veikta īpaši aizsargājamo sugu inventarizācija. Uz iegūto datu bāzes sagatavoti ierosinājumi šo sugu labvēlīgas aizsardzības statusa nodrošināšanai.

2.5. Vaskulāro augu, sūnaugu un putnu sugu inventarizācija

<i>Apraksts</i>	Veikt vaskulāro augu, sūnaugu un putnu sugu inventarizāciju. Šo dzīvo organismu grupu inventarizāciju dati uz plāna rakstīšanas brīdi ir aktuāli, bet tos nepieciešams atjaunot vismaz reizi piecos vai desmit gados, lai izvērtētu dabas aizsardzības pasākumu efektivitāti un plānotu turpmākos apsaimniekošanas pasākumus.
<i>Prioritāte</i>	Zema
<i>Izpildes termiņš</i>	2019.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Veikta vaskulāro augu, sūnaugu un putnu sugu inventarizācija. Sagatavota informācija, kas nepieciešama dabas aizsardzības plāna atjaunošanai.

2.6. Meža inventarizācija

<i>Apraksts</i>	Meža inventarizāciju nepieciešams veikt Vides ministrijas īpašumā esošajās zemēs, lai iegūtu informāciju par izmaiņām koku sugu sastāvā, meža augšanas apstākļu tipos, ar mežu klāto teritoriju platībās u.c. Iepriekšēja meža inventarizācija veikta 1996. gadā. Bez aktualizētas meža inventarizācijas nav iespējams nokārtot atļaujas īpaši aizsargājamo biotopu un sugu atradņu apsaimniekošanai meža zemēs.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2012.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Veikta meža inventarizācija

Sabiedrībai nozīmīgo infrastruktūras objektu izveide, pieejamība un apsaimniekošana**10. Nodrošināt Dabas aizsardzības pārvaldi ar nepieciešamajām telpām pamatfunkciju pildīšanai.**

3.1. „Šlīteres mežniecības” ēku kompleksa rekonstrukcijas pabeigšana

<i>Apraksts</i>	Pabeigta ēku rekonstrukcija. Nodrošināta pakalpojumu sniegšana nacionālā parka teritorijā.
<i>Prioritāte</i>	Vidēja
<i>Izpildes termiņš</i>	2019.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Ēku kompleksā darbojas Dabas aizsardzības pārvalde un apmeklētāju centrs.

11. Nodrošināt nacionālā parka apmeklētājus ar kvalitatīvu un aktuālu informāciju par Slīteres nacionālo parku. Koordinēt tūrisma aktivitātes.

3.2. Informācijas centra izveide un labiekārtošana Šlīterē un Kolkā

<i>Apraksts</i>	Izveidot un labiekārtot informācijas centrus.
<i>Prioritāte</i>	Vidēja
<i>Izpildes termiņš</i>	2019.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP, Privātā iniciatīva
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Izveidoti apmeklētāju centri, kuros teritorijas apmeklētāji var iegūt informāciju par Slīteres nacionālo parku, kā arī tiek organizēti izglītojoši pasākumi par dabu un kultūrvēsturi.

12. Infrastruktūras objektu izveide un uzturēšana.

3.3. Kvartālstīgu, robežstīgu un meža ceļu uzturēšana

<i>Apraksts</i>	Veikt kvartālu stīgu un robežstīgu kopšanu, ceļu uzturēšanu braucamā stāvoklī.
<i>Prioritāte</i>	Vidēja
<i>Izpildes termiņš</i>	Regulāri
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP, Zemju īpašnieki
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, LAD, Zemju īpašnieki
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Attīrītas kvartālu un robežstīgas. Ceļi izmantojami mežsaimniecības un ugunsapsardzības vajadzībām.

3.4. Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu veikšana

<i>Apraksts</i>	Veikt mineralizēto joslu sagatavošanu reizi gadā. Norobežot meža ceļus ar barjerām un aizlieguma zīmēm piekrastes meža masīvos, lai ierobežotu transporta kustību vasaras sezonā.
<i>Prioritāte</i>	Vidēja
<i>Izpildes termiņš</i>	regulāri
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, LAD, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturētas mineralizētās joslas 40 km garumā, uzstādītas norobežojošās barjeras un aizlieguma zīmes.

3.5. Auto stāvlaukumu izveide un uzturēšana jūras piekrastē

<i>Apraksts</i>	Auto stāvlaukumu izveide un uzturēšana Sīkragā, Mazirbē, Košragā, Pitragā, Vaidē, Kolkasragā un Ēvažos. Pie stāvlaukumiem izvietojams informatīvais stends, tualete un atkritumu urnas, kā arī norādes zīmes.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2013.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP, Pašvaldība, Zemju īpašnieki
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	Eiropas finansējums

<i>finansējuma avots</i>	
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Izveidoti un uzturēti vismaz pieci auto stāvlaukumi
3.6. Gājēju laipu izveide un uzturēšana piekrastes kāpās	
<i>Apraksts</i>	Pašvaldības teritorijas plānojumā paredzētās noejas uz jūru nepieciešams stiprināt vai nu ar grants, vai koka laipu segumu.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2013.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP, Pašvaldība, Zemju īpašnieki
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Pašvaldība, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Izveidotas un uzturētas koka laipas ~1000 m garumā un grantēti celiņi 700m garumā.
3.7. Pludmaļu labiekārtošana	
<i>Apraksts</i>	Veikt pludmaļu labiekārtošana. Pasākums sasaistīts ar pasākumiem 3.5. un 3.6. Pludmalē izvietojamas ģērbšanās kabīnes, stends ar glābšanas riņķi, kā arī citi labiekārtošanas elementi (soli, volejbola tīkls, u.c.)
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2013.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	Pašvaldība
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	Pašvaldība, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Izveidotas un uzturētas 9 pludmales
3.8. Sabiedrībai nozīmīgo ceļu seguma uzlabošana un uzturēšana	
<i>Apraksts</i>	Uzturēt braucamā stāvoklī ceļus, kuri vienlaicīgi kalpo arī kā gājēju un velotūristu maršruti – meža ceļi, kas savieno piekrastes ciemus, kā arī ceļu Košrags-Dūmele (Apakšceļš).
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2013.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	Pašvaldība, Zemju īpašnieki
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	Pašvaldība, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturēti 40 km ceļu
3.9. Laivu pievešanas ceļu uzturēšana	
<i>Apraksts</i>	Veikt laivu pievešanas ceļu, kuri apstiprināti pašvaldības teritorijas plānojumā, stiprināšanu ar granti, lai nodrošinātu zvejnieku nokļūšanu pludmalē.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2013.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	Pašvaldība
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	Pašvaldība, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Uzturēti laivu pievešanas ceļi

3.10. Informatīvo norāžu uzstādīšana

<i>Apraksts</i>	Uzstādīt informatīvās norādes zīmes piekrastē, kas sniedz informāciju par noejām uz jūru un iespēju novietot autotransportu.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2013.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP, Pašvaldība
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	Pašvaldība, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Izvietotas informatīvās zīmes.

3.10.¹ Novadgrāvju atjaunošana un uzturēšana apdzīvotajās vietās

<i>Apraksts</i>	Tiek veikta regulāra novadgrāvju uzturēšana un atjaunošana, lai nodrošinātu apdzīvoto vietu neapplūšanu.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	Regulāri
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP, zemju īpašnieki
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Pašvaldība, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Atjaunotu un uzturēti novadgrāvji apdzīvotajās vietās

13. Piekrastes teritorijas sakopšana.

3.11. Armijas ēku drupu un sakaru līdzekļu palieku novākšana

<i>Apraksts</i>	Sīkraga un Saunaga ciemu apkārtnē novākt armijas ēku paliekas, kā arī novākt neizmantojamās telefona drābis Sīkragā.
<i>Prioritāte</i>	Zema
<i>Izpildes termiņš</i>	2019.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Sakārtota piekrastes teritorija.

3.12. Bunkuru attīrīšana no mazuta piesārņojuma (Sīkrags)

<i>Apraksts</i>	Sīkraga ciema apkārtnē atrodas I Pasaules kara bunkuri, kuri piepildīti ar mazutu, kurš savākts jūras piekrastē.
<i>Prioritāte</i>	Zema
<i>Izpildes termiņš</i>	2019.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Sakārtota bunkuru teritorija.

Sabiedrības izglītošana un informēšana

14. Izveidot un uzturēt tūrisma infrastruktūru, lai mazinātu apmeklētāju negatīvo ietekmi uz dabas aizsardzības vērtībām un novirzītu to plūsmu uz rekreācijai labiekārtotu teritoriju. Nodrošināt teritorijas apmeklētājus ar informāciju par Slīteres nacionālo parku un izglītēt tos dabas aizsardzības jautājumos.

4.1. Informatīvo zīmju un stendu izgatavošana un izvietošana

<i>Apraksts</i>	Informatīvo zīmju (ĪADT robežzīmes un dabas rezervātu norobežojošās zīmes) un stendu izgatavošana un izvietošana
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2013.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP, Pašvaldība
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Dabā izvietotas 70 ĪADT robežzīmes, 20 stendi.

4.2. Priežu dabas takas izveide

<i>Apraksts</i>	Lai novērstu erozijas draudus Priežu dabas takā nepieciešams izveidot grants segumu. Lai informētu dabas takas apmeklētājus par dabas aizsardzības vērtībām jūras piekrastē nepieciešams izveidot stendus.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2013.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	19000LVL
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Izveidota dabas taka ar segumu 700m garumā, uzstādīti 4 stendi

4.3. Pēterezera dabas takas izveide

<i>Apraksts</i>	Lai novērstu erozijas draudus Pēterezera dabas takā nepieciešams izveidot takas segumu, kā arī izveidot autostāvlaukumu.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	2013.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	28000LVL
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Izveidota dabas taka ar segumu 3,4km garumā, izveidots autostāvlaukums.

4.4.; 4.5. Ēvažu dabas takas un Slīteres skatu torņa uzturēšana

<i>Apraksts</i>	Uzturēt jau esošo tūrisma infrastruktūru, tā, lai tā neapdraud teritorijas apmeklētāju veselību, kā arī nebūtu nodarīts kaitējums dabai.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	Regulāri
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	2000 LVL gadā
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums

Rezultatīvie rādītāji Uzturēta dabas taka 0,3 km garumā, un viens skatu tornis

4.6. Slīteres dabas takas izveide

Apraksts Lai novērstu lai novērstu zemesdzemes nomīdīšanu un pretlikumīgu dabas rezervāta apmeklējumu, nepieciešams izveidot taku ar koka segumu, kā arī izbūvēt kāpnes Zilo kalnu kraujā.

Prioritāte Augsta

Izpildes termiņš Regulāri

Potenciālais izpildītājs DAP

Potenciālās izmaksas 39000 LVL

Potenciālais finansējuma avots DAP, Eiropas finansējums

Rezultatīvie rādītāji Izveidota dabas taka 1,2 km garumā.

4.7. Putnu vērošanas tornis Kolkasragā

Apraksts Pie esošā Slīteres NP administrācijas stāvlaukuma Kolkasragā izbūvējams putnu novērošanas tornis.

Prioritāte Vidēja

Izpildes termiņš 2015.

Potenciālais izpildītājs DAP

Potenciālās izmaksas 25000LVL

Potenciālais finansējuma avots DAP, Eiropas finansējums

Rezultatīvie rādītāji Uzbūvēts un ekspluatācijā nodots putnu novērošanas tornis.

4.8. Telšu vietu izveide un uzturēšana Kolkasraga apkārtnē

Apraksts Kolkasraga apkārtnē izveidojama telšu vieta, kura labiekārtota ar ugunscura vietu (nodrošināta ar malku) un tualetēm.

Prioritāte Vidēja

Izpildes termiņš 2013.

Potenciālais izpildītājs DAP, Privātā iniciatīva

Potenciālās izmaksas Izveide Ls3000, uzturēšana Ls1000/gadā.

Potenciālais finansējuma avots DAP, Eiropas finansējums

Rezultatīvie rādītāji Izveidota labiekārtota telšu vieta.

4.9. Atpūtas vietu ierīkošana pie autostāvlaukumiem

Apraksts Izveidot atpūtas vietas pie stāvlaukumiem (galds, soli, ugunscura vieta)

Prioritāte Zema

Izpildes termiņš 2019.

Potenciālais izpildītājs DAP, Privātā iniciatīva

Potenciālās izmaksas n.z.

Potenciālais finansējuma avots DAP, Eiropas finansējums

Rezultatīvie rādītāji Izveidotas atpūtas vietas pie autostāvlaukumiem

4.10. Atpūtas vietu ierīkošana pie Slīteres bākas

Apraksts Izveidot atpūtas vietas pie Slīteres bākas (lapene, telšu vietas, u.c.)

Prioritāte Vidēja

Izpildes termiņš 2019.

Potenciālais izpildītājs DAP, Privātā iniciatīva

Potenciālās izmaksas n.z.

- Potenciālais finansējuma avots* DAP, Eiropas finansējums
- Rezultatīvie rādītāji* Izveidotas telšu vietas, lapene.
- 4.11. Slīteres bākas kompleksa uzturēšana, stāvlaukuma izveide
- Apraksts* Izveidot auto stāvlaukumu, lai nodrošinātu apmeklētājiem novietot autotransportu. Neatliekamie remontu un apkārtnes uzturēšana
- Prioritāte* Vidēja
- Izpildes termiņš* 2019.
- Potenciālais izpildītājs* DAP, Privātā iniciatīva
- Potenciālās izmaksas* n.z.
- Potenciālais finansējuma avots* DAP, Eiropas finansējums
- Rezultatīvie rādītāji* Slīteres bākas komplekss pieejams apmeklētājiem. Izveidots stāvlaukums 100m² platībā.
- 4.12. Velomaršruta un gājēju maršruta izveide un marķēšana
- Apraksts* Izveidoti nacionālā parka teritorijā velomaršruti un gājēju maršruti, izdoti ceļveži, maršruti marķēti dabā. Izbūvēti velosipēdistiem un gājējiem nepieciešamie tiltiņi par Ķikāna un Mazirbes upi.
- Prioritāte* Augsta
- Izpildes termiņš* 2015.
- Potenciālais izpildītājs* DAP, Privātā iniciatīva
- Potenciālās izmaksas* n.z.
- Potenciālais finansējuma avots* DAP, Eiropas finansējums
- Rezultatīvie rādītāji* Izveidots velomaršruts un gājēju maršruts caur piekrastes ciemiem un pa Apakšceļu.
- 4.13. Stāvlaukuma izveide pie parka rietumu robežas (pie Ķikāna upes)
- Apraksts* Veicot autoceļa Ventspils – Kolka rekonstrukciju, izbūvēt autostāvlaukumu pie Ķikāna upes, kur iegūstama informācija par Slīteres nacionālo parku.
- Prioritāte* Vidēja
- Izpildes termiņš* 2019.
- Potenciālais izpildītājs* DAP, AS Latvijas valsts ceļi
- Potenciālās izmaksas* n.z.
- Potenciālais finansējuma avots* DAP, Eiropas finansējums
- Rezultatīvie rādītāji* Izveidots stāvlaukums, izvietots informatīvais stends.
- 4.14. Informatīvie bukleti par Slīteres nacionālo parku
- Apraksts* Izdot bukletus par Slīteres nacionālo parku latviešu, krievu, angļu un vācu valodā. Buklets informē par nacionālā parka zonējumu, iespējām izmantot dabas takas un īsumā par dabas aizsardzības vērtībām parkā.
- Prioritāte* Vidēja
- Izpildes termiņš* 2019.
- Potenciālais izpildītājs* DAP, Privātā iniciatīva
- Potenciālās izmaksas* n.z.
- Potenciālais finansējuma avots* DAP, Eiropas finansējums
- Rezultatīvie rādītāji* Izdoti bukleti vienotajā stilā.

4.15. Nacionālā parka mājas lapas uzturēšana

<i>Apraksts</i>	Izveidota un uzturēta nacionālā parka mājaslapa, kurā pieejama informācija par dabas aizsardzības vērtībām, kultūrvēsturisko mantojumu, kā arī par tūrisma piedāvājumiem.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	Regulāri
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	Privātā iniciatīva
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Pašvaldība, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Darbojas nacionālā parka mājas lapa, kurā ir aktuālā informācija tūrisma piedāvājumiem un dabas vērtībām.

4.16. Informatīvie materiāli par dabas aizsardzības un kultūrvēsturiskajām vērtībām Slīteres nacionālajā parkā

<i>Apraksts</i>	Nepieciešami, lai vērstu teritorijas apmeklētāju un iedzīvotāju uzmanību uz dabas aizsardzības un kultūrvēsturiskajām vērtībām un to saglabāšanas iespējām. Piemēram – kalnu koku nozīme dabā, piekrastes dabas vērtības, tradicionālā būvniecība zvejniekiem.
<i>Prioritāte</i>	Vidēja
<i>Izpildes termiņš</i>	2019.
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP, Privātā iniciatīva
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Sagatavoti un iespiesti informatīvie materiāli.

4.17. Vietējo iedzīvotāju un uzņēmēju izglītošana un iesaistīšana dabas aizsardzības vērtību saglabāšanā

<i>Apraksts</i>	Divas reizes gadā noorganizēt tikšanās vai ekskursijas vietējiem iedzīvotājiem ar DAP speciālistiem, lai veicinātu informācijas apmaiņu un vietējās sabiedrības izpratni dabas aizsardzības jautājumos.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	Regulāri
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP, Lauku Ceļotājs
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums
<i>Rezultatīvie rādītāji</i>	Katru gadu noorganizēti divi pasākumi.

4.18. Antropogēnās slodzes monitorings

<i>Apraksts</i>	Pētījumu virzieni: <ul style="list-style-type: none"> • Piekrastes kāpas; • Dabas takas, tai skaitā apmeklētāju uzskaitē; • Liedagā ligzdojošo tārtiņveidīgo putnu monitorings – katru gadu, jūnijs.
<i>Prioritāte</i>	Augsta
<i>Izpildes termiņš</i>	Pastāvīgi
<i>Potenciālais izpildītājs</i>	DAP
<i>Potenciālās izmaksas</i>	n.z.
<i>Potenciālais finansējuma avots</i>	DAP, Eiropas finansējums

finansējuma avots
Rezultatīvie rādītāji

Ir iespējams laikus veikt aizsardzības pasākumus, ja antropogēnas ietekmes zona un tās līmenis apdraud kādu aizsargājamu sugu vai biotopu.

4. NEPIECIEŠAMĀS IZMAIŅAS NORMATĪVAJOS AKTOS

4.1. SLĪTERES NACIONĀLĀ PARKA FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS

Izvērtējot pašreiz spēkā esošo Slīteres nacionālā parka funkcionālo zonējumu, kas noteikts Slīteres nacionālā parka likumā, Slīteres nacionālā parka administrācija ir secinājusi, ka tajā nepieciešams veikt virkni izmaiņu, lai nodrošinātu Slīteres nacionālā parka izveides mērķu realizāciju.

Dabas rezervāta zona:

- 1) Slīteres rezervāts – robežu izmaiņas nav nepieciešams veikt. No rezervāta tiek izslēgti un Regulējamā režīma zonā iekļauti 221. kvartāla 23. nogabals, 222. kvartāla 7., 10. un 12. nogabals, jo šajos nogabalos nepieciešams veikt apsaimniekošanas pasākumus, lai saglabātu īpaši aizsargājamās augu sugas un īpaši aizsargājamo biotopu Kaļķaini zāļu purvi ar rūsgano melnceri (7230), tādēļ tas ir pretrunā ar dabas rezervāta zonas izveides mērķi – nodrošināt netraucētu dabisko procesu attīstību.
- 2) Zviedru meža masīva rezervāts – plānots veikt rezervāta paplašināšanu, iekļaujot Slīteres nacionālā parka 119.-125. kvartālus un 249 kvartālu līdz ceļam Košrags-Dūmele (Apakšceļš). Pasākums nepieciešams, lai pilnībā nodrošinātu Zviedru meža masīva aizsardzību, tai skaitā īpaši aizsargājamā biotopa Purvainie meži (91D0*) koncentrēšanās vietu. Šajā teritorijā pēdējo četrdesmit gadu laikā nav veikta saimnieciskā darbība, kas nodrošinā šīs teritorijas augsto bioloģisko daudzveidību. Paplašinājums plānots uz Vides ministrijas īpašumā esošās zemes.
- 3) Bažu purva rezervāts – sakarā ar to, ka Bažu purvs ir nozīmīga teritorija ogošanai Dundagas novadā un sabiedrība nav gatava atteikties no ogošanas Bažu purvā un ogošana nav pretrunā ar dabas aizsardzības interesēm šajā teritorijā, tad uzskatam, ka nepieciešama funkcionālā zonējuma maiņa, jo dabas rezervātu režīma zonās teritorijas apmeklēšanas aizliegums ir viens no šādas zonas izveides pamatnosacījumiem.

Regulējamā režīma zona – to plānots izveidot no esošā Bažu purva rezervāta, kā arī paplašinot to līdz Ventspils-Kolkas šosejai un paplašinot viena kvartāla platumā virzienā Baltijas jūras Rīgas līča virzienā. Paplašinājums nepieciešams, lai nodrošinātu Latvijā īpaši aizsargājamo putnu sugu un ES Putnu direktīvas 1. pielikumā minēto putnu sugu atradņu saglabāšanu. Dabas aizsardzības plāna 19. pielikumā redzams, ka aizsargājamo putnu sugu lielākā koncentrācija ir Bažu purva perifērijā. Lai nodrošinātu putnu netraucētu ligzdošanu un riestu regulējamā režīma zonu aizliegts apmeklēt no 1. februāra līdz 1. augustam. Palašinājumā iekļautas arī aizsargājamo abinieku un rāpuļu aizsardzībai nozīmīgās teritorijas (27. pielikums).

Dabas lieguma zona – no dabas lieguma zonas plānots izslēgt privātos īpašumus posmā no Pitraga līdz Saunagam. Šajos īpašumos nav nepieciešams nodrošināt dabas lieguma zonas aizsardzības režīmu, jo tie ir saimnieciskās darbības ietekmēti meži un atrodas apdzīvoto vietu tuvumā. Dabas lieguma zonu plānots paplašināt uz Vides ministrijas īpašumā esošo zemju rēķina piekrastes posmā no Mazirbes līdz Ķikāna (Sīkraga) upei. Paplašinājums nepieciešams, lai nodrošinātu piekrastes biotopu kompleksa saglabāšanu un Zvejnieku pļavu masīvā esošo dabas aizsardzības vērtību saglabāšanu.

Ainavu aizsardzības zona – to plānots paplašināt uz jūras akvatorijas teritoriju rēķina, jo pašreiz tā ir bez zonējuma. Tomēr attiecībā uz jūras akvatoriju nepieciešams izvērtēt, vai ir nepieciešamība to atstāt nacionālajā parkā, jo nākotnē plānots izveidot divas aizsargājamās jūras teritorijas „Irbes šaurums” un „Rīgas līča rietumu piekraste”, kas pilnībā nosedz pašreiz parka teritorijā esošo jūras akvatoriju. Papildus likumā nepieciešams noteikt nacionālā parka robežu aprakstu jūras akvatorijā, jo likumā tas nav minēts. No ainavu aizsardzības zonas plānots izslēgt daļu no apdzīvotajām vietām.

Neitrālā zona – plānots izveidot neitrālās zonas sekojošās apdzīvotajās vietās: Sīkrags, Mazirbe (gan Kolkas pagasta, gan Dundagas pagasta daļā), Košrags, Pitrags,

Saunags, Vaide, Šlītere (25. pielikums). Paplašinājums nepieciešams, lai nodrošinātu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, kas ciešā veidā saistīts ar ilgtspējīgu teritorijas saimniecisko attīstību. Paplašinājums galvenokārt tiek plānots uz privātpašumā esošajām zemēm. Lai sabalansētu teritorijas saimniecisko attīstību ar dabas aizsardzības interesēm, neitrālās zonas tika izveidotas pēc sekojošiem kritērijiem:

- neitrālajās zonās iekļautas teritorijas, kurās Kolka pagasta teritorijas plānojuma grozījumos (apstiprināti 27.04.2009. Kolka pagasta padomes sēdē) plānota mazsaimniecību un ģimenes māju, individuālo dzīvojamo māju un mazstāvu apbūve, kā arī zemes gabalu dalīšana vienībās mazākās par 2 ha;

- neitrālajās zonās iekļautas teritorijas ciemos, kurās raksturīgas atklātas ainavas telpas un mājvietas kā nozīmīgākais ainavu telpas elements;

- neitrālajās zonās nav iekļauti tie īpašumi, kuri pārklājas ar īpaši aizsargājamo biotopu masīviem, kuri nozīmīgi dabas aizsardzības vērtību saglabāšanai. Par pamatu izmantoti dati no LIFE NATURA projekta "Piekraustes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā" un interpretētie Meža taksācijas dati (28. pielikums).

Potenciālās neitrālās zonas tika apsektas 2009. gada vasarā ar mērķi novērtēt dabas aizsardzības pasākumu nepieciešamību tajās. Apsekošanas gaitā konstatētas vairākas īpaši aizsargājamo biotopu atradnes, kuru saglabāšana nacionālā parka teritorijā uzskatāma par prioritāru. Potenciālo neitrālo zonu robeža tika koriģēta atbilstoši šo biotopu atradnēm, lai tās netiktu iekļautas neitrālajā zonā. Pašreiz neitrālajās zonās iekļauti trīs īpaši aizsargājamo biotopu atradnes (pļavu biotops Sīkraga ciemā, pļavu un meža biotops Mazirbes ciemā). Šajās platībās individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektā plānots noteikt saimnieciskās darbības ierobežojumu, izņemot īpaši aizsargājamo sugu un biotopu apsaimniekošanas pasākumus. Lai nodrošinātu šo biotopu aizsardzību nākotnē, būtu nepieciešams šajās teritorijās izveidot mikroliegumus.

Slīteres nacionālā parka teritorijai nepieciešams precizēt ārējo robežu, jo robežu apraksts vietām neatbilst situācijai dabā. Ir arī izveidojušies pārrautumi, nosakot nacionālā parka robežas, piemēram Dundaga pagasta īpašumi „Jaunlīdumi” un „Lecnieki” daļēji pēc Slīteres nacionālā parka likuma stāšanās spēkā 2000. gadā ir iekļauti Slīteres nacionālā parka dabas rezervāta zonā, saskaņā ar nacionālā parka robežu apraksta 5. un 6. punktu. 2007. gadā Dundagas pagasta padome vērsās Slīteres nacionālā parka administrācijā ar lūgumu izvērtēt iespēju šos īpašumus izslēgt no nacionālā parka teritorijas. Uzskatām, ka šo īpašumu daļas var izslēgt no nacionālā parka teritorijas, jo dabas aizsardzības vērtības šajā teritorijā nav tik nozīmīgas, lai noteiktu stingrāko aizsardzības režīmu – dabas rezervāta zonu.

Plānotie grozījumi Slīteres nacionālā parka likumā iekļauti 26. pielikumā.

Sakarā ar to, ka vairākos normatīvajos aktos, uz kuriem tika balstīti pašreiz spēkā esošie dabas aizsardzības normatīvie akti, kas saistoši Slīteres nacionālajā parka teritorijā, ir veikti, kā arī tiek plānoti, daudzi būtiski grozījumi, daļa no nepieciešamajiem ierobežojumiem attiecībā uz parka teritorijas apsaimniekošanu ir atcelti. Lai novērstu radušos situāciju, būtu nepieciešams pēc iespējas īsākā laikā pēc dabas aizsardzības plāna apstiprināšanas veikt grozījumus Slīteres nacionālā parka likumā un Slīteres nacionālā parka individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos.

4.2. SLĪTERES NACIONĀLĀ PARKA INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PROJEKTS

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka Slīteres nacionālā parka (turpmāk – parks) individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus parka teritorijā, kā arī parka apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās izveidošanas un lietošanas kārtību.

2. Parku dabā apzīmē ar speciālo informatīvo zīmi, kuras paraugs, izveidošanas un lietošanas kārtība noteikta šo noteikumu 1. pielikumā.

3. Dabas aizsardzības pārvalde nosaka ierobežotas pieejamības statusu informācijai par parka teritorijā esošo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un īpaši aizsargājamo biotopu atrašanās vietu, ja tās atklāšana var kaitēt vides aizsardzībai. Šādu informāciju izplata tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.

4. Dabas aizsardzības pārvalde, izsniedzot rakstisku atļauju noteikumos minētajām darbībām, izmanto informāciju no dabas aizsardzības plāniem un jaunāko pieejamo informāciju par īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem konkrētajā teritorijā, kā arī sugu un biotopu aizsardzības jomu ekspertu atzinumus. Darbībām, kurām saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ietekmes uz vidi novērtējumu Valsts vides dienests izsniedz tehniskos noteikumus vai veic sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu, Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja nav nepieciešama.

5. Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja noteikumos minētajām darbībām nav nepieciešama, ja attiecīgo darbību veic Dabas aizsardzības pārvalde, lai īstenotu tai normatīvajos aktos noteiktās funkcijas un uzdevumus.

6. Zemes īpašniekiem, tiesiskajiem valdītājiem vai lietotājiem aizliegts savā īpašumā vai lietojumā esošajā nekustamajā īpašumā ierobežot apmeklētāju pārvietošanos:

6.1. pa virszemes ūdensobjektiem, izņemot pa virszemes ūdensobjektiem, kas pilnībā atrodas vienā nekustamajā īpašumā;

6.2. pa ceļiem un takām, kuras izveidotas pēc rakstiskas saskaņošanas ar zemes īpašniekiem, tiesiskajiem valdītājiem vai lietotājiem un kuras paredzētas parka apskatei un tajā esošo infrastruktūras objektu apmeklēšanai;

6.3. kājām gājējiem pa meža zemēm, izņemot dabas rezervāta un regulējamā režīma zonu.

7. Bez saskaņojuma ar zemes īpašnieku, tiesisko valdītāju vai lietotāju apmeklētājiem aizliegts:

7.1. ierīkot nometnes un celt teltis ārpus speciāli norādītām vietām;

7.2. kurināt ugunsurus ārpus speciāli norādītām vai ierīkotām vietām, kuras nodrošina uguns tālāku neizplatīšanos;

7.3. iegūt vai pārvietot laukakmeņus, kuru caurmērs platākajā vietā ir lielāks par 50 centimetriem;

7.4. iegūt vai pārvietot jebkura izmēra laukakmeņus, cietos iežus un saldūdens kaļķa izgulsnējumus upju, strautu un avotu guļtnēs un to veidotās gravās.

8. Parka teritorijā aizliegts:

8.1. ierīkot jaunus atkritumu poligonus;

- 8.2. audzēt ģenētiski modificētus kultūraugus;
- 8.3. veikt meža atjaunošanu un ieaudzēšanu ar svešzemju un hibrīdām sugām;
- 8.4. lietot mežaudzēs minerālmēslus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus, izņemot repelentus pārnadžu atbaidīšanai un feromonus koku stumbra kaitēkļu ierobežošanai;
- 8.5. uzstādīt vēja elektrostacijas, kuru darba rata diametrs ir lielāks par 5 metriem vai augstākais punkts pārsniedz 30 metru augstumu;
- 8.6. izvietot peldošas ēkas un būvēt ēkas uz pāļiem jūrā;
- 8.7. izmantot dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus, ceļus un takas neatbilstoši norādītajiem mērķiem, kā arī neievērojot informācijas zīmes;
- 8.8. pārvietoties pa teritoriju, kuru norobežo aizlieguma zīmes vai barjeras;
- 8.9. pārvietoties jūras teritorijā ar ūdens transportlīdzekļiem, kurus darbina iekšdedzes dzinēji, izņemot:
  - 8.9.1. piekrastes zveju, teritorijas apsaimniekošanu, uzraudzību, izpēti un cilvēku glābšanu;
  - 8.9.2. posmā uz dienvidiem no Kolkas ciema līdz nekustamā īpašuma „Brīzes” (zemes gabala kadastra 88620070257) dienvidaustrumu stūrim;
- 8.10. novākt erozijas procesa rezultātā izgāztos kokus Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē, izņemot gadījumus, kad tas traucē šajos noteikumos atļauto pārvietošanos, nozāģētos kokus atstājot tuvākajā apkārtnē;
- 8.11. ārpus meža zemes cirst priedes, kuras vecākas par 140 gadiem vai kuru caurmērs 1,3 metru augstumā virs koku sakņu kakla pārsniedz 60 centimetrus, izņemot bīstamos kokus (koki, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus);
- 8.12. lai pasargātu īpaši aizsargājamus biotopus un īpaši aizsargājamās augu sugas no izmīdīšanas - makšķerēt Pēterezeros;
- 8.13. lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo putnu sugu netraucētu ligzdošanu - makšķerēt Ķīkāna (Sīkraga) upē un grāvī no 1. marta līdz 1. jūnijam;
- 8.14. zvejot dabiskajās ūdenstecēs un ūdenstilpēs;
- 8.15. lai nodrošinātu zemsedzes saglabāšanu - izmantot speciālas vākšanas palīgierīces savvaļas ogu un sēņu lasīšanā, izņemot melleņu lasīšanā;
- 8.16. veikt arheoloģiskās izpētes darbus bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas.

9. Šo noteikumu 2. pielikumā minētajās teritorijās aizliegts veikt saimniecisko darbību, izņemot īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu apsaimniekošanai.

10. Meža apsaimniekošanas plāna saturs, izstrādes un apstiprināšanas kārtība noteikta šo noteikumu 3. pielikumā.

11. Neatkarīgi no meža augšanas apstākļu tipa, parka teritorijā pieļaujama mežaudžu dabiskā atjaunošanās ar jebkuru savvaļas koku sugu, izņemot apsi sila, mētrāja un lāna meža augšanas apstākļu tipos.

12. Lai parka teritorijā uzturētu optimālu dzīvnieku skaitu un maksimāli to nepalielinātu, bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas aizliegts:

- 12.1. veidot jaunus medību iecirkņus;
- 12.2. barot un piebarot savvaļas dzīvniekus;
- 12.3. Vides ministrijas valdījumā esošajās zemēs uzstādīt stacionārus medību torņus.

13. Medību tiesību īpašnieku un lietotāju pienākums ir:

13.1. par jebkurām medībām parka teritorijā ne vēlāk kā vienu dienu pirms medībām informēt Dabas aizsardzības pārvaldi. Dabas aizsardzības pārvalde saņemto informāciju reģistrē Medību pieteikumu reģistrācijas žurnālā;

13.2. viena mēneša laikā pēc medību norises iesniegt Dabas aizsardzības pārvaldei ziņas par medību laikā sastaptajiem savvaļas dzīvniekiem, medību norisi, nomedīšanu, iegūtajām trofejām un nomedīto dzīvnieku bioloģiskajiem parametriem;

13.3. nekavējoties ziņot Dabas aizsardzības pārvaldei par nelikumīgām medībām, kā arī par slimajiem un bojā gājušiem savvaļas dzīvniekiem.

14. Saskaņā ar parka savvaļas dzīvnieku apsaimniekošanas plānu Dabas aizsardzības pārvalde Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā var pieņemt lēmumu parka teritorijā noteikt medību liegumu – teritoriju, kurā uz noteiktu laiku aizliegta konkrētu sugu savvaļas dzīvnieku skaita samazināšana. Iesniegums vai pieteikums par lēmuma apstrīdēšanu vai pārsūdzēšanu neaptur tā darbību.

2. Dabas rezervāta (stingrā režīma) zona

15. Dabas rezervāta (stingrā režīma) zonā ir aizliegta uzturēšanās un pārvietošanās, kā arī saimnieciskā un cita veida darbība, izņemot šādas darbības:

15.1. teritorijas aizsardzības režīma ievērošanas kontrole;

15.2. ugunsdzēsības un ugunsdrošības pasākumu īstenošana, kā arī cilvēku glābšana un meklēšana;

15.3. ceļu, būvju un infrastruktūras objektu uzturēšana, kā arī renovācija būvniecību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktā kārtībā;

15.4. medībās ievainoto dzīvnieku izsekošana un nomedīšana, iepriekš telefoniski informējot Dabas aizsardzības pārvaldi;

15.5. ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:

15.5.1. zinātniskās pētniecības darbi, monitorings un meža inventarizācija;

15.5.2. pārvietošanās pa Slīteres dabas taku;

15.5.3. medības vai nemedījamo sugu dzīvnieku skaita samazināšana, ja dzīvnieku populāciju blīvums pārsniedz ekosistēmu dabisko ietilpību, izraisot:

15.5.4.1. īpaši aizsargājamo biotopu vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu degradāciju, kā arī ģeomorfoloģisko veidojumu eroziju un degradāciju;

15.5.4.2. hidroloģiskā režīma izmaiņas;

15.5.4.3. savvaļas augu un dzīvnieku populāciju skaitlisku samazināšanos, kas rada draudus minēto populāciju turpmākajai eksistencei;

15.5.4.4. cilvēkiem un dzīvniekiem bīstamu slimību izplatīšanos.

3. Regulējamā režīma zona

16. Regulējamā režīma zonā ir aizliegta saimnieciskā un cita veida darbība, izņemot šādas darbības:

16.1. teritorijas aizsardzības režīma ievērošanas kontrole;

16.2. ugunsdzēsības un ugunsdrošības pasākumu īstenošana, kā arī cilvēku glābšana un meklēšana;

16.3. medībās ievainoto dzīvnieku izsekošana un nomedīšana, iepriekš telefoniski informējot Dabas aizsardzības pārvaldi.

16.4. teritorijas apmeklēšana, kā arī savvaļas sēņu un ogu iegūšana laika periodā no 1. augusta līdz 1. februārim.

16.5. pārvietošanās pa ceļu Košrags-Dūmele (Apakšceļš);

16.6. mežacūku medības ar dzinējiem no 1. oktobra līdz 1. februārim;

16.6. ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:

- 16.6.1. zinātniskie pētniecības darbi, monitorings un meža inventarizācija;
- 16.6.2. ekosistēmu, īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu aizsardzībai un saglabāšanai nepieciešamo pasākumu īstenošana;
- 16.6.3. ceļu, būvju un infrastruktūras objektu uzturēšana, kā arī renovācija būvniecību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktā kārtībā;
- 16.6.4. medības, izņemot mežacūku medības, vai nemedījamo sugu dzīvnieku skaita samazināšana, ja dzīvnieku populāciju blīvums pārsniedz ekosistēmu dabisko ietilpību, izraisot:
  - 16.6.4.1. īpaši aizsargājamo biotopu vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu degradāciju, kā arī ģeomorfoloģisko veidojumu eroziju un degradāciju;
  - 16.6.4.2. hidroloģiskā režīma izmaiņas;
  - 16.6.4.3. savvaļas augu un dzīvnieku populāciju skaitlisku samazināšanos, kas rada draudus minēto populāciju turpmākajai eksistencei;
  - 16.6.4.4. cilvēkiem un dzīvniekiem bīstamu slimību izplatīšanos.

4. Dabas lieguma zona

- 17. Dabas lieguma zonā aizliegts:
  - 17.1. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, tricikliem, kvadricikliem, mopēdiem un sniega motocikliem pa meža un lauksaimniecības zemēm, kā arī pa pludmali un kāpām, izņemot, ja pārvietošanās ir saistīta ar šo zemju apsaimniekošanu, uzraudzību, cilvēku glābšanu vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu. Pārvietošanās pa pludmali atļauta pašpatēriņa un rūpnieciskās zvejas vajadzībām, ja ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja;
  - 17.2. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar zirgiem, zirgu pajūgiem un velosipēdiem pa meža zemēm un kāpām, izņemot, ja pārvietošanās notiek pa maršrutiem, kuru izveidošanai ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja, vai pārvietošanās ir saistīta ar šo zemju apsaimniekošanu, uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;
  - 17.3. dedzināt sausās zāles, virsāju un niedrāju platības, kā arī meža zemsedzi, izņemot īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošanas pasākumus, par kuru veikšanu ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja un rakstiski informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija;
  - 17.4. pļaut lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un lauces virzienā no malām uz centru. Nelīdzena reljefa apstākļos pļaušanu veic slejās, virzienā no lauka atklātās malas (arī no pagalma, ceļa, atklāta grāvja, žoga) uz krūmāju vai mežu;
  - 17.5. nosusināt purvus, mežaudzes slapjās minerālaugsnēs un slapjās kūdras augsnēs;
  - 17.6. rīkot auto, moto un velo sacensības, rallijus, treniņbraucienus, izmēģinājuma braucienus, kā arī rīkot ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, nacionālo bruņoto spēku un zemessargu mācības;
  - 17.7. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot un kultivējot, un apmežojot vai ļaujot dabiski apmežoties) meža pļavas un lauces;
  - 17.8. ierīkot purvos dzērveņu plantācijas;
  - 17.9. veikt darbības, kuru rezultātā tiek mainīta ezeru, upju, vecupju un strautu krasta līnija un gultne, izņemot upju dabiskā tecējuma vai ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju hidroloģiskā režīma atjaunošanai, par kuru veikšanu ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja;
  - 17.10. iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvi personiskām vajadzībām;
  - 17.11. veikt darbības, kas veicina augsnes erozijas attīstību, izņemot augsnes sagatavošanu lauksaimniecības vajadzībām;
  - 17.12. mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot:
    - 17.12.1. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanai;

17.12.2. dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras izveidei atbilstoši šo noteikumu 4. pielikumam;

17.13. būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, izņemot īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanas pasākumu veikšanai un zivju migrācijas ceļu atjaunošanai, par kuru veikšanu ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja;

17.14. veikt hidrotehnisko būvju un meliorācijas sistēmu rekonstrukciju un renovāciju, izņemot ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:

17.14.1. upju dabiskā tecējuma, ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju hidroloģiskā režīma atjaunošanai;

17.14.2. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanas un apsaimniekošanas pasākumu veikšanai;

17.14.3. lai novērstu teritoriju applūšanu ārpus dabas lieguma zonas vai līdz šim neapplūdušu teritoriju applūšanu dabas lieguma teritorijā;

17.14.4. esošo meža ceļu uzturēšanai;

17.15. ierīkot iežogotas platības savvaļas dzīvnieku turēšanai nebrīvē;

17.16. trokšņot, pārsniedzot 30 decibelus, traucējot dabas ekosistēmas un teritorijas apmeklētājus;

17.17. lai pasargātu īpaši aizsargājamus biotopus un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes no izmēģināšanas - lasīt dzērvenes Pēterezera vigā no 10. oktobra līdz 20. septembrim;

17.18. iegūt ziedaugus, sūnas un ķērpjus, bojājot vai iznīcinot zemsedzi;

17.19. norobežot ar žogiem meža zemes;

17.20. atrakt dzīvnieku alas (arī veicot medības), izņemot bebru alas;

17.21. veikt medības ar dzinējiem vai traucēšanu bezsniega apstākļos vienā un tajā pašā vietā (arī medību mastā, meža kvartālā) vairāk kā divas reizes medību sezonā;

17.22. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas:

17.22.1. organizēt brīvā dabā publiskus pasākumus, kā arī nometnes, kurās piedalās vairāk par 60 cilvēkiem, izņemot pasākumus un nometnes, kas tiek organizētas šim nolūkam paredzētās un speciāli ierīkotās vietās;

17.22.2. ierīkot publiski pieejamus dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus (arī takas, maršrūtus, informācijas standus, skatu torņus, telšu vietas, stāvlaukumus, apmeklētāju un informācijas centrus);

17.22.3. veikt ceļu, inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju un rekonstrukciju, ja tiek mainīts trases platums un novietojums.

18. Zemes vienību sadalīšana atļauta tikai gadījumos, ja katras atsevišķās zemes vienības platība pēc sadalīšanas nav mazāka par 10 hektāriem. Šis nosacījums neattiecas uz zemes vienībām, kas tiek atdalītas infrastruktūras un inženierkomunikāciju būvniecībai vai uzturēšanai, un kuru apbūves nosacījumus nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, kā arī uz gadījumiem, kad no īpašuma tiek atdalīta zemes vienība ar dzīvojamām un saimniecības ēkām, pagalmu un zemi, kas nepieciešama saimniecības uzturēšanai. Atlikušajā zemes vienībā ir aizliegta zemes lietošanas kategorijas maiņa, kas ierakstāms zemesgrāmatā kā apgrūtinājums, izņemot gadījumus, kas noteikti šo noteikumu 17.12. apakšpunktā.

19. Meža zemēs aizliegts:

19.1. veikt mežsaimniecisko darbību laikā no 1.marta līdz 1. septembrim, izņemot:

19.1.1. meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības pasākumus;

19.1.2. bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) ciršanu un novākšanu, kokus atstājot mežaudzē;

19.2. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

19.3. cirst kokus kopšanas cirtē, ja valdaudzes vecums pārsniedz:

19.3.1. priežu un ozolu audzēm – 60 gadus;

19.3.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadus;

19.3.3. apšu audzēm - 30 gadus;

19.4. cirst sausus stāvošus kokus un izvākt nokritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 centimetrus. Bīstamie koki nozāgējami un atstājami mežaudzē;

19.5. cirst slimību inficētus, kaitēkļu invadētus vai citādi bojātos kokus, izņemot pēc Valsts meža dienesta atzinuma pieļaujama noteikta apjoma slimību inficēto, kaitēkļu invadēto vai citādi bojāto koku izvākšana, ja tie var izraisīt mežaudžu bojāeju vai rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus, kas var izraisīt mežaudžu bojāeju ārpus dabas lieguma;

19.6. cirmās izvākt nocirsto koku celmus, lai nodrošinātu trūdošo (atmirušo) koksni kā dzīves vietu meža ekosistēmā svarīgām sugām;

19.7. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu skatu punktu ierīkošanai un uzturēšanai, elektrolīniju uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz ceļiem;

19.8. atjaunot mežu stādot vai sējot.

20. Kopšanas cirtē saglabā:

20.1. vismaz 15 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus (ekoloģiskos kokus) uz cirmsas hektāru, vispirms saglabājot resnākos (koku caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru) ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, melnalkšņus un kļavas. Ja šādu koku mežaudzē nav, vispirms saglabā apses un bērzus, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām;

20.2. sausseržus un kadiķus;

20.3. pameža un paaugas grupas 10 metru rādiusā ap lapsu un āpšu alām.

21. Dabas lieguma zonā atļauts medīt:

21.1. aļņus laikā no 1. oktobra līdz 15. decembrim

21.2. staltbriežu govīs un teļus laikā no 1. oktobra līdz 31. decembrim;

21.3. staltbriežu buļļus laikā no 1. oktobra līdz 31. janvārim;

21.4. stirnas laikā no 1. jūlija līdz 30. novembrim;

21.5. mežacūkas laikā no 1. jūnija līdz 31. janvārim, izņemot mežacūku nodarīto postījumu vietās;

21.6. lapsas un jenotsuņus visu gadu;

21.7. vienlaicīgi izmantojot ne vairāk kā divus medību suņus.

5. Ainavu aizsardzības zona

22. Ainavu aizsardzības zonā aizliegts:

22.1. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, tricikliem, kvadricikliem, mopēdiem un sniega motocikliem pa meža un lauksaimniecības zemēm, kā arī pa pludmali un kāpām, izņemot, ja pārvietošanās ir saistīta ar šo zemju apsaimniekošanu, uzraudzību, cilvēku glābšanu vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu. Pārvietošanās pa pludmali atļauta pašpatēriņa un rūpnieciskās zvejas vajadzībām, ja ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja;

22.2. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar zirgiem, zirgu pajūgiem un velosipēdiem pa meža zemēm un kāpām, izņemot, ja pārvietošanās notiek pa maršrutiem, kuru izveidošanai ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja, vai pārvietošanās ir saistīta ar šo zemju apsaimniekošanu, uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

22.3. lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo abinieku sugu saglabāšanos - pārvietoties ar transportlīdzekļiem, izņemot velosipēdiem, pa pludmali posmā no Ušu laivu pievešanas ceļa līdz Ēvažu laivu pievešanas ceļam laikā no 1. maija līdz 1. augustam;

22.4. dedzināt sausās zāles, virsāju un niedrāju platības, kā arī meža zemsedzi, izņemot īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošanas pasākumus, par kuru veikšanu ir saņemta

Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja un rakstiski informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija;

22.5. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot un kultivējot un apmežojot vai ļaujot dabiski apmežoties) meža pļavas un lauces;

22.6. norobežot ar žogiem meža zemes, izņemot atjaunoto mežaudžu saglabāšanai;

22.7. mainīt zemes lietošanas kategoriju Vaides pļavās un Purlejā šo noteikumu 5. pielikumā minētajās teritorijās;

22.8. iegūt ziedaugus, sūnas un ķērpjus, bojājot vai iznīcinot zemsedzi;

22.9. ierīkot iežogotas platības savvaļas dzīvnieku turēšanai nebrīvē;

22.10. uzstādīt vēja elektrostacijas jūrā;

22.11. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas:

22.11.1. organizēt brīvā dabā publiskus pasākumus, kā arī nometnes, kurās piedalās vairāk par 100 cilvēkiem, izņemot pasākumus un nometnes, kas tiek organizētas šim nolūkam paredzētās un speciāli ierīkotās vietās;

22.11.2. rīkot nacionālo bruņoto spēku un zemessargu mācības;

22.11.3. ierīkot publiski pieejamus dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus (arī takas, maršrutus, informācijas standus, skatu torņus, telšu vietas, stāvlaukumus, apmeklētāju un informācijas centrus);

22.11.4. veikt ceļu, inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju un rekonstrukciju, ja tiek mainīts trases platums un novietojums;

22.11.5. mainīt zemes lietošanas kategoriju platībās, kas lielākas par 25 kvadrātmetriem;

22.11.6. veikt meliorācijas sistēmu renovāciju un rekonstrukciju (arī jaunu grāvju rakšanu un esošo grāvju padziļināšanu un paplašināšanu);

22.11.7. izvestot jaunas mākslīgās ūdenskrātuves, kā arī paplašināt esošās;

22.11.8. regulēt ūdensteču ietekas jūrā.

23. Zemes vienību sadalīšana atļauta tikai gadījumos, ja katras atsevišķās zemes vienības platība pēc sadalīšanas nav mazāka par 2 hektāriem. Šis nosacījums neattiecas uz zemes vienībām, kas tiek atdalītas infrastruktūras un inženierkomunikāciju būvniecībai vai uzturēšanai, un kuru apbūves nosacījumus nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā, kā arī uz gadījumiem, kad no īpašuma tiek atdalīta zemes vienība ar dzīvojamām un saimniecības ēkām, pagalmu un zemi, kas nepieciešama saimniecības uzturēšanai. Atlikušajā zemes vienībā ir aizliegta zemes lietošanas kategorijas maiņa, kas ierakstāms zemesgrāmatā kā apgrūtinājums, izņemot ceļu, inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju būvniecībai.

24. Meža zemēs aizliegts:

24.1. veikt mežsaimniecisko darbību laikā no 1. marta līdz 1. septembrim, izņemot:

24.1.1. meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības pasākumus;

24.1.2. meža atjaunošanu ar rokas darbarīkiem;

24.1.3. bīstamo koku ciršanu un novākšanu;

24.2. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē valsts un pašvaldības īpašumā esošajos mežos;

24.3. cirst kokus kailcirtē un rekonstruktīvajā cirtē privātpašumā esošajos mežos;

24.4. cirst kokus kopšanas cirtē, ja valdaudzes vecums pārsniedz:

24.4.1. priežu un ozolu audzēm – 100 gadus;

24.4.2. egļu, ošu un liepu audzēm – 80 gadus;

24.4.3. bērzu un melnalkšņu audzēm - 70 gadus;

24.5. cirst sausus stāvošus kokus un izvākt kritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 centimetrus, izņemot pašvaldības apstiprinātajās ciemu teritorijās. Bīstamie koki nozāģējami un atstājami mežaudzē.

25. Lai nodrošinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, veicot koku ciršanu mežaudzē saglabā:

25.1. visus kokus ar lielām (diametrs lielāks nekā 50 centimetru) putnu ligzdām un koku rindu 10 metru rādiusā ap tiem;

25.2. dobumainos kokus;

25.3. kokus ar deguma rētām, kuru diametrs resnākajā vietā lielāks par 25 centimetriem;

25.4. kokus, kuru vecums pārsniedz 140 gadus;

25.5. priedes ar sasveķojuma pazīmēm;

25.6. sausseržus un kadiķus;

25.7. pameža un paaugas grupas 10 metru rādiusā ap lapsu un āpšu alām.

26. Galvenajā un kopšanas cirtē saglabā vismaz 15 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus (ekoloģiskos kokus) uz cirsmas hektāru, vispirms saglabājot resnākos (koku caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru) ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, melnalkšņus un kļavas. Ja šādu koku mežaudzē nav, vispirms saglabā apses un bērzus, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām. Saglabājamo koku skaitā ieskaita tos kokus, kas saglabāti atbilstoši šo noteikumu 23.punktam.

27. Jebkuras būvniecības gadījumā vietējai pašvaldībai ir tiesības saistošajos noteikumos noteikt papildus prasības, lai saglabātu esošās ainavas raksturu un vērtību.

28. Ainavu aizsardzības zonā atļauts medīt:

28.1. aļņus no 1. oktobra līdz 15. decembrim, izņemot aļņu nodarīto postījumu vietās;

28.2. staltbriežu govīs un teļus no 1. oktobra līdz 31. decembrim, izņemot staltbriežu nodarīto postījumu vietās;

28.3. staltbriežu buļļus no 1. oktobra līdz 31. janvārim, izņemot staltbriežu nodarīto postījumu vietās

28.4. stirnas, mežacūkas, bebrus, lapsas, jenotsuņus, seskus, meža caunas, Amerikas ūdeles medības regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos termiņos;

28.5. vilkus un lūšus ar ikreizēju Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju, ja tiek nodarīts kaitējums mājdzīvniekiem, kā arī lai nepieļautu epizootiju izplatīšanos;

28.6. vienlaikus izmantojot ne vairāk kā divus medību suņus.

6. Neitrālā zona

29. Neitrālajā zonā ir spēkā šo noteikumu 1. nodaļā noteiktās prasības.

7. Dabas pieminekļi

30. Nodaļas prasības attiecas uz šādiem dabas pieminekļiem:

30.1. aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem, tai skaitā dižakmeņiem – (laukakmeņi, kuru virszemes tilpums ir 10 un vairāk kubikmetri) un 10 metru platu joslu ap tiem;

30.2. aizsargājamiem kokiem – vietējo un svešzemju sugu dižkokiem (koki, kuru apkārtmērs 1,3 metru augstumā virs koka sakņu kakla vai augstums nav mazāks par šo noteikumu 6.pielikumā noteiktajiem izmēriem) un teritoriju ap kokiem vainagu projekcijas platībā, kā arī 10 metru platā joslā no tās (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas);

31. Ja dabas piemineklis ir valsts aizsargājamais kultūras piemineklis vai tā daļa, atrodas valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa teritorijā vai tā aizsardzības zonā, šajos noteikumos atļauto darbību veikšanai papildus nepieciešama Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas rakstiska atļauja.

32. Dabas pieminekļa teritorijā aizliegts:

32.1. veikt darbības, kuru rezultātā tiek bojāts vai iznīcināts dabas piemineklis, vai mazināta tā dabiskā estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība;

32.2. iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvi personiskām vajadzībām;

32.3. mainīt zemes lietošanas kategoriju;

32.4. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas:

32.4.1. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu;

32.4.2. ierīkot publiski pieejamus dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus (piemēram, takas, maršrutus, informācijas standus, skatu torņus, telšu vietas, stāvlaukumus, apmeklētāju un informācijas centrus).

7.1. Aizsargājамie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi

33. Aizsargājamā ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļa teritorijā aizliegts:

33.1. rakstīt, zīmēt un gravēt uz dabas pieminekļa un to pārvietot;

33.2. alās kurināt ugunsurus un ienest jebkādas degošus priekšmetus, kas rada dūmus vai siltumu;

33.3. veikt pazemes būvju būvniecību;

33.4. rīkot nodarbības un sacensības klinšu kāpšanā.

34. Bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas aizliegts organizēt brīvā dabā publiskus pasākumus, kā arī nometnes, kurās piedalās vairāk par 60 cilvēkiem, izņemot pasākumus un nometnes, kas tiek organizētas šim nolūkam paredzētās un speciāli ierīkotās vietās.

7.2. Aizsargājамie koki

35. Aizsargājamā koka teritorijā aizliegts:

35.1. veikt darbības, kas var negatīvi ietekmēt aizsargājamā koka augšanu un dabisko attīstību, izņemot, ja aizsargājамais koks atrodas apdzīvotā vietā, ir pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija;

35.2. novietot lietas (piemēram, būvmateriālus vai malku), kas aizsedz skatu uz koku, ierobežo piekļuvi tam vai mazina tā estētisko vērtību;

35.3. mainīt vides apstākļus – ūdens režīmu un koka barošanās režīmu;

35.4. iznīcināt dabisko zemsedzi.

36. Aizsargājamā koka nociršana (novākšana) pieļaujama tikai gadījumos, ja tas kļuvis bīstams un nav citu iespēju novērst bīstamības situāciju (apzāģēt zarus, izveidot atbalstus u.tml.) un saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja.

37. Ja aizsargājамais koks ir nolūzis vai nozāģēts, koka stumbrs un zari, kuru diametrs ir lielāks par 50 centimetriem, meža zemēs ir saglabājami koka augšanas vietā vai tuvākajā apkārtnē.

8. Pārejas noteikumi

38. Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2001.gada 13.marta noteikumus Nr.116 „Slīteres nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (Latvijas Vēstnesis, 2001, 43.nr.).

39. Šo noteikumu apakšpunkti 21.1., 21.2., 21.3.,21.4., 21.5. un apakšpunkti 28.1., 28.2., 28.3. stājas spēkā 2012. gada 1. augustā.

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no Padomes 1979.gada 2.aprīļa direktīvas 79/409/EEC par savvaļas putnu aizsardzību un Padomes 1992.gada 21.maija direktīvas 92/43/EEK par dabisko biotopu savvaļas faunas un floras aizsardzību.

Speciālās informatīvās zīmes Slīteres nacionālā parka apzīmēšanai paraugs, tās lietošanas un izveidošanas kārtība.

1. Speciālā informatīvā zīme parka apzīmēšanai (turpmāk – zīme) ir zaļš kvadrātveida laukums baltā ietvarā ar stilizētu ozollapas piktogrammu.

2. Zīmes krāsas (krāsu prasības norādītas *PANTONE*, *CMYK* un *ORACAL* sistēmās) ir šādas:

2.1. kvadrātveida laukums (ozollapas piktogrammas fons) - gaiši zaļā krāsā (*PANTONE 362C* vai *C70 M0 Y100 K0*, vai *ORACAL ECONOMY 064 (yellow green)*);

2.2. ozollapas piktogramma - baltā krāsā;

2.3. ozollapas piktogrammas kontūra un ozollapas dzīslējums - tumši zaļā krāsā (*PANTONE 3425C* vai *C100 M0 Y78 K42*, vai *ORACAL ECONOMY 060 (dark green)*);

2.4. zīmes ietvars - baltā krāsā.

3. Zīmes lietošanas kārtība:

3.1. uzstādot zīmi dabā, izvēlas vienu no šādiem izmēriem:

3.1.1. 300 x 300 mm;

3.1.2. 150 x 150 mm;

3.1.3. 75 x 75 mm;

3.2. poligrāfiskajos izdevumos zīmes izmēru, saglabājot kvadrāta proporcijas, izvēlas atbilstoši lietotajam mērogam, bet ne mazāku kā 5 x 5 mm;

3.3. pārējos gadījumos, kas nav minēti šī pielikuma 3.1. un 3.2.apakšpunktā, var lietot dažādu izmēru zīmes, saglabājot kvadrāta proporcijas;

3.4. zīme nav uzstādāma uz ceļiem (arī sliežu ceļiem).

4. Zīmju izveidošanu (sagatavošanu) un izvietojšanu nodrošina parka administrācija.

**Tritorijas, kurās aizliegts veikt saimniecisko darbību, izņemot īpaši
aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu apsaimniekošanu**

Dundagas novads Kolkas pagasts

1. Īpaši aizsargājамie pļavu biotopi Sīkraga ciemā

Nr. p.k.	X	Y	Nr. p.k.	X	Y
1	394197	6392054	21	394191	6392199
2	394194	6392047	22	394201	6392201
3	394184	6392045	23	394205	6392180
4	394175	6392033	24	394205	6392169
5	394163	6392027	25	394192	6392172
6	394159	6392028	26	394191	6392172
7	394144	6392033	27	394185	6392162
8	394133	6392045	28	394186	6392150
9	394131	6392058	29	394185	6392142
10	394123	6392068	30	394184	6392135
11	394116	6392079	31	394172	6392129
12	394101	6392090	32	394172	6392119
13	394094	6392096	33	394169	6392113
14	394087	6392108	34	394169	6392105
15	394076	6392121	35	394182	6392107
16	394068	6392133	36	394188	6392101
17	394062	6392136	37	394190	6392091
18	394170	6392211	38	394190	6392078
19	394179	6392202	39	394192	6392065
20	394188	6392198	40	394192	6392057

2. Īpaši aizsargājамais biotops meža biotops Mazirbes ciemā

Nr. p.k.	X	Y	Nr. p.k.	X	Y
1	399874	6394766	6	394849	6394717
2	399880	6394760	7	399849	6394726
3	399890	6394718	8	399840	6394737
4	399865	6394705	9	399848	6394739
5	399860	6394710	10	399869	6394755

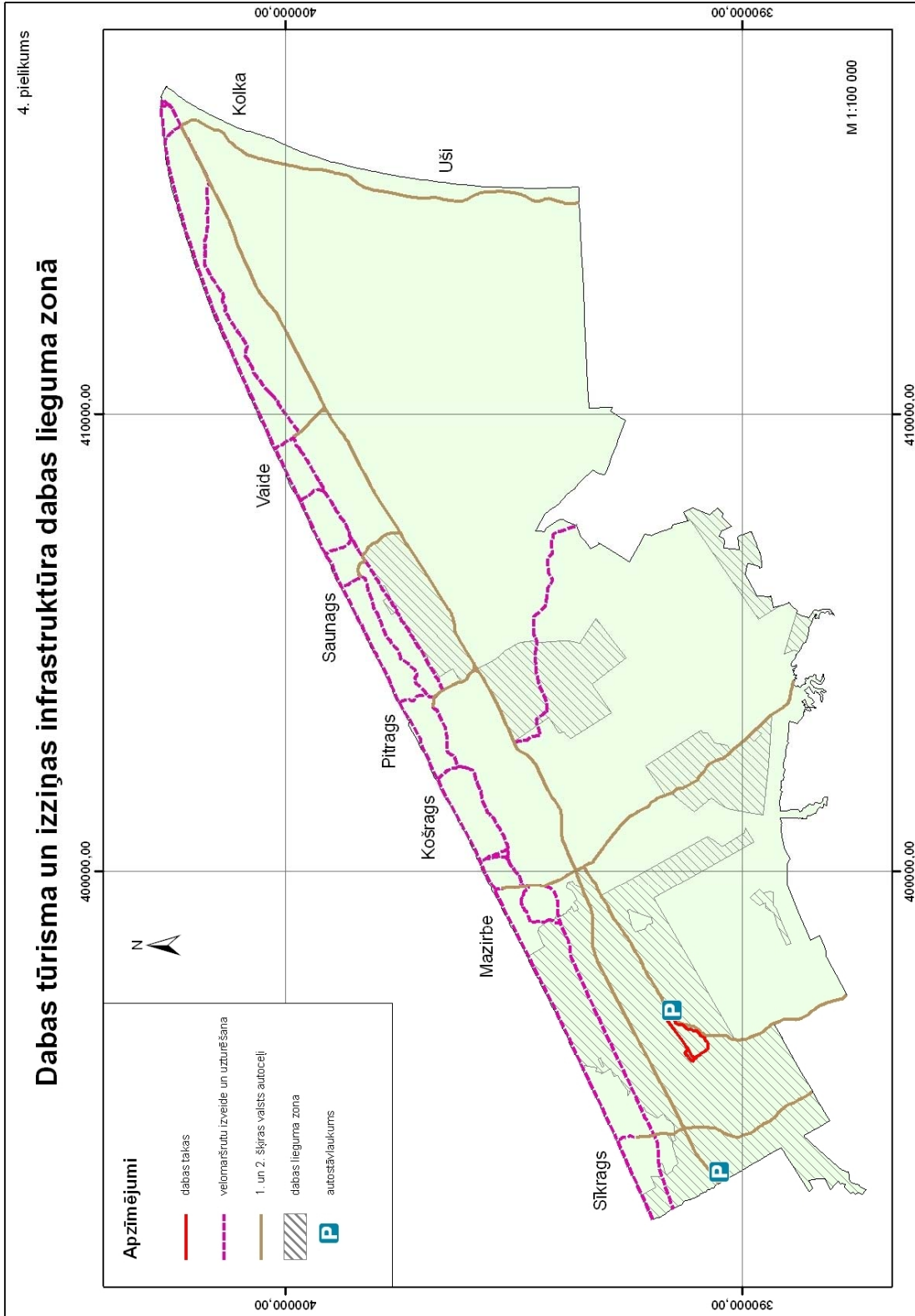
3. Īpaši aizsargājami pļavu biotopi Mazirbes ciemā

Nr. p.k.	X	Y	Nr. p.k.	X	Y
1	400195	6395176	21	400223	6395292
2	400190	6395162	22	400235	6395286
3	400179	6395153	23	400244	6395281
4	400163	6395157	24	400257	6395277
5	400144	6395200	25	400271	6395273
6	400137	6395217	26	400282	6395262
7	400143	6395229	27	400280	6395246
8	400152	6395240	28	400266	6395232
9	400163	6395250	29	400259	6395219
10	400175	6395265	30	400250	6395207
11	400180	6395273	31	400238	6395190
12	400190	6395286	32	400223	6395188
13	400200	6395291	33	400208	6395185
14	400212	6395297	34	400197	6395180

Meža apsaimniekošanas plāna saturs, izstrādes un apstiprināšanas kārtība

Meža apsaimniekošanas plāna (turpmāk – plāns) izstrādē ievēro normatīvajos aktos noteiktās prasības īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu aizsardzībā, mikroliegumu izveidē, kā arī ainavu aizsardzībā.

Pārvalde plānu apstiprina tikai pēc īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu inventarizācijas, un to aizsardzībai nepieciešamo pasākumu iekļaušanas plānā.

Zemes gabali, kuros aizliegts mainīt zemes lietošanas kategoriju

Vaides pļavas*

1. 8850 001 0043
2. 8850 001 0021
3. 8850 001 0024
4. 8850 001 0084
5. 8850 001 0033
6. 8850 001 0007
7. 8850 001 0019
8. 8850 001 0004
9. 8850 001 0130
10. 8850 001 0005
11. 8850 001 0032
12. 8850 0010085

Purleja*

1. 8850 001 0065
2. 8850 004 0032
3. 8850 004 0003
4. 8850 004 0050
5. 8850 004 0042

* - kadastra informācija pēc stāvokļa uz 2004. gadu.

**Aizsargājamie koki – vietējo un svešzemju sugu dižkoki
(pēc apkārtmēra vai augstuma)**

Nr. p.k.	Suga	Sugas latīniskais nosaukums	Apkārtmērs 1,3 metru augstumā (metros)	Augstums (metros)
I. Vietējās sugas				
1.	Apse, parastā	<i>Populus tremula</i> L.	3,0	35
2.	Alksnis, hibrīdais	<i>Alnus x pubescens</i> Tausch	1,5	32
3.	Baltalksnis	<i>Alnus incana</i> (L.) Moench	1,5	25
4.	Bērzs, āra, kārpainais	<i>Betula pendula</i> Roth	2,5	33
5.	Bērzs, purva, pūkainais	<i>Betula pubescens</i> Ehrh.	2,5	32
6.	Bumbiere, meža	<i>Pyrus pyraster</i> (L.) Burgsd.	1,5	13
7.	Egle, parastā	<i>Picea abies</i> (L.) Karst.	2,8	37
8.	Goba, parastā	<i>Ulmus glabra</i> Huds.	3,5	28
9.	Ieva, parastā	<i>Padus avium</i> Mill.	1,5	22
10.	Īve, parastā	<i>Taxus baccata</i> L.	0,6	8
11.	Kadiķis, Zviedrijas	<i>Juniperus communis</i> L. var. <i>suecica</i> Ait.	0,5	11
12.	Kļava, parastā	<i>Acer platanoides</i> L.	3,5	27
13.	Krustābele, vilkābele, līkkausa	<i>Crataegus rhipidophylla</i> Gandoger	0,8	8
14.	Krustābele, vilkābele, Uhrovas, neīstā	<i>Crataegus x uhrovae</i> Soó var. <i>subcurvisepala</i> (Cin.)Cin.	0,8	8
15.	Lazda, parastā	<i>Corylus avellana</i> L.	0,5	-
16.	Liepa, parastā	<i>Tilia cordata</i> Mill.	3,5	33
17.	Melnalksnis	<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.	2,5	30
18.	Mežābele	<i>Malus sylvestris</i> (L.) Mill.	1,5	14
19.	Osis, parastais	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	3,5	34
20.	Ozols, parastais	<i>Quercus robur</i> L.	4,0	32
21.	Pabērzs, parastais	<i>Rhamnus catharticus</i> L.	0,4	-
22.	Pīlādzis, parastais	<i>Sorbus aucuparia</i> L.	1,5	21
23.	Priede, parastā	<i>Pinus sylvestris</i> L.	2,5	38
24.	Pūpolvītols, blīgzna	<i>Salix caprea</i> L.	1,7	22
25.	Segliņš, Eiropas	<i>Euonymus europaeus</i> L.	0,6	6
26.	Skābardis, parastais	<i>Carpinus betulus</i> L.	1,5	20
27.	Šķetra	<i>Salix pentandra</i> L.	1,6	22
28.	Vīksna, parastā	<i>Ulmus laevis</i> Pall.	3,5	30

II. Svežzemju sugas**Skujkoki**

29.	Baltegle, balzama	<i>Abies balsamea</i> (L.) Mill.	1,5	24
30.	Baltegle, Eiropas	<i>Abies alba</i> Mill.	2,7	32
31.	Baltegle, Sibīrijas	<i>Abies sibirica</i> Ledeb.	1,8	30
32.	Baltegle, vienkrāsas	<i>Abies concolor</i> (Gord. & Glend) Lindl. ex Hildebr.	1,7	30
33.	Baltegle, garzvīņu	<i>Abies</i> x <i>phanerolepis</i> Fernald)	1,6	24
34.	Baltegle, Kaukāza, Nordmaņa	(<i>Abies nordmanniana</i> (Stev.) Spach)	1,2	22
35.	Baltegle, vienādzvīņu	(<i>Abies homolepis</i> Siebold & Zucc.)	1,5	20
36.	Ciedrupriede, Eiropas	<i>Pinus cembra</i> L.	1,6	22
37.	Ciedrupriede, Sibīrijas	<i>Pinus sibirica</i> Du Tour	1,9	22
38.	Duglāzija, Menzīsa	<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Mirb.) Franco	2,4	30
39.	Egle, Serbijas	<i>Picea omorika</i> (Pančič) Purk	1,2	20
40.	Egle, asā	<i>Picea pungens</i> Engelm.	1,5	20
41.	Ginks, divdaivu	(<i>Ginkgo biloba</i> L.)	0,6	8
42.	Lapegle, Eiropas	<i>Larix decidua</i> Mill.	3,0	39
43.	Lapegle, Eirojapānas	<i>Larix x eurolepis</i> A.Henry	3,0	27
44.	Lapegle, Japānas	<i>Larix kaempferi</i> (Lamb.) Carrière	1,8	28
45.	Lapegle, Polijas	<i>Larix x polonica</i> Racib. ex Szafer	2,5	30
46.	Lapegle, Krievijas	<i>Larix ledebourii</i> (Rupr.) Cin.	3,0	34
47.	Priede, melnā	<i>Pinus nigra</i> Arnold	1,9	23
48.	Priede Benksa	<i>Pinus banksiana</i> Lamb	1,4	20
49.	Priede Maķedonijas, Rumēlijas	<i>Pinus peuce</i> Griseb.	1,5	20
50.	Priede, kalnu	<i>Pinus mugo</i> Turra	0,5	-
51.	Tsuga, Kanādas, hemlokegle	<i>Tsuga canadensis</i> (L.) Carr.	1,3	15
52.	Tūja, rietumu	<i>Thuja occidentalis</i> L.	1,5	16
53.	Veimutpriede	<i>Pinus strobus</i> L.	2,6	36
Lapu koki				
54.	Apse, baltā	(<i>Populus alba</i> L.)	3,5	26
55.	Apse, pelēcīgā	(<i>Populus x canescens</i> (Aiton) Sm.)	5,0	30

56.	Apse, baltā 'Nivea'	<i>(Populus alba 'Nivea')</i>	3,5	26
57.	Bērzs, dzeltenais	<i>Betula aleghaniensis</i> Britt.	1,2	15
58.	Bērzs, papīra	<i>Betula papyrifera</i> Marsh.	1,6	20
59.	Bērzs, āra, šķeltlapu	<i>Betula pendula 'Crispa'</i>	1,6	25
60.	Bērzs, āra, stāvais	<i>Betula pendula 'Fastigiata'</i>	1,8	25
61.	Bērzs, papīra	<i>Betula papyrifera</i> Marsh.	1,6	20
62.	Bērzs, dzeltenais, Alegānu	<i>Betula aleghaniensis</i> Britton		
63.	Bērzs, Karēlijas	<i>Betula pendula 'Carelica'</i>	1,0	14
64.	Dižskābardis, parastais	<i>Fagus sylvatica</i> L.	3,8	30
65.	Dižskābardis, parastais, purpurlapu	<i>Fagus sylvatica 'Purpurea</i> <i>Latifolia'</i>	3,1	30
66.	Goba, parastā, lietussargveida	<i>Ulmus glabra</i> 'Camperdown'	1,9	-
67.	Goba, Britānijas	<i>Ulmus glabra</i> var. <i>montana</i> <i>Lindquist</i>	3,2	30
68.	Goba, stepju	<i>Ulmus minor</i> L.	1,8	20
69.	Goba, Anglijas 'Purpurea'	<i>Ulmus procera 'Purpurea'</i>	2,9	25
70.	Hibrīdpilādzis	<i>Sorbus hybrida</i> (L.) L.	0,9	10
71.	Kļava, lauku	<i>Acer campestre</i> L.	1,5	18
72.	Kļava, sudraba	<i>Acer saccharinum</i> L.	3,2	26
73.	Kļava, kalnu	<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	2,2	20
74.	Kļava, parastā, sarkanlapu	<i>Acer platanoides 'Rubrum'</i>	1,6	20
75.	Kļava, parastā, Švēdlera	<i>Acer platanoides</i> 'Schwedleri'	2,0	20
76.	Kļava, sudraba 'Wieri'	<i>Acer saccharinum' Wieri'</i>	3,0	18
77.	Korķkoks, Amūras	<i>Phellodendron amurense</i> Rupr.	1,0	10
78.	Krustābele, punktainā	<i>Crataegus punctata</i> Jacq.	1,0	8
79.	Krustābele, Duglasa	<i>Crataegus douglasii</i> Lindl.	0,8	10
80.	Krustābele, divirbuļu	<i>Crataegus laevigata</i>	0,8	8
81.	Krustābele, Vācijas	<i>Crataegus alemanniensis</i> Cin.	0,7	10
82.	Krustābeles	<i>Crataegus ģints</i>	0,8	8
83.	Ķirsis, saldais	<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	1,6	12
84.	Lazda, kokveida	<i>Corylus colurna</i> L.	1,6	15
85.	Liepa, Holandes	<i>Tilia x europaea</i> L.	2,8	26
86.	Liepa, platlapu	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.	3,1	27
87.	Liepa, Krimas	<i>Tilia x euchlora</i> K. Koch	1,9	20
88.	Osis, zaļais	<i>Fraxinus pennsylvanica</i> var.	2,0	23

89.	Osis, Pensilvānijas	<i>subintegerrima</i> (Vahl) Fern. <i>Fraxinus pennsylvanica</i> Marsh.	2,0	23
90.	Ozols, parastais piramidālais	<i>Quercus robur</i> 'Fastigiata'	2,4	24
91.	Ozols, sarkanais	<i>Quercus rubra</i> L.	1,9	27
92.	Papeles un to hibrīdi	<i>Populus</i> ģints	4,5	30
93.	Pīlādzis, Zviedrijas	<i>Sorbus intermedia</i> (Ehrh.) Pers.	1,9	12
94.	Riekstkoks, pelēkais	<i>Juglans cinerea</i> L.	2,5	20
95.	Riekstkoks, ailantlapu, Zībolda	<i>Juglans ailanthifolia</i> Carrière.	1,4	20
96.	Riekstkoks, Mandžūrijas	<i>Juglans mandshurica</i> Maxim.	1,6	18
97.	Robīnija, baltā	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	1,9	20
98.	Sudrabvītols	<i>Salix alba</i> 'Sericea'	4,5	20
99.	Vīksna, Amerikas	<i>Ulmus americana</i> L.	3,0	27
100.	Vītols, trauslais	<i>Salix fragilis</i> L.	4,0	-
101.	Vītols, trauslais 'Bullata'	<i>Salix fragilis</i> 'Bullata'	2,5	12
102.	Vītols, sarkstošais	<i>Salix x rubens</i> Schrank	3,1	25
103.	Vītols, baltais	<i>Salix alba</i> L.	4,0	20
104.	Vītols, baltais 'Sericea'	<i>Salix alba</i> 'Sericea'	4,0	20
105.	Vītols, zeltzaru nokarenais	<i>Salix x sepulcralis</i> 'Chrysocoma')	2,5	16
106.	Zirgkastaņa, parastā	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	3,0	23

4.3. PRIEKŠLIKUMI PAR NEPIECIEŠAMAJIEM GROZĪJUMIEM PAŠVALDĪBU TERITORIJU PLĀNOJUMĀ

Dundagas novada teritorijas plānojumā nepieciešams iestrādāt visus nosacījumus, kas iekļauti Slīteres nacionālā parka individuālo noteikumu projektā attiecībā uz teritorijas apbūvi, zemes vienību sadalīšanu un ainavu aizsardzību. Plānojumos iestrādājama arī informācija par Slīteres nacionālā parka teritorijā plānoto un esošo tūrisma infrastruktūru (dabas takas, autostāvlaukumi, telšu vietas, putnu novērošanas tornis, apmklētāju centriem u.c.). Sakarā ar to, ka dabas aizsardzības plānā apskatīta galvenokārt plānotā un esošā tūrisma infrastruktūra uz Vides ministrijas īpašumā esošās zemes, un neviens cits zemju īpašnieks plāna izstrādes gaitā nav iesniedzis priekšlikumus izveidot tūrisma infrastruktūru uz savas zemes, tad šādas infrastruktūras izveides jautājumi Slīteres nacionālā parka ainavu aizsardzības zonā ir risināmi ar teritorijas plānojumu un ikreizēju saskaņojumu ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

Lai nodrošinātu Ziemeļkurzemei raksturīgās kultūrvides, tai skaitā arī ainavas, saglabāšanu un uzturēšanu ilgtermiņā, nepieciešams Kolkas pagasta teritorijas plānojumā un apbūves noteikumos iestrādāt Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas ieteikumus (Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas 2009. gada 25. marta vēstule Nr. 12/853), kuri attiecināmi uz kultūras pieminekļu aizsardzības zonu teritorijām:

- dzīvojamai mājai apjoma ziņā jāatbilst zvejnieku ciema vēsturiskās apbūves paraugiem;
- pieļaujama vienkārša ēka ar mezonīna izbūvi jumtā;
- jauniem ceļiem jāatbilst vēsturiskā plānojuma struktūras paraugam, tos nedrīkst klāt ar asfaltu vai betona plātnēm;
- žogi pieļaujami tikai koka un novada īpatnībām atbilstoši. Aizliegtas ir necaurredzamas sētas;
- Ēkas apdarē lietojami tradicionālie materiāli un krāsojums;
- Aizliegts zemes gabalā izmainīt dabisko reljefu, maksimāli saglabājama augsnes virskārta un koki.

Lai nodrošinātu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu piekrastes ciemos un jaunā apbūve neradītu negatīvas pārmaiņas ciemu ainavā, izstrādājot apbūves noteikumus Kolkas pagasta teritorijā ievērot Dundagas novada teritorijas plāna definētos priekšnosacījumus, kas vērsti uz vēsturiskās ainavas saglabāšanu. Ierosinām Dundagas novada domei izveidot pastāvīgi darbojošos komisiju, kas izvērtētu būvniecības ieceru atbilstību piekrastes ciemu ainavas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas nosacījumiem, vai arī rast iespēju izstrādāt detālplānojumu katram ciemam atsevišķi.

Pēc grozījumu Slīteres nacionālā parka likumā un Slīteres nacionālā parka individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu stāšanās spēkā, tie jāiestrādā pagastu teritorijas plānojumos.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

- Andrušaitis G. (red.) 2000. Putni un zīdītāji - Latvijas sarkanā grāmata 6. sējums, Rīga, 275 lpp.
- Andrušaitis G. (red.) 2003. Vaskulārie augi - Latvijas sarkanā grāmata 3. sējums, Rīga, 691. lpp.
- Andrušaitis G. (red.) 2003. Zivis, abinieki, rāpuļi- Latvijas sarkanā grāmata 5. sējums, Rīga, 144 lpp.
- Bojārs E. 2009. Aizsargājamās jūras teritorijas „Rīgas līča rietumu piekraste” dabas aizsardzības plāns. Baltijas Vides forums.
- Bojāre D., Gilis J., Kabucis I., Klaniņš M., Lārmanis V., Petriņš A., Priednieks J., Rudzīte M., Vilka I. 2006. Sugu un biotopu aizsardzība mežā – Dabas aizsardzības pārvalde, Rīga, 94.-95.lpp.
- Cimermanis 1994. Būves un to izmantošana lībiešu ciemos” – Līvli; Nr.8, 11, 12.
- Čipāne S. 1982. Klimatiskās īpatnības Slīteres rezervātā. Kompleksie ekosistēmu pētījumi Slīteres rezervātā.
- Eberhards G. 2003. Latvijas jūras krasti. LU izd. Rīga, 292 lpp. (monogrāfija).
- Eberhards G., Lapinskis J. 2008. Baltijas jūras Latvijas krasta procesi. LU Akadēmiskais apgāds, 64 lpp.
- Gavrilova, Ģ., Šulcs, V. 1999. Latvijas vaskulāro augu flora: Taksonu saraksts. Rīga, Latv. Akad. b-ka.
- Jansson N. 1999. Studies of the beetle fauna in Slitere state nature reserve in Latvia. – Project report, 14 pp + 3 appendices.
- Järvinen O., Väisänen R.A. 1977. Line transect method: a standart for field- Work. Department of genetics, University of Helsinki.
- Kalniņa A. 1995. Klimats. Latvijas daba, 2., 247-251 lpp.
- Kupffer K.R. 1899. Beitrag zur Kenntnis der Gefässpflanzenflora Kurlands. Korrespondenzblatt des Naturforscher-Vereins zu Riga. Riga. Jg. 42.
- Kupffer K.R. 1924. Eine Reihe bemerkenswerte Pflanyen. Korr.-Bl. d. Naturf.-Ver. zu Riga. Jg. 58.
- Latvijas Konversācijas vārdnīca. 1928–1929. 3: 6046 lpp.
- Latvijas upju bioloģiskā kvalitāte 1993–1997. 1997. Latvijas Dabas fonds.
- Lūkins V., Vimba E. 1981. Makroskopiskās sēnes Slīteres rezervātā. Mežsaimniecība un Mežrūpniecība. 3: 28-31 lpp.
- Malta N. 1930. Übersicht der Moosflora des Ostbaltischen Gebietes II. Acta Horti Botanici Universitatis Latviensis, V, Nr. 1/3, Rīga, 75-184.
- Markuss R. 1923. Slīteres dabas pieminekļa mežaudžu tipoloģiskais apraksts sakarā ar zemes apstākļiem. Mežsaimniecības rakstu krājums 1. LMSI. 135-143 lpp.
- Michelsons H., Kasparsons Ģ., Lejiņš G., Vīksne J., Šmits V., Lipsbergs J., Stolbovs I. 1960. Putnu migrācijas Latvijas PSR 1958.g. rudenī. - Latvijas putnu dzīve. Rīga: 139-192.
- Nikodemus O. 1998. FAO ugšņu klasifikācija, paskaidrojumi. – Latvijas Daba, 6. sēj.
- Pastors A. 1995. Hidroloģiskā rajonēšana. Latvijas daba 2., 148-151 lpp.
- Pēterhofs E. 1982. Slīteres rezervāta ornitofauna. Kompleksi ekosistēmu pētījumi Slīteres rezervātā. LatZTIZPI. 25-31 lpp.

- Ramans K., Zelčs V. 1995. Fizioģeogrāfiskā rajonēšana. Latvijas daba, 2. 74-76 lpp.
- Rēriha I. 1989. Latvijas valsts rezervātu floras izpētes vēsture. – Kurzemes rezervāti.; Rīga
- Rieksts 1994. Bažu purvs. – Latvijas Daba, 1. sēj.
- Schultz F. 1805. Beshreibung der Provinz Kurland. Mitau, 61.
- Seile A. 1982. Teritoriālie dabas kompleksi. Kompleksi ekosistēmu pētījumi Slīteres rezervātā. LatZTIZPI. 4-8 lpp.
- Seile A., Rēriha I. 1983. Slītere. – Rezervāti. Monitorings. Problēmas. ZT 10; Rīga
- Seile A. 1986. Slīteres valsts rezervāta ainaviskā struktūra. Atskaite par zinātnisko darbu laikā no 1980. līdz 1985. gadam. I. Slītere.
- Skuja V. 1981. Hidrobioloģiskie pētījumi. Stacionāru bioekoloģisku novērojumu tīkla izveidošana Slīteres rezervātā. Atskaite par zinātnisko darbu 1980. gadā. 35-39 lpp.
- Skuja V. 2004. Kraukļa *Corvus corax* L. saistība ar teritoriju un barošanās stratēģija. Maģistra darbs. Rīga.
- Spuņģis V. 2008. Slīteres nacionālā parka biotopu bezmugurkaulnieku (Invertebrata) fauna un ekoloģija. Rīga, Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte, 59. lpp.
- Spuris Z. (red.) 1998. Bez mugurkaulnieki - Latvijas Sarkanā grāmata 4. sejums, Rīga, 388 lpp.
- Status report of Kolka 1998
- Stiebriņš O., Vāling P. 1996. Bottom sediments of the Gulf of Rīga; Geological Survey of Latvia and Geological; Survey of Estonia.
- Strautnieks I. 1997. Piejūras zemiene. – Latvijas Daba, 4. sēj.
- Ulsts V. 1998. Baltijas jūras Latvijas krasta zona. Rīga.
- Ventas Balss 1938. Nr.23 – Jauni moli jūras mēslu uztveršanai.
- Vilks K., Pilāts M. 2008. Notes on recent observations of rare longhorn beetle *Tragosoma depsarium* (Linnaeus, 1767) (Coleoptera, Cerambycidae) in the Slītere National park, Latvia. – Latvijas Entomologs, 46: 76-78.
- Vimba E. 1961. Pzīsim sēnes. – Dabas un vēstures kalendārs 1962. gadam.
- Wilkomm M. 1872. Streifzüge durch die Baltischen Prowinzen. Dorpat, W.Glägers Verlag. 116-120 S.
- Zelčs V. 1995. Dundagas pacēlums. – Latvijas Daba, 2. sēj.
- Zelčs V. 1998. Zilie kalni. Latvijas daba, 6., 143 lpp.
- Аболинь А. 1968. Листостебельные мхи Латвийской ССР. Рига, Зинатне.
- Лискович А.Л. 1992. Отчет о геолого–химических исследованиях территории заповедника Слитере.
- Семенов-Тянь-Шанский О.И. 1959. Экология тетеревиных птиц. Тр. Лапланского Гос. заповедника. Выпуск 5, Москва.

PIELIKUMS